

မြန်မာရေးရာ Myanmar Affairs

အမှတ် (၃၂) ဇူလိုင်၊ ၂၀၂၅

**သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကြုံကြုံခံနိုင်စွမ်းသည့်
မြန်မာ့လူမှုအသိုက်အဝန်းတည်ထောင်ခြင်း**

jrefma&&m

trSf(32)

ZMkP2025

အကြမ်းဖက်မှုပျောက်ရေးအတွက် ပြည်သူ့သို့ အသိပေးနှိုးဆော်ချက်

- ၁။ ပြည်သူ့အတွက်ဟု သုံးနှုန်း၍ ရဟန်းသံဃာများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများအပါအဝင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများနှင့် ပြည်သူ့ကိုသတ်ဖြတ်၊ လုယက်ခြင်းကို CRPH၊ NUG၊ PDF အမည်ခံ အကြမ်းဖက်အုပ်စုများက ဥပဒေမဲ့ကျူးလွန်နေသည်။
- ၂။ ခြိမ်းခြောက်၊ လူသတ်၊ အဖျက်အမှောင့်လုပ်ရပ်များ လုပ်ဆောင်နေသည့် CRPH၊ NUG၊ PDF အကြမ်းဖက်သမားများကို အားပေးမှု၊ ထောက်ခံမှု၊ ကူညီထောက်ပံ့မှု မပြုခြင်းသည် ပြည်သူ့လူထု၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။
- ၃။ ယင်းတို့၏ လက်နက်/ခဲယမ်း ကိုင်တွယ်သယ်ဆောင်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်သမားတို့ ၏ သတင်းကို လျှို့ဝှက်ပေးပို့ခြင်းသည် အပြစ်မဲ့ပြည်သူများ၏ အသက်အိုးအိမ် စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

Public Notice for elimination of violence

1. So called "CRPH", "NUG" and "PDF" terrorist groups are unlawfully committing killings monks, teachers, civil servants and general people and looting under the pretext of sayings "for the people".
2. Not rendering encourage support and assistance to the "CRPH", "NUG" and "PDF" terrorists that are committing intimidations, killings and destructive activities could be construed as protecting lives and property of general public.
3. Giving information secretly relating to bearing of their arms, ammunitions and terrorists to authorities could be tantamount to protecting lives and property of innocent people.

jrefma&;&m

trSf(32)

ZMkF2025

jrefma&;&ma\krma&; tz@

jrefma&;&m

trSf 22^24(yxrxy)!yefqkvefvr!

aumuvwm;hd, f&efkfu

zkf01-8387568

Email: myanmaaffairs@gmail.com

jrefma&&ma vlv ma&; t zlu xwfa0onf/

wezk	8500 usyf
tk&	1000
vksstzkzkf	jrefma&&ma vlv ma&; t zlu
xwfa0ol	0Duf&fkw(01869)
ysbl	0aZmjri&ef(00241)
	atZuy&vuf
	tr&(118)?(4) vrf
	yk&jr&yfufafa'ykw, f
	&efkw

ကျမ်းကျမ်း

ကျမ်းကျမ်း

သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းသည့်
မြန်မာ့လူမှုအသိုက်အဝန်း တည်ထောင်ခြင်း

ကျမ်းကျမ်း

၁။ သဘာဝဘေးဒဏ် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းမှုမှသည်
အနာဂတ်မြင်ကွင်းသစ် ပုံဖော်ရေးဆီသို့
armi ʃumi ʃyɔ

၂။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဒဏ် ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်သည့်
အမြင်သစ်မြန်မာနိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ခြင်း
a'gʊvɪmɛkɪqʊə*ʃ[mʌl [mavkɾma& tɔ]

ကျမ်းကျမ်း

၃။ ဇာမဏီငှက်တို့ ပျံတက်ချိန်
a'gʊvɪmci ʃmi ʃ[vrɪfɾawmɪ]

၄။ နိုင်ငံတော်ကို ပြန်လည်ထူထောင်ကြပါစို့
aʊʃmɪpɪʃbɪ(SMART)

၅။ ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ဘယ်လိုကုစားကြမလဲ
aʊʃmɪkɪvɪ ʃi

၆။ ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့်
ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ
မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံများ

ဝါဒကိန်း

၇။ သံအမတ်ကြီးဦးဖေခင်လက်သို့ ရောက်ရှိလာသော
နိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးသည့် သမိုင်းဝင်စာနှစ်စောင်
wuɔŋkɔ̃wɔ̃

၈။ မဟာအားပြိုင်မှု ဂိမ်းအသစ် (The New Great Game)
aezi kɔ̃wɔ̃

၉။ မြန်မာ့အနာဂတ်နိုင်ငံရေးကို ရှုမျှော်ကြည့်ခြင်း
aʊmɔ̃kɔ̃i ɔ̃D

၁၀။ အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး ဖော်ဆောင်ခြင်း
oɛkɔ̃D a o e *ɔ̃

ဝါဒကိန်း

၁၁။ စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလ၏ ငါ့ပရင်း
oɔ̃kɔ̃ci kɔ̃ɔ̃mi f

၁၂။ ရွာဓလေ့ စပါးအခေါ်အဝေါ်များ
oɛɔ̃kɔ̃t mi ci f

၁၃။ လယ်ကွက်များမှ သင်္ကန်းသို့
' *kɔ̃Dɛ fa i G

ဝါဒကိန်း

၁၄။ မြန်မာ့စီးပွားရေး အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန်ကိုသုံးသပ်၍
အနာဂတ်ကို မျှော်မှန်းခြင်း
a' ɔ̃ɔ̃mɔ̃Dɔ̃ɔ̃mi f

၁၅။ ရန်ကုန်မြို့သမိုင်းနှင့် ရန်ကုန်မြို့မြေဈေး၊ အိမ်ဈေးတက်ခြင်းကို
ဟန့်တားရန်နည်းလမ်းများ
oɔ̃D a ɔ̃mi ci f

ဝါဒကိန်း

၁၆။ မြေလျင်အပြီး ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးနှင့်
မြန်မာပြည် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ
a' ɔ̃ɔ̃m a ɔ̃mi ci wɔ̃

၁၇။	ဘဝတစ်သက်တာ အနုပညာ orm; t	142
၁၈။	မြန်မာ့နိုင်ငံရပ်ရှင်အစည်းအရုံးသမိုင်း (၅) lunp; k	148
၁၉။	တန်းတူအခွင့်အရေးနှင့် အမျိုးသမီးများ၏စွမ်းဆောင်ရည် p&PÖ	155
ပုဂံမြို့		
၂၀။	ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းတင်သွင်းရန် ကြိုးပမ်းနေသည့် မြန်မာ့ရိုးရာခြင်းလုံး u&u; n; u; y; d	167
ရေကြီး		
၂၁။	တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပြောင်းလဲတိုးတက်နေသည့် IT နည်းပညာ ax; vi f; en; y; n; m)	174
ယုတ်စွမ်းဆောင်ရည်		
၂၂။	လေထုညစ်ညမ်းမှုလျှော့ချရေး ကြိုးပမ်းမှုများ armi; firmi; f; i; b; e; f; u; p; f; w; u; o; k; f	182
ပျား		
၂၃။	မြန်မာနိုင်ငံတရားဥပဒေသမိုင်း၏ နေ့စွဲမှတ်စုများ (၁၈၂၄ - ၁၉၆၂) O; b; e; f; a; r; m; i; f; p; a; w; G; v; v; f; w; m; f; e	191
အညွှန်း		
၂၄။	မန္တလေးငလျင်ကြီးလှုပ်ခတ်ခဲ့မှုနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း j; r; e; f; m; a; & m; a; v; k; r; m; a; & t; z; B	205
၂၅။	မြန်မာရေးရာ ရက်စဉ်မှတ်တမ်းများ o; u; f; m; o; k; e; f	224

t, fDmhtjrif

obm0ab;tE&m, fubhE&Gonh
jrefm&rtokuff0efwn&xmijci f

“အစိုးရက ဘတ်ဂျက်အဖြစ်ချပေးရန် လိုအပ်သကဲ့သို့
UNDP၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ JICA နှင့်
အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များကဲ့သို့သော
နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများထံမှ
လှူဒါန်းမှုများ၊ ကာလရှည်ချေးငွေများကိုလည်း
ရယူဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။”

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် အာရှတိုက်ရှိ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အထိခိုက်နိုင်ဆုံးသောနိုင်ငံများထဲတွင် တစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများ၊ ရေကြီးရေလျှံခြင်းများ၊ မြေပြိုခြင်းများ၊ ငလျင်ဘေးနှင့် ရာသီဥတုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်သည့် ဘေးအန္တရာယ်များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘေးအန္တရာယ်ကြုံကြုံခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းတစ်ခု တည်ဆောက်ရန် အရေးတကြီးလိုအပ်လာနေသည်။ အဆိုပါဘေးအန္တရာယ်ကြုံကြုံခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းတည်ဆောက်ရန် အလွှာပေါင်းစုံ ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုကို ဖန်တီးရပါမည်။

ကြုံခဲ့ရသည့် သဘာဝဘေးကြီးများ

ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်တစ်လျှောက် တည်ရှိနေသောကြောင့် ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများ၏ဘေးကို နှစ်စဉ်လိုလို ကြုံတွေ့နေရသည်။ မှတ်မှတ်သားသား အဖြစ်ရဆုံးများမှာ-

ဆိုင်ကလုန်းနာဂစ် - ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ မေလ ၂ ရက်နေ့တွင် တိုက်ခဲ့သည့် နာဂစ်မုန်တိုင်းကြောင့် လူပေါင်း ၁၃၈၀၀၀ ဦးခန့် သေဆုံးခဲ့ပြီး မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတစ်ခုလုံး အကြီးအကျယ်ပျက်စီးခဲ့ရသည်။ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၅ ဘီလီယံခန့် ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်ဟု ခန့်မှန်းခဲ့ကြသည်။

ဆိုင်ကလုန်းမိုခါ - ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မေလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် တိုက်ခတ်ခဲ့သော မိုခါမုန်တိုင်းသည် ပြင်းအားအဆင့် (၅) ရှိသည်။ လူပေါင်း ၄၆၀ ဦးကျော်ခန့် သေဆုံးခဲ့ပြီး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂ ဒသမ ၂၄ ဘီလီယံခန့် ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်ခဲ့သည်။

ထို့အပြင် ရေကြီးရေလျှံမှုများ၊ မိုးခေါင်မှုများ၊ မြေပြိုမှုများနှင့် ငလျင်ဘေးဒဏ်များကိုလည်း မကြာခဏဆိုသကဲ့သို့ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ နာမည်ကျော် စစ်ကိုင်းပြတ်ရွှေ့ကြောကြီးကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ငလျင်ဘေးအန္တရာယ်ရှိနေသည့်နိုင်ငံ ဖြစ်နေသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့က ကချင်ပြည်နယ် ဖားကန့်ရှိ ကျောက်စိမ်းတွင်းတွင် မြေပြိုမှုဖြစ်ပွားခဲ့သဖြင့် လူပေါင်း ၁၁၆ ဦးခန့် သေဆုံးခဲ့ပြီး လူပေါင်း ၁၀၀ နီးပါး ပျောက်ဆုံးခဲ့ရသည်။

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် လှုပ်ရှားခဲ့သော မန္တလေးငလျင်ကြီးသည် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ အတွင်း အပြင်းထန်ဆုံးငလျင်ဖြစ်ခဲ့ပြီး ပြင်းအားအဆင့် ၇ ဒသမ ၇ ရှိခဲ့သည်။ သေဆုံးသူပေါင်း ၃၇၃၉ ဦးကျော်ရှိပြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတန်ဖိုးမှာ ကျပ်ငွေ ၃,၆၂၉ ဒသမ ၂၀၈ ဘီလီယံဖိုးခန့်ရှိသည်ဟု အစိုးရက ခန့်မှန်းထားသည်။ နေပြည်တော်၊ မန္တလေးနှင့် စစ်ကိုင်းတို့တွင် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုမာဏ အလွန်ကြီးမားခဲ့သည်။

သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေအဆင့်များ

နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများက နိုင်ငံအလိုက် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်မှု အန္တရာယ်ရှိနေသည့်နိုင်ငံများကို အကဲဖြတ်အဆင့်သတ်မှတ်ခဲ့ရာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ထိပ်ပိုင်းတွင် ပါဝင်နေသည်။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်အကဲဖြတ် ပွင့်လင်းအရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည့် INFORM Risk Index ၏ အကဲဖြတ်ညွှန်းကိန်းအရ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရာသီဥတုကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည့် အန္တရာယ်အရှိဆုံး နိုင်ငံပေါင်း ၂၀ နိုင်ငံတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ပါဝင်နေသည်။

Germanwatch အဖွဲ့က ထုတ်ပြန်သော ၂၀၁၆ ခုနှစ် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ရာသီဥတုနှင့် ဆက်စပ်သည့် အန္တရာယ်ညွှန်းကိန်းတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒုတိယမြောက် အန္တရာယ်အရှိဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် အကဲဖြတ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ်က ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အာရှဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချရေးစင်တာ(Asian Disaster Reduction Center -ADRC)၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာအစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပေါ် အကြီးအကျယ်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်နိုင်သည့်နိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

ကုလသမဂ္ဂဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချရေးရုံး (United Nations Office for Disaster Risk Reduction - UNDRR) ၏ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အစီရင်ခံစာ၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ မြင့်မားနေသည်ကို အကဲဖြတ်ခဲ့ပြီး ယင်းကိုလျှော့ချနိုင်ရေး လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘေးအန္တရာယ်ကြီးများ မကြာခဏပြန်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ ပို၍ ခပ်စိပ်စိပ် ဖြစ်လာခြင်းတို့က မြန်မာနိုင်ငံသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း (Climate Change) ၏ အကျိုးဆက်ကို သိသာစွာရိုက်ခတ်ခံစားနေရပြီဆိုခြင်းကို သက်သေခံနေသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် သက်ရောက်နေမှုသည် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာဟု မှန်းဆရသည့်အခြေအနေမှ ကျော်လွန်ခဲ့ပြီး ယင်းသည် မကြာခဏဆိုသလို ရောက်ရှိလာမည့် အခြေအနေတစ်ခုတွင် ရှိနေသည်ကို လက်ခံကြရမည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအား သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကို ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် တည်ဆောက်ကြရမည်ဖြစ်သည်။

ဘေးအန္တရာယ်ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း

ထိုသို့တည်ဆောက်ကြရာတွင် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် အဖွဲ့အစည်းများစွမ်းရည် စသည့် အချက်အလက်များအပေါ် ချဉ်းကပ်သည့် အလွှာအလိုက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်သည်။ အဆိုပါအချက်အလက်တို့ကို တစ်ခုချင်းစီ ဆွေးနွေးကြည့်ကြမည် -

(၁) ဘေးအန္တရာယ်အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် မြေပုံရေးဆွဲခြင်း

ဘေးအန္တရာယ်မြေပုံဆွဲခြင်း - ဆိုင်ကလုန်းများ၊ ရေကြီးရေလျှံမှုများ၊ မြေပြိုမှု

များ၊ ငလျင်များ စသည့် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေမြင့်မားနေသည့် ဒေသများကို သိရှိမှတ်သားရမည်။ ဥပမာ- မြစ်ဝကျွန်းပေါ်၊ ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်း၊ ချင်းတောင်တန်းများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ တာဝန်ရှိအဖွဲ့အစည်းများကလည်း ယင်းကိစ္စကို လုပ်ဆောင်နေကြသည်ဟုသိရသည်။

လူမှုအသိုက်အဝန်းပါဝင်ရေးဆွဲသောမြေပုံ - ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံ၍ သူတို့ကို မည်သည့်နေရာများသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ရှိသည်၊ မည်သည့်နေရာများသည် လုံခြုံသည် စသည်တို့ကို သတ်မှတ်စေ၍ မြေပုံရေးဆွဲမှုတွင် ပါဝင်စေသင့်သည်။

(၂) **လူမှုအသိုက်အဝန်း သတိပြုမှုနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှု**

ဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချရေးဆိုင်ရာ ပညာပေးလုပ်ငန်း - ဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချနိုင်ရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် ပညာပေးမှုများကို ကျောင်းများ၏ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲစေခြင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးသင်ကျောင်းများတွင် ထည့်သွင်းသင်ကြားခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်သင့်သည်။

လေ့ကျင့်ခြင်းနှင့် အစမ်းလေ့ကျင့်ခြင်းများ - အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်တို့ မိတ်ဖက်ပြုကာ ရေကြီးရေလျှံခြင်း၊ မီးလောင်ခြင်း၊ ငလျင်ဘေးတုံ့ပြန်ခြင်းများကို လက်တွေ့အစမ်းလေ့ကျင့်မှုများအား စနစ်တကျ အစီအစဉ်ရေးဆွဲဆောင်ရွက်သင့်သည်။ လက်ရှိလုပ်ဆောင်နေမှုများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ကာ ပြုပြင်သင့်သည်များကို ပြန်လည်ပြုပြင်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

ရိုးရာအစဉ်အလာဗဟုသုတများကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်း - အစဉ်အဆက်အသုံးပြုခဲ့ကြသည့် ဒေသအလိုက် ဘေးအန္တရာယ် ကြိုတင်ခန့်မှန်းခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်း၊ ရိုးရာအစဉ်အလာ အသိပညာများကိုပါ ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ဥပမာ- တံငါသည်များထံမှ သိရသည့် မုန်တိုင်းလာမည်ကို ကြိုသိနေသော သဘာဝလက္ခဏာများ၊ ဒေသအလိုက် အစဉ်အလာအရ သိထားကြသည့် ရေကြီးတော့မည်ကို သိရှိနေသောလက္ခဏာများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

(၃) **ကြိုတင်သတိပေးသည့် စနစ်ကို ပိုမိုအားကောင်းအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း**
ဒေသအလိုက် ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များတပ်ဆင်ခြင်း - ရေဒီယို၊ မိုဘိုင်းဖုန်းများ၊ ရွာဦးကျောင်းမှ ခေါင်းလောင်း၊ အမှတ်အသားပြအလံ လွှင့်ထူခြင်းများ ပြုလုပ်သင့်သည်။

လှည်းနေလေ့အောင်း မြင်းစောင်းမကျန် သိစေခြင်း - အဆိုပါ သတိပေးမှုများသည် အိမ်တိုင်းစေ့ ရောက်သင့်သည်။ စာမတတ်သူများနှင့် ရိုးရာဘာသာစကားပြောဆိုသူများကိုပါ နားလည်စေနိုင်သည့် စနစ်တစ်ခု ပါဝင်သင့်သည်။

မိုး/လေဌာနနှင့် ပေါင်းစပ်လုပ်ဆောင်ခြင်း-မိုးလေဝသနှင့်လေဗေဒဦးစီးဌာန၏ မိုးလေဝသခန့်မှန်းမှုများနှင့် သတင်းအချက်အလက် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုစွမ်းရည်များကို မြှင့်တင်ရမည်။ နည်းပညာများ အဆင့်မြှင့်ရမည်။ ဌာနဖွဲ့စည်းပုံကို သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြုံကြုံခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်း တည်ဆောက်မှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြုပြင်တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းသင့်သည်။

(၄) **ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများတည်ဆောက်ခြင်း**

ဆိုင်ကလုန်းဘေး ခိုလှုံ့အဆောက်အအုံများ- ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းနှင့် ယင်းကြောင့် ဖြစ်ပါလာသော ရေကြီးရေလျှံမှုများကို ကာကွယ်ပေးနိုင်မည့် ဆိုင်ကလုန်းဘေးခိုလှုံ့အဆောက်အအုံများ (Cyclone Shelters) များကို ကုန်းမြင့်မြင့်တွင် တည်ဆောက်ကာ ယင်းတို့ကို သဘာဝဘေး မကျရောက်သည့် အချိန်များတွင် စာသင်ကျောင်းများ၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများအဖြစ်ပါ အသုံးပြုနိုင်ရေး ဒီဇိုင်းတည်ဆောက်သင့်သည်။ နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းအပြီးတွင် အဆိုပါ အဆောက်အအုံများတည်ဆောက်ထားသော်လည်း ယင်းတို့၏ ကြံ့ခိုင်မှု၊ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှုများကို ပြန်လည်စိစစ်သင့်သည့်အပြင် အရေအတွက် လုံလောက်မှု ရှိ မရှိ၊ ပြောင်းလဲလာနေသော ရာသီဥတုနှင့် ပထဝီအနေအထားများအရ သင့်တော်မှု ဆက်လက်ရှိ၊ မရှိကိုပါ အကဲဖြတ်သင့်သည်။

အန္တရာယ်ပိုကင်းသောအိမ်ဒီဇိုင်းများ- စစ်ကိုင်းကဲ့သို့သောလျင်ဘေးအန္တရာယ် ရှိဒေသများတွင် အိမ်များကို ဒေသအလိုက်ရရှိသည့် အိမ်ဆောက်ပစ္စည်းများအသုံးပြုကာ အင်ဂျင်နီယာအတတ်ပညာနှင့် ပေါင်းစပ်တည်ဆောက်မှုကို အားပေးသင့်သည်။

အရေးကြီးအခြေခံအဆောက်အအုံများအကာအကွယ်ပေးခြင်း-ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်ခြေ မြင့်မားနေသည့်ဒေသများရှိ လမ်းများ၊တံတားများ၊ ရေအရင်းအမြစ် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ ဆေးရုံများ၊ တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေးစခန်းများ လုံခြုံစိတ်ချရမှုရှိအောင် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုအစီအမံများ ထားရှိဆောင်ရွက်သင့်သည်။ အမြဲထိန်းသိမ်းသင့်သည်။ အမြဲနိုးကြားနေသင့်သည်။

(၅) **စားဝတ်နေရေးများ ကွဲပြားစေခြင်းနှင့် ကြုံကြုံခံနိုင်စွမ်းရှိခြင်း**

ရာသီဥတုကိုတုံ့ပြန်နိုင်သည့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း- ရေကြီးရေလျှံဖြစ်မှု၊ မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်မှုတို့ကို ခံနိုင်ရည်ရှိသည့် ကောက်ပဲသီးနှံများ တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးခြင်း၊ မိုးရေများအပါအဝင် ရေအရင်းအမြစ်များကို စနစ်တကျ သိုလှောင်ထိန်းသိမ်းသည့်စနစ်များမြှင့်တင်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်သင့်သည်။

အသေးစားငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်းနှင့် လူမှုရေးအကာအကွယ်ပြုခြင်း - အာမခံများ၊ အရေးပေါ်ရန်ပုံငွေများနှင့် သဘာဝဘေးအလွန် အလုပ်လုပ်ပြီး ငွေယူ (cash-for-work) အစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်သင့်သည်။

အမျိုးသမီးများနှင့်လူငယ်များပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်း-အရေးပေါ်ပြုစုကုသခြင်းများကို အမျိုးသမီးအုပ်စုများအတွင်း လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးသင့်သည်။ ထို့အပြင် အရေးပေါ်ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းများ ထောက်ပံ့ခြင်းနှင့် ဘေးအန္တရာယ်အလွန် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင်လည်း အမျိုးသမီးများနှင့် လူငယ်များပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်သင့်သည်။

(၆) ဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှုများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ အားကောင်းစေခြင်း

ကျေးရွာဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီများ (Village Disaster Management Committees) ဖွဲ့စည်းခြင်း - ရပ်ရွာဦးဆောင်သော ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်မှု လျှော့ချရေးဆိုင်ရာအစီအစဉ်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အဆိုပါကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းသင့်သည်။

အားလုံးပါဝင်သော လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ - တိုင်းရင်းသားများ ကိုယ်စားပြုပါဝင်မှုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် မသန်စွမ်းသူများပါဝင်သည့်လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

မူဝါဒအထောက်အပံ့ - ဒေသတွင်းကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၊ မူဘောင်များကဲ့သို့သော အမျိုးသားမဟာဗျူဟာများနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ရှိသင့်သည်။

(၇) မိတ်ဖက်ပြုခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ- လေ့ကျင့်သင်တန်းများ၊ အရန်အသင့်ရှိမှုစွမ်းရည်များနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ဒေသတွင်း အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးသင့်သည်။

ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍပါဝင်ပတ်သက်ခြင်း - ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ထောက်ပံ့ရေးအထောက်အပံ့များကို ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက လုပ်ဆောင်ခြင်းကို အားပေးသင့်သည်။

ဒေသတွင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း- အာဆီယံ၏ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအကူအညီပေးရေးစင်တာ (AHA Centre) ကို လေ့လာသင်ယူပြီး ဒေသတွင်းနှင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများမှ အတွေ့အကြုံများကို ရယူသင့်သည်။

(၈) သဘာဝဘေးအလွန် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းနှင့် သင်ခန်းစာယူခြင်း

ပို၍ကောင်းအောင်တည်ဆောက်ခြင်း (Build Back Better) - ပြန်လည်

တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများသည် ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရမည်။
(ယခင်အတိုင်းပြန်ဖြစ်ရုံမျှနှင့် မရ။)

စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်းနှင့်အကဲဖြတ်ခြင်း- အရန်အသင့်ဖြစ်မှု အစီအစဉ်များကို ပြန်လည်ချိန်ညှိနိုင်ရေးအတွက် သဘာဝဘေးအလွန် သုံးသပ်မှုများ ပြန်လည်ပြုလုပ်သင့်သည်။

ဒေသဆိုင်ရာအဖြစ်အပျက်များ မှတ်တမ်းတင်ခြင်း- ပြန်လည်အတုယူနိုင်ရန်အတွက် ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းတွင် အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့သည့် ရပ်ရွာဦးဆောင်သည့် အောင်မြင်မှုအဖြစ်အပျက်များကို မှတ်တမ်းတင်ပြီး ပြန်လည်မျှဝေသင့်သည်။

ထူးခြားသည့်အချက်တစ်ချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူဦးရေအများစုမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်ကြသည့်အတွက် ရပ်ရွာအလိုက် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကို ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများမှ ဦးဆောင်မှုမျိုး အားပေးသင့်သည်။ ရှေ့ပြေးစီမံချက်အဖြစ်လည်း အချို့ကျေးရွာများတွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးများသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် လျော့ချရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဦးဆောင်ပါဝင်နိုင်သည်။

ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်း လူမှုအသိုက်အဝန်းအတွက် ဘတ်ဂျက်နှင့် ဘဏ္ဍာရေး စဉ်းစားသင့်သည့် အချက်များ

ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးလုပ်ငန်းများ၌ ၁ ဒေါ်လာ သုံးစွဲတိုင်း ဘေးအန္တရာယ်အလွန် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် သုံးစွဲရသည်များ၌ ၄ ဒေါ်လာမှ ၇ ဒေါ်လာအထိ ချွေတာနိုင်မည်ဟု ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သုတေသနစစ်တမ်းများအရ သိရသည်။

ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးသင်တန်းများနှင့် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ စောစောသတိပေးစနစ်များနှင့် ကိရိယာတပ်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းများ၊ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများ၊ စားဝတ်နေရေး(လူမှုဘဝ)ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်း အစီအစဉ်များအတွက် ဘတ်ဂျက်များချထားပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အစိုးရက ဘတ်ဂျက်အဖြစ် ချပေးရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ UNDP၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ JICA နှင့် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများထံမှ လှူဒါန်းမှုများ၊ ကာလရှည်ချေးငွေများကိုလည်း ရယူဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

အချို့သောစီမံကိန်းများကို ပုဂ္ဂလိကများပါ အကျိုးရှိစေနိုင်သည့် ဒီဇိုင်းပုံစံဖြင့် အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် Public-Private Partnerships (PPP) ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ဥပမာ- ကျေးလက်ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေးအခြေပြုလုပ်ငန်းများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ရေတို၊ ရေရှည် အစီအမံများ

ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းသည့် မြန်မာ့လူမှုအဖွဲ့အစည်း တည်ဆောက်သည့်လုပ်ငန်းများသည် ရေတို၊ ရေရှည် အစီအမံများဖြင့် စနစ်တကျဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။

ရေတိုအစီအမံများ (၁ နှစ် မှ ၂ နှစ်)

ကျေးရွာအဆင့် ဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချရေးကော်မတီ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်း၊ ယင်းတို့၏ အရည်အသွေးမြှင့်တင်ခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချရေး အစီအစဉ်များအပါအဝင် စောစောသတိပေးချက် ပရိုတိုကောလ်များ တည်ထောင်ခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

ကာလလတ်အစီအမံများ(၃ နှစ်မှ ၅ နှစ်အထိ)

အခြေခံအဆောက်အအုံများ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချရေး ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ အချက်အလက်အခြေခံသည့် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် သင်ယူခြင်းစနစ်များ ဖွဲ့စည်းခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

ရှေ့ညီအစီအမံများ (၅ နှစ်နှင့် အထက်)

ဒေသအဆင့် ဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချရေးအုပ်ချုပ်မှုများကို စနစ်တကျဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချရေး ပင်မလုပ်ငန်းစဉ်ကြီးကို အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်ဒေသဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်ရေးယန္တရားများနှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်းများ ပါဝင်သင့်သည်။

နိဂုံး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းသော လူမှုအသိုက်အဝန်း တည်ဆောက်ရာ၌ ခြုံငုံမိသော၊ အများပါဝင်သော ကဏ္ဍစုံချဉ်းကပ်မှုတစ်ခု လိုအပ်ပါသည်။ ထိုချဉ်းကပ်မှုသည် အုပ်ချုပ်ရေးတည်ဆောက်မှုများကို အားကောင်းမြှင့်တင်စေခြင်းနှင့် လူ့အသိုက်အဝန်း၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို မြှင့်တင်ကြရမည်။ ဒေသကဦးဆောင်သော အရန်အသင့်ဖြစ်မှု၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုများက မြန်မာနိုင်ငံကို သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ခံနိုင်စွမ်းမရှိသည့်အခြေအနေမှ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းအခြေအနေသို့ အသွင်ကူးပြောင်းပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ယခုတစ်ပတ်စာစောင်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ အတွင်း တစ်ခုပါဝင်လာသည့် ဘေးအန္တရာယ်ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းသည့် မြန်မာ့လူ့အသိုက်အဝန်း ကို မည်ကဲ့သို့တည်ဆောက်သင့်သည့်အချက်များကို ပညာရှင်များက မျက်နှာဖုံးဆောင်းပါးများအဖြစ် ဖော်ပြပေးထားပါသည်။

“နေထိုင်ခြင်းအနုပညာရဲ့ ကောင်းတဲ့တစ်ခြမ်းက ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းပဲဖြစ်တယ်” ဟု စာရေးဆရာနှင့် ဟောပြောသူ အလိန်ဒီဘောတုန်က ပြောခဲ့သည်။ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းသော လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု တည်ဆောက်ခြင်းသည် လူ့လောကကမ္ဘာကြီး၏ ကောင်းသော တစ်ခြမ်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းသော လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်တည်လာ ပါက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်မြင်မှု အလှမ်းမဝေးတော့ပြီ ဖြစ်သည်။

အယ်ဒီတာ
(၃၀ ဇွန် ၂၀၂၅)

obm0ab;' P&i f qkij&Sfr6nf
tem* wjri f U Gop f ykzma&; qDk

armi fumi f&df

“မြန်မာတို့၏ အရှုံးမပေး မယိမ်းမယိုင်
ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင် ရှင်သန်နိုင်စွမ်းကို
ယနေ့ မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်လိုက်ကြရသည်။
ခက်ခဲလေ ပိုကြံ့ခိုင်လေ၊ ပိုစည်းရုံးကြလေဖြစ်သည့်
သာဘာဝကို တွေ့လိုက်ရသည်။”

“မြေခဲတို့ပြုလေရာကို သဲအုတ်ကျောက်တို့ဖြင့် ပြန်လည်တည်ဆောက်ကြပါအံ့”

မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝဘေးဒဏ် မကြာခဏ ကျရောက်ထိခိုက်ဖျက်ဆီးခြင်း ခံရသည့်နိုင်ငံများထဲတွင် ပါဝင်ပါသည်။ ရေကြီးရေလျှံခြင်းဘေး၊ မုန်တိုင်းရိုက်ခတ်မှုဘေး စသည့် အနည်းနှင့်အများကို နှစ်စဉ်ကြုံတွေ့ရတတ်သည့် သဘာဝဘေးဒဏ်များအပြင် နှစ်အတော်ကြာမှ တစ်ခါတစ်ခါ ကြုံကြရသည့် ငလျင်ကြီးကဲ့သို့ ဘေးဒဏ်အထိ အမျိုးမျိုး ကြုံနေကြရပါသည်။

ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် ကမ္ဘာ့ပူနွေးလာမှုစသည့်လူသားများ၏ဖန်တီးချက် များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရိုက်ခတ်မှုများကြောင့်လည်း သဘာဝဘေးဒဏ်များက ပိုမို၍ ခပ်စိပ်စိပ်ကျရောက်လာသည်ဟုလည်း တွက်ဆစရာရှိလာပါသည်။

ကိုဗစ်-၁၉ရောဂါကပ်ဘေးကလည်း သဘာဝဘေးမျိုးများ၊ သဘာဝဘေးဒဏ် မဟုတ်သော်လည်း သဘာဝဘေးဒဏ်များနှင့် ယှဉ်တွဲပေါ်ထွက်လာလျှင် ရောဂါကပ်ဘေး၊ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းဘေး၊ လူနှင့်တိရစ္ဆာန်များ သေကျေပျက်စီးခြင်းဘေး စသည့် ကပ်ကြီး များ ဆိုက်ရောက်စေသည်အထိ အခြေအနေကိုပါ ဝင်ရောက်တွန်းပို့နေပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ ကပ်ဘေးအဆင့် သက်ရောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ကာကွယ်ဖြေရှင်းကြရာမှာ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ခိုင်မာပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့် ပိုမိုပေးအပ်ခြင်းခံထားရသည့် အစိုးရများက ပိုထိရောက်မြန်ဆန် ကျယ်ပြောစွာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ကြပြီး အစိုးရ၏ကဏ္ဍကို လျှော့ချကာ အဆင့်ဆင့်ခွင့်ပြု ချက်ယူ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်နေရသည့်နိုင်ငံများတွင် ကိုင်တွယ်မှုအဆင့်ဆင့်မှာ အတော် ထိခိုက်ပျက်စီးပြီးမှ တုံ့ပြန်လာနိုင်ခြင်းကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ကိုဗစ်-၁၉ အဖြစ်မှာ အမေရိကန်ကဲ့သို့ ထိပ်တန်းကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုအဆင့် ရှိသောနိုင်ငံက နိုင်ငံသားတစ်သန်းကျော်အထိ အသေအကျေခံခဲ့ရခြင်းကို မှတ်သားမိကြမည် ဟု ထင်ပါသည် -

- သဘာဝဘေးဒဏ်ကိုကိုင်တွယ်ရာတွင် အစစ အပြီးသတ် အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင် သည့်အဆင့်က ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ရန်လိုအပ်ခြင်း၊
- သီးခြားအသင့်ရှိနေပြီး အစဉ်တိုးပွားနေအောင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည့် သီးခြားရန်ပုံငွေ တစ်ရပ် ထူထောင်ထားရှိနိုင်ခြင်း၊
- ဘေးဒဏ်များကြောင့် ထိခိုက်သေကျေပျက်စီးမှုများကို ကယ်ဆယ်ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အထူးလေ့ကျင့်ပြင်ဆင် အထောက်အကူပြုကိရိယာများ တပ်ဆင်ပေးထားသည့် တပ်ဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းလေ့ကျင့်ထားသည့် အသင့်ရှိနေမှု ထူထောင်ထားခြင်း၊
- ပြည်သူများပါဝင်မှုနှင့် နိုင်ငံတကာထောက်ကူမှုတို့တွင် ထိရောက်စွာ ချိတ် ဆက်ရယူ ပေါင်းစပ်ပေးနိုင်သည့် အစုအဖွဲ့တစ်ခု သီးခြားဖွဲ့စည်းထားနိုင်ခြင်း၊
- ဘေးဒဏ်အလွန် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် ကြိုတင်မြော်မြင်ကြံဆ အစီအစဉ်ချ ရပ်ထားနိုင်စွမ်း ရှိခြင်းတို့ လိုအပ်ပါသည်။

သဘာဝဘေးဒဏ်ဟူသည်ကား ကျယ်ပြန့်သလို မှန်းဆတွက်ဆနိုင်ရန် ခက်ခဲလှပါ သည်။ မည်သည့်အချိန်၊ မည်သည့်နေရာတွင် မည်သို့ဖြစ်ပေါ်၍ မည်မျှမည်သို့ပျက်စီးထိခိုက်

မည်ကို ကြိုတင်ခန့်မှန်းတွက်ဆရန် ခက်ခဲနိုင်လွန်းလှပါသည်။ မည့်သည့်အချိန်၊ မည်သည့်နေရာတွင် မည်သို့သော ဘေးဒဏ်သင့်လာမည်၊ မည်မျှအတိုင်းအတာရှိမည်ကို ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်ခြေ အနည်းငယ်သာရှိနေသဖြင့် အသင့်ရှိမှုနှင့် လျင်မြန်စွာ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း အမြဲတမ်းရှိနေရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။

နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲများက တာဝန်ခံသည့် သဘာဝဘေးဒဏ်နှင့် ကပ်ဘေးအရပ်ရပ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေး အမြဲတမ်းကော်မတီတစ်ရပ်ထားရှိပြီး အသင့်ရှိနေမှုနှင့် တိုးချဲ့တာဝန်ယူနိုင်စွမ်းကို မပြတ်မြှင့်တင်နေရန် လိုအပ်ပါမည် -

- အစဉ်တိုးပွားကြီးထွားနေမည့် သဘာဝဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရန် ပဒေသာရန်ပုံငွေ တစ်ရပ် သီးခြားထူထောင်ထားရှိပြီး ရန်ပုံငွေစီမံခန့်ခွဲမှု ကျွမ်းကျင်သည့်စီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့ကို တာဝန်ပေး ထိန်းသိမ်းစီမံစေခြင်း။
- မဏ္ဍိုင်ဝန်ကြီးဌာနသည် ကယ်ဆယ်ရေး၊ လူနှင့် အထောက်အကူ ပြုပစ္စည်းများ စုစည်းပြင်ဆင်လေ့ကျင့်ရေးနှင့် လျင်မြန်စွာ ရှေးဦးတုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို မြင့်မားစွာ ပြင်ဆင်လေ့ကျင့်အသင့်ရှိနေစေခြင်း။

ဘေးဒဏ်ကာလအတွင်း ပုံမှန်ပြည်သူ့ရေးရာစီမံခန့်ခွဲမှု ဆက်လက်လည်ပတ်စေရေး၊ အရေးပေါ်အခြေအနေ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးနှင့် ဘေးဒဏ်အလွန်ပြန်လည်တည်ဆောက်မှုအတွက် ပြင်ဆင်ပုံစံချမှတ်မှုကဏ္ဍ (၃) ရပ်အား ဟန်ချက်ညီညီကိုင်တွယ်နိုင်စေခြင်းဖြင့် သဘာဝဘေးဒဏ်ဖြစ်ပေါ်မှုကို အခွင့်ကောင်းယူ နိုင်ငံရေးစွက်ဖက်ထိုးနှက်မှုများကို ဟန့်တားနိုင်ရန်လည်း လိုသည်။

ခြုံငုံတင်ပြရပါလျှင် သဘာဝဘေးဒဏ်ကာကွယ်ရေး၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အသင့်ပြင်ဆင်မှုရှိရုံမက ဖြစ်စဉ်အတွင်း ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုအဝဝကို မိမိ လက်ဝယ်ပိုင်နိုင်စွာ ထိန်းချုပ်ကွပ်ကဲနိုင်စွမ်း ရယူထားရှိပြီး ပြင်ပထောက်ကူမှုများကို လက်ခံပေါင်းစည်းပေးနိုင်ရန်

“ပြည်သူတို့၏ ခိုင်ကျည်ကြံ့ခိုင်သော ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းနှင့် ညီညွတ်မျှဝေလက်တွဲညီမှု၏ စွမ်းပကားကို ယခု မန္တလေး ငလျင်ဘေးတွင် တွေ့မြင်လိုက်ကြရသည်။”

“သဘာဝဘေးရန်
 အလွန်
 ပိုမိုကောင်းမွန်သော
 ဝန်းကျင်နှင့်
 အခင်းအကျင်းသစ်
 တစ်ရပ် ပြန်လည်
 ထူထောင်ရေးသည်
 သိမ်မွေ့နက်နဲ
 သလောက် နက်ရှိုင်း
 သော ရှုမြင်ချက်
 (Vision) တို့ကို
 အခြေခံတွေးဆ
 ဖော်ထုတ်နိုင်မှ
 ထိရောက်နိုင်ပါမည်။”

အစဉ်သဖြင့် ထမ်းရွက်နိုင်မည့် ဦးဆောင်ကော်မတီ၏ အခန်းကဏ္ဍက အထူးအရေးပါလှပါသည်။

ပြည်သူတို့၏ ခိုင်ကျည်ကြံ့ခိုင်သော ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းနှင့် ညီညွတ်မျှဝေ လက်တွဲညီမှု၏ စွမ်းပကားကို ယခုမန္တလေးငလျင်ဘေးတွင် တွေ့မြင် လိုက်ကြရသည်။ ယခု ကြုံလိုက်ရသော ငလျင်ဘေးကြီး မှာ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း၊ နေပြည်တော်၊ တောင်ငူ စသည့် အခရာကျသော မြို့ပြကြီးများကို အခြေကဖြိုချခြင်းခံ လိုက်ရသည့်အပြင် လမ်းပန်း၊ တံတား၊ လေဆိပ်မှစ၍ ရေပေးစနစ်၊ မီးပေးစနစ်တို့ကိုပါ တစ်ပြိုင်နက်တည်း အဖြိုလှဲခံရသည့်အဖြစ်နှင့် ကြုံရခြင်းဖြစ်နေသည်။

ထိုမတိုင်ခင်ကလည်း ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါ၊ ရေဘေး၊ လေဘေးနှင့် မတည်ငြိမ်မှုမျိုးစုံ၏ ရိုက်ခတ် မှုစဉ်ဆက်မှာ ပြားပြားဝပ်ခံစားနေခဲ့ကြရပြီး ဖြစ်နေပါ သည်။ ထိုအခြေအနေအတွက် နေစရာလည်း အိမ်မရှိ၊ တက်စရာလည်း ရုံးမရှိ၊ အလုပ်လုပ်စရာလည်း လုပ်ငန်း မရှိကြတော့သည့်အခြေအနေများ၊ နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ် ရေးယန္တရားကြီးကို တစ်ရက်မှ အပျက်မခံရသလို၊ ကြုံ သလို နေ့စဉ်ရပ်တည်မှုဘဝကို ရင်ဆိုင်ရင်း မိမိကိုယ်စီ တာဝန်တို့ကို မပျက်မယွင်း ဦးဆွေးဆံမြေ ထမ်းရွက်ကြ သူများ၊ မိမိနေအိမ်လုပ်ငန်းများကိုပစ်ခွာ၍ အတိဒုက္ခ ကျရောက်ခံစားနေရသူများကို ကယ်ဆယ် ကူညီ ထောက်မကြသူများ၊ တစ်မူးရှိလို့ တစ်ပဲလှူ ဆိုသကဲ့သို့ မရှိ၊ ရှိသည့်ကြားက ရသလို မျှဝေလှူဒါန်း ပေးဝေကြသူ များမှာ နိုင်ငံနှင့်အဝန်း ပင်လယ်ဝေအောင် ကူညီမျှဝေ လက်တွဲခဲ့ကြသည်။

မြန်မာတို့၏ အရှုံးမပေး မယိမ်းမယိုင် ကြံ့ကြံ့ ခိုင်ခိုင် ရှင်သန်နိုင်စွမ်းကို ယနေ့ မျက်ဝါးထင်ထင် မြင် လိုက်ကြရသည်။ ခက်ခဲလေ ပိုကြံ့ခိုင်လေ၊ ပိုစည်းရုံး ကြလေဖြစ်သည့် သဘာဝကို တွေ့လိုက်ရသည်။ ဤသဘာဝသည် မြန်မာတို့၏ မွေးရာပါ မျိုးဆက် ရာထောင်ချီ စွဲမြဲတွယ်ငြိ ဖြစ်တည်နေမှုတစ်ခု ဖြစ်ပေ တော့သည်။

မြန်မာကို ဖြိုလှဲရန် အကြီးဆုံးသဘာဝ ဘေး

ဒဏ်ကပင် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုမရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ မည်သည့်အဖျက်သမား၊ အဖျက် တရားမှလည်း စွမ်းဆောင်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ပြည်သူနှင့်အတူ တည်ရှိရပ်တည်နေသည့် ဦးဆောင်မှုတစ်ရပ်အောက်မှာ အားလုံးလက်တွဲညီကြပါပေသည်။ ထိုသွေးစည်းညီညွတ်မှုနှင့် ကျစ်လျစ်ကြံ့ခိုင်မှုတို့သည် အရေးပေါ်ကာလလွန်မြောက်၍ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ပြန်လည်တည် ဆောက်ထူထောင်ကြသည့် အဆင့်အထိပါ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း ဆောင်ကြဉ်းလာကြရန် လိုပါသည်။

အဟောင်းအဟောင်းတွေ ပျက်သုဉ်းပြိုလဲသမျှ အသစ်အသစ်ကို ပြန်လည်အစားထိုး တည်ထောင်၊ တည်ဆောက်ကြရာတွင် ယနေ့ ပစ္စက္ခကာလ၏ တောင်းဆိုချက်များကို တုံ့ပြန်နိုင်သလို ပိုမိုသာလွန်ပြောစည်ပင်မည့် အနာဂတ်ပုံဖော်မှုများအတွက်လည်း စေ့ငှ ဆီလျော်စွာ ရှုမြင်၊ မြော်မြင်ချက်ထားရမည့်အချိန် ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝဘေးရန်အလွန် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဝန်းကျင်နှင့် အခင်းအကျင်းသစ်တစ်ရပ် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးသည် သိမ်မွေ့နက်နဲသလောက် နက်ရှိုင်းသောရှုမြင်ချက် (Vision) တို့ကို အခြေခံတွေးဆ ဖော်ထုတ်နိုင်မှ ထိရောက်နိုင်ပါမည်။

ကယ်ဆယ်ရေးကာလအလွန် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးမှာ ပြင်ပအကူအညီထက် အကျိုးတူလက်တွဲပူးပေါင်းခြင်းကသာ အင်တိုက်အားတိုက် ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်စွမ်းကို ပေးအပ်နိုင်ပါမည်။

အနာဂတ်အတွက် မြင်ကွင်းသစ်ကို တွေးမြင်ပုံဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် မိတ်ဖက် ကောင်းများနှင့် တစ်ဖက်ညီစွာ အရည်သဖြင့်လက်တွဲနိုင်ကြရန်နှင့် မိမိအင်၊ မိမိအား ကိုယ်ပိုင် စွမ်းပကားဖြင့် ထူထောင်တည်ဆောက်နိုင်ရေး ဟန်ချက်ညီရန် လိုပါသည်။ အတွေးအမြင် သစ်၊ ရှုမြင်ချက်သစ်၊ အင်သစ် အားသစ်တို့ဖြင့်သာ ပိုမိုသာလွန်ကောင်းမွန်သည့် ပြည်သူ့ဘဝ အနာဂတ်ကို အားလုံးပါဝင်ထူထောင်၍ “မြေခဲတို့ပြိုလေရာကို သဲအုတ်ကျောက်တို့ဖြင့် ပြန်လည်တည်ဆောက်ကြပါစို့”ဟု တိုက်တွန်းရေးသားလိုက်ရပါသည်။

မောင်ကောင်းရိပ်

၀၁၂၃၄၅၆၇၈၉၊ ၀၁၂၃၄၅၆၇၈၉
၀၁၂၃၄၅၆၇၈၉၀၁၂၃၄၅၆၇၈၉

a' ၀၁၂၃၄၅၆၇၈၉
(၀၁၂၃၄၅၆၇၈၉၀၁၂၃၄၅၆၇၈၉)

“လျှင်အပါအဝင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်
ပျက်စီးဆုံးရှုံးသည့်အရာများထက်
ပိုမိုပြည့်စုံသော နိုင်ငံတော်တစ်ခု၊
စီးပွားရေးရပ်ဝန်းတစ်ခု ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန်
အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားကြမည်
ဖြစ်ပါသည်။”

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ထိခိုက်နိုင်မှုသည် ၂၀၂၄ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ အန္တရာယ်အညွှန်းကိန်းတွင် အဆင့် (၂၀) အတွင်း ပါဝင်နေသည့်အတွက် ကမ္ဘာ့အဆိုးရွားဆုံး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ခံစားနေရသော နိုင်ငံများထဲမှ တစ်ခုအဖြစ် ထင်ရှားပါသည်။ ကမ်းရိုးတန်းကီလိုမီတာ ၂၀၀၀ ကျော်ရှည်လျားခြင်း၊ ငလျင်ဖြစ်ပွားနိုင်သော ပြတ်ရွှေ့ကြော များ နီးကပ်စွာတည်ရှိခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအပေါ် မှီခိုနေရခြင်းတို့ကြောင့် ဆိုင်ကလုန်း မုန်တိုင်း၊ ရေကြီးမှု၊ ငလျင်နှင့် မြေပြိုမှုများကို ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ဤစိန်ခေါ်မှုများသည် ကျေးလက်ဒေသအခြေခံ လူဦးရေ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့ကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ လူပေါင်း ၁၃၈၀၀၀ ကျော်သေဆုံးခဲ့သည့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်က နာဂစ် မုန်တိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကာကွယ်ရေးတွင် အလှည့်အပြောင်း တစ်ခုဖြစ်စေခဲ့ပြီး မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးကို ပိုမို အာရုံစိုက်လာစေခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသည် ခိုင်မာသည့် သဘာဝဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော မဟာဗျူဟာများ ရေးဆွဲရန် လိုအပ်ကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည်။ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လက ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ပြင်းအားအဆင့် ၇ ဒသမ ၇ ရှိ မန္တလေးငလျင်ကြီးကဲ့သို့သော မကြာသေးမီက ကြုံတွေ့ရသည့် ဘေးအန္တရာယ်များသည် နိုင်ငံအတွက် စိန်ခေါ်မှုများကို ပိုမိုပြင်းထန်စေခဲ့ ပါသည်။ အရေးပေါ်လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအကူအညီများ လိုအပ်နေသည့်အချိန် တွင် ဘေးအန္တရာယ်ဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော လူမှုအသိုက်အဝန်းများ တည်ဆောက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

နိုင်ငံတော်အတွက် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်သည် စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံသော လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ကြသည်ဖြစ်ရာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လူမှုစီးပွားဘဝ ထိခိုက်မှုများကို ပြင်းထန်စွာ ခံစားရပါသည်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် မုန်တိုင်းများ ပိုမိုပြင်းထန်လာခြင်းတို့သည် ၎င်းတို့ကို ကာကွယ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများထက် ပိုမိုမြန်ဆန်စွာ ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ ဒီရေတောများ ပြုန်းတီးမှုနှင့် မတည်ငြိမ်သော မုတ်သုံမိုးများသည် ကမ်းရိုးတန်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အသိုက်အဝန်း များကို ခြိမ်းခြောက်နေပြီး သဘာဝအခြေပြု ဖြေရှင်းနည်းများကို လွန်စွာလိုအပ်နေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အတိတ်ကဖြစ်စဉ်များကို သင်ခန်းစာရယူလျက် အသိုက်အဝန်းအခြေပြု ချဉ်းကပ်မှုများ၊ အစိုးရ၏ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို အသုံးပြုကာ ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရည် တည်ဆောက်ရာတွင် သိသာထင်ရှားသော တိုးတက်မှုများ ရရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ ပြည်တွင်း ပဋိပက္ခများ၊ ပြည်ပမှ သွေးထိုးနှောင့်ယှက်မှုများနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ပိုမိုများပြား လာခြင်းတို့ကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုများသည် နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူတို့၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု များကို စိန်ခေါ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၏ ထိခိုက်လွယ်မှု

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ထိခိုက်လွယ်မှုသည် နိုင်ငံ၏ ထူးခြားသော ပထဝီအနေအထားနှင့် လူမှုစီးပွားအချက်များမှ ဆင်းသက်လာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အန်ဒမန်နှင့် နီကိုဘာကြောင့်ဖြစ်သော ငလျင်လှိုင်းများနှင့် ဆူနာမီများ ဖြစ်ပွားလွယ်သောနေရာတွင် တည်ရှိပါသည်။ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်တစ်လျှောက် ကီလိုမီတာ ၂၀၀၀ ရှည်လျားသော ကမ်းရိုးတန်းသည် အပူပိုင်းမုန်တိုင်းများနှင့် လှိုင်းကြီးများကို ရင်ဆိုင်ရနိုင်ပြီး ဧရာဝတီနှင့် သံလွင်ကဲ့သို့သော မြစ်များကြောင့် မုတ်သုံရာသီ (ဇွန်လမှ အောက်တိုဘာလ) အတွင်း ရေကြီးမှုများ မကြာခဏဖြစ်ပွားလေ့ရှိပါသည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့အန္တရာယ်အညွှန်းကိန်းအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များမှ အဆိုးရွားဆုံး ခြိမ်းခြောက်ခံရနိုင်သော နိုင်ငံများထဲတွင် ထိပ်ဆုံးနိုင်ငံ ၂၀ နိုင်ငံအတွင်းပါဝင်ပြီး ရေကြီးမှုနှင့် မုန်တိုင်းများသည် အဖြစ်အပျက်ဆုံး ခြိမ်းခြောက်မှုများဖြစ်သည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် ဤအန္တရာယ်များကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပြီး ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် မုန်တိုင်းဖြစ်ပွားမှုများ တိုးလာခြင်းတို့သည် အထူးသဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသရှိ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများကို ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိပါသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မေလတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ထိခိုက်စေခဲ့သော မိုခါမုန်တိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုးတက်လာသော ဒဏ်ခံနိုင်ရည်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုများကို လက်တွေ့စမ်းသပ်ခဲ့သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ မိုးလေဝသနှင့် ဇလဗေဒဦးစီးဌာန (DMH) ၏ အချိန်မီသတိပေးချက်များသည် လူပေါင်း လေးသိန်းကျော်ကို ရွှေ့ပြောင်းနိုင်စေခဲ့ပြီး နာကစ်မုန်တိုင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အသက်ဆုံးရှုံးမှုများ သိသိသာသာ လျော့နည်းခဲ့သည်။ အသိုက်အဝန်းအခြေပြု ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ၊ စားရေရိက္ခာများ ကြိုတင်သိုလှောင်ထားခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်ထားသော စေတနာ့ဝန်ထမ်းလုပ်အားပေးများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးအလွန် ကြုံကြုံခံနိုင်သည့် လူမှုအသိုက်အဝန်း တည်ဆောက်ရေး

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၈ ရက်က ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ပြင်းအား အဆင့် ၇ ဒသမ ၇ ရှိ မန္တလေးငလျင်ကြီး လှုပ်ခတ်မှုကြောင့် သေဆုံးသူ ၃၇၃၉ ဦး၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသူ ၅၁၀၄ ဦးနှင့် ပျောက်ဆုံးနေသူ ၆၈ ဦးရှိခဲ့ပါသည်။ မန္တလေးငလျင်ကြီး လှုပ်ခတ်ပြီးပြီးချင်း၌ပင် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုပမာဏများပြားသည်ကို တွေ့ရှိရသည့်အတွက် နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲအနေဖြင့် ချက်ချင်းဆိုသကဲ့သို့ပင် ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ကူညီထောက်ပံ့ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်တွင်း ပြည်ပမှ အကူအညီများ ပေးအပ်နိုင်ရန် ဖိတ်ခေါ်ကမ်းလှမ်းခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံပေါင်း ၂၁ နိုင်ငံမှ ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်း တန်ချိန် ၃၁၀၉ ဒသမ ၃၁၇ ရရှိခဲ့ပြီး ကယ်ဆယ်ရေးဝန်ထမ်းပေါင်း ၁၀၇၀ ဦး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်ရေးပညာရှင်များနှင့် ဆရာဝန်များ ၂၈၇ ဦးတို့ လာရောက်ကာ ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့ကြကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ငလျင်လှုပ်ပြီးချိန်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၂၆ နိုင်ငံမှ ကယ်ဆယ်ရေးဝန်ထမ်းများနှင့်

အကူအညီများသည် လေကြောင်း၊ ရေကြောင်းနှင့် ကုန်းလမ်းခရီးများမှတစ်ဆင့် ရောက်ရှိလာခဲ့ကြပါသည်။ မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် နိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများသည် အလွန်ကြီးမားခဲ့ရာ တွက်ချက်ထားမှုအရ ငွေကျပ် ၃,၆၂၉ ဒသမ ၂၀၈ ဘီလီယံရှိခဲ့ပြီး ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများကို အရှိန်အဟုန်နှင့် ဆောင်ရွက်နေသည်ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲက ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေးပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ (Rebuilding Myanmar : Post Earthquake Economic Recovery) ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားသို့ တက်ရောက် အဖွင့်အမှာစကားပြောကြားရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငလျင်ဘေးအလွန် စီးပွားရေးပြန်လည်ကုစားကြရာ၌ မိမိတို့၏ စုပေါင်းရှုမြင်မှုများနှင့်အတူ ဆောင်ရွက်သင့်သည့် မဟာဗျူဟာမြောက် မဏ္ဍိုင်ကြီးသုံးရပ်ကို သုံးသပ်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ပထမမဏ္ဍိုင်အဖြစ် လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ကူညီပေးမှုများနှင့် လူမှုကာကွယ်ရေး (Humanitarian relief and social protection)၊
- ဒုတိယမဏ္ဍိုင်အဖြစ် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးနှင့် စီးပွားရေးပြန်လည်ရှင်သန်ခြင်း (Infrastructure reconstruction and economic revival) နှင့်
- တတိယမဏ္ဍိုင်အဖြစ် ကြံ့ကြံ့ခံပြီး ခြံ့မြဲမှုရှိသည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ (Reform anchored in resilience and inclusivity) စသည်တို့ဖြစ်ကြောင်း ထည့်သွင်းဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲက မိမိတို့ပြည်သူများအနေဖြင့်လည်း ငလျင်ဘေး ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြသခဲ့ကြသည့် ပြည်သူများ၏ ရဲစွမ်းသတ္တိ၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် ဇွဲလုံ့လများသည် မိမိတို့နိုင်ငံအတွက် အကြီးမားဆုံးသော အမျိုးသားအရင်းအနှီးများဖြစ်သည်ဟု ဂုဏ်ပြုပြောကြားလိုကြောင်း၊ နိုင်ငံကို ပြန်လည်ထူထောင်ကြမည့်ခရီးရှည်တွင် မိမိတို့ပြည်သူများသည် မိမိတို့ကိုဦးဆောင်ခေါ်သွားမည့် ယုံကြည်မှုအလင်းတန်းများဖြစ်ကြသည်ဟုလည်း တင်စားပြောကြားလိုကြောင်း၊ မိမိတို့ပြည်သူများအနေဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုး၊ အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကျရောက်လာသည့်အချိန်တွင် ယခုကဲ့သို့ “We are Stronger, We are Together” ဟူသည့် စိတ်သဘောထား ခံယူချက်များကို ဆက်လက်မွေးမြူပြီး ကြံ့ကြံ့ခံကျော်လွှားပေးကြရန် တိုက်တွန်းပြောကြားလိုကြောင်း ထည့်သွင်းမိန့်ကြားခဲ့ပါသည်။

အမြင်သစ် နိုင်ငံတော်

နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၏ ဆွေးနွေးချက်များအနက် အရေးပါသည့် အချက်အချို့ကို ပြန်လည်တင်ပြလိုပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ မိမိတို့အနေဖြင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းအစီအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ကြသည့်အခါ နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာမိတ်ဖက်များနှင့်အတူ လက်တွဲဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်ပါသည်။ အာဆီယံနှင့်ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၊ အိမ်နီးချင်း

နိုင်ငံများ၊ ဒေသနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ ငလျင်ဘေးပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းကို ကာလတို၊ ကာလလတ်၊ ကာလရှည် စီမံဆောင်ရွက်ကြရန် လိုအပ်သည်ကိုလည်း သုံးသပ်ပြောကြားပါသည်။ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းဟူသည်မှာ ပြန်လည်နာလန်ထူအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းသာမကဘဲ အနာဂတ်တွင်လိုခြံအာမခံမှုရှိသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို ဖန်တီးတည်ဆောက်ခြင်းလည်းဖြစ်ပါသည်။ အနာဂတ်တွင် အခြေခံအဆောက်အအုံများသည် ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်ပြီး အုပ်ချုပ်မှုတွင် တာဝန်ခံမှုတာဝန်ယူမှုရှိသည့်၊ မျှတစွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် အခြေခံကောင်းများရှိနေရမည်ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

မိမိတို့အစီအစဉ်တွင် ပါဝင်ကြရန်အတွက် ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမိတ်ဖက်များ အနေဖြင့် မိမိတို့ကိုထောက်ခံအားပေးရုံမျှမကဘဲ “အမြင်သစ်မြန်မာနိုင်ငံ” (A New Vision of Myanmar)အတွက် မိမိတို့နှင့်အတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပေးကြရန်ဖိတ်ခေါ်လိုကြောင်းလည်း ဆွေးနွေးပါသည်။ ယင်းအနာဂတ်မြန်မာနိုင်ငံကို ပိုပြီးစည်းလုံးညီညွတ်သည့်၊ ပိုပြီးခြံ့ငုံ့ပါဝင်ကြသည့်၊ အနာဂတ်ကိုအသင့်ဖြစ်နေမှု ပိုပြီးခိုင်မာနေသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် မိမိတို့ ပုံဖော်တည်ဆောက်လိုပြီး တည်ဆောက်ရန်လည်း လိုအပ်ပါကြောင်း ထည့်သွင်းဆွေးနွေးသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်း တည်ဆောက်ရေး

ဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော လူမှုအသိုက်အဝန်း (Resilience Community) ဆိုသည်မှာ ရင်ဆိုင်နေရသော အခက်အခဲများကို တုံ့ပြန်ရန်၊ ခံနိုင်ရည်ရှိရန်နှင့် ပြန်လည်နာလန်ထူနိုင်ရန်အတွက် လက်ရှိအရင်းအမြစ်များကို အဆက်မပြတ်အသုံးပြုနိုင်သော အသိုက်အဝိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခက်အခဲများတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ (ရေကြီးခြင်း၊ ငလျင်နှင့် တောမီးလောင်ခြင်း စသည်)၊ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းများ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အရေးပေါ်အခြေအနေများ အပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအသိုက်အဝန်းသည် ကြုံတွေ့နေရသည့် အခြေအနေဆိုးများမှ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်ရုံသာမက ဆက်လက်ရင်ဆိုင်ရမည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ပြောင်းလဲလာသော အခြေအနေများအောက်တွင် လိုက်လျောညီထွေရှိစွာ ရှင်သန်နိုင်စွမ်းနှင့် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းလည်း ရှိရပါမည်။

ထိုကဲ့သို့လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အရေးကြီးပါသည်။ ပြည်တွင်းပြည်ပအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရအေဂျင်စီများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပူးပေါင်းကာ အရင်းအမြစ်များကို စုပေါင်းအသုံးပြုခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုများဖလှယ်ခြင်းနှင့် ရှုပ်ထွေးသောစိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရပါမည်။

၎င်းအပြင် ရေရှည်စီမံချက်များ ရေးဆွဲထားသင့်ပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် စီမံချက်များချမှတ်ကာ ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးရေးကို မြှင့်တင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရပါမည်။ ပြောင်းလဲလာသည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့်အညီ စီမံချက်များကို ပုံမှန်ပြန်လည်သုံးသပ်မွမ်းမံခြင်းကို မဖြစ်မနေ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းအား ပြုလုပ်ရပါမည်။ ဘေးအန္တရာယ်

ကာကွယ်ရေးအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ အရေးပေါ် အသက်ကယ်ခြင်း၊ ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစွမ်းရည်များကို မြှင့်တင်ပေးသည့် သင်တန်းများ ပို့ချခြင်းတို့ကိုလည်း စီစဉ်ဆောင်ရွက်သွား ရပါမည်။

ဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော လူမှုအသိုက်အဝန်းဆို သည်မှာ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုကောင်းမွန်ပြီး အချင်းချင်း ဆက်သွယ်မှု ခိုင်မာကာ အရင်းအမြစ်များကို ကျွမ်းကျင် စွာ အသုံးချနိုင်ခြင်းဖြင့် ပြောင်းလဲလာသော ကမ္ဘာကြီး နှင့်အတူ လိုက်လျောညီထွေရှိစွာ ရှင်သန်နိုင်သော အဖွဲ့ အစည်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ပြည်သူ့ဘဝ လုံခြုံမှုလုံခြုံရေးနှင့် သာယာဝပြောရေးကို အာမခံချက် ပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အနာဂတ်တွင် ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သင့်သည်များ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိ ရေး ခရီးစဉ်သည် သိသာထင်ရှားသော အောင်မြင်မှုများ ရရှိနေသော်လည်း စိန်ခေါ်မှုများကိုလည်း ဆက်လက် ကြုံတွေ့နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ကို ပိုမို အားကောင်းစေရန်အတွက် နိုင်ငံအနေဖြင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံနှင့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အဟန့် အတားများကို ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်ပါသည်။

ပထမဦးစွာ နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းစေရန် ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်သွားသင့်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်း များကို ဆက်လက်ပံ့ပိုးသင့်ပြီး အခြေခံလူတန်းစား များအား ဦးစားပေးသောမူဝါဒများကို အားပေးသင့်ပါ သည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်သတိပေးစနစ်များနှင့် သဘာဝဘေး ကာကွယ်ရေး ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများကို အဆင့်မြှင့်တင် ရန် ခေတ်မီနည်းပညာကို ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုသင့်ပါ သည်။ မိုဘိုင်းကွန်ရက်လွှမ်းခြုံမှု ကျယ်ပြန့်စေခြင်းနှင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်နည်းပညာသုံး အစီအစဉ်များသည် ဝေးလံ

“မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝဘေး အန္တရာယ်သတိပေး စနစ်များနှင့် သဘာဝ ဘေးကာကွယ်ရေး ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှုများကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန် ခေတ်မီနည်းပညာကို ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုသင့် ပါသည်။”

ခေါင်ဖျားဒေသရှိ လူမှုအသိုက်အဝန်းများသို့ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ သတိပေးချက်များ ရောက်ရှိနိုင်စေပါသည်။

တတိယအနေဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းကဲ့သို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၏ တိုးပွားလာသော ခြိမ်းခြောက်မှုကို ကာကွယ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဒီရေတောများ ပြန်လည်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရေကြီးမှုနှင့် မုန်တိုင်းဒဏ်ခံနိုင်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများသည် အနာဂတ်ဘေးအန္တရာယ်များကို လျော့ချရာတွင် အရေးပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ပညာရေးနှင့် လေ့ကျင့်မှုများမှတစ်ဆင့် လူမှုအသိုက်အဝန်းများကို စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းသည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသည့် အလေ့အကျင့်ကို အားပေးသည်ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံအား အနာဂတ်ဘေးအန္တရာယ်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ရင်ဆိုင်နိုင်စေမည်ဖြစ်သည်။ ငလျင်အပါအဝင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးသည့်အရာများထက် ပိုမိုပြည့်စုံသော နိုင်ငံတော်တစ်ခု၊ စီးပွားရေးရပ်ဝန်းတစ်ခု ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ခံနိုင်ရည်ရှိမှုသည် တိုးတက်မှုနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကြား ဟန်ချက်ညီမှုကို ရောင်ပြန်ဟပ်သည်။ နာဂစ်မုန်တိုင်း ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အချိန်ကာလမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံသည် မူဝါဒများ အဆင့်မြှင့်တင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များနှင့် အသိုက်အဝန်းအခြေပြုလုပ်ငန်းများဖြင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးဆီသို့ အလေးပေးလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ သို့သော် အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ နှောင့်ယှက်တိုက်ခိုက်မှုများ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုတို့သည် နိုင်ငံသားတို့၏ ဒဏ်ခံနိုင်ရည်ကို စမ်းသပ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ လက်ရှိအောင်မြင်မှုများကို အခြေခံကာ စနစ်တကျရှိသော စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ခံနိုင်ရည်ရှိစွာ ရင်ဆိုင်နိုင်ပြီး ပြည်သူများကို အကာအကွယ်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမှုအသိုက်အဝန်း၏ ဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိမှု၊ မဟာဗျူဟာကျသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပံ့ပိုးမှုတို့သည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ယုံကြည်မှုနှင့် အားအင်ပြည့်ဝစွာ ရင်ဆိုင်နိုင်မည့် အနာဂတ်အတွက် မျှော်လင့်ချက်ပေးကာ အမြင်သစ် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ဖြစ်ပေါ်လာစေပါမည်။

ဒေါက်တာ နိုင်ဆွေဦး
(သေနင်္ဂမဟာဗျူဟာလေ့လာရေးအဖွဲ့)

Zmr PDSifwyswucself

a' gurwmcifirmi fQvrfrawmf

“ကမ္ဘာပေါ်မှာ တိုးတက်လာတဲ့ကယ်ဆယ်ရေးနည်းပညာတွေ၊
ကယ်ဆယ်ရေးစက်ပစ္စည်းယန္တရားတွေကို
ကျွမ်းကျင်စွာသုံးတတ်တဲ့သူတွေ ကမ္ဘာအနှံ့က
ရောက်လာပြီး ရှေ့တန်းက စွန့်စားကယ်တင်နေကြတာဟာ
ကမ္ဘာကြီးအတွက် ကောင်းသောနမူနာပါပဲ။”

“ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ” ဖွင့်ပွဲကျင်းပနေချိန်မှာ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနက ရိုက်ကူးတင်ဆက်တဲ့ မန္တလေးငလျင်ကြီးရဲ့ မှတ်တမ်းရုပ်သံကို ပြသနေချိန်အတွင်း ကျွန်တော့်ရင်ထဲမှာ မဖော်ပြနိုင်တဲ့ဝေဒနာတွေကို တလိမ့်လိမ့်ခံစားနေမိပါတယ်။ ငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးရတဲ့ ပုံရိပ်တွေကို အထပ်ထပ်အခါခါ မြင်တွေ့ခဲ့ရတာ နှစ်လနဲ့နှစ်ရက် ပြည့်မြောက်ခဲ့ပေမယ့် အသစ်အသစ်လိုပဲ ခံစားရပါတယ်။ ဝမ်းနည်းလွန်းလို့ မျက်ရည်စို့ရသလို ကယ်ထုတ်နိုင်ခဲ့တဲ့သူတွေရဲ့ ပုံရိပ်တွေဟာလည်း ဝမ်းသာလုံးဆိုကာ မျက်ရည်စို့စရာပဲဖြစ်လို့ ကိုယ့်စိတ်တွေ ဖျပ်ဖျပ်လူးနေတာကို ကိုယ်တိုင်သိမိလို့ သတိနဲ့ထိန်းချုပ်ရပါတယ်။

ဒါတောင်မှ ကျွန်တော်အလှည့်ကျတဲ့ ဆွေးနွေးပွဲပထမပိုင်းဖြစ်သော “မန္တလေးငလျင်ကြီး၏ စီးပွားရေးအပေါ် ရိုက်ခတ်မှုများ” ဦးဆောင်စတင်ရာမှာ စိတ်လှုပ်ရှားစွာနဲ့ပဲ မန္တလေးငလျင်ကြီးနဲ့ နာဂစ်မုန်တိုင်းကြီးတုန်းက အတွေ့အကြုံနဲ့ယှဉ်ပြီး ပြောမိပါတယ်။

အဓိကအချက်ကတော့ အသက်ကယ်နိုင်တဲ့ “ရွှေအချိန်နာရီ” (Golden Time) ကို ရယူနိုင်စွမ်းရှိခြင်းပါပဲ။ ငလျင်ကြီးလှုပ်ခတ်အပြီး နှစ်နာရီအကြာမှာ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲက အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာရုံသာမက “မည်သည့်နိုင်ငံ၊ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းက မဆို လာရောက်ကူညီနိုင်သည်” လို့ ဖွင့်ပေးလိုက်တဲ့အတွက် လူ့အသက် ခြောက်ရာကျော်ကို ရှင်လျက်ကယ်တင်နိုင်ခဲ့တာ သမိုင်းမှတ်တိုင်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။

“သတ္တိရှိတဲ့ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်” လို့ ကျွန်တော် မှတ်ချက်ပြုခဲ့တာဟာ အမှန်တရားပါပဲ။ နာရီပိုင်းကလေးအတွင်းမှာ တိုင်းပြည်ကို ဖွင့်ပေးရတာကို ကျွန်တော် ပီတိဖြစ်ရပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံခေါင်းဆောင် တိန့်ရှောင်ဖိန်ပြောခဲ့သလို “တံခါးဖွင့်လိုက်ရင် လေသန့်တွေ ဝင်လာသလို ယင်ကောင်တွေလည်း ဝင်လာနိုင်တယ်” ဆိုတဲ့စကားကိုလည်း သတိရမိပါတယ်။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အတွက် အရေးကြီးတဲ့ ခေတ်ပြောင်းလဲမှုကြီးပြုလုပ်နေချိန်၊ ရန်သူတွေပိုင်းပိုင်းလည်နေချိန်မှာ စိတ်ကောင်းထားတဲ့ မိတ်ဆွေကောင်းများအတွက် တံခါးဖွင့်ပေးရတဲ့အတွက်လည်း မှန်ကန်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ပဲလို့ သက်သေထူနိုင်ပါတယ်။ အလွန်ပြင်းထန်တဲ့ ငလျင်ဒဏ်ကြီးကနေ ရုန်းထဖို့အတွက် ကြံ့ခိုင်တဲ့စိတ်ဓာတ်နဲ့ သတ္တိတွေ မရှိမဖြစ် လိုပါတယ်။ “ဂျပန်နာရီ” ဆိုတဲ့ ရွှေအချိန်ကိုရဖို့ဆိုတာ လွယ်တဲ့အလုပ်မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါ့အပြင် ကမ္ဘာပေါ်မှာ တိုးတက်လာတဲ့ကယ်ဆယ်ရေးနည်းပညာတွေ၊ ကယ်ဆယ်ရေးစက်ပစ္စည်းယန္တရားတွေကို ကျွမ်းကျင်စွာ သုံးတတ်တဲ့သူတွေ ကမ္ဘာအနှံ့က ရောက်လာပြီး ရှေ့တန်းက စွန့်စားကယ်တင်နေကြတာဟာ ကမ္ဘာကြီးအတွက် ကောင်းသော နမူနာပါပဲ။ လူတွေတင်လားဆိုတော့ မဟုတ်သေး။ ကျွမ်းကျင်သော ခွေးလိမ္မာလေးတွေသာမက စက်တပ်ဆင်ထားတဲ့ ပိုးဟပ်လေးတွေပါ အင်တိုက်အားတိုက် ပါဝင်လာခဲ့တာဟာ အံ့ဩလောက်စရာပါပဲ။

ငလျင်ဘေးဒုက္ခဒဏ်ကို ကယ်တင်ဖို့ ကြိုးစားရင်းနဲ့ အပြန်အလှန်ဖလှယ်မိသွားတာကတော့ မေတ္တာ စေတနာတွေပါပဲ။

- မျှဝေခံစားတတ်တဲ့ မြန်မာ (Share)
- မေတ္တာကရုဏာနဲ့ စောင့်ရှောက်တတ်တဲ့ မြန်မာ (Care) ဆိုတဲ့ အရည်အချင်း

နှစ်ခုကို မြန်မာနိုင်ငံသားတို့ မစွန့်လွှတ်ကြဘဲ ရေထဲ မိုးထဲမှာ လက်တွေ့ပြုမူကျင့်သုံးနေတာကို မြင်ရတဲ့ ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့တွေဟာ အံ့ဩစရာပါပဲ။

စိတ်ဓာတ်တွေ၊ စေတနာတွေ၊ ကျွမ်းကျင်မှုတွေနဲ့အတူ ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်အပြီး ပြန်လည်တည်ထောင်ကြရာမှာတော့ စိတ်ချပြီး ရေရှည်ခံနိုင်ရည်ရှိတဲ့ တည်ဆောက်ရေးပစ္စည်းတွေ အရင်းခံလိုအပ်ပါတယ်။ အခြေခံလိုအပ်တဲ့ ဘီလပ်မြေအကောင်းစားတွေလည်း မှောင်ခိုဈေးမြှင့်ဖြစ်ကုန်တဲ့ ဝိသမလောဘသားတွေကလည်း ယင်ကောင်တွေလိုပဲ ဖွင့်ထားတဲ့ တံခါးပေါက်က ဝင်လာတာကို တွေ့ရတယ်။ ဒါ့အပြင် ငလျင်ဒဏ်ခံမြန်မာတွေကို ဘီလပ်မြေကောင်းကောင်း၊ သံထည်ခိုင်ခိုင်တွေ မရောင်းကြဖို့ တားမြစ်ပိတ်ဆို့တဲ့ အနောက်နိုင်ငံတွေကိုလည်း တွေ့ရတယ်။ အထူးသဖြင့် ငလျင်ဒဏ်ရစ်(ခံ)တာစကေး (၈) လောက် ဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိဖို့ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရာမှာ အရေးကြီးတဲ့ အမာထည်တွေလိုပေမယ့် ပိတ်ဆို့တားမြစ်မှုပြုထားတယ်လို့ သိခဲ့ရပါတယ်။ တူသောအကျိုးပေးပါလိမ့်မယ်။

နောက်ထပ်အရေးကြီးတဲ့အချက်ကတော့ ကျင့်ဝတ်ပါပဲ။ ကျွန်တော် ငါးနှစ်ကျော်နေခဲ့တဲ့ နေပြည်တော်ကအိမ်ရာတွေမှာ အလဲလဲအပြုပြုဖြစ်ရုံမက မြေထဲမှာ ကျွဲဝင်နှစ်မြုပ်သွားတဲ့အတွက် အသေအပျောက်များခဲ့ပါတယ်။ နေစဉ်ကာလတုန်းကလည်း တစ်နေ့နေ့မှာ ငလျင်ဒဏ်ခံရလိမ့်မယ်၊ ဒုက္ခရောက်လိမ့်မယ်ဆိုတာကို ကြိုမြင်မိပေမယ့် ကံကောင်းတော့လွတ်သွားခဲ့တယ်။ ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး နေပြည်တော်တည်စက “အုတ်ပျော်တဲ့မြို့” ဆိုတဲ့ ခေါင်းစီးနဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် ပေါ်ပြုလာကျာနယ်မှာ ရေးခဲ့ဖူးပါတယ်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်လမ်းလျှောက်တဲ့အခါ အုတ်တွေပေါ်နင်းလိုက်ရင် ဗျစ်ခနဲ ဗျစ်ခနဲ အထဲက ပျော်ထွက်လာတဲ့ ရွှံ့တွေကိုမြင်တွေ့ခဲ့ရတာ အမှန်ပါပဲ။ ရွှံ့သဲရောနေတဲ့ မြေပုံတွေပေါ်မှာ ကျက်အောင်မဖုတ်ထားတဲ့ အုတ်တွေနဲ့ တည်ဆောက်ထားတဲ့နေရာအချို့ ရှိနေတာမို့ “နည်းပညာ”နဲ့ “ကျင့်ဝတ်”တွေ လိုနေတယ်ဆိုတာ ကိုယ်တွေ့ပါပဲ။

“မင်း အဲဒါတွေကိုပြောကွာ။ ကျင့်ဝတ်တွေ Ethics တွေလိုနေတာ ပြောရမှာပဲ” လို့ သူငယ်ချင်းအင်ဂျင်နီယာ ကျင့်ဝတ်ဆရာကြီးက ကျွန်တော့်ကို တိုက်တွန်းလိုက်သေးတယ်။ ကျွန်တော်လည်း ပြောချင်နေတာနဲ့ အတော်ပါပဲ။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကုသိုလ်ယူခွင့်ကို လက်လွှတ်လိုက်ကြတဲ့ ပညာတတ်တွေအတွက် စိတ်မကောင်းဖြစ်ရပါတယ်။

ငလျင်ဒဏ်ကနေ ပြန်လည်ထူထောင်ကြမယ်ဆိုရင် အရေးကြီးတဲ့အချက်ကတော့ စီးပွားရေးနာလန်ထူဖို့ပါပဲ။ ဒါကြောင့်လည်း ကျွန်တော်တို့ဆွေးနွေးပွဲမှာ အဓိကပါဝင်လာကြတဲ့ စီးပွားရေးနယ်ပယ်က ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးရဲ့ အမြင်တွေ၊ မှတ်ချက်တွေကို ရယူစုစည်းကြရပါတယ်။ ပညာရှင်တွေ၊ အတွေ့အကြုံရှိသူတွေ စုပေါင်းဖော်ထုတ်လိုက်ကြတဲ့ အချက်တွေများလှပေမယ့် အဓိကအကျဆုံးကတော့ “လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် (Business as Usual) သွားလို့ မရနိုင်ဘူး။ အချိန်ယူပြီး အချိန်တိုအတွင်းမှာ ပိုကောင်းအောင် ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲ” ဆိုတဲ့ အချက်ပါ။ ကျွန်တော်နဲ့အတူ ဆွေးနွေးဖက်ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ -

- ဦးရဲမင်းအောင် (လယ်ယာသားငါး)
- ဒေါက်တာအောင်မြတ်လွင် (စက်မှု၊ ကုန်ထုတ်)

- ဒေါ်ခိုင်ခိုင်နွယ် (CMP) နဲ့
- ဦးတင်လတ် (မန္တလေးဒေသ) တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သူတို့ဆီက အလွန်တန်ဖိုးရှိတဲ့ သုံးသပ်ချက်တွေရခဲ့တယ်။ ဒါတွေကလည်း တကယ့် မြေပြင်အခြေအနေတွေကို သိရှိကြုံတွေ့ထားကြတဲ့သူတွေ ဖြစ်တဲ့အတွက် သူတို့ရဲ့ အကြံဉာဏ်တွေဟာ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ဖြစ်လာခဲ့ရတာပါပဲ။ ဒီနေရာမှာ “Public-Private-Partnership (PPP)” ဆိုတဲ့ အကြောင်းအရာက ပေါ်ပေါက်လာပါတယ်။ အစိုးရနဲ့ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်တွေ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မယ့်နေရာ (Platform) တစ်ခုကို ကြည့်နေတာ မှန်ပေမယ့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံးအတွက် စိတ်ချရတဲ့ မူဘောင်တစ်ခုလိုတာ တွေ့ရတယ်။ အဓိကမှာ ဥပဒေအရ မျှတခိုင်လုံတဲ့ အာမခံချက်မျိုး လိုပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်တွေ ဘက်က မှန်ကန်စွာရပ်တည်ပေးဖို့ လိုသလို နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတွေကိုယ်စား အစိုးရဘက်ကလည်း လုံခြုံစိတ်ချရတဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုပြုနိုင်သူ (Partner) တွေ လိုအပ်ပါတယ်။ “ကန်ထရိုက်ထွက်ပြေးသွားတယ်” ဆိုတာမျိုး ငလျင်ဒဏ်ပြန်လည်ထူထောင်ရာမှာ မကြားလို မမြင်လိုတာ အမှန်ပါပဲ။

တိုင်းပြည်မှာ လက်တွေ့ဖြစ်နေတာက Planned Economy ဆိုတဲ့ စည်းချက်ချ အစိုးရစီးပွားရေးလုပ်ငန်းနဲ့ Market Economy ဆိုတဲ့ ဈေးကွက်စီးပွားရေးဟာ မသဲကွဲ မပြတ်သားဘဲ ရင်ချင်းဆက်အမြွှာဖြစ်နေလို့ပါပဲ။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးမှာ တကယ့်ပုဂ္ဂိုလ် (Player) တွေက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်တွေပါပဲ။ အစိုးရဟာ ပံ့ပိုးသူ (Facilitator) ကဏ္ဍနဲ့ အရည်အသွေးကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသူ (Monitor) ကဏ္ဍက ပီပီပြင်ပြင် ဆောင်ရွက်ဖို့ပါပဲ။ ဒီစည်းကို ပြတ်သားနားလည်မှ PPP လုပ်လို့ရပါမယ်။

အထူးသဖြင့် ကိုလိုနီခေတ်က ကြိုးနီစနစ် (Red Tapism) အမွေခံယူခဲ့တဲ့ ဝန်ထမ်းအချို့ဟာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေထဲမှာ မထည့်ထားတဲ့ ကြွင်းကျန်အာဏာ (Residual Power) တွေကိုသုံးပြီး အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာရယူရုံမက ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်တုန်းက Planned Economy ထဲမှာ ပုံစံခွက်ဝင်နေတဲ့အတွက် Market Economy ဆိုတဲ့ ဈေးကွက်စီးပွားရေးမှာ ဒီလုပ်ပုံလုပ်နည်းတွေ ဆက်လုပ်နေလို့ အကျင့်စွဲကို ပြင်ရခက်ခဲနေပါတယ်။

လုပ်ငန်းလိုင်စင်၊ သွင်းကုန်ထုတ်ကုန်လိုင်စင်တွေရဖို့အတွက် အဆင့်ဆင့် တက်ရတာ ခက်ခဲကြာမြင့်တာကတစ်ဖက်၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေးမှာ စားသုံးသူတွေနဲ့ ရောင်းချသူတွေကြားမှာ ကြိုက်ရောင်း ကြိုက်ဝယ်ဖြစ်ရမယ့်အစား “တွေ့ရင်ဝယ်ထား ဈေးမမှားဘူး” ဆိုတဲ့ပုံစံထဲကို ပြန်ဝင်နေတယ်။ ဒါ့အပြင် ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်က ကြီးထွားခဲ့တဲ့ မှောင်ခို စီးပွားရေးဈေးကွက်ကြီး ကျယ်ပြန့်လာတာနဲ့အမျှ လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှုတွေဟာလည်း ကြီးထွားနေတာပါပဲ။

ခေတ်စနစ်ပြောင်းချိန်ကာလက တီထွင်ပေးခဲ့တဲ့ “One Stop Service” ဆိုတဲ့ တစ်နေရာတည်းမှာ တစ်ထိုင်တည်း ကူညီဖြေရှင်းပေးတဲ့စနစ်ဟာလည်း မှေးမှိန်လာခဲ့တယ်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံမှာဆိုရင် တစ်ပါတီဆိုရှယ်လစ်စနစ် အရင်းခံပြီး ဈေးကွက်စီးပွားရေးကို ပြောင်းဖို့အတွက် ဆယ်နှစ်မက အချိန်ယူရပါတယ်။ ရန်သူဖြစ်ခဲ့တဲ့နိုင်ငံတွေနဲ့လည်း စီးပွားရေးအတွက် မိတ်ဆွေဖွဲ့ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံချင်သူများအတွက် “One Stop Service”

ကိုထိထိရောက်ရောက်ပေးနိုင်ခဲ့တဲ့အတွက်ရော့နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှု၊ အမျိုးသားရေးကြိုးပမ်းမှု၊ အလုပ်ကို အလုပ် နဲ့တူအောင် လုပ်နိုင်မှုတွေကြောင့် အခု အာရှကျား ဖြစ်လာပါပြီ။

ငလျင်ဒဏ်အလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည် ထူထောင်ချင်ရင်တော့ ငလျင်ဒဏ်ခံဒေသတွေမှာ ဦးစား ပေး One Stop Service တွေ သုံးသင့်ပါတယ်။ ဆွေးနွေး ပွဲမှာ အမရပူရမြို့နယ် ရက်ကန်းရုံတွေဟာ ပိုးထည်တိုက် တွေနဲ့အတူ ပြိုလဲသွားခဲ့တယ်။ အစစအရာရာ ဆုံးရှုံး သွားရာမှာ အိမ်မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် အထောက်အထားတွေပါ ဆုံးရှုံးရတဲ့အတွက် အပေါင်ပေးစရာ၊ ဘဏ်ငွေချေးစရာ ဘာမှမရှိတော့ဘူး။ ဒါကို ဘယ်လိုကုစားမလဲ။

ရင်းစားမရတဲ့အပြင် ပြိုကျပျက်စီးနေတဲ့ ပိုးထည် တိုက်ကို ဖြိုဖို့အတွက် သိန်းပေါင်း ရှစ်ရာ၊ တစ်ထောင် ကုန်ကျဖို့နေနေသာသာ ကိုယ်စားဖို့၊ ရက်ကန်းသမတွေ ကို ကျွေးမွေးဖို့ ခက်ခက်ခဲခဲ ရှာဖွေရပ်တည်နေရတဲ့ အကြောင်း ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ထိတ်လန့်စိုးရိမ် စွာနဲ့ တင်ပြခဲ့တာကိုလည်း ဆွေးနွေးပွဲလာပရိသတ် တို့ ကြားခဲ့ကြရပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့အစည်းအဝေးထဲမှာ အချိန်ပြည့် ထိုင်ပြီး နားထောင်နေတဲ့ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးတွေ၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးတွေက ဝန်ကြီးတွေနဲ့ တာဝန်ခံအရာရှိကြီးတွေဟာ လိုအပ်တဲ့ ရက်ကန်းရုံ ပြန်လည်တည်ဆောက်ဖို့ ချက်ချင်းဆုံးဖြတ်ကူညီလိုက် ကြပါတယ်။ အလွန်လက်တွေ့ကျတဲ့ နမူနာကောင်း တစ်ရပ်ပါပဲ။

မြန်မာ့ပိုးထည်လုပ်ငန်းဟာ တိုင်းပြည်ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်တစ်ရပ် ဖြစ်သလို ခေတ်နဲ့အမီ လိုက်နေတဲ့စီးပွားရေးဈေးကွက်ကြီးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အမရပူရလိုပဲ အင်းလေးဒေသဟာလည်း နာမည်ကြီး ပါတယ်။ နေရာဒေသတစ်ခုကို စီးပွားရေးအရ ကုစား ပေးတာဟာ တိုင်းပြည်ကြီးတစ်ခုလုံးအတွက် ဖြစ်တယ် ဆိုတာကို လူတိုင်းက လက်ခံနိုင်ရင်တော့ အရှိန်မြန်မြန် နာလန်ထူနိုင်မယ့် စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ရပ်လည်း ဖြစ် ပါတယ်။

“ငလျင်ဒဏ်အလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ထူထောင် ချင်ရင်တော့ ငလျင် ဒဏ်ခံဒေသတွေမှာ ဦးစားပေး One Stop Service တွေ သုံးသင့်ပါတယ်။”

မန္တလေးငလျင်ကြီးနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး နိုင်ငံတကာကလာကြတဲ့ ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့တွေနဲ့လည်း ဆုံခဲ့ကြပြီ။ တပ်မတော်သားတွေ၊ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေ၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းတွေ၊ အလှူအတန်းရက်ရောသူတွေနဲ့ ကြုံကြရပြီ။ လူ့အသက်ကို ကယ်ထုတ်ရင်း ထွက်လာတဲ့ ရတနာတွေကို ပိုင်ရှင်ရှာပြီး ပြန်ပေးအပ်တဲ့မြင်ကွင်းကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရပြီ။ ရှင်ခြင်းသေခြင်းနဲ့ပတ်သက်တဲ့ သတင်းစကားများစွာကိုလည်း ကြားခဲ့၊ ကြားဆဲပါ။

လူတွေမကြားခံတဲ့၊ မကြားသင့်တဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေရော ဖုံးကွယ်ပြီးရှိနေပါသလား။ ရှိခဲ့ရင်တော့ ဒါဟာ ဆူးငြောင့်ခလုတ်ပါပဲ။ ဆေးကုလို့မရဘဲ နာတာရှည်ဖြစ်သွားမှာမို့ ငလျင်ဒဏ် ပြန်လည်တည်ဆောက်ထူထောင်ရာမှာ အမြန်နုတ်ပယ်ရပါလိမ့်မယ်။ နာဂစ်မုန်တိုင်းကြီးအပြီး ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးတဲ့ အတွေ့အကြုံအရ ပြောရရင်တော့ စိတ်ထိခိုက်စရာတွေကြားထဲမှာ လူမဆန်တဲ့လူကုန်ကူးသူတွေ ဝင်လာတဲ့ကိစ္စပါပဲ။ မိမ့်ဖမဲ့၊ ဆွေမဲ့မျိုးမဲ့ကလေးတွေ (အထူးသဖြင့် မိန်းကလေးတွေ) ကို ဆွေမျိုးဟန်ဆောင် ခေါ်ယူပြီး လူကုန်ကူးကြသူတွေကို စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ် တွေ့ခဲ့ရဖူးပါတယ်။

ဒါ မြန်မာတွေနေတဲ့ မြန်မာပြည်မှ ဟုတ်ပါရဲ့လားလို့ ခံစားခဲ့ရတယ်။ အခုလည်း မန္တလေးငလျင်ကြီးအပေါ်မှီပြီး လူမဆန်စွာ အခွင့်အရေးယူနေတဲ့သူတွေရဲ့ လုပ်ရပ်တွေကို နားမချမ်းသာစရာ ကြားရတာ ယုံနိုင်စရာမရှိပါဘူး။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးကို ပုံဖျက်ပြီး တစ်နပ်စား စီးပွားရေးကို ပုံဖော်နေကြတဲ့ လူနည်းစုကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်သား လူများစုကြီးက ထိန်းချုပ်ကွပ်ညှပ်နိုင်မှ ငလျင်ဘေးဒုက္ခမှ နာလန်ထနိုင်ကြပါလိမ့်မယ်။

နာလန်ထရုံတင်မကဘဲ မီးထဲကိုကျရာမှ ပိုမိုတောက်ပြောင်လာတဲ့ ဇာမဏီငှက်အလား မြန်မာနိုင်ငံကြီးဟာ သာယာစည်ကားနိုင်ပါစေလို့လည်း ဆုတောင်းမိပါတယ်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက အကြီးအကဲတွေနဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ၊ UMFCCI က ခေါင်းဆောင်တွေ၊ စီးပွားရေးစေတနာရှင်တွေရဲ့အကူအညီနဲ့ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာ့ပုံရိပ်ဖော်ညွှန်းရေးအဖွဲ့က စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပြီး ငလျင်ဘေးအလွန် စီးပွားရေးပြန်လည်ကုစားရေး၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းတွေမှာ အင်တိုက်အားတိုက် လက်တွေ့ကျကျ ဖြစ်သင့်တာမှန်သမျှ ညီညီညာညာ ရုန်းကြဖို့ အချိန်ကျပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတွေဟာ ကြီးမားလွန်းလှပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်၊ သိက္ခာ၊ စေတနာ၊ မေတ္တာတွေနဲ့ လက်တွဲပါဝင်ကြတဲ့ နိုင်ငံချစ်သူတွေများစွာ ပါဝင်လာကြဖို့ ချက်ချင်းလက်ငင်း လိုအပ်နေပါပြီ။

ဒေါက်တာခင်မောင်လွင်(လမ်းမတော်)

အဓိကကျသည့်နယ်ပယ်များဖြစ်သည့်

အများစု (SMART)

“အဓိကကျသည့်နယ်ပယ်များဖြစ်သည့်
 လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်၊ စိုက်ပျိုးရေး၊
 တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့်
 အများပြည်သူပိုင် အဆောက်အအုံများကို
 ဦးစားပေး ပြန်လည်ထူထောင်ရပါမည်။”

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် အင်အား ၇ ဒဿမ ၇ ရစ်(ခံ)တာစကေးရှိသော မန္တလေးငလျင်ကြီး လှုပ်ခတ်ခဲ့ရာ နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေအပါအဝင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၁၀ ခုမှာရှိသည့် ရပ်ကွက် ၃၇၄ ခု၊ ကျေးရွာအုပ်စု ၉၄၄ ခု၊ ကျေးရွာ ၂၀၈၁ ရွာ၊ အိမ်ထောင်စု ၁၆၂၆၇ ခု၊ လူဦးရေ စုစုပေါင်း ၅၀၆၀၆၉ ဦး ဘေးသင့်ခဲ့ပြီး သေဆုံးသူ ၃၇၃၉ ဦး၊ ပျောက်ဆုံးသူ ၆၈ ဦး၊ ဒဏ်ရာရရှိသူ ၅၁၀၄ ဦး ရှိခဲ့ပါသည်။

နေအိမ်၊ အဆောက်အအုံနှင့် အခြားထိခိုက်ပျက်စီးမှုများအနေဖြင့် လူနေအိမ် ၅၁၂၀ လုံး၊ လမ်းလုပ်ငန်း ၄၃၁ ခု၊ တံတား ၁၀၃ စင်း၊ ရထားလမ်းပျက်စီးမှု နေရာ ၈၃ နေရာ နှင့် ရထားလမ်းတံတား ၁၁ စင်း၊ မိုဘိုင်းဆက်သွယ်ရေးစခန်း ၆၇၃၀၊ မဟာဓာတ်အားလိုင်း ၁၀ လိုင်း၊ ဓာတ်အားလိုင်းတိုင် ၃၄၅၅ တိုင်၊ ဆည်မြောင်း ၅၉၄ ခု၊ တာတမံ ၆ ခု၊ ဌာနအဆောက်အအုံ ၁၁၃၃၈ လုံး၊ ဆေးရုံ ၃၈၄ ရုံ၊ ဆေးခန်း ၃၆၄ ခန်း၊ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံနှင့် ပြတိုက် ၁၆၆ ခု၊ အခြေခံပညာကျောင်း ၂၄၀၉ ကျောင်း၊ အဆင့်မြင့်ပညာသင်ကျောင်း ၇၂ ကျောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကစာသင်ကျောင်း ၉၀၊ ဘုရားစေတီ ၆၄၆၉ ဆူ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ သီလရှင်ကျောင်းနှင့် အခြားဘာသာရေးအဆောက်အအုံ ၅၅၈၈ ခု၊ ပုဂ္ဂလိက စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံ ၃၄၄ ခု၊ သီးနှံ ၇၈ ဒဿမ ၅ ဧက၊ တိရစ္ဆာန်ကောင်ရေ ၁၃၃၇၀၀ ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ပါသည်။ ပျက်စီးမှုတန်ဖိုး စုစုပေါင်း ကျပ် ၃,၈၀၄ ဒဿမ ၅၄၉ ဘီလီယံ ရှိခဲ့ပါသည်။ နှစ် ၈၀ အတွင်း ပြင်းအားအများဆုံးနှင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုအများဆုံးဖြစ်စေခဲ့သည့် ငလျင် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ၇ ဒဿမ ၇ ရစ်(ခံ)တာစကေးနှင့်အထက် လှုပ်ခတ်ခဲ့သော တူကီယို၊ ဆီးရီးယားငလျင် အပျက်အစီးများနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံများ၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် မန္တလေးငလျင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆောင်ရွက်သင့်သည်များကို လေ့လာရေးသားတင်ပြပါမည်။

ငလျင်တစ်ခု၏ ပြင်းအား

ငလျင်၏ပြင်းအားကို ထုတ်လွှတ်သည့် စွမ်းအင် Mw (Moment Magnitude Scale) သို့မဟုတ် ရစ်(ခံ)တာစကေး (Richter, ML) ဖြင့် ဖော်ပြလေ့ရှိပါသည်။ ရစ်(ခံ)တာစကေး ဆိုသည်မှာ ငလျင်တိုင်းတာသည့် စက်ပေါ်တွင် ဖမ်းယူရရှိသည့် ငလျင်လှိုင်း၏ အနိမ့်အမြင့် ပမာဏ (အကွာအဝေးအတွက် အမှားပြင်ပြီး) ကို ဖော်ပြပါသည်။ ရစ်(ခံ)တာစကေးသည် အသေးစားမှ အလတ်စား ငလျင်များ (ယေဘုယျအားဖြင့် ၆ ဒဿမ ၅ ထက်နည်းသော) နှင့် ဆိုင်ရာဒေသများ (ငလျင်ဗဟိုချက်မှ ၆၀၀ ကီလိုမီတာအထိ) အတွက်သာ မှန်ကန်ပါသည်။ အလွန်ကြီးမားသော သို့မဟုတ် အလွန်ဝေးကွာသော ငလျင်များအတွက် စွမ်းအင်ကို မှန်ကန်အောင် မပြနိုင်ပါ။ လျှော့ပြပါသည်။

Mw	Approx. TNT Equivalent (tons)
1.0	~ 0.00003 tons (30 grams)
2.0	~ 0.003 tons (3 kg)
3.0	~ 0.03 tons (30 kg)
4.0	~ 31.6 tons
5.0	~ 1,000 tons
6.0	~ 31,600 tons
7.0	~ 475,000 tons
7.7	~ 3,800,000 tons
8.0	~ 15,000,000 tons
9.0	~ 475,000,000 tons

ဇယား (၁)

ပြင်းအား Mw ၆ ဒသမ ၀ ရှိသော ငလျင်သည် ယမ်းဘီလူး TNT တန်ချိန် ၃၁၆၀၀ နှင့် ညီမျှပြီး ပြင်းအား Mw ၇ ဒသမ ၀ ရှိသော ငလျင်သည် ယမ်းဘီလူး TNT တန်ချိန် ၄၇၅၀၀၀ နှင့် ညီမျှပါသည်။ ပြင်းအား Mw ၇ ဒသမ ၇ ရှိသော ငလျင်သည် ယမ်းဘီလူး TNT တန်ချိန် ၃ ဒသမ ၈ သန်းနှင့် ညီမျှပါသည်။ ပြင်းအား Mw ကို ဖော်ပြသည့်အခါ linear scale မဟုတ်ဘဲ logarithmic scale ဖြင့် ဖော်ပြသည်ကို သတိပြုရပါမည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အတွင်း အမေရိကန်က ဟီးရိုရှီးမားမြို့ပေါ်သို့ ကြံ့ချသော Little Boy ခေါ် အဏုမြူဗုံးသည် ယမ်းဘီလူး TNT တန်ချိန် ၁၅၀၀၀ သာ ရှိပါသည်။ မန္တလေးငလျင်သည် ပြင်းအား Mw ၇ ဒသမ ၇ ရှိပါသည်။ ဤပြင်းအားသည် ယမ်းဘီလူး TNT တန်ချိန် ၃ ဒသမ ၈ သန်း ပေါက်ကွဲ သည်နှင့် ညီမျှသည့်အတွက် အကြမ်းအားဖြင့် ဟီးရိုရှီးမားမြို့ပေါ်သို့ချသော အဏုမြူဗုံး ၂၅၀ ကျော်ခန့်နှင့် ညီမျှပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အပျက်အစီး များပြားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဇယား (၁) သည် ငလျင်ပြင်းအား Mw နှင့် ညီမျှသော ယမ်းဘီလူး တန်ချိန် TNT ပမာဏကို ဖော်ပြပါသည်။

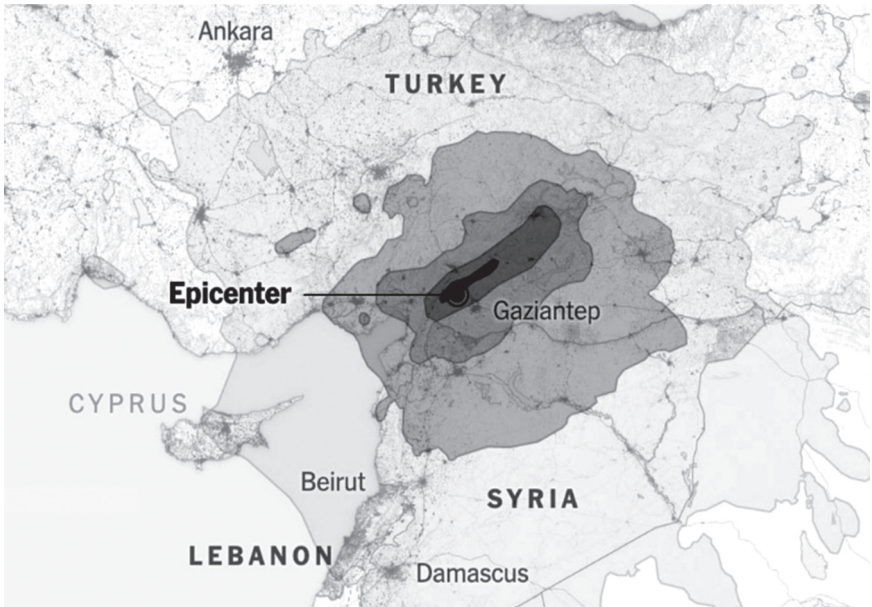
တူကီယံနိုင်ငံ ငလျင် (၂၀၂၃ ခုနှစ်)

၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ပြင်းအား ၇ ဒသမ ၈ ပမာဏရှိသော ငလျင်သည် တူကီယံနိုင်ငံ ဂါဇီယန်တက်မြို့ (Gaziantep) အနီးတွင် ဗဟိုပြုလှုပ်ခတ်ခဲ့ပါသည်။ ပထမအကြိမ်လှုပ်အပြီး ၉ နာရီအကြာတွင် ပြင်းအား ၇ ဒသမ ၀ ရှိသော နောက်ဆက်တွဲ ငလျင် လှုပ်ခဲ့ပါသည်။ ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် တူကီယံနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ် ၁၁ ခုအတွင်း အသက် ဆုံးရှုံးသူ ၅၃၅၃၇ ဦး၊ ဒဏ်ရာရရှိသူ ၁၀၇၂၁၃ ဦးခန့် ရှိခဲ့ပါသည်။

စီးပွားရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် လူနေအိမ် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ

လမ်းတံတားနှင့်အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပျက်စီးမှုတန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၄ ဒသမ ၂ ဘီလီယံခန့် ရှိပါသည်။ ထိုပမာဏသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ တူကီယံ ဂျီဒီပီ၏ ၄ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပါသည်။ စုစုပေါင်း စီးပွားရေးထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုတန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၀၀ ဘီလီယံကျော် ရှိပါသည် (ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းများ အပါအဝင်)။

လူနေအိမ်ပေါင်း ၆၈၀၀၀ ခန့်သည် အချို့ ပြိုကျပြီး အချို့မှာ နေထိုင်၍မရတော့ သည်အထိ ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည်။ အရေအတွက် ၅၁၇၀၀၀ ခန့်ရှိသော တိုက်ခန်း၊ လုံးချင်း အိမ်များသည် ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်းနှင့် ပြိုကျခြင်းများဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အဆောက်အအုံပေါင်း ၁၆၄၀၀၀ ခန့်သည် ပြန်လည်အသုံးပြု၍မရနိုင်တော့သည်အထိ ကြီးကြီးမားမားထိခိုက်ခြင်း၊ ပြိုကျပျက်စီးခြင်းများ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အရေအတွက် ၁ ဒသမ ၄ သန်းခန့်ရှိသောအိမ်ရာများ သည် အနည်းငယ်မှ အလယ်အလတ်အဆင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ အဆောက် အအုံပေါင်း ၆၁၇၂၂ ကျော်ကိုလည်း ဖြိုဖျက်ရန် သတ်မှတ်ခဲ့ရသည်။ လူပေါင်း ၂ ဒသမ ၇ သန်းကျော် အိုးမဲ့ အိမ်မဲ့ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။

ပုံ (၁) ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ တူကီယံ ငလျင်ဗဟိုချက်

ဆီးရီးယားနိုင်ငံ

တူကီယံ ငလျင်ဗဟိုချက်သည် ဆီးရီးယားနိုင်ငံနယ်စပ်နှင့် နီးသောကြောင့် ဆီးရီးယား နိုင်ငံအတွင်းရှိ အဲလက်ပို (Aleppo)၊ ဟမ (Hama)၊ လက်တကီးယား (Latakia) မြို့များ အဓိက ငလျင်ဒဏ် ခံရပါသည်။ အသက်ဆုံးရှုံးသူ ၅၉၅၁ ဦးမှ ၈၄၇၆ ဦး အထိရှိပြီး ဒဏ်ရာ ရသူ ၁၄၅၀၀ ဦး ခန့်ရှိခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ အနောက်မြောက် ဆီးရီးယားဒေသ

တစ်ခုတည်းမှာပင် အသက်ဆုံးရှုံးသူ ၆၀၀၀ နီးပါး ရှိခဲ့ပါသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် လူပေါင်း ၅ ဒသမ ၄ သန်းခန့် အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်ကာ ၁၀ ဒသမ ၉ သန်းခန့် (နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း နီးပါး) ဘေးဒုက္ခရောက်ခဲ့ရပါသည်။ ဆီးရီးယားနိုင်ငံတွင် အနည်းဆုံး စာသင်ကျောင်းပေါင်း ၄၅၃ ကျောင်းခန့် ပျက်စီးခဲ့ရပါသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် နေအိမ်အလုံးပေါင်း ၂၂၄၅ လုံး ပြိုကျပျက်စီးခဲ့ပြီး ၆၂၈၇၈ လုံး ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ရပါသည်။ စီးပွားရေးထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုနှင့် ပျက်စီးမှုများအားလုံးတန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅ ဒသမ ၁ ဘီလီယံမှ ၉ ဘီလီယံ ဝန်းကျင်ခန့်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ဆီးရီးယား ဂျီဒီပီ၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ရှိပါသည်။ ဆီးရီးယားနိုင်ငံ၏ အထင်ကရ ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်နေရာများဖြစ်သော အဲလက်ပို (Aleppo) အမျိုးသားပြတိုက်၊ Krak des Chevaliers ရဲတိုက်၊ ဟာတေး (Hatay) တရားဇရပ်များ၊ ဗလီဝတ်ပြုကျောင်းများနှင့် မြို့ဟောင်းရပ်ကွက်များ အကြီးအကျယ် ပျက်စီးခဲ့ရပါသည်။

တူကီယဲလျင်လှုပ်ပြီး နှစ်နှစ်အကြာ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး

တူကီယဲလျင်လှုပ်ပြီး နှစ်နှစ်အကြာ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလအထိ အိမ်ပေါင်း ၂၀၁၄၃၀ လုံးသာ ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။ ပျက်စီးသွားသည့်အိမ် ၆၈၀၀၀၀ ၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။ အများစုမှာ ယာယီကွန်တိန်နာအိမ်များဖြင့်သာ နေထိုင်နေရပါသည်။ နိုင်ငံသည် ကျောင်းများ၊ ဆေးရုံများ၊ ဈေးများကို ဆက်လက်ပြန်လည်ထူထောင်နေသော်လည်း အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများတွင် သိသာသော လိုအပ်ချက်များ ရှိနေပါသေးသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၆ ခုနှစ် ကာလလတ်အစီအစဉ်အရ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၈၂ ဘီလီယံသုံးစွဲမည်ဟု တူကီယဲအစိုးရက ရည်မှန်းချက်ချမှတ်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလအထိ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၇၀ ဘီလီယံ သုံးစွဲပြီးပြီဟု တူကီယဲ ဒုတိယသမ္မတ ရေးမတ်စ် (Yilmaz) က ရိုက်တာသတင်းဌာနကို ပြောခဲ့ပါသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှုများ

ကနဦး အရေးပေါ်ပံ့ပိုးမှုအဖြစ် စုစုပေါင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဒသမ ၇၈ ဘီလီယံကို ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်က တူကီယဲကို ပေးခဲ့ပါသည်။ အရေးပေါ်တုံ့ပြန်မှုအစီအစဉ် (Contingency Emergency Response Components, CERCs) မှ တစ်ဆင့် အမေရိကန် ဒေါ်လာ သန်း ၇၈၀ ချက်ချင်းပေးပါသည်။ အသေးစားလုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်အသက်သွင်းရန်နှင့် ထိခိုက်သည့်ဒေသများရှိ အသေးစားလုပ်ငန်းများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် ပံ့ပိုးပေးရန်အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၆၀၀ ကျော်ကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ အရေးပေါ်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းသစ်အတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်ဘီလီယံကို ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပါသည်။ ငလျင်ဒဏ်သင့်ပြည်နယ်များတွင် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးရေးနှင့် SME များ အားကောင်းလာစေရန်အတွက် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၅၀၀ အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ ပြန်လည်တည်ဆောက်

ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ဥရောပဘဏ် (EBRD) မှ ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ယူရို ၂ ဒသမ ၄၈ ဘီလီယံ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။

ဆီးရီးယား ပြန်လည်ထူထောင်ရေး

ဆီးရီးယား၏ လက်ရှိကြွေးကျန်များနှင့် နိုင်ငံရေးအထီးကျန်မှုများကြောင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ငလျင်အပြီး တိုက်ရိုက်ထုတ်ချေးခြင်း မရှိသေးပါ။ ဆော်ဒီအာရေဗျနှင့် ကာတာတို့သည် ကြွေးကျန် ဒေါ်လာ ၁၅ သန်းကို ရှင်းလင်းပေးခဲ့ပြီး ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ထောက်ပံ့ကြေးများ ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် လမ်းခင်းနိုင်အောင်ကူညီခဲ့ပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂ (United Nations) က ကနဦး ကယ်ဆယ်ရေးရန်ပုံငွေအဖြစ် ဆီးရီးယားကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၅၀ အကူအညီပေးခဲ့ပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ် (UNDP) သည် အခြေခံအဆောက်အအုံ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး၊ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်လုပ်ငန်းစဉ်များကို အဓိကထား၍ သုံးနှစ်အတွင်း ဒေါ်လာ ၁ ဒသမ ၃ ဘီလီယံကို ထောက်ပံ့ရန် စီစဉ်လျက်ရှိပါသည်။

ကမ္ဘာ့ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့၏ အစည်းအဝေးများတွင် စုစုပေါင်း ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး ကုန်ကျစရိတ်မှာ ဒေါ်လာ ၂၅၀ ဘီလီယံမှ ၄၀၀ ဘီလီယံကြားရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ ငလျင်ကြောင့် ပျက်စီးရုံသာမက စစ်အတွင်း ပျက်စီးသည်များကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန်လည်း ပါဝင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မေလ ၃၀ ရက်နေ့က နေပြည်တော်တွင် ကျင်းပသော “ငလျင်ဘေးအလွန်မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ” တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင် တက်ရောက်ပြီး အဖွင့်အမှာစကား ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများသည် ငွေကျပ် ၃,၆၂၉ ဒသမ ၂၀၈ ဘီလီယံရှိသဖြင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရန် ငွေကျပ် ၃,၆၂၉ ဒသမ ၂၀၈ ဘီလီယံထက်ပိုမည်ဖြစ်ပါသည်။ ငလျင်ဒဏ်သင့်ဒေသများအတွက် ချေးငွေကျပ် ဘီလီယံ ၇၀၀ ကို လျာထားပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ထုတ်ချေးပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးက မိန့်ခွန်းတွင် ထည့်သွင်းပြောကြားပါသည်။ နိုင်ငံစီးပွားရေးမြှင့်တင်ရေးရန်ပုံငွေမှ ၂၂၆ ဘီလီယံကို စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများတွင် အကျိုးရှိရှိ အသုံးချနိုင်ရန် ထုတ်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်းလည်း မိန့်ခွန်းမှာ ပါရှိပါသည်။ ဤ ငွေကျပ် ၂၂၆ ဘီလီယံကို အကျိုးရှိရှိ အသုံးချနိုင်ရန်၊ လိုအပ်နေသူများထံသို့ ထိရောက်စွာရောက်ရှိရန် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများနှင့် အသင်းအဖွဲ့များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရပါမည်။

ပြည်တွင်းရန်ပုံငွေများ၊ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကတို့၏ မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်မှုများ (Private Public Partnership)များနှင့် နိုင်ငံတကာအကူအညီများ ရယူပြီး အဓိကကျသည့်နယ်ပယ်များ ဖြစ်သည့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် အများပြည်သူပိုင် အဆောက်အအုံများကို ဦးစားပေး ပြန်လည်ထူထောင်ရပါမည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေး၏ ကျောရိုးဖြစ်နေသည့် အသေးစား၊ အငယ်စားနှင့် အလတ်စားလုပ်ငန်း (MSME) များ ပြန်လည်ရှင်သန်လာအောင် အာရုံစိုက် လုပ်ဆောင် ရပါမည်။ ငလျင်ဘေး ပြန်လည်ထူထောင်ရေးမှတစ်ဆင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ယုံကြည်မှုရရှိရန် လုပ်သာ ကိုင် သာရှိသည့် သက်သာခွင့်များပေးခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး၊ လူမှုဝန်းကျင်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှု ကောင်းမွန်စေသည့် အခြေခံလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ဖော်ထုတ်ခြင်းတို့ကို အမြန်ဆုံးလုပ်ဆောင်ရန် လိုပါ သည်။

ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းအစီအစဉ်များကို နိုင်ငံ တကာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ မိတ်ဖက်များနှင့်အတူ လက်တွဲ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ အာဆီယံနှင့် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၊ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၊ ဒေသနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း များနှင့်အတူ ငလျင်ဘေးပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းကို ကာလတို၊ ကာလလတ်၊ ကာလရှည် စီမံဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါမည်။ အနာဂတ်တွင် လုံခြုံမှုအာမခံရှိသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်လာအောင် ပြန်လည်ထူထောင် ရပါမည်။

နိဂုံး

၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် လှုပ်ခတ်ခဲ့သော ပြင်းအား ၇ ဒသမ ၈ ငလျင်ကြောင့် တူကီယံနှင့် ဆီးရီးယား ပျက်စီး မှုများ၊ နိုင်ငံတကာ အကူအညီများရရှိမှုနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများကို တင်ပြခဲ့ပါသည်။ သုံးသပ် တွေ့ရှိချက်အရ စီးပွားရေးအင်အားကောင်းသော၊ အနောက်အုပ်စုနှင့် မိတ်ဖက်ဖြစ်သော တူကီယံပင်လျှင် ပြင်းအား ၇ ဒသမ ၈ ငလျင်လှုပ်ပြီးနောက် နှစ်နှစ် ကြာသည့်တိုင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကို ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပြည်တွင်းစစ်များကြောင့် ပျက်စီးနေသည့် ဆီးရီးယား ကို ငလျင်က ထပ်မံဖြိုဖျက်လိုက်သောအခါ ဆီးရီးယား ၏ ထိခိုက်မှုများမှာ အလွန်များပါသည်။ အနောက် အုပ်စုနှင့် မိတ်ဖက်ဖြစ်ရန် အားနည်းနေသော ဆီးရီးယား ကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန် အချိန်ကြာပါဦးမည်။ ဤ

“ပြန်လည် ထူထောင်ခြင်း အစီအစဉ်များကို နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ မိတ်ဖက်များနှင့်အတူ လက်တွဲဆောင်ရွက် ရပါမည်။”

နှစ်နိုင်ငံ ဥပမာကိုကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန် အချိန်ယူရပါမည်။ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရန် လိုပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်များကိုလည်း ရေးသားတင်ပြခဲ့ပါသည်။ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနတို့ကြီးမှူး၍ မြန်မာ့ပုံရိပ်ဖော်ညွှန်းရေးအဖွဲ့နှင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းချုပ်တို့ ပူးပေါင်းကျင်းပသော “ငလျင် ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေးပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ် ဆွေးနွေးပွဲ”တွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ပြောကြားခဲ့သော အဖွင့်မိန့်ခွန်းကို ကိုးကားရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မိန့်ခွန်းတွင် ပြောကြားခဲ့သည့်အတိုင်း “အားလုံး အတူ တကွ ပိုမိုသန်မာကြမည်” “We are stronger, we are together”ဟူသော စိတ်သဘောထား ခံယူချက်များဖြင့် နိုင်ငံကိုပြန်လည်ထူထောင်ကြပါစို့။ အမြင်သစ်မြန်မာနိုင်ငံ “A New Version of Myanmar” ဖြစ်လာရန် ပြောင်းလဲသင့်သည်များကို အစိုးရနှင့်ပြည်သူ အချိုးညီညီ ပြောင်းလဲကြပါစို့ ဟု တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လိုက်ပါသည်။

ကျော်ကျော်လှိုင်(SMART)

နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက

ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည့်အပိုင်း

“နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်အပိုင်း၊
 ပုဂ္ဂလိကဘက်မှ ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်အပိုင်းနှင့်
 နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက
 ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည့်အပိုင်း (Public Private
 Partnership-PPP) ဟူ၍ ကဏ္ဍခွဲခြားဆောင်ရွက်ပါက
 ပိုမိုထိရောက်မှုရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း
 သုံးသပ်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။”

လျှင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲကို နေပြည်တော်၌ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မေလ ၃၀ ရက်နှင့် ၃၁ ရက်နေ့ နှစ်ရက်ကြာ ကျင်းပခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးပွဲခေါင်းစဉ်မှာပင် လျှင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဟု ဆိုထားရာ စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် အကျိုးဝင်သည့် အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများ၊ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်မှ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် ကျွမ်းကျင်သူများ ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ အခမ်းအနားတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ကိုယ်တိုင် တက်ရောက်ပြီး အဖွင့်မိန့်ခွန်းပြောကြားသကဲ့သို့ ဖြည့်စွက်ဆွေးနွေးမှုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဦးဆောင်ဆွေးနွေးမည့်သူများနှင့် ဆွေးနွေးပွဲတက်ရောက်လာသူများကိုလည်း လိုအပ်ချက်များ၊ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များအား ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆွေးနွေးကြရန်လည်း တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

လျှင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲကို ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနတို့၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် Myanmar Narrative Think Tank က စီစဉ်ကျင်းပခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုသုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲသည် Myanmar Narrative Think Tank က စီစဉ်ကျင်းပခဲ့သည့် ဒုတိယမြောက်သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲလည်း ဖြစ်သည်။ သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲပထမရက်တွင် စကားပိုင်းသုံးခုခွဲ၍ ကျင်းပခဲ့ပြီး ဒုတိယရက်တွင် ပထမရက်ဆွေးနွေးချက်များအပေါ် အခြေခံပြီး အသေးစိတ် သုံးသပ်ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အချက်များ

သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲတွင် အောက်ပါအကြောင်းအရာတို့ကို အဓိကဆွေးနွေးခဲ့ကြသည် -

- လျှင်ဘေးကြောင့်စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍအပေါ်ထိခိုက်မှုနည်းသော်လည်းမွေးမြူရေးကဏ္ဍအပေါ်ထိခိုက်ခဲ့မှု၊ မွေးမြူရေးအစာထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ စက်ရုံများ၊ ကြက်သားပေါက်၊ ကျွဲ၊ နွား၊ သိုး၊ ဆိတ် စသည့် အစာထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးပေးနေသည့် ကွင်းဆက်များအပေါ်ထိခိုက်မှု။
- ဆောင်ရွက်ပေးရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ မျိုးစေ့လိုအပ်ချက်ပါဝင်မှု၊ တချို့မျိုးစေ့လိုအပ်ချက်မှာ ပြည်တွင်းတွင်ရှိသော်လည်း တချို့မျိုးစေ့ လိုအပ်ချက်မှာ ပြည်ပမှ တင်သွင်းရန်လိုအပ်မှု၊ ပြည်ပကသွင်းရမည့် မျိုးစေ့များကို သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများနှင့် နိုင်ငံတော်ဘဏ်က လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ ခွင့်ပြုပေးရန် လိုအပ်မှု။
- အခြားလိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် မြေဩဇာ၊ စိုက်ပျိုးရေးဆေးဝါးများ၊ မွေးမြူရေးဆေးဝါးများ တင်သွင်းဖြန့်ဖြူးရာတွင် လွယ်ကူလျင်မြန်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်မှု။
- လျှင်ကြောင့် Physical Infrastructure ပိုင်းထိခိုက်ခဲ့မှု၊ MSME လုပ်ငန်း၏ Infrastructure ပိုင်းဖြစ်သည့် စက်ရုံအဆောက်အဦများ၊ ရုံးခန်းများ၊ ဈေးဆိုင်

များ ပျက်စီးခဲ့ရမှု၊ Processing line များ ပျက်စီးသွားသည့်အတွက် ကုန်ထုတ် လုပ်မှုများရပ်တန့်သွားမှု။

- MSME လုပ်ငန်းအများစုမှာ ငွေရေးကြေးရေး စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း အထောက်အထားအားနည်းမှု၊ ယင်းသို့အားနည်းသည့်အတွက် လုပ်ငန်းတစ်ခု ဆုံးရှုံးသွားပြီဆိုပါက မည်သည့်အပိုင်းတွင် ဆုံးရှုံးသွားသည်ကို သိရှိရန် ခက်ခဲမှု။
- MSME လုပ်ငန်း၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်မှာ အာမခံထားမှုမရှိခြင်း၊ လုပ်ငန်းအားလုံး ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့်အတွက် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ငွေကြေးများ ဖြစ်သည့် အတွက်ကြောင့် တစ်ကြိမ်ဆုံးရှုံးသွားပါက နောက်တစ်ကြိမ် ပြန်ပြီး နာလန်ထူရန် အတွက် အခက်အခဲရှိမှု။
- စက်ရက်ကန်းရုံများ၊ ပိုးထည်တိုက်များသည် အိမ်၏အတွင်းပိုင်းတွင် အလုပ် လုပ်ကြခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ငလျင်ဒဏ်၏သက်ရောက်မှုမှာ အိမ်ချည်းပဲ မဟုတ်ဘဲ အလုပ်ပါတစ်ခါတည်းပါသွားမှု၊ ပြန်လည်ကုစားရာတွင် အလုပ်ရော၊ အိမ်ပါတစ်ပါတည်း ကုစားရန်လိုအပ်မှု။
- မန္တလေးတွင် ငလျင်ဘေးကြောင့် လူလတ်တန်းစားနှင့် အခြေခံလူတန်းစား ဆိုသည့် လူတန်းစားနှစ်ရပ် ထိခိုက်ခဲ့ရမှု၊ လူလတ်တန်းစားသည် ဘဏ်ထဲတွင် ငွေရှိသည့်အတွက် ပြန်လည်ရှင်သန်နိုင်သော်လည်း အခြေခံလူတန်းစားမှာမူ အလုပ်မရှိလျှင် ဝင်ငွေမရှိသည့်အတွက် ရပ်တည်ရန်ခက်ခဲမှု။
- MSME လုပ်ငန်းများ ပြန်လည်စတင်ရန်အတွက် အတိုးမဲ့ချေးငွေ၊ အတိုးနည်း သည့် ချေးငွေများထုတ်ချေးပြီး ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန်အတွက် သင့်တော်သည့် ကာလတစ်ခု သတ်မှတ်ပေးရန် လိုအပ်မှု။
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရကို သာ မှီခိုနေမည့်အစား Public Private Partnership ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မှု။
- ငလျင်ဘေးကြောင့် မြေပြင်တွင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို စာရင်း ဇယားအတိအကျ ကောက်ခံရန်အတွက် ကုန်သည်ညီနောင်အသင်းအဖွဲ့များ က ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မှု။
- ချေးငွေများ ထုတ်ချေးရာတွင် မည်မျှဆုံးရှုံးလျှင် မည်မျှထုတ်ချေးမည်ဆိုသည့် မူဝါဒတစ်ခု ချမှတ်ရန်လိုအပ်မှု။
- လုပ်ငန်းများလည်ပတ်ရာတွင် ကုန်ကြမ်းရရှိမှုမှာ အရေးကြီးသည့်အတွက် စက်မှုကုန်ကြမ်းသီးနှံများ လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ ရရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်မှု။
- မြေဈေးနှုန်း ကြီးမြင့်မှုမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတစ်ခု ဖြစ်နေ သည့်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် မြေနှင့်ပတ်သက်၍ ဈေးနှုန်းတစ်ခု သတ်မှတ်ပေးရန်လိုအပ်မှု။ MSME လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန် နေရာတစ်နေရာ သတ်မှတ်ပေးရန်လိုအပ်မှု။

- အဆောက်အဦပိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကျင့်ဝတ်လိုက်နာမှု အားနည်းသည့်အတွက် အသိပညာပေးမှု (Awareness)ပိုင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှု(Law Enforcement) အပိုင်းတွင်လည်း လက်တွေ့ကျကျ ဆောင် ရွက်ရန် လိုအပ်မှု။
- ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများစွာ ဖန်တီးပေးနိုင်မည့်လုပ်ငန်းများကိုဦးစားပေးအကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်မှု။
- ကုန်ထုတ်လုပ်မှုအတွက်အဓိကကျသည့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအား အသေးစား၊ အလတ်စားလုပ်ငန်းများ လည်ပတ်နိုင်ရေးနှင့် Supply Chain မြန်မြန်လည်ပတ် နိုင်ရေး ထောက်ပံ့ပေးရန်၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းနှင့် ဘဏ် လုပ်ငန်းများကို အဓိကထားလုပ်ဆောင်ရန်၊ ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေး၊ စိုက်ပျိုးမွေးမြူ ရေး၊ စက်မှုထုတ်ကုန်လုပ်ငန်း၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းမြှင့်တင်ရေး၊ အာမခံလုပ်ငန်း၊ မြန်မာ-တရုတ်စင်္ကြံလုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ရေး၊ စက်မှုထွက်ကုန်၊ လယ်ယာထွက်ကုန်နှင့် နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အီလက်ထရောနစ်စနစ် ကောင်းမွန်ရေးမှသည် ဒစ်ဂျစ်တယ်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ဆက်လက်လုပ်ဆောင် နိုင်ရေး အဓိကထား ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်မှု။
- ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် အရည်အသွေးစစ်ပြီး အရည်အသွေး ပြည့်မီ သည့် Material များ သုံးစွဲရန်၊ ဈေးကွက်တွင် အရည်အသွေး စံချိန် စံညွှန်းမီ ဆောက်လုပ်ရေးသုံး Material များရှိရန်နှင့် လွယ်လင့်တကူ ဝယ်ယူနိုင်ရေး လိုအပ်မှု။
- Economic Recovery အပိုင်းတွင် ပျက်စီးသွားသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံ များ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပြန်လည်လှုပ်ရှား လည်ပတ်နိုင်ရန်၊ အနာဂတ်တွင် ကြုံတွေ့လာရမည့် သဘာဝဘေးဒဏ်များကို ကြိုကြိုခံနိုင်စွမ်းရှိရန် ဆောင်ရွက်ထားရှိမှု။
- ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့်ပစ္စည်းများကို အာမခံထားပြီး ငွေချေးပေးနိုင်သည့် ဥပဒေ (Secure Transaction Law) လိုအပ်မှု။
- ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုက Focal အဖြစ် တာဝန်ယူကာ အားလုံးအကျိုးဝင်သည့် စီးပွားရေး (Inclusive Business) ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့် အလမ်းနှင့် Social Security ကိစ္စများ ပြန်လည်အားကောင်းလာနိုင်မှု။
- စီးပွားရေးပြန်လည်ထူထောင်ရန်အတွက် Economic Recovery Plan ရေးဆွဲ ပြီး ပိုမိုထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်မှု။

ပူးတွဲဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ

နှစ်ရက်တာဆွေးနွေးချက်များအရ ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည် ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဆောင်ရွက် ပေးရမည့်အပိုင်း၊ ပုဂ္ဂလိကဘက်မှ ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်အပိုင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့်

ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည့်အပိုင်း (Public Private Partnership-PPP) ဟူ၍ ကဏ္ဍခွဲခြားဆောင်ရွက်ပါက ပိုမိုထိရောက်မှုရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရပိုင်းမှ ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်အပိုင်းအနေဖြင့် တောင်သူလယ်သမားများအတွက် လိုအပ်သည့်ဓာတ်မြေဩဇာ၊ မျိုးစေ့များ၊ စက်ပစ္စည်း စသည့် စိုက်ပျိုးရေးသွင်းအားစုများ အချိန်မီရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်နှင့် အချို့သော အခွန်အခများ ဖြေလျှော့ပေးရန်၊ လိုအပ်ချက်တို့အား ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန်၊ အဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ်မှုအပိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အသိပညာပေးမှုအပိုင်းနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုအပိုင်းတွင် ထိထိရောက်ရောက် ဖြစ်စေရေးတို့ကိုလည်း ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်း အထူးသဖြင့် ကုန်သည်ညီနောင်အသင်းများအနေဖြင့် မည်သည့်ကဏ္ဍတွင် မည်မျှပျက်စီးသွားသည်၊ မည်သည့်ကဏ္ဍကို ဦးစားပေးပြန်လည်ကုစားပါက ကာလတိုအတွင်း ပြန်လည်ဦးမော့လာနိုင်သည်ကို လေ့လာစိစစ်ပြီး ဦးစားပေးကဏ္ဍအလိုက်တင်ပြရန် လိုအပ်ကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

ထို့ပြင် ငလျင်ဘေးလွန်ကာလတွင် ဆောင်ရွက်ရမည့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ၊ ဦးစားပေးရန်များနှင့် ရှိပြီးသားအရင်းအမြစ်များကို စနစ်တကျ ခွဲဝေဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အလို့ငှာ ကဏ္ဍပေါင်းစုံ၊ ဒေသပေါင်းစုံကို ခြုံငုံသုံးသပ်ထားသည့် ပူးတွဲဆန်းစစ်ချက် အစီရင်ခံစာတစ်ရပ် လိုအပ်ကြောင်း အကြံပြုဆွေးနွေးချက်များလည်း ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်အညီ စနစ်တကျ ပြုစုရေးသားထားသော ပူးတွဲဆန်းစစ်ချက် အစီရင်ခံစာတစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာပါက အချို့သော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ UNDP စသည့် အဖွဲ့အစည်းများကလည်း သီးခြားဆောင်ရွက်နေသော ဆန်းစစ်ချက်များနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း၍ အဖြေရှာဖော်ထုတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပူးတွဲဆန်းစစ်ချက် အစီရင်ခံစာ ပြုစုရေးသားထားခြင်းအားဖြင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် လိုအပ်မည့် အရင်းအမြစ်ပမာဏ

“စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး
ကဏ္ဍအတွက်
သုံးသပ်
ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု၊
ဆောက်လုပ်ရေး
ကဏ္ဍအတွက်
ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု၊
MSME ကဏ္ဍအတွက်
ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု
သီးခြားစီကျင်းပရန်
လိုအပ်မည်
ဖြစ်သည်။”

များကို ခန့်မှန်းစဉ်းစားနိုင်ရုံသာမက ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့်ကဏ္ဍများနှင့် ဒေသများကိုလည်း ကြိုတင်ဖော်ထုတ် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

လျှင်စားအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ ပုဂ္ဂလိကနယ်ပယ်မှ အသင်းအဖွဲ့များ၊ လုပ်ငန်းရှင်များ၊ သုတေသနနယ်ပယ်မှ ပညာရှင်များနှင့် ဘာသာရပ်အလိုက်ကျွမ်းကျင်သူများ တက်ရောက်ဆွေးနွေးခြင်းဖြစ်ရာ နိုင်ငံတော်အတွက် သင်ခန်းစာအချို့ ဖော်ထုတ်ရရှိခဲ့သကဲ့သို့ ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များလည်း ရရှိခဲ့သည့် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ဖြစ်ရာ အကျိုးရှိသည့် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ယခု ဆွေးနွေးပွဲအပေါ် အခြေခံပြီး ကဏ္ဍအလိုက်ဆွေးနွေးပွဲများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပါက ပိုမိုတိကျသည့် လိုအပ်ချက်များနှင့် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ရာ ကဏ္ဍအလိုက် ဆွေးနွေးပွဲများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍအတွက် သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု၊ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍအတွက် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု၊ MSME ကဏ္ဍအတွက် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု သီးခြားစီကျင်းပရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ အစိုးရက ဆောင်ရွက်ရမည့်အပိုင်း၊ ပုဂ္ဂလိကအပိုင်းက ဆောင်ရွက်ရမည့်အပိုင်းနှင့် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည့်(PPP)အပိုင်းတို့ကို တိတိပပ သိရှိပြီး လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်ရသည်။

ကျော်နိုင်တင့်

ivsi fib; tv e frefmp Dca;&
jyef/n fub; jci f E Sjyef/n faxmi jci fofok by a q a E G G
r s v r f m w y k m; (30-5-2025) & u f \$ 1-5-2025) & u f e Y x d

“မြေငလျင်ဘေးအလွန် အကျပ်အတည်းများအကြားမှ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ကာ ကျော်လွှားကြမည်” Video Clip ပြသ

ငလျင်ကြီးကြောင့် သေဆုံး၊ ထိခိုက်၊ ပျက်စီးမှုများအတွက် တစ်မိနစ်ငြိမ်သက်

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်
အဖွင့်အမှာစကားပြောကြား

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများ စုပေါင်းမှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံရိုက်ကူး

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင် နှင့် တက်ရောက်လာသည့် ဧည့်သည်တော်များ မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံများကြည့်ရှု

ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်းက သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ မိတ်ဆက်စကားပြောကြား

စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးထွန်းအုံက သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ မိတ်ဆက်စကားပြောကြား

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့်စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးအေးဝင်းက သုံးသပ်ချော့နှော့ပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ မိတ်ဆက်စကားပြောကြား

မြန်မာ့ပုံရိပ်ဖော်ညွှန်းရေးအဖွဲ့ (Myanmar Narrative Think Tank) ဥက္ကဋ္ဌ ဦးကိုကိုက သုံးသပ်ချော့နှော့ပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ မိတ်ဆက်စကားပြောကြား

“မန္တလေးလျှင်ကြီး၏ စီးပွားရေးအပေါ်ရိုက်ခတ်မှုများ” ခေါင်းစဉ်ဖြင့်ဆွေးနွေး

“စီးပွားရေးပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းအတွက် စိန်ခေါ်မှုများနှင့်အခွင့်အလမ်းများ”
ခေါင်းစဉ်ဖြင့်ဆွေးနွေး

“စီးပွားရေးကုစားခြင်းအတွက် စုပေါင်းအဖြေရှာခြင်း” ခေါင်းစဉ်ဖြင့်ဆွေးနွေး

သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲမှရရှိလာသည့် ရလဒ်များအပေါ်
စကားတိုင်းဆွေးနွေးပွဲကျင်းပ

စကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲ တက်ရောက်လာသူများက ဆွေးနွေး

ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်းက နိဂုံးချုပ် အမှာစကားပြောကြား

ပါကစ္စတန်နိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီး ဦးဖေခင်ကို အများက သံအမတ်ကြီး ဟုသာ သူ၏ဘဝတစ်လျှောက် သုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ ဦးဖေခင်သည် အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ကြီး ဆရာကြီး ဦးရာဇတ်ကဲ့သို့ပင် အစ္စလာမ် ဘာသာဝင်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံကို မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားကြသည်။ နိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်း မှုတွင် ထူးထူးချွန်ချွန် ပါဝင်ဆောင်ရွက် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ ဦးဖေခင်သည် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အနီးကပ်ဆက်ဆံရပြီး လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုလုပ်ငန်း၊ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တာဝန်၊ ပင်လုံညီလာခံကြိုးပမ်းမှုများ တွင် ထက်ထက်မြက်မြက် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး၊ မြန်မာ့အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးတို့နှင့် ပတ်သက် ၍ ဦးဖေခင်သည် သမိုင်းဝင် အလွန်အလွန် အရေးပါသော စာနှစ်စောင်ကို လက်ခံရရှိပြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလဌာနချုပ်၊ ဖဆပလအစိုးရလက်သို့ ပေးအပ်နိုင်ခဲ့သည်။ စာရေးသူသည် ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလက ကျင်းပသော အမျိုးသားညီလာခံသို့ အသိပညာ ရှင် အတတ်ပညာရှင် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလအထိ ညီလာခံ အစအဆုံး တက်ခဲ့သည်။ ဦးဖေခင်သည် အမျိုးသားညီလာခံသို့ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ မှ ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မတ်လကုန်အထိ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး တာမွေမြို့နယ် ကျိုက္ကဆံကွင်းတွင် ကျင်းပသည့် အမျိုးသားညီလာခံ (ပထမပိုင်း) တွင် အခြားဖိတ်ကြားသင့်သော ကိုယ်စားလှယ် များ အစုအဖွဲ့၌ ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့သည်။

စာရေးသူကလည်း ပင်လုံညီလာခံ (၁၉၄၇) အတွေ့အကြုံများကို ဦးဖေခင်ထံမှ မေးမြန်းသိရှိလာပြီး ဦးဖေခင်ကလည်း သတင်းစာဆရာအဖြစ် ထဲထဲဝင်ဝင်လုပ်ကိုင်ခဲ့သော စာရေးသူထံမှ သတင်းအချက်အလက်များ သိလို၊ သူ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထား သော ပြည်ထောင်စုနေ့ဆောင်းပါးကို မြန်မာ့သတင်းစာများတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြနိုင်ရန် မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုပေးစေလို၍ ကျွန်တော်နှင့် ဦးဖေခင်တို့ အမျိုးသားညီလာခံတွင် မကြာခဏ တွေ့မြင် ဆုံဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ပင်လုံညီလာခံတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အနီး ကပ်တွဲ၍ တက်ခဲ့သော ဦးဖေခင်ဆီမှ ပင်လုံညီလာခံအကြောင်း အချက်အလက်များစွာ သိခဲ့ရသည်။

ပင်လုံညီလာခံတွင် အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံအစိုးရ တောင်တန်းဒေသမင်းကြီးစတီဗင်ဆင် နှင့် အင်္ဂလန်မှ စေလွှတ်ထားသော ကိုလိုနီနိုင်ငံဆိုင်ရာ အတွင်းဝန်ဘော့တွမ်(ဗ်)လေတို့က စော်ဘွားအချို့ကို သွေးခွဲ၊ သွေးထိုးပြီး ညီလာခံပျက်ရာပျက်ကြောင်း လုပ်ခဲ့ကြသည်။ စော်ဘွားအချို့က စတီဗင်ဆင် သွေးထိုး၊ သွေးခွဲ၊ သပ်လျှိုမှုများအောက်ဝယ် တွေဝေကာ ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးနိုင်ဟု ‘ဖောက်’လာသဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းပင် စိတ်ပျက်၊ စိတ်ကုန်ကာ ညီလာခံမှ ပြန်ရန်ပင် လုပ်လာခဲ့သည်။ ဦးဖေခင်၊ သခင်မြ၊ ဦးဘဘော၊ မိုင်းပွန် စော်ဘွားကြီးစစ်စံထွန်း၊ နမ့်ဆန်ပလောင်တောင်ပိုင်စော်ဘွားကြီး စဝ်ခွန်ပန်းစိန်တို့က ဗိုလ်ချုပ်ကို သည်းခံရန် မေတ္တာရပ်ခံပြီး ဆက်လက်ကြိုးပမ်းကြရာ ရှမ်းလူထုကလည်း အင်အားသောင်းသိန်းချီ၍ ပင်လုံညီလာခံကျင်းပရာ နေရာသို့ ချီတက်လာကြပြီး ညီလာခံ အောင်မြင်စေကြောင်း ဆုတောင်းဆန္ဒပြုကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရှမ်းပြည်သူတို့၏ လူထု

ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း ကြိုးစားသဖြင့် ၁၂-၂-၁၉၄၇ ရက်နေ့တွင် ပင်လုံညီလာခံကြီး တွင် ကိုယ်စားလှယ်အားလုံးက ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ဖြင့် ဗမာတို့၏ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက် တိုင်းဒေသကြီးခုနစ်ခုအား လွတ်လပ်ရေး အဖြစ်ပေးကာ တောင်ပေါ်တိုင်းရင်းသားဒေသများကို လွတ်လပ်ရေးပေးရာ၌ ထည့်သွင်း မပေးဘဲ ခြွင်းချန်ထားရန် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံနှင့် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့တောင်တန်းဒေသ မင်းကြီး စတီဗင်ဆင်တို့ အကြံဆိုး၊ အကြံရိုင်း မအောင်မြင်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ လွတ်လပ်သော မြန်မာပြည်ထောင်စုကြီး ကမ္ဘာ့အလယ်၌ ၄-၁-၁၉၄၈ ရက်နေ့တွင် မားမားမတ်မတ် ခုံထည်စွာ ပေါ်ထွန်းရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။

အင်္ဂလိပ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံကို ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်သော စစ်ပွဲသုံးပွဲတိုက်ကာ နိုင်ငံမြေကို တစ်ရစ်ပြီးတစ်ရစ် သိမ်းပိုက်ပြီး ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် တတိယစစ်ပွဲဖြင့် မြန်မာ တစ်နိုင်ငံလုံး (တစ်လက်မ မချန်) သိမ်းယူခဲ့ပြီး မလွဲမရှောင်သာ မြန်မာပြည်သူလူထုကြီး တစ်ရပ်လုံး (တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံ ပြည်သူအားလုံး) က လွတ်လပ်ရေးကို မရမနေ ဆန္ဒ ဖော်ပြတောင်းဆို၊ ရာဇသံပေးလာ၍ လွတ်လပ်ရေး မလွဲမရှောင်သာပေးခဲ့ရတော့သည်။ လွတ်လပ်ရေးပေးကာနီးတွင် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံ၊ အင်္ဂလိပ်တောင်တန်းဒေသ မဟာမင်းကြီးစတီဗင်ဆင်တို့က လျှို့ဝှက်ညွှန်ကြားလွှာ တစ်စောင် ဒေသဆိုင်ရာ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရအရာရှိကြီးများထံ ပေးပို့ခဲ့သည်။ ယင်းညွှန်ကြားလွှာ၌ မြန်မာနိုင်ငံကို လွတ်လပ်ရေးပေးသောအခါ မြေပြန့်ဗမာဒေသကိုသာပေးပြီး တောင်ပေါ် တိုင်းရင်းသားဒေသများကို ချန်ထားခဲ့မည်ဖြစ်၍ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများက ထိုကိစ္စကို လျှို့ဝှက်အဆင့်ဖြင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားကြရန် တောင်တန်းဒေသမင်းကြီး စတီဗင်ဆင်က ညွှန်ကြားလွှာများ ပေးပို့ထားသည်။

တောင်ကြီးရှိ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရုံးတွင် အရေးပါသောနေရာမှ လုပ်ကိုင်နေသော ဦးခင်မောင်သည် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိဒေသခံများ၊ ပဒေသရာဇ်စော်ဘွားများနှင့် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းနေကြသော ရှမ်းပြည်လွတ်လပ်ရေး လူငယ်များအဖွဲ့ချုပ်တွင်လည်းကောင်း၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့သူဖြစ်၍ လည်းကောင်း ထိုနိုင်ငံကို အပိုင်းပိုင်းခွဲခြားပြီး လွတ်လပ်ရေးပေးရာ၌ မပေးဘဲ ခြွင်းချန် ထားမည့်စာကို ရရှိထားခဲ့သည်။

ဦးခင်မောင်သည် ရလလဖအဖွဲ့ဝင်၊ မြန်မာ့အလင်းသတင်းထောက်လုပ်နေသည့် ဦးစံအောင်အား သူ့ရုံးသို့ ဖိတ်ခေါ်ကာ ရုံးလက်ဖက်ရည်ဆိုင်၌ လက်ဖက်ရည်တိုက် စကား စမြည်ပြောရင်း အထက်ပါတောင်တန်းဒေသမင်းကြီး၏ တောင်တန်းဒေသများကို လွတ်လပ် ရေးပေးရာတွင် ထည့်မပေးဘဲထားမည့် ညွှန်ကြားလွှာကို မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာထဲတွင် ညှပ်၍ ဦးစံအောင်အား လျှို့ဝှက်ပေးအပ်လိုက်သည်။ ဦးစံအောင်သည် ထိုစာကို ရလလဖ ခေါင်းဆောင်များဖြစ်သည့် ဦးတင်အေး(ရှမ်းပြည်)၊ ဦးထွန်းအေး(တောင်ကြီး)၊ ဦးထွန်း အေး(လင်းခေး)၊ ဦးသိုင်းသန့်တင်၊ ဦးခွန်တီး၊ ဦးဘရီ စသူတို့ထံ တင်ပြခဲ့ရာ အားလုံးက ထိုစာကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းထံ အမြန်ပို့ရန် စီစဉ်ကြသည်။

ထိုအချိန် အရေးကြီးသော ဖဆပလကိစ္စတစ်ရပ်ဖြင့် တောင်ကြီးသို့ ရုတ်တရက်ရောက်

လာသော ဦးဖေခင်လက်သို့ ထိုစာပေးအပ်လိုက်ကြသည်။ ဦးဖေခင်က ရန်ကုန်ပြန်ပြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလက်သို့ ထိုစာပေးအပ်သည်။ ဤတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဗမာများအတွက်သာမက မြန်မာတိုင်းရင်းသားပြည်သူအားလုံး၏ လွတ်လပ်ရေးဖြစ်အောင် လန်ဒန်တွင် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဆွေးနွေးရာ၌လည်းကောင်း၊ ပင်လုံညီလာခံ၌လည်းကောင်း ကြိုးစားခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ၄-၁-၁၉၄၈ ရက်နေ့တွင် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ၏ ဒေသစုံပါဝင်သော မြန်မာ့မူလနိုင်ငံပိုင်နက်ကြီးတစ်ခုလုံး အကျုံးဝင်သော မြန်မာပြည်ထောင်စုကြီး၏ လွတ်လပ်ရေးကို အရယူနိုင်ခဲ့ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို မလွှဲမရှောင်သာ လွတ်လပ်ရေးပေးရန် သဘောတူခဲ့သည့် အင်္ဂလန်မှ လောဘာပါတီခေါင်းဆောင် ဝန်ကြီးချုပ် အက်တလီသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ဟစ်တလာ၊ မူဆိုလီနီ၊ ယာမာမိုတိုတို့ကျို စသည့် ဖက်ဆစ်ခေါင်းဆောင်တို့၏ နယ်ချဲ့လက်သစ် သုံးနိုင်ငံ (ဂျာမနီ၊ အီတလီ၊ ဂျပန်) တို့၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော နယ်ချဲ့ (သူခိုးလက်က ကိုလိုနီတို့ လုယူမည့်သူဂုက်) ဖက်ဆစ်တို့ဒဏ်ခံရပြီး ဗြိတိသျှ နေမဝင်အင်ပါယာကြီးဘဝမှ ကျဆင်းကာ အထည်ကြီးပျက်ဖြစ်နေချိန်၊ ကမ္ဘာ့ကိုလိုနီဘဝရောက်နိုင်ငံများ (မြန်မာအပါအဝင်)က လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲများ အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင် ကြိုးပမ်းလာကြ၍ မြန်မာကို လောဘာပါတီအစိုးရက လွတ်လပ်ရေးပေးရန် သဘောတူခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

လောဘာပါတီက မြန်မာကို လွတ်လပ်ရေးပေးလိုက်သည့်အပေါ် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ခေါင်းဆောင်ကြီး ကွန်ဆာပေးတစ်ပါတီမှ (ခွေးဘီလူးရုပ်နှင့်တူ၍ ခွေးဘီလူး Bull dog ဟု စာနယ်ဇင်းများက သရော်ခံထားရသည့်) ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ချာချီကြီးက အက်တလီကို ပြစ်တင်ကြိမ်းမောင်းခဲ့သည်။ ထိုမျှမက “ဗမာတွေ လွတ်လပ်ရေးယူခြင်းဟာ သူတို့နိုင်ငံ သွေးချောင်းစီးဖို့ သူတို့ကိုယ်တိုင် ဖန်တီးတာပဲ” ဟု ကျိန်စာတိုက်သလို ကြုံးဝါးခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ် ကာနယ်တူးလောက်နှင့် လန်ဒန်ဒေးလီးမေးလ်သတင်းထောက် ကင်းဘဲလ်တို့ ခြေထိုး ခြေရှုပ်ဝင်လုပ်လာကြပြီး ကရင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များကို ငွေကြေး၊ လက်နက်များ ထောက်ပံ့ကာ သူပုန်ထစေခဲ့သည်။ သတင်းထောက် ကင်းဘဲလ်သည် ရန်ကုန်မြို့ ကမ်းနားလမ်းမှ စထရင်းဟိုတယ်တွင် သတင်းထောက်အဖြစ် တည်းခိုကာ ကရင်များကို တွေ့ဆုံပြီး သွေးခွဲ၊ သွေးထိုးသည်။ သူပုန်ထစေခဲ့သည်။ ငွေကြေး၊ လက်နက် ထောက်ပံ့မည်ဟု ကတိပြုခဲ့သည်။

တူးလောက်ကင်းဘဲအရေးအခင်းကို ရဲဘော်သစ်အောင် ရေးသားပြုစုသော ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှုသမိုင်း၊ ဒုတိယတွဲစာမျက်နှာ ၂၈ မှ ဖော်ပြချက်ကို ထုတ်နုတ် တင်ပြပါသည် -

“ကေအင်န်ယူ KNU များအား လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်ရန် မြောက်ပင်သွေးထိုးပေးသည့် အပြင် လက်တွေ့ အကူအညီပေးနေသော နိုင်ငံခြားသားများတွင် ၁၃၆ တပ်ဖွဲ့၌ အမှုထမ်းဖူးပြီး ကာလကတ္တားမြို့တွင် ရှိနေသော ကာနယ်တူးလောက်သည် ထင်ရှားသည်။ ကေအင်န်ယူနှင့် ကာနယ်တူးလောက်ကို အဓိက ဆက်သွယ်ပေးသူမှာ လန်ဒန်မြို့ ဒေးလီးမေးလ်သတင်းထောက် အလက်ဇန္ဒြား ကင်းဘဲလ် (Alexandra Cambell)

ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလဆန်းတွင် ကာလကတ္တား၌ ရောက်နေသော မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဗြိတိသျှသံအမတ်ကြီး ကာနယ်တူးလောက်ကို သတိထားရန် သတိပေးလာသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ကေအင်န်ယူပုန်ကန်ရေးတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိကြောင်း ပြသလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကရင်အမျိုးသားအချို့ကလည်း ကာနယ်တူးလောက်သည် သူပုန်ထရန် မြှောက်ပင့်ပေးနေကြောင်း သတင်းပို့တိုင်တန်းကြသည်။”

ထိုအချိန်တွင် သတင်းထောက်ကင်းဘဲလ်သည် ရန်ကုန်မြို့ စထရင်းဟိုတယ်တွင် တည်းခိုလျက်ရှိသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့ ကင်းဘဲလ်က ကာလကတ္တားမြို့ စပင့်စ်ဟိုတယ်တွင် တည်းခိုနေသော ကာနယ်တူးလောက်ထံသို့ ပေးပို့ရန် ကြေးနန်းတစ်စောင်နှင့် စာတစ်စောင်ကို ဘီအိုအေစီလေကြောင်းကုမ္ပဏီမှ လေယာဉ်အမှုထမ်းဖြစ်သူ မစ္စတာဆိုင်မွန်ဆိုသူအား လူကြိုပါးလိုက်သည်။ ကြေးနန်းစာအိတ်ကိုလည်း ချိပ်ပိတ်ပေးလိုက်သည်။ သို့ရာတွင် မစ္စတာဆိုင်မွန်က လိုလိုမည်မည် စာအိတ်ကို ဖောက်ကြည့်လိုက်သောအခါ စာပါအကြောင်းအရာများကို တွေ့ရှိသဖြင့် မိတ္တူတစ်စောင် ကူးထားလိုက်သည်။ ထို့နောက် လေယာဉ်အမှုထမ်း ဟော့စစ်ကို သက်သေအဖြစ် ပြသလိုက်သည်။ ကာလကတ္တားရောက်သောအခါ မူရင်းကြေးနန်းစာကို ကာနယ်တူးလောက်ကိုပေးပြီး မိတ္တူကိုတော့ ယူထားလိုက်သည်။

ကင်းဘဲလ်၏စာတွင် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ ၉ ရက်ဟု ရက်စွဲတပ်ထားပြီး ကာနယ်တူးလောက်ကို ချစ်ဆွေဟော့(ပ်) ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်ထားသည်။ စာပါကောက်နုတ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

“ခင်ဗျား၏စာကို တခြားနည်းမရှိသဖြင့် ကျွန်တော် အက်စ်အက်စ်သို့ ပေးလိုက်ပါသည်။ နံပါတ် (၁) သည် ယခုအိမ်တွင်ရှိ၍ ခင်ဗျားကို စောင့်နေပါသည်။ ပထမအသုတ် ပို့လိုက်မည့် လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များကိုလည်း

“ကင်းဘဲလ်၏ စာတွင်
၁၉၄၈ ခုနှစ်၊
စက်တင်ဘာ ၉ ရက်
ဟု ရက်စွဲတပ်ထားပြီး
ကာနယ်တူးလောက်ကို
ချစ်ဆွေဟော့(ပ်) ဟု
ခေါင်းစဉ်
တပ်ထားသည်။”

စောင့်မျှော်နေကြပါသည်။ (ခင်ဗျားပြောခဲ့သည့် ဘရစ်စတိန်း သင်္ဘောနှစ်စင်း အကြောင်းကို သူတို့ကို ပြောပြပါသည်။ အခြေအနေသည် သိပ်အရေးကြီးနေကြောင်း အက်စ်အက်စ်က ကျွန်တော့်ကို ပြောပြပါသည်။) နောက်ထပ်ပစ္စည်းများ မရပါက ဤအတိုင်း ၁၄ ရက်ခန့်ထက်ပို၍ လုပ်ကိုင်သွားရန် ခဲယဉ်းပါသည်။ ဤဌာနချုပ်တွင် ကျွန်တော် နေ့ဝက်နေခဲ့ပြီး လာသမျှအစီရင်ခံစာတွေကို ဖတ်ခဲ့ပါသည်။ အခြေအနေ ကို ကျွန်တော်တော့ ဒီအတိုင်းပဲ မြင်ပါသည်။ သူတို့မျှော်လင့်ထားကြသော အခြား လူနည်းစုများထံမှလည်း ဘာအကူအညီမှမရပါ။ ထိုသူများမှာ မိမိဒေသများ၌ပင် အခြေအနေကို စောင့်ကြည့်ရင်း အေးဆေးစွာနေထိုင်လျက် ရှိကြပါသည်။ ကျွန်တော်တို့၏ တောင်ပေါ်မိတ်ဆွေများသည်လည်း အချင်းချင်းသွေးကွဲနေကြ သဖြင့် တောင်ဘက်သို့ ဆင်းလာနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ လောလောဆယ်တွင် သူတို့ထံမှ ဘာမျှမျှော်လင့်စရာ မရှိပါ။

ရန်ကုန်မြို့တွင်မူ ယခုလောလောဆယ်၌လည်းကောင်း၊ နောင်အချိန်များတွင် လည်းကောင်း တိုက်ခိုက်ရန် မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော့်အထင်ကို ပြောရမည်ဆိုသော် ကေအင်န်ယူတို့သည် ယခုလက်ရှိ သူတို့သိမ်းပိုက်ထားသော နယ်မြေအားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပြုက ကျေနပ်ကြလိမ့်မည်ဟု ထင်ပါသည်။ သူတို့သည် ထိုအချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရနှင့်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် အဆင်သင့်ပင် ဖြစ်ကြပါလိမ့်မည်။ အမှန် မှာ စာရေးသူ၏ထင်မြင် ယူဆချက်ကိုသာ တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သူတို့ဘက်က စဉ်းစားပြီး ပြောရလျှင် ဤအခြေအနေ ဖန်တီးလာရသည်မှာ လက်နက်ခဲယမ်း မီးကျောက် မလုံလောက်မှုကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သိပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း သူပုန် မထမီကပင် အစိုးရတပ်များက ကရင်များထံမှ လက်နက်များကို သိမ်းထားလိုက်ကြ ပါသည်။ ထို့နောက် ယခုအခြေအနေမျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်နေရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နောက်ပြီး သူတို့က ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်စပ်လျဉ်း၍ လိုသမျှကို ခင်ဗျားက ထုတ်ပေးလိမ့်မည် ဟု မျှော်လင့်ထားခဲ့ကြပါသည်။”

မစ္စတာဆိုင်မွန်သည် ဗြိတိသျှဆိုရှယ်လစ်တစ်ယောက်ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဗြိတိသျှတိုင်းရင်းသားအချို့က ပြည်တွင်းဆူပူရန် လှုံ့ဆော်နေသည်ကို များစွာစက်ဆုပ်ခဲ့ သည်။ ထို့ကြောင့် ကရာချိုမြို့သို့ ရောက်သောအခါ မြန်မာသံအမတ်ကြီး ဦးဖေခင်လက်သို့ ကင်းဘဲလ်၏ စာမိတ္တူကို အပ်နှံလိုက်သည်။ အကျိုးအကြောင်းကိုလည်း ရှင်းပြသည်။ ဦးဖေခင်က ထိုမြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးပြီး သမိုင်းဝင်ဖြစ်သော ထိုစာကို မြန်မာအစိုးရ ထံသို့ ပို့ပေးခဲ့သည်။ သတင်းထောက် ကင်းဘဲလ်ကိုလည်း မြန်မာအစိုးရက ၎င်းတည်းခိုရာ ရန်ကုန်မြို့ ကမ်းနားလမ်း စထရင်းဟိုတယ်တွင် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့ တွင် ဖမ်းဆီးလိုက်သည်။ ကင်းဘဲလ်ထံမှ သိမ်းဆည်းရမိသော စာရွက်စာတမ်းများတွင် လည်း မြန်မာတို့ သိထားသင့်သော အချက်အလက်များပါသည်ကို နောင်အလျဉ်းသင့်လျှင် တင်ပြပါဦးမည်။ ကျွန်တော်သည် ဦးဖေခင်လက်သို့ ရောက်ရှိလာသော အရေးကြီးသော စာနှစ်စောင်အကြောင်းကို သတိရပြီး ဤဆောင်းပါးကို ရေးဖြစ်သောအခါ ဦးဖေခင်ကိုလည်း သတိရမိပါကြောင်း ရေးသားဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

r [m t m; N y d f l * d f t o p f
(The New Great Game)

aeZi f/wf

“New Great Game ဆိုတာ
ဗဟိုအာရှနဲ့ ဝန်းကျင်ဒေသတွေကို မျက်နှာစာအစုံမှာ
Next Level မဟာဗျူဟာတွေနဲ့
ခေတ်သစ်ရဲ့အားပြိုင်မှုကြီးလို့
ယေဘုယျမှတ်ယူနိုင်ပါလိမ့်မယ်။”

အိန္ဒိယနိုင်ငံသတင်းဌာနတစ်ခုဖြစ်တဲ့ Northeast News က စတင်ခဲ့တဲ့သတင်းလို့ ယူဆရတယ်။ ကိုယ့်မြန်မာနိုင်ငံ အန္တရာယ်ရှိတဲ့အခြေအနေမို့ အားလုံးသတိထားမိအောင် Telegram မှာတင်ပေးလိုက်တော့ အဝေဖန်ခံရတယ်။ မတည်မငြိမ်ဖြစ်အောင် “ဆွ” ပေးတယ် လို့တောင် ပုဒ်မကြီးကြီးတပ်ကြသူတွေအထိ တွေ့ရတယ်။ ဒီသတင်းက တဖြည်းဖြည်း ကြီး လာခဲ့ပြီး “BBC” “Nikkei Asia” တို့လို သတင်းဌာနတွေကတောင် အကျယ်တဝင့်ရေးလာခဲ့ ကြပြီ။ သတင်းတစ်ခုဟာ -

- ဖြစ်နိုင်ခြေရှိမှု (Possibility)၊
- အလားအလာရှိမှု(Potentiality)၊
- လက်ခံနိုင်မှု (Reliability) စတဲ့ အချက်တွေနဲ့ စိစစ်ရပါတယ်။

ရှေးမဆွတည်းက “Greater Bangladesh” ဆိုတဲ့စီမံကိန်းက ရှိထားပြီးသားပါ။ ဒီကြားထဲမှာ အမေရိကန်က ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ပိုင်ကျွန်းငယ်တစ်ခုကို စစ်စခန်းအတွက် တောင်းရာမှာ ဝန်ကြီးချုပ် ဟာစီနာက မပေးလို့ CIA ပယောဂနဲ့ဆန္ဒတွေပြကြပြီး ဟာစီနာ ပြုတ်ကျသွားခဲ့တယ်။ လောလောဆယ် အမေရိကန်ကျားကန်ပေးထားတဲ့ ယူနိုက်တက်အစိုးရ တက်လာတယ်။ ဒီလိုနောက်ခံတွေရှိနေတဲ့အချိန်မှာ ထွက်လာတဲ့သတင်းဖြစ်လို့ ဖြစ် နိုင်တန်စွမ်း (Possibility) က ရှိနေတယ်လို့ သုံးသပ်နိုင်ပါတယ်။ ပြီးတော့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ကို အမေရိကန်ရေတပ် ဒုတိယအကြီးအကဲသွားတာတွေ၊ အမေရိကန်အစိုးရတာဝန်ရှိသူတချို့ သွားတာတွေရှိထားပြီး ဒီခရီးတွေကလည်း ငြင်းမရတဲ့အရာတွေဖြစ်နေလေတော့ အလား အလာရှိမှု (Potentiality) ကလည်း အပြည့်နီးပါးလို့ပြောလို့ရပြန်တယ်။

လက်ရှိရခိုင်ဒေသမှာလည်း စစ်ပွဲတွေရှိနေပြီး AA အနေနဲ့ ကျောက်ဖြူ၊ စစ်တွေ၊ မာန်အောင်ကို အကြီးအကျယ်ထိုးစစ်ပြင်နေတဲ့ကာလလည်း ဖြစ်နေပြန်တယ်။ ဒါကြောင့် သတင်းအပေါ်လက်ခံနိုင်မှု (Reliability) ကလည်း ရာနှုန်းကြီးနေပြန်ရော။

နောက်ခံနဲ့ သတင်းကိုဆက်စပ်တွေးခေါ်ရင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိ မရှိကိုတွက်လို့ရပါတယ်။ သတိဆိုတာ ပိုတယ်ရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ သတိလက်လွှတ်ဖြစ်သွားလို့ အကြီးအကျယ်ပျက်စီး ဆုံးရှုံးသွားတာပဲ ရှိပါတယ်။ “၁၀၂၇” ကိစ္စမှာ သတိလက်လွှတ်ဖြစ်ခဲ့လို့ နစ်နာသွားတဲ့ဒဏ်ရာ က “မကျက်” သေးပါဘူး။

Great Game ဆိုတာဘာလဲ

မူရင်းအဓိပ္ပာယ်က “အားပြိုင်မှု” တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉ ရာစုနှောင်းပိုင်းကာလတွေ မှာ အမေရိကန်နဲ့ ရုရှားတို့အကြား နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ သံတမန်ရေးမျက်နှာတစ်စုံ အား ပြိုင်ဆိုင်မှုကို ရည်စူးပြီး ဖြစ်လာခဲ့တဲ့ “အသုံးအနှုန်း” တစ်ခုဖြစ်တယ်။ ဗဟိုအာရှ အထူးသဖြင့် အာဖဂန်နစ္စတန်၊ ပါကစ္စတန်၊ အီရန်၊ တီဘက်ဒေသတွေအပေါ် အခြေခံတယ်။

လက်ရှိ ၂၁ ရာစုမှာတော့ ပုံစံတစ်မျိုးပြောင်းသွားခဲ့တယ်။ ဗဟိုအာရှနဲ့ အိန္ဒိယမြေ တွေကို လွှမ်းမိုးဖို့အတွက် အမေရိကန်၊ ရုရှား၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဥရောပသမဂ္ဂအကြား နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ စစ်ရေး၊ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုအား၊ အရင်းအမြစ်တွေမှာ လွှမ်းမိုးထားနိုင်မှု Domination အတွက် အားပြိုင်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။

ယူကရိန်းစစ်ဟာ ရုရှားရဲ့လက်နက်စွမ်းရည်ကြီးမားလာခြင်းကို ရိုက်ချိုးပစ်ဖို့ NATO - Russia Game တစ်ခုဖြစ်တယ်။ အခြားတစ်ဖက်မှာလည်း စီးပွားရေးအရ အင်အားကြီးလာ တဲ့ တရုတ်ကို အမေရိကန်က Tariff နဲ့ရင်ဆိုင်တွေ့တာဟာ Great Game ရဲ့ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုဖြစ်သလို မြန်မာနိုင်ငံထဲကဖြတ်ပြီး ပင်လယ်ပြင်ထွက်ပေါက်ကို ပိတ်ဆို့ဖို့ ပဋိပက္ခများ ဖြစ်စေတာ၊ ကျောက်ဖြူပိတ်ဆို့ရေးအတွက် AA ကိုအသုံးပြုတာတွေကလည်း Great Game ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေထဲက တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။

တရုတ်ရဲ့ BRI စီမံကိန်းပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်းနဲ့ အဲဒီစီမံကိန်းမှာ ပါဝင်နေတဲ့ အဓိကနေရာတွေကို ဖြတ်တောက်ဖျက်ဆီးခြင်းဟာ Great Game ရဲ့ပွဲငယ်တွေဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာ့အရေးဟာလည်း Great Game ထဲက ပွဲငယ်တစ်ခုဖြစ်လာတယ်။

New Great Game ရဲ့ပစ်မှတ်များ

တရုတ်ရဲ့မဟာစီမံကိန်းကြီး (Belt and Road Initiative - BRI) အောင်မြင်သွားရင် အမေရိကန်ခေတ်ကို လုံးဝအဆုံးသတ်သွားစေမှာဖြစ်ပြီး နောက်ထပ်တက်လာမယ့် ပြိုင်ဘက် အိန္ဒိယကိုလည်း ချညှန့်သွားစေကာ တရုတ်ခေတ်တစ်ခုကို “ရာစု” နှစ်တစ်ခုစာလောက် ဘုန်းမီးနေလ တောက်ပစေမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီအခြေအနေကိုသိလို့ အမေရိကန်ကလည်း တရုတ်စီမံကိန်းမပျက်-ပျက်အောင် နေရာတိုင်းမှာ လိုက်ဖျက်နေတာဖြစ်ပါတယ်။ အဓိက (၄) နေရာက ပစ်မှတ်ဖြစ်လာတယ် -

- (၁) BRI စီးပွားရေးလမ်းကြောင်းတစ်လျှောက် တရုတ်ထွက်ပေါက်ပိတ်ဆို့ရေး၊ လမ်းကြောင်းဖြတ်တောက်ရေး။
- (၂) စွမ်းအင်အရင်းအမြစ်ပျက်ပြားရေး (တရုတ်ရဲ့စွမ်းအင်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက် ရှိတဲ့နိုင်ငံများပါဝင်။ မြစ်ဆုံစီမံကိန်း၊ ကျောက်ဖြူစီမံကိန်း)။
- (၃) တရုတ်နဲ့ ရုရှားတို့ရဲ့နိုင်ငံရေးဩဇာက တဖြည်းဖြည်းကြီးမားလာတယ်။ အာဖရိကမှာဆိုရင် အမေရိကန်ဩဇာက မရှိသလောက်ဖြစ်နေပြီ။
- (၄) လုံခြုံရေး၊ စစ်ရေးကိစ္စတွေဘက်မှာလည်း တရုတ်၊ ရုရှားအတွင်းပိုင်းကို ထိုးဖောက်ထားသလို တရုတ်၊ ရုရှားနယ်မြေအနီးကပ်နိုင်ငံတွေကိုလည်း မငြိမ်မသက်ဖြစ်အောင်လုပ်ဆောင်ခြင်းနဲ့ လုံခြုံရေးနဲ့ စစ်ရေးကို အားနည်းအောင် လုပ်တယ်။

အမှန်ကတော့ New Great Game မှာ အမေရိကန်အတွက် ပစ်မှတ်နိုင်ငံက နှစ်ခုပါ။ စစ်ရေးဘက်မှာ ရုရှားနဲ့ စီးပွားရေးဘက်မှာ တရုတ်ဖြစ်တယ်။ ဘိုင်ဒန်လက်ထက်မှာ ရုရှားကို ယူကရိန်းစစ်နဲ့စပြီး စစ်မျက်နှာဖွင့်ခဲ့တယ်။ မျှော်မှန်းသလိုဖြစ်မလာခဲ့ဘူး။ ထရမ် လက်ထက်ရောက်တော့ တရုတ်ကို ကုန်သွယ်စစ် (Trade War) နဲ့ စစ်မျက်နှာဖွင့်ပြန်တယ်။ (လောလောဆယ်အထိတော့ မျှော်မှန်းသလို ဖြစ်မလာခဲ့ပြန်ဘူး။)

တရုတ်ရဲ့ BRI က တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်လာတော့ အမေရိကန်အတွက် စိုးရိမ်စိတ်တွေ ဖြစ်လာရတော့တယ်။ နယ်မြေချင်းထိစပ်နေတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံက ကံဆိုးစွာနဲ့ မြေစာပင်ဖြစ်လာခဲ့ရတယ်။ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမဲလိမ်မှုကြောင့် အာဏာထိန်းရတာကို

“ထောက်ပံ့ရေးကို
အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်တဲ့
ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်က
တစ်ဆင့် ပေးပို့ခြင်းနဲ့
ကျောက်ဖြူပိတ်ဆို့ရေး
New Great Game
ကို စတင်ကြမှာ
ဖြစ်ပါတယ်။”

“အာဏာထိန်း” တာတစ်ခုတည်း အကြောင်းပြုပြီး
PDF အကြမ်းဖက်တွေကို တော်လှန်ရေးလုပ်ခိုင်းပြီး
နိုင်ငံတွင်း၊ ပြည်တွင်းမှာ ပဋိပက္ခဖြစ်စေခဲ့တယ်။
ပင်လယ်ထွက်ပေါက်အဆုံးက ရခိုင်ပြည်နယ်ဖြစ်နေ
တော့ AA ကို အစွမ်းကုန်ထောက်ပံ့ပြီး တရုတ်ထွက်
ပေါက်ပိတ်ဆို့ရေး အကြီးအကျယ် ကြိုးစားလာခဲ့တယ်။

အမှန်တကယ်ကတော့ Great Game ထဲမှာ
အိန္ဒိယနဲ့ရုရှားတို့ရဲ့ INSTC (International North –
South Transport Corridor) လည်း ပါဝင်နေသလို
တၢ်ခမ်မင်နစ္စတန်၊ ဥဇဘက်ကစ္စတန် စတဲ့ ဗဟိုအာရှ
သံရေး၊ တမန်ရေးအားပြိုင်မှုတွေလည်း ပါဝင်နေတယ်။
လောလောဆယ်မှာတော့ ကိုယ့်အမိနိုင်ငံဖြစ်တဲ့
မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ရခိုင်ဒေသတွင်း Great Game ရဲ့ အစိတ်
အပိုင်းက တော်တော်လေးပွဲကြီးလာမှာဖြစ်လို့ အဲဒီ
အကြောင်း “ဇောင်း” ပေး ရေးနေရတာပါ။

အိန္ဒိယ - ပါကစ္စတန်စစ်ကလည်း Great Game
ထဲက အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုပါပဲ။ ထရမ်က ပင်လယ်
ကွေ့နိုင်ငံတွေကို သွားဖို့ရှိလို့ အိန္ဒိယကိုနားချပြီး စစ်
ရပ်ခိုင်းလိုက်တယ်။ စစ်ရပ်ပြီး ရက်ပိုင်းမှာပဲ ဆော်ဒီ၊
ကာတာနဲ့ UAE တွေကိုသွားပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဒေါ်လာ
၃ ဒသမ ၄ ထရီလီယံ ကတိကဝတ်တွေကို ထရမ် ယူ
လာနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အိန္ဒိယ - ပါကစ္စတန် စစ်ပွဲဆက်ဖြစ်
နေရင် ပါကစ္စတန်ဟာ အစွလမ်နိုင်ငံဖြစ်လို့ ၃ ဒသမ
၄ ထရီလီယံ ပမာဏရဖို့ လွယ်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ပင်လယ်ကွေ့နိုင်ငံတွေကို ထရမ်သွားခဲ့ပြီးကတိ
ကဝတ်တွေလည်း ရပြီးပြီဖြစ်လို့ အိန္ဒိယဘက်က ထပြီး
ကြေညာမှုတစ်ခု လုပ်ခဲ့တာတွေ့ရတယ်။ Operation
Sindoor မပြီးသေးဘူး အစပိုင်း “အစမ်းကားပဲ ကြည့်
ရသေးတာ” လို့ပြောလိုက်တာဟာ တိုက်ဆိုင်မှုတွေ
မဟုတ်ပါဘူး။

New Great Game ဆိုတာ ဗဟိုအာရှနဲ့ ဝန်းကျင်
ဒေသတွေကို မျက်နှာစာအစုံမှာ Next Level မဟာ
ဗျူဟာတွေနဲ့ ခေတ်သစ်ရဲ့အားပြိုင်မှုကြီးလို့ ယေဘုယျ
မှတ်ယူနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ အဓိကဇာတ်ဆောင်တွေကတော့

အမေရိကန်နဲ့ တရုတ်တို့ဖြစ်လာပြီး ရုရှားကလည်း အရေးပါတဲ့ ဇာတ်ကောင်တစ်ကောင် ဖြစ်ပါတယ်။

“စစ်” ဆိုတာ ထောက်ပံ့ရေးချင်းတိုက်ကြတာပဲ

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ကမ္ဘာကျော်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတစ်ဦးရဲ့ စကားက မှတ်သား စရာပါ။

“စစ်တိုက်တယ်ဆိုတာ သူ့ဘက် ကိုယ့်ဘက် ထောက်ပံ့ရေးချင်းတိုက်ကြတာပါ”

မှန်ပါတယ်။ စစ်ရေးတိုင်းမှာ ထောက်ပံ့ရေးက အဓိကကျလှတယ်။ ထောက်ပံ့ရေး အားနည်းရင် စစ်ရှုံးဖို့များတယ်။ ရခိုင်ဒေသမှာ AA အနေနဲ့ ကျောက်ဖြူကိုပိတ်ဆို့နိုင်ဖို့ ထောက်ပံ့ရေးကောင်းကောင်း လိုအပ်ပါတယ်။ အဲဒီအတွက်ကြောင့် ထောက်ပံ့ရေးကို အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ကတစ်ဆင့် ပေးပို့ခြင်းနဲ့ ကျောက်ဖြူပိတ်ဆို့ရေး New Great Game ကို စတင်ကြမှာဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံ ရခိုင်ဒေသကိုအခြေခံမယ့် New Great Game နဲ့ပတ်သက်ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံ ရှိ Northeast News က စတင်လိုက်တယ်လို့ ခန့်မှန်းရတယ်။ သတင်းဋ္ဌာနက မထင်မရှား ဖြစ်နေလေတော့ အများစုက သတိမမူမိကြသေးပါ။ Youtube မှာတင်ထားတာတွေကို ကြည့်လိုက်ရတဲ့အတွက် လေးနက်မှန်း သတိပြုမိလိုက်ပါတယ်။ ဒါနဲ့ပဲ Telegram မှာ တင်လိုက်ရတာပါ။

- အင်ဒို - ပစိဖိတ် ရေတပ်ဒုတိယအကြီးအကဲ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ကို လာသွားတယ်။
- အမေရိကန်အစိုးရဘက်က တာဝန်ရှိသူတချို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ကို ရောက်လာတယ်။
- ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဘက်က Safe Zone, No Fly Zone တွေအကြောင်း ပြောလာတယ်။ ပြီးတော့မှ Safe Corridor လို့သုံးပြီး ကုလသမဂ္ဂဘက်က Humanitarian Aid Corridor ဆိုပြီးဖြစ်လာတယ်။

ဒီခြေဆင်းတွေက အစပျိုးမှုတွေပါ။ လူသားဆိုင်ရာကူညီထောက်ပံ့မှုစင်္ကြံဆိုတာ လည်း“ကြားကောင်းအောင်” ပေးထားတဲ့နာမည်သာဖြစ်ပြီး စစ်ရေးကိစ္စတွေဖြစ်လာတဲ့ အခါမှာ “အတွန့်တက်” နိုင်ဖို့ ကြားခံလုပ်ထားတဲ့ နယ်မြေပါပဲ။

- ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တပ်မ (၁၀၊ ၁၇၊ ၂၄) ကို အဓိကတာဝန်ပေးထားတယ်။
- အဲဒီတပ်မတွေကပို့တဲ့ ကွန်တိန်နာတွေကို နယ်ခြားစောင့်တပ်ကတောင် စစ်ဆေး ပိုင်ခွင့် မရှိဘူးဆိုတာ ဘာအဓိပ္ပာယ်ပါလဲ။ သာမန်ဆေးဝါး၊ အစားအသောက် ဆိုရင် စစ်ဆေးခံရ ရပါမယ်။
- တပ်မ (၃) ခုက စစ်သည်တွေအားလုံးကို တပ်မမှူး၊ ဒုတပ်မမှူးကပဲ စိစစ်ပြီး တပ်ပြင်ထွက်ခွင့်ပေးတာကရော ဘာလဲ။
- အနီးအနားမှာ အမေရိကန်စစ်အကြံပေးစခန်းတစ်ခုကို တည်ဆောက်လိုက်တယ်။ အဲဒီအခြေအနေက New Great Game နီးကပ်လာပြီဆိုတာကို ပြသလိုက်တာပါပဲ။ ချင်းဘက်မှာ လူဖြူကြေးစား “ထောင်” ဂဏန်းရောက်ရှိထားပြီလို့ သတင်းတချို့အရ သိရတယ်။ PDF တွေကတော့ နေရာတိုင်းမှာ အသုံးချခံတွေဖြစ်နေတာတွေ့ရတယ်။

Logistics ဆိုတဲ့ ထောက်ပံ့ရေးက အဓိကကဏ္ဍ ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။ ပြီးတော့ နည်းပညာအပိုအပိုးကလည်း စစ်ပွဲရဲ့အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်လာပါမယ်။ အပိုအပိုးတွေအားလုံး (နည်းပညာ၊ လက်နက်၊ ခဲယမ်း၊ ဆေးဝါး၊ ရိက္ခာ) တွေဟာ Logistics ထဲမှာပါဝင်တယ်။

သတင်းများအရဆိုပါလျှင်

၈-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့မှာ အမေရိကန် USAF အဆင့်မြင့်အဖွဲ့ဝင် လေးဦး ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ဒါကာကို ရောက်လာတယ်။ ရှေ့ပြေးအဖွဲ့ဖြစ်ဟန်ရှိပြီး စစ်ဘက်ဆိုင်ရာပစ္စည်းတွေ ပို့ဆောင် ရေးအတွက်လို့ ယူဆရတယ်။ အဲဒီထိပ်တန်း လေးဦးထဲကသူတွေရဲ့ နောက်ခံကို လေ့လာရင်-

- (၁) Tara Lynn Alexandria Stryder.
(USAF က သယ်ယူ-ထောက်ပံ့ဌာနက “Combat Mission Support Commander” ဌာနကြီးမှူးအဆင့်)။
- (၂) David Thomas Reifenberg.
(DIA - Department of Defense Combat Support Agency. စစ်ဆေးရေးတာဝန်)။
- (၃) Micheal Cody Thacker.
(Logistics ဆိုင်ရာအကြီးအကဲ၊ USAF Instructor. ကယ်ဆယ်ရေးပိုင်း ကျွမ်းကျင်သူ)။
- (၄) Martin Lucas Vannors Dall.
(Special Forces Group တွေနဲ့ ပူးပေါင်းလေ့ကျင့်ထားသူ)။

သူတို့တစ်တွေဟာ ဒါကာမြို့က Westin Hotel မှာ အစည်းအဝေးလုပ်ကြတယ်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် အမျိုးသားလုံခြုံရေးအကြံပေး Khalilur Raman ပါဝင်တယ်လို့ ဆိုတယ်။

မတ်လတုန်းကလည်း အမေရိကန်စစ်ဘက်အရာရှိ (၂၀ - ၂၅) ဦးလောက်က ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေနဲ့အတူ ရခိုင်ကို လျှို့ဝှက်ခိုးဝင်သွားရောက်ခဲ့ကြသေးတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

သတင်းက Northeast ကပါ။ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ လူနာမည်၊ အခြေအနေပြတွေ ပါလာ ပါပြီ။ မထင်မရှားသတင်းကနေပြီး ထင်ထင်ရှားရှားသတင်းအဆင့်ထိ ရောက်လာပြီး သတင်းဌာနကြီးတွေကလည်း စပြီး ရေးသားလာကြတာ တွေ့ရပါတယ်။

ရည်ရွယ်ချက်တွေ ကိုယ်စီ

- အမေရိကန်ကလည်း တရုတ်ထိန်းချုပ်ရေး၊
- ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ကလည်း နယ်မြေချဲ့ထွင်ပြီး Greater Bangladesh တည်ဆောက်ရေး၊
- ခရစ်ယာန်အုပ်စုကလည်း ချင်းနယ်စပ်မှာ ခရစ်ယာန်နယ်မြေထူထောင်ရေး၊
- AA ကလည်း သီးခြားပြည်နယ်ထူထောင်ရေးကတစ်ဆင့် ခွဲထွက်ရေး။

ဟုတ်တော့ ဟုတ်နေကြတာပဲ။ အားလုံးက သူ့ရည်ရွယ်ချက်နဲ့သူ ကိုယ်စီပါ။ အားလုံးရည်ရွယ်ချက်တွေကို ကိုယ်စီအကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အခွင့်အရေးတွေရသွားကြ

တော့မှာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

“ကံ” ဇာတ်ဆရာအလိုကျ “ဖြစ်စေ” ဆိုတော့လည်း မလွဲသာမရှောင်သာ ဖြစ်လာကြရတော့မှာလို့ ခန့်မှန်းရတယ်။ “ဖွတ်မရ ဓားမဆုံး” မှာတွေကိုလည်း တွေးမြင်ပြီး စိုးရိမ်မိတယ်။

အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို သမိုင်းကြောင်းနဲ့ချီပြီး သုံးသပ်ရမယ်ဆိုရင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဟာ စိုးရိမ်စရာအကောင်းဆုံးဖြစ်နေတာ တွေ့ရလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့်လည်း လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်လောက်ကတည်းက “ရခိုင်ဂမ်းဘစ် သို့မဟုတ် နိုင်ငံနှင့် အစိုးရ၏အနာဂတ်” ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါး ပါတဲ့စာအုပ်ကို ထုတ်ခဲ့တာပါ။ အားလုံးဟာ ကြိုတင်ရေးသားထားတဲ့အတိုင်း ဖြစ်လာခဲ့ကြပါပြီ။

ဘူးသီးတောင်၊ မောင်တောမှာ ဘင်္ဂါလီတွေက ၉၈ ရာခိုင်နှုန်းလောက် ဖြစ်နေပါပြီ။ အကြောင်းမျိုးမျိုးကြောင့် ပြည်မဘက်ကိုရွှေ့လာတဲ့ရခိုင်လူမျိုးတွေ၊ ပြည်ပထွက်ခွာသွားတဲ့ ရခိုင်လူမျိုးတွေ၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြီး တစ်ကြိမ်ဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်းပဋိပက္ခဘေးဒဏ်ပါ သင့်လိုက်တော့ ရန်ကုန်ကို ရွှေ့လာကြတဲ့ ရခိုင်လူမျိုးတွေက “ထု” “ထည်” ကြီးနဲ့ဖြစ်ပါတယ်။ ရခိုင်ဒေသမှာ ရခိုင်လူမျိုးတွေ ပိုနည်းပါးသွားတဲ့သဘောပါ။ ပဋိပက္ခဖြစ်နေပြန်တော့ ကျဆုံး၊ ဒဏ်ရာရကြသူတွေ အရေအတွက်က မနည်းပါးလှပါ။

ရခိုင်မှာ လူဦးရေသည် New Great Game ဖြစ်လာခဲ့ရင် ဘယ်လောက်အထိ လူ့အရင်းအမြစ်တွေ ဆုံးရှုံးကြရဦးမလဲ မသိနိုင်သေးပါ။ သေချာတာတစ်ခုကတော့ New Great Game ဟာ သမိုင်းတွင်မယ့် ပွဲကြီးတစ်ခု ဖြစ်လာဖွယ်ရာရှိလို့ ဆုံးရှုံးကြရမယ့် လူ့အရင်းအမြစ်ပမာဏ နည်းပါးမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

မြေစာပင်ဖြစ်မကျန်ခဲ့စေချင်

အခြေအနေတစ်ခုကပေးလာတာမို့ အမေရိကန်ကလည်း တရုတ်ထွက်ပေါက်ကို အစွမ်းကုန်ပိတ်ပါလိမ့်မယ်။ ဘင်္ဂါလားဒေ့ရှ်ကလည်း အနာဂတ်အိပ်မက်အတွက် အခွင့်အရေး ရလာတာမို့ အစွမ်းကုန်ကူညီပါလိမ့်မယ်။ ဘင်္ဂါလားဒေ့ရှ်စစ်သည်တွေတောင် ပါဝင်လာနိုင် တယ်လို့ ခန့်မှန်းရနိုင်တယ်။ AA ကလည်း အိပ်မက်ကြီးကြီးမက်ထားသူဆိုတော့ မိုးရွာ တုန်း ရေခံဆိုသလို သူကလည်း အစွမ်းကုန် အိတ်သွန်ဖာမှောက် တိုက်စစ်ဆင်ပါမယ်။ နောက်ဆုံးပန်းတိုင်ဖြစ်လို့ AA အနေနဲ့လည်း လက်ကုန်ရွက်ကုန်တိုက်ခိုက်မှာ သေချာပါ တယ်။

တရုတ်ကလည်း သူ့ထွက်ပေါက် အပိတ်ခံမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ပါကစ္စတန်ဘက်က အာရေဗျပင်လယ်ဘက်ထွက်ပေါက်ကလည်း အိန္ဒိယ - ပါကစ္စတန်စစ်ဖြစ်ရင် မသေချာလှ တော့ပါဘူး။ ကျောက်ဖြူဟာ စီးပွားရေးအတွက်ပါဝင်သလို အရေးကြီးထွက်ပေါက်လည်း ဖြစ်နေတဲ့အတွက် တရုတ်ဟာ မြန်မာ့တပ်မတော်ကို အစွမ်းကုန်ကူညီလိမ့်မယ်လို့ ယူဆ ရပါတယ်။

တပ်မတော်အနေနဲ့ အချုပ်အခြာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး၊ ဒေသတွင်းတည်ငြိမ်ရေးတို့ အတွက် တာဝန်ရှိထားတဲ့အတွက်ကြောင့် အမြင့်ဆုံးအဆင့်နဲ့ ခုခံကာကွယ်သွားမယ်ဆိုတာ

သံသယရှိစရာ မလိုပါဘူး။ ဇာတ်ဝင်ခန်းအသစ်တစ်ခုကတော့ နီးကပ်လာပြီလို့ ယူဆရတယ်။ မိုးတွင်းကာလ စုဆောင်းမှုအဝဝကို လုပ်ကိုင်ကြမှာဖြစ်ပြီး ပွင့်လင်းရာသီမှာတော့ သံစုံတီးဝိုင်းသံ ထွက်လာမယ်လို့ ခန့်မှန်းရတယ်။

New Great Game ဟာ ရေကုန်ရေခန်း ကျရာဇာတ်ရုပ်မှာ အပီပြင်ဆုံးသရုပ်ဆောင်ကြပါလိမ့်မယ်။ အစိုးရိမ်ဆုံးကတော့ ရခိုင်ဒေသမှာ ရခိုင်လူမျိုးတွေ သိပ်နည်းပါးသွားခဲ့ရင် အနာဂတ်မှာ ဘယ်သူတွေက အစားထိုးဝင်ရောက်လာမှာလဲဆိုတာကိုပဲ တွေးပြီး ပူပန်ရပါတော့တယ်။

နေဇင်လတ်

ကမ္ဘာ့အဖွဲ့အစည်းတို့

အဖွဲ့အစည်း

“စစ်ရေးစွမ်းရည်၊ စည်းရုံးရေးစွမ်းရည်၊
အုပ်ချုပ်ရေးစွမ်းရည်၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးစွမ်းရည်၊
ထောက်လှမ်းရေးစွမ်းရည်တို့
ပြန်လည်အားကောင်းလာစေရန်
တည်ဆောက်ကြရမည်ဖြစ်သည်။”

မကြာမီလာမည့် ၂၀၂၅ ခုနှစ် နှစ်ကုန်တွင် ပါတီစုံအထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီး တစ်ရပ်ကို ကျင်းပရန် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက ကြိုးပမ်းအားထုတ်လျက်ရှိ သည်။ ထို့ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲအလွန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရေး အခြေအနေကို မှန်းဆကြည့်ရန် လိုအပ်လာသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် အာဏာထိန်းမှုဖြစ်စဉ်ပြီး နောက် တပ်မတော်မှ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီကိုဖွဲ့စည်း၍ အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာကာ နိုင်ငံတော်အာဏာကို ယူခဲ့ရသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၁၀ အရ အရေးပေါ်အခြေအနေကာလကို တစ်နှစ် ကြေညာခဲ့သည်။ အရေးပေါ်အခြေအနေကာလ တစ်နှစ်ပြည့်မြောက်သည့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၂၅ အရ အရေးပေါ်အခြေအနေကာလကို ၆ လ ထပ်မံတိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအရ သာမန်အားဖြင့် ၆ လ နှစ်ကြိမ်အထိ တိုးမြှင့်နိုင်သော်လည်း ၆ လ နှစ်ကြိမ် ပြည့်မြောက်သည့် ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် သာမန်အခြေအနေမဟုတ် သည့်အတွက် ၆ လ ထပ်မံတိုးမြှင့်ခဲ့ရာ ယခုအခါ ၆ လသက်တမ်း ၆ ကြိမ်အထိ တိုးမြှင့်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲအလွန်ကာလတွင် အနိုင်ရနိုင်ငံရေးပါတီများမှဦးဆောင်ပြီး လွှတ်တော် များ ခေါ်ယူ၍ လွှတ်တော်များမှ ရွေးကောက်တင်မြောက်သည့် သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတ များ ပါဝင်သော အစိုးရအဖွဲ့ကို အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ အပ်နှင်းကြရမည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရ အဖွဲ့သစ်မှ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို အပြည့်အဝသုံးစွဲရာတွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၅ ခုနှစ်အထိ ဖြစ်ပွားခဲ့သော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခချုပ်ငြိမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတကာမှချမှတ်ထားသည့် အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများ ဖယ်ရှားရေးတို့မှာ စိန်ခေါ်မှု ကြီးစွာရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသည် အာဏာပိုင်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် စတင်ကူးပြောင်းလာခဲ့ပြီး သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်လက်ထက်တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ အရှိန်အဟုန်နှင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်လက်ထက် အစပြုခဲ့သည့် ဒီမိုကရေစီလှိုင်းလုံးသည် ၂၀၁၅ - ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်ကာလအတွင်း နောက်ပြန်လန်ကျခဲ့ရလေ သည်။ တိတိကျကျပြောရလျှင် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ရခိုင်ဒေသမြောက်ပိုင်းအရေး အခင်းနှင့် ၎င်း၏နောက်ဆက်တွဲ ICJ အမှုတို့သည် ဒီမိုကရေစီနောက်ပြန်လှိုင်း၏ စမှတ်များ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့်ပတ်သက်၍ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင် ဘာဘရာ ဝေါလ်တာ (Barbara Walter) က သူမ၏ How Civil Wars Start and How to Stop Them ဆိုသည့် စာအုပ်ထဲတွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးဆုံးသည့် ၁၉၄၆ ခုနှစ်မှစတင်၍ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ သည့်အချက်အလက်များအရ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံအရေ အတွက် တိုးပွားလာသကဲ့သို့ ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့် နိုင်ငံ အရေအတွက်လည်း တိုးပွားလာခဲ့သည်။ ပထမဆုံး ဒီမိုကရေစီလှိုင်းတို့စတင်ခဲ့ချိန်မှာ ၁၈၇၀ ပြည့်လွန်နှစ်များကာလဖြစ်ပြီး မြောက်အမေရိကတိုက်၊ ဗဟိုနှင့် တောင်အမေရိကတိုက် တို့တွင် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လူထုက တောင်းဆိုမှုများဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယ ဒီမိုကရေစီလှိုင်းတို့မှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးချိန် ၁၉၄၆ ခုနှစ်ဝန်းကျင်၌ စတင်ခဲ့ပြီး

ကိုလိုနီလက်အောက်ခံနိုင်ငံအများအပြား လွတ်လပ်ရေး နှင့်အတူ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ တတိယဒီမိုကရေစီလှိုင်းတို့မှာ ၁၉၇၀၊ ၁၉၈၀ နှင့် ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အရှေ့အာရှ၊ လက်တင်အမေရိက၊ တောင်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်းဥရောပရှိ နိုင်ငံအများအပြား ဒီမိုကရက်တစ်တိုင်းပြည်များ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။

ဒီမိုကရက်တစ်တိုင်းပြည်များ ဖြစ်လာခဲ့ကြ သကဲ့သို့ ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကို တွေ့ကြုံ ခံစားရသည့် တိုင်းပြည်အရေအတွက်လည်း တိုးပွား လာခဲ့သည်။ ၁၈၇၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခရှိသည့် တိုင်းပြည်မရှိသေးသော် လည်း ၁၉၉၂ ခုနှစ်ရောက်သောအခါ ပြည်တွင်းလက်နက် ကိုင် ပဋိပက္ခ တွေ့ကြုံနေရသည့် တိုင်းပြည်ပေါင်း ၅၀ ကျော်အထိ ရှိလာခဲ့သည်။

တိုင်းပြည်တစ်ပြည်တွင် ပြည်တွင်းလက်နက် ကိုင်ပဋိပက္ခ ကျိန်းသေတွေ့ကြုံရမှု ရှိ၊ မရှိ ဆိုသည်မှာ အဆိုပါတိုင်းပြည်အနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံရေးစနစ် အခြေကျ၊ မကျပေါ်တွင် အဓိကမူတည်သည်။ အာဏာ ပိုင်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီစနစ်သို့ သွားရာခရီးလမ်းမှာ အမြဲတမ်း ကြမ်းတမ်းခက်ခဲလေ့ရှိတတ်လေသည်။ ဒီမို ကရေစီစနစ်သို့ ချီတက်ကြသည့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် များမှာ ဒီမိုကရေစီပန်းတိုင်မရောက်မီ လမ်းခုလတ် တွင် နောက်ပြန် လန်ကျနိုင်သည့် ဒီမိုကရေစီရောင်တော် ပြန် အခြေအနေတွင် တဝဲလည်လည်နှင့် လမ်းပျောက် နေတတ်သည့် အခြေအနေကို မလွဲမသွေ ရင်ဆိုင်ရလေ့ ရှိသည်။ ထိုအခြေအနေတွင် ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ မလွဲမသွေပေါ်ပေါက်လာတော့သည်။

ထိုကဲ့သို့ အာဏာပိုင်စနစ်လည်းမက၊ ဒီမိုကရေစီ စနစ် အပြည့်အဝလည်း မရရှိသေးသည့် ကြားအခြေ အနေကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဒီမိုကရေစီ (Anocracies) ကာလဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါအခြေအနေတွင် ပြည်သူလူထုအတွက် မဲပေးခွင့်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲများ ရှိနိုင်သော်လည်း ဒီမိုကရေစီ၏ ဂုဏ်အင်္ဂါများဖြစ်သည့် အထိန်းအကျောင်းများ ပီပီပြင်ပြင်မရှိခြင်းနှင့် အာဏာ

“အာဏာပိုင် စနစ်လည်းမက၊ ဒီမိုကရေစီစနစ် အပြည့်အဝလည်း မရရှိသေးသည့် ကြားအခြေအနေကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဒီမိုကရေစီ (Anocracies) ကာလဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။”

ကို လူနည်းစုကသာ ချုပ်ကိုင်ထားသည့် အနေအထားမျိုးဖြစ်သည်။

ပြီးခဲ့သည့် ရာစုနှစ် တစ်ခုအတွင်း ကမ္ဘာတစ်လွှား၌ ဒီမိုကရေစီနှင့် ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ၏ ဆက်စပ်မှုကိုပညာရှင်များက ထောက်ပြကြသည်။ ကမ္ဘာနိုင်ငံ အသီးသီးရှိ နိုင်ငံရေးစနစ်များကို အမျိုးအစား (၃) မျိုးခွဲခြားလိုက်ပြီး အမှတ်ပေး ပွိုင့်ပေါင်း ၂၁ ပွိုင့်အထိ ပေးကြည့်ကြသည်။ ၎င်းတို့မှာ အာဏာပိုင်စနစ် (Autocracies) တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဒီမိုကရေစီစနစ် (Anocracies) နှင့် အပြည့်အဝဒီမိုကရေစီစနစ် (Democracies) ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အာဏာပိုင်စနစ် အပြည့်အဝအုပ်ချုပ်သော နိုင်ငံကို (- ၁၀) မှတ် ပေးထားပြီး ဒီမိုကရေစီအပြည့်အဝရှိသော တိုင်းပြည်ကို (+ ၁၀) မှတ် ပေးထားကြသည်။ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်း ဒီမိုကရေစီရှိသော တိုင်းပြည်များအား (- ၅) မှ (+ ၅) အတွင်း ပေးထားသည်။

ပညာရှင်များက နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှု၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ လူမျိုးရေး ကွဲပြားမှု၊ လူဦးရေပမာဏ၊ လူတန်းစား မညီမျှမှုနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုတို့အပေါ် အခြေခံ၍ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားနိုင်ခြေကို ကြိုတင်မှန်းဆခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ တွေ့ရှိချက်မှာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဒီမိုကရေစီစနစ်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အာဏာပိုင်စနစ်ဖြစ်သော (- ၅) နှင့် (+ ၅) အတွင်းကျရောက်သည့် တိုင်းပြည်များတွင် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနိုင်ခြေ ပိုများနေသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ အဆိုပါ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းနိုင်ငံများသည် အပြည့်အဝအာဏာပိုင်စနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများထက် ပြည်တွင်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားနိုင်ခြေ ၂ ဆရှိပြီး အပြည့်အဝဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများထက် ၃ ဆ ဖြစ်ပွားနိုင်ခြေများသည်။

ပညာရှင်များက ထိုကဲ့သို့ အဘယ်ကြောင့်ဖြစ်ရသနည်းဟု လေ့လာလိုက်သည့်အခါ အဆိုပါအလယ်အလတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း နိုင်ငံများတွင်အုပ်ချုပ်သော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် များသည် နိုင်ငံရေးအရဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့အစည်းအရဖြစ်စေ၊ စစ်ရေးအရဖြစ်စေ ယခင်အာဏာပိုင် စနစ်က အခြေအနေထက် ပိုမိုအားနည်းသည်ကိုတွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေကို အခွင့်အကောင်းယူ၍ မိမိလူမျိုးစု၊ မိမိရပ်ရွာကို ကာကွယ်ရန်သော်လည်းကောင်း၊ အာဏာ ကို တိုက်ခိုက်ယူရန်သော်လည်းကောင်း လက်နက်စွဲကိုင်ကာ ပဋိပက္ခသို့ ဦးတည်လာလေ့ ရှိသည်ဟု ပညာရှင်များက ထောက်ပြကြသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များသည် ပြည်သူလူထု၏ယုံကြည်မှုနှင့် တိုးတက် မှု ရရှိစေရန်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနယ်ပယ်တွင် တိုးတက်မှုရရှိ စေရန်လည်းကောင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အားသွန်ခွန်စိုက်ပြုလုပ်သော်လည်း အတိုက် အခံများမှဖြစ်စေ၊ မိမိ၏ဘက်တော်သား၊ မိမိပါတီမှဖြစ်စေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဆန့်ကျင်သည့်ကိစ္စများလည်း ပေါ်ပေါက်လာလေ့ရှိသည်။ ထိုအခါ အဆိုပါနိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကျဆုံးရပြီး လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခသို့ ဦးတည် သွားလေ့ရှိသည်။

ထိုသို့ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို ကျော်လွှားရန် တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းမှာ အာဏာပိုင်စနစ်သို့ နောက်ပြန်လှည့်ခြင်းကို ရှောင်ရှား၍ ဒီမိုကရေစီ ခိုင်မာအားကောင်းရေးကို ဆက်လက် အားထုတ်လုပ်ကိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုကဲ့သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး

များကို အားထုတ်ဖော်ဆောင်ရာတွင် အလျင်စလို မြန်မြန်သွက်သွက် လုပ်ဆောင်ပါက ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကို ဦးတည်သွားစေမည့် အကြောင်းအခြင်းအရာများလည်း ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်ရပ်တိုင်းတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဆန့်ကျင် ကန့်ကွက်သူတို့၏ အခန်းကဏ္ဍသည် ကြီးထွားလာတတ်သည်။ အထူးသဖြင့် ယခင် ခေတ် ဟောင်း၊ စနစ်ဟောင်းတွင် အာဏာလက်ဝယ်ရရှိခဲ့သူများသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၏ ရန်သူများ ဖြစ်လာတတ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကို အချိန်ယူ၍ လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အချိန်ယူ ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါမှ ဒီမိုကရေစီခရီးလမ်း ခက်ခဲကြမ်းတမ်း မှုများ၊ ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၏ ထောင်ချောက်များကို ကျော်လွှားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် များသည် နှစ်ပေါင်း ၂၀ ခန့်ကြာ မြင့်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးများသည် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ရောက်မှ အဆုံးသတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်ရောက်မှ မက္ကဆီကို နိုင်ငံ၏ အဓိကအတိုက်အခံပါတီဖြစ်သည့် အမျိုးသားလှုပ်ရှားမှုပါတီမှာ သမ္မတ ရွေးကောက် ပွဲကို အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် နိုင်ငံတော်မှာ ခိုင်မာအားကောင်းလျက်ရှိပြီး အခြား ဒီမိုကရက်တစ်အင်စတီကျူးရှင်းများဖြစ်သော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ မီဒီယာများမှာ လည်း ရင့်ကျက်ခိုင်မာအားကောင်းလျက်ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မက္ကဆီကို နိုင်ငံရေးကို စိန်ခေါ်နိုင်မည့် အန္တရာယ်မှလည်း လွန်မြောက်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

ယခုအခါ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများအပြားမှာ ဒီမိုကရေစီ နောက်ပြန်လှိုင်းများနှင့် ရင်ဆိုင်နေ ကြရသည်။ အဆိုပါနိုင်ငံများမှ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များသည် ပြည်သူလူထု၏ ရွေးချယ် တင်မြှောက်ခြင်းကြောင့် အာဏာရရှိလာသော်လည်း နိုင်ငံရေးအာဏာကို ရရှိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် လွတ်လပ်သောမီဒီယာများကို ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ တရားစီရင်ရေးအာဏာကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း၊ အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အထိန်းအကျောင်း စနစ်များကို ဖျက်ဆီးခြင်း စသည့် လုပ်ရပ်များကို လုပ်ဆောင်လာကြသည်။

အဆိုပါ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ၏ အကြောင်းပြချက်များမှာ ဒီမိုကရေစီ၏ အားနည်းချက်များဖြစ်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုများ ထူပြောလာခြင်း၊ မူဝါဒများ ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အဆင့်ဆင့် တားဆီးပိတ်ဆို့ခံရခြင်း၊ အစိုးရဌာနများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကျဆင်းခြင်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးမူဝါဒများ မအောင်မြင်ခြင်း၊ အလုပ် လက်မဲ့ တိုးပွားလာခြင်း၊ နိုင်ငံခြားသားများ ဝင်ရောက်အခြေချမှု တိုးပွားလာခြင်း စသည့် ကိစ္စရပ်များကို အကြောင်းပြ၍ အာဏာကို ပိုမိုထိန်းချုပ်လာကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ပြည်သူလူထုမှာလည်း မိမိတို့၏ လုံခြုံရေး၊ မိမိတို့၏ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းအတွက် မိမိတို့၏ လွတ်လပ်ခွင့်များကို စတေးကာ အဆိုပါ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များကို မဲပေးရွေးချယ် ရန် ဝန်မလေးသကဲ့သို့ ဖြစ်လာကြသည်။

အမှန်တကယ်တွင် နိုင်ငံတော် ခိုင်မာအားကောင်းရေးနှင့် အစိုးရတစ်ရပ်၏ စွမ်းဆောင် ရည် မြင့်မားရေးအတွက် ဒီမိုကရေစီရေး ဓလေ့ထုံးတမ်းများ၊ ဒီမိုကရက်တစ် အလေ့အကျင့် ကောင်းများကို မျက်ကွယ်ပြုရန် မလိုအပ်လှချေ။ နိုင်ငံတော် ခိုင်မာအားကောင်းရေးနှင့်

အစိုးရတစ်ရပ်၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားရေးသည် ဒီမိုကရေစီရေး ဓလေ့ထုံးတမ်းများ၊ ဒီမိုကရက်တစ် အလေ့အကျင့်ကောင်းများနှင့် တိုက်ရိုက်အချိုးကျသည်။ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဖော်ဆောင်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်အတွင်း အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးအနည်းဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း လာမည့် ၂၀၂၅ နှစ်ကုန်ပိုင်းနှင့် ၂၀၂၆ နှစ်စပိုင်းတို့တွင် ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်ဆီသို့ ဦးတည်သည့်ခြေလှမ်းများကို အသစ် တစ်ဖန် ပြန်လည်အစပြုရန် ပြင်ဆင်လာပြီဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် နိုင်ငံရေး စနစ်သစ်အောက်တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ စတင်သည့်အခါ အခြားတိုင်းပြည်များ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသကဲ့သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို ဆန့်ကျင်သူများ၊ အားနည်းချက်များကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ ပဋိပက္ခကို ပိုမိုဆိုးရွားစေမည့်အခြေအနေများ မလွဲမသွေ ပေါ်ပေါက် လာဦးမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေအောက်တွင် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များသည် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးကို ယုံယုံကြည်ကြည်နှင့် ခြေလှမ်းမှန်မှန်၊ နည်းလမ်းကျကျ ဆက်လက်လုပ် ဆောင်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် စစ်ရေးစွမ်းရည်၊ စည်းရုံးရေးစွမ်းရည်၊ အုပ်ချုပ်ရေးစွမ်းရည်၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးစွမ်းရည်၊ ထောက်လှမ်းရေးစွမ်းရည်တို့ ပြန်လည် အားကောင်းလာစေရန် တည်ဆောက်ကြရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် (- ၁၀) မှ (+ ၁၀) သို့ ချီတက်ရသည့် ခရီးလမ်းသည့် ယခင် တစ်ကြိမ်ကထက် ပိုမိုခက်ခဲကြမ်းတမ်းနေမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် များ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအပေါ် ယုံကြည်ချက်၊ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စစ်မှန် သည့် စေတနာ၊ အခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားရဲသည့် ဇွဲသတ္တိတို့ ရှိမည်ဆိုပါက (- ၁၀) အခြေအနေမှ (+ ၁၀) အခြေအနေသို့ ကာလတစ်ခုတွင် မလွဲမသွေ ရောက်ရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျော်လင်းဦး

တစ်ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ အချိန်အကုန်လုံးလည်းကောင်း

အားလုံးအတွက်ပင်

“အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင်
အမှန်တရားကို ရှေးရှုခြင်း၊ တရားမျှတမှု ရှာဖွေခြင်း၊
ခွင့်လွှတ်နားလည်ခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် သို့မဟုတ်
ဘေး ရောက်နေသည့် အစုအဖွဲ့များကြား
ဆက်ဆံရေးပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။”

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး (National Reconciliation) ဆိုသည်မှာ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် မျှဝေခံစားကြမည့် အနာဂတ်ကို ပုံဖော်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေး၊ လူမျိုးရေးနှင့် လူမှုပြဿနာများ ပါဝင်နေသော အတိတ်ဆီမှ သဘောထားကွဲလွဲမှု များ၊ ပဋိပက္ခများ၊ မတရားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဟု နားလည် နိုင်သည်။ ယနေ့ခေတ်ကမ္ဘာတွင် အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးသည် လူ့အဖွဲ့ အစည်း ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးနှင့် ရေရှည်ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖော်ဆောင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်အဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခအလွန် ကာလများ၊ လူမျိုးရေးပဋိပက္ခများ၊ စနစ်တစ်ခု၏ ချုပ်ချယ်မှုများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးယိုယွင်း ယိုင်နဲ့မှုများ စသည့်ကိစ္စရပ်များတွင် အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးဖော်ဆောင် သည့် ခရီးစဉ်သည် ကြေမ္မာပြီး အထိနာနေသောနိုင်ငံများအတွက် ကုစားနိုင်ရန် မျှော်လင့် ချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အမှန်တရားကို ရှေးရှု ခြင်း၊ တရားမျှတမှု ရှာဖွေခြင်း၊ ခွင့်လွှတ်နားလည်ခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် သို့မဟုတ် ဘေး ရောက်နေသည့် အစုအဖွဲ့များကြား ဆက်ဆံရေးပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ မယုံကြည်မှု၊ ကွဲပြားခြားနားမှုနှင့် ပဋိပက္ခများကို စည်းလုံးညီညွတ် ခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းခြင်းနှင့် အပြန်အလှန်လေးစားခြင်းတို့ဖြင့် အသွင်တူသော လူမှုအဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းလဲရန် ဖြစ်သည်။ အနှစ်သာရအားဖြင့် ပြန်လည်စည်းလုံး ညီညွတ်ရေး သို့မဟုတ် ရင်ကြားစေ့ရေးသည် အတိတ်ကို မေ့ပျောက်ရန်၊ လျစ်လျူရှုရန် မဟုတ်ဘဲ ကုစားမှုအတွက် လမ်းခင်းရန် ရိုးသားစွာ လုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး၊ အမှားများအတွက် ပြည်သူ့လူထုသို့ ဝန်ခံခြင်း၊ နစ်နာမှုအတွက် လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို လုပ်ငန်းစဉ်ထဲတွင် ထည့်သွင်းဖော်ဆောင်ကြရလေ့ ရှိသည်။ လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေးနှင့် သမိုင်းဆိုင်ရာအကြောင်းအရာများ ပေါ် မူတည်ပြီး ကွဲပြားခြားနားနိုင်သော်လည်း ၎င်းတို့သည် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာ ပြန်လည် ထူထောင်ရန်၊ တာဝန်ခံမှုရှိစေရန်နှင့် မျှဝေထားသော အမျိုးသားရေးလက္ခဏာကို တည် ဆောက်ရန် ဘုံရည်မှန်းချက်များကို ကိုင်စွဲထားသည်။

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလုပ်ငန်းအစ

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအယူအဆသည် ၂၀ ရာစုနှောင်းပိုင်းတွင် အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများမှ လွတ်မြောက်ခါစ နိုင်ငံများ၌ ထင်ရှားကျော်ကြား လာခဲ့သည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ ပဋိပက္ခလွန် လူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် လူမှုရေးကုစားမှုအပေါ် အာရုံစိုက်မှု အနည်းငယ်မျှမရှိဘဲ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုနှင့် စီးပွားရေး ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးတွင်သာ ဦးစားပေးလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် မဖြေရှင်း ရသေးသော မကျေနပ်ချက်များကြောင့် အကြမ်းဖက်မှု သံသရာအသစ်ကို ဆက်လက် လောင်မြိုက်ရန် မီးထိုးလာသည့်အခါ ဦးစားပေးနည်းလမ်းများ၏ ကန့်သတ်ချက်များသည်

ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာသည်။ ခေတ်သစ်ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလှုပ်ရှားမှုသည် ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သော အမှန်တရားနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကော်မရှင် (TRC) ဦးဆောင်သည့် တောင်အာဖရိကရှိ အသားအရောင်ခွဲခြားမှုဆန့်ကျင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ လွှမ်းမိုးခြင်းကို သိသိသာသာ ခံယူခဲ့ရသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး ဒက်စမ္မန်တူးတူး သဘာပတိ အဖြစ် ဦးဆောင်သော TRC သည် နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံအများအပြားမှ လက်ခံကျင့်သုံးနိုင် သော သို့မဟုတ် လိုက်လျောညီထွေလုပ်ဆောင်နိုင်သော ပုံစံတစ်ခုကို ထုတ်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။ တောင်အာဖရိက၏အတွေ့အကြုံသည် ကုစားခြင်းအတွက် အရေးကြီးသော ခြေလှမ်းများ အဖြစ် အမှန်တရားထုတ်ဖော်ခြင်းနှင့် လူသိရှင်ကြား အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်း၏ အရေးပါမှု များအကြောင်း အလေးပေးဖော်ပြနေသည်။

သီအိုရီဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုထောင့်များအရ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ တရား မျှတမှု ဖော်ဆောင်ခြင်း (ကိစ္စရပ်တစ်ခုတွင် ကျူးလွန်သူနှင့် ထိခိုက်သူနှစ်ဦးစလုံး ပါဝင်သည့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများနှင့် ပြန်လည်ပြုပြင်ရေး အစီအမံများမှတစ်ဆင့် အမှားအယွင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ကုစားခြင်း)၊ အသွင်ကူးပြောင်း ရေးဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုဖော်ဆောင်ခြင်း (အတိတ်က ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း ရန်နှင့် အနာဂတ်တွင် ထပ်မံမဖြစ်ပွားစေရန် ရည်ရွယ်သည့် တရားစီရင်ရေး၊ မှန်ကန်ခိုင်မာ သည့် ကော်မရှင်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အပါအဝင် တရားစီရင် ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးမဟုတ်သောအစီအမံများ လုပ်ဆောင်ခြင်း)၊ ပဋိပက္ခအသွင်ပြောင်းလဲ ခြင်း သီအိုရီ (ပဋိပက္ခ၏ အရင်းခံစေ့မြစ်များကိုဖြေရှင်းရန် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်မှု၊ လူမှု ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် သဘောထားများ၏ ရေရှည်ပြောင်းလဲမှုများပေါ် အလေးပေးခြင်း)၊ ငြိမ်းချမ်း ရေးတည်ဆောက်မှု သီအိုရီ (အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးသည် ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လုံခြုံရေး၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် နိုင်ငံရေးပေါင်းစည်းမှု တို့အတွက် အရေးကြီး အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် အထူးပြုခြင်း) စသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ထည့် သွင်းထားသည်။

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် အခွင့်အလမ်းနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို တစ်ပါတည်း ယူဆောင်လာသည်။ ပဋိပက္ခနှင့်ကွဲလွဲမှုများ မျိုးစုံကြုံတွေ့နေ ရသော နိုင်ငံတိုင်းသည် အဆိုပါအချက်များကို ရှင်းလင်းစွာ နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ရန် လိုအပ်သည်။ အခွင့်အလမ်းများအနေဖြင့်-

- (၁) ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်တည်ငြိမ်ရေး - အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် လက်တုံ့ပြန်ခြင်း သံသရာကို အဆုံးသတ်ပြီး ရေရှည်ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ် ကို ဖန်တီးနိုင်သည်။
- (၂) ယုံကြည်မှု ပြန်လည်ရရှိခြင်း - လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၊ လူမျိုးစုများနှင့် အစိုးရတို့အကြား ဆက်ဆံရေးကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် ယခင် ကာလများက ကွဲပြားမှုများအစား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ဖော်ဆောင်နိုင် သည်။

- (၃) အားလုံးပါဝင်သော နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေး - နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများတွင် တန်းတူညီမျှပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် အဖွဲ့အစည်းအားလုံးကို တန်ဖိုးထားပြီး ကိုယ်စားပြုမှုကို ရရှိစေသည်။
- (၄) ကုစားခြင်းနှင့် တရားမျှတမှုရှိခြင်း - ဒုက္ခခံစားရသူများကို အသိအမှတ်ပြုမှု၊ တောင်းပန်မှုနှင့် အချို့သောကိစ္စများတွင် လျော်ကြေးပေးခြင်းဖြင့် စိတ်ထိခိုက်မှုနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကုစားမှုကို ရရှိစေသည်။
- (၅) အင်စတီကျူးရှင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု - ပိုမိုတာဝန်ခံပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသော အဖွဲ့အစည်းများကို ဖန်တီးခြင်းဖြင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုအပေါ် ပြည်သူများ၏ ယုံကြည်မှုကို ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်သည်။
- (၆) နိုင်ငံတကာ အထောက်အကူ - ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အသိုက်အဝန်းမှ အပြုသဘောဆောင်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအကူအညီနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်နိုင်ပြီး ကမ္ဘာ့ဇာတ်ခုံတွင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ပံ့ပိုးမှုကို မြှင့်တင်နိုင်သည်။
- (၇) စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု - ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ အနှောင့်အယှက်များကို လျှော့ချပေးပြီး စီးပွားရေး ပြန်လည်ဦးမော့လာစေခြင်းဖြင့် ဒေသဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

စိန်ခေါ်မှုများကို လေ့လာကြည့်ပါလျှင်-

- (၁) ယုံကြည်မှုမရှိခြင်း - အစုအဖွဲ့များကြားတွင် နက်ရှိုင်းစွာ မယုံကြည်မှုများက ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများကို နှေးကွေးပိတ်ဆို့စေသည်။
- (၂) နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံများ - အထက်တန်းလွှာအသိုင်းအဝိုင်းသည် အာဏာဆုံးရှုံးခြင်း သို့မဟုတ် တရားမျှတမှုကို ရင်ဆိုင်ရန် ကြောက်ရွံ့ကြပြီး အပြောင်းအလဲကို တွန်းလှန်ကြသည်။ အချို့သောအဖွဲ့များသည် အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို နိုင်ငံရေးအရ အမြတ်ထုတ်နိုင်သည်။
- (၃) မဖြေရှင်းနိုင်သော နစ်နာမှုများ - အပေါ်ယံ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများသည် ပဋိပက္ခ၏မူလဇစ်မြစ်များ (ဥပမာ - မြေယာပြဿနာများ၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု)ကို လျစ်လျူရှုထားနိုင်သည်။ တရားမျှတမှုကို မရရှိနိုင်ဟု လူအများက ခံစားလာပါလျှင် နာကြည်းမှုများ ကြီးထွားလာနိုင်ပါသည်။
- (၄) အရင်းအမြစ်အကန့်အသတ် - ငွေကြေးနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည်များသည် ရေရှည် ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ပံ့ပိုးရန် အလွန်အားနည်းနေနိုင်သည်။ ကျေးလက် သို့မဟုတ် ဝေးလံခေါင်သီသောဒေသမှ အသိုင်းအဝိုင်းများကို လုပ်ငန်းစဉ်မှ ဖယ်ထုတ်သွားနိုင်သည်။
- (၅) ပြည်သူလူထုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု အားနည်းခြင်း - ရပ်ရွာလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမရှိဘဲ ထိပ်ပိုင်းမှ ချမှတ်ထားသော ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးသည် မကြာခဏဆိုသလို ကျရှုံးသွားနိုင်သည်။ အမှန်တရားအတွက် ဖွဲ့စည်းထားသော ကော်မရှင်ကဲ့သို့သော တရားဝင်ယန္တရားများကို လူများက နားမလည်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် မယုံကြည်ခြင်းမျိုး ရှိနိုင်သည်။

- (၆) လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များ - လက်နက်ကိုင်အစုအဖွဲ့များ သို့မဟုတ် နှောင့်ယှက်လိုသူများသည် အကြမ်းဖက်မှုဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဖျက်ဆီးရန် ကြိုးစားနိုင်သည်။ အထိန်းအကွပ်မဲ့ လက်နက်ဖျက်သိမ်းရေး သို့မဟုတ် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးသည် မလုံခြုံမှုသို့ ဦးတည်စေနိုင်သည်။
- (၇) ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သမိုင်းဆိုင်ရာ ရှုပ်ထွေးမှု - မတူညီသောအုပ်စုများတွင် ကွဲလွဲနေသော သမိုင်းမူကွဲများ ရှိနေနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသားအမှတ်အသား ဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများကို အားလုံးပါဝင်အောင် မကိုင်တွယ်ပါက ကွဲထွက်မှု ကို မီးထိုးပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်စေနိုင်သည်။

အခွင့်အလမ်းနှင့် စိန်ခေါ်မှုကို ဟန်ချက်ညီအောင် ကိုင်တွယ်ရာတွင် သတိပြုရမည့် အချက်များမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် စည်းလုံးညီညွတ်ရေးသည် မယုံကြည်မှုအဖြစ်တွယ်နေခြင်းနှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်း၊ တရားမျှတခြင်းနှင့် ကုစားခြင်းသည် တာဝန်ခံမှုကို ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ထိပ်တိုက်တွေ့ခြင်း၊ အင်စတီကျူးရှင်း အပြောင်းအလဲသည် နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံများနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ခြင်း၊ စီးပွားရေးဦးမော့လာခြင်းသည် မညီမျှသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဝိရောဓိ ဖြစ်ခြင်း စသည့် ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်သည်။ အောင်မြင်သော အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ် ရေးသည် စစ်မှန်သော နိုင်ငံရေးလိုအပ်ချက်၊ အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ ရေရှည် ကတိကဝတ်၊ တရားမျှတမှုနှင့် ခွင့်လွှတ်ခြင်းကြား မျှတသောချဉ်းကပ်မှုတို့ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ် မည်ဖြစ်သည်။

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးသည် နှစ်လမ်းသွားဖြစ်ပြီး အထက်မှ အောက် (အစိုးရနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများက ဦးဆောင်ခြင်း) နှင့် အောက်ခြေမှအထက် (ရပ်ရွာများနှင့် လူတစ်ဦးချင်းစီက မောင်းနှင်ခြင်း) လမ်းကြောင်းနှစ်ခုစလုံးသည် အောင်မြင် ရှိရေရှည်တည်မြဲနေရမည် ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အစိုးရနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများတွင်သာ တာဝန်ရှိသည်မဟုတ်ဘဲ ကျန်သူများပါ ပေါင်းစည်းပါဝင်နိုင်ရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်ကြောင်း ပြဆိုနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

လေ့လာနိုင်ရန် ဖြစ်စဉ်များ

အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလိုအပ်သော နိုင်ငံများသည် အများအားဖြင့် နက်ရှိုင်းသော သဘောထားကွဲလွဲမှုများ၊ အကြမ်းဖက်မှု သို့မဟုတ် စနစ်တစ်ခုအတွင်းမှ တရားမမျှတမှုများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသူများ ဖြစ်နိုင်သည်။ ဤကွဲပြားမှုများသည် လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူတန်းစား၊ အယူဝါဒ သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခသမိုင်းများအပေါ်တွင်လည်း အခြေခံနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် လူမျိုးရေးအရ သဘောထားကွဲလွဲမှု၊ ယုံကြည်ချက်ကင်းမဲ့မှု၊ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး မတည်မငြိမ်ဖြစ်မှု၊ ရေရှည်လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ များနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါက အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးသည် အားလုံးပါဝင်သော ရေရှည်ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရမည့် တည်ဆောက်မှုပုံစံတစ်ရပ် ဖြစ်ရပါမည်။ TRC ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်း တည်ထောင်ခြင်း၊ အားလုံးပါဝင်သော နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပခြင်း၊ အစိုးရနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ နစ်နာမှုများကို ဖြေရှင်းပြီး တရား

မျှတမှုကို ဖော်ဆောင်ခြင်း၊ လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းခြင်း၊ ဖျက်သိမ်းခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းခြင်းကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းစဉ်များကို တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအတွက် လမ်းစများဖော်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလိုအပ်သော နိုင်ငံများကိုအောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြားလေ့လာနိုင်သည် -

(၁) **ပဋိပက္ခမှ လွန်မြောက်နိုင်ငံများ**

ပြည်တွင်းစစ်၊ လက်နက်ကိုင်သောင်းကျန်းမှု သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှုများမှ လွန်မြောက်နိုင်ငံများကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၁၉၉၄ ခုနှစ် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုအပြီး ရဝမ်ဒါနိုင်ငံ၊ FARC သူပုန်များနှင့် ဆယ်စုနှစ်များစွာ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ကိုလံဘီယာနိုင်ငံတို့ ဖြစ်သည်။

(၂) **လူမျိုးစု သို့မဟုတ် ဘာသာရေးအရ ကွဲပြားသောနိုင်ငံများ**

လူမျိုးရေး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ တင်းမာမှုများသည် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ အကြမ်းဖက်မှု သို့မဟုတ် ဘေးဖယ်ချန်လှုပ်ထားမှုဆီသို့ ဦးတည်သွားစေသည့် နိုင်ငံများကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆွန်နီ၊ ရီယိုကီ၊ ကဘွန် စသည်ဖြင့် ကွဲပြားမှုများသည် ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာ ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အီရတ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။

(၃) **အာဏာရှင်အလွန်နိုင်ငံများ**

ဖိနှိပ်သော အစိုးရများသည် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ကျူးလွန်ခြင်း သို့မဟုတ် အချို့သော အုပ်စုများကို ဘေးဖယ်ချန်လှုပ်ထားခြင်းခံရသည့် နိုင်ငံမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် အသားအရောင်ခွဲခြားမှု ပြီးဆုံးခဲ့သည့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၊ စစ်အာဏာရှင်စနစ်များပြီးနောက် ချီလီနှင့် အာဂျင်တီးနားကဲ့သို့နိုင်ငံများ ဖြစ်သည်။

(၄) **ကိုလိုနီပြုထားသော သို့မဟုတ် သိမ်းပိုက်ခံနိုင်ငံများ**

ကိုလိုနီစနစ် အုပ်ချုပ်မှုကြောင့် မညီမျှမှုနှင့် သမိုင်းဆိုင်ရာ စိတ်ဒဏ်ရာများ ကျန်ရစ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ပေါင်းစည်းရန် လုပ်ဆောင်နေသော ကနေဒါ၊ ဩစတြေးလျနှင့် နယူးဇီလန်နိုင်ငံများ ဖြစ်သည်။

(၅) **ပုံစံကျနေသည့် လူမျိုးရေး သို့မဟုတ် လူမှုရေးမမျှတသောနိုင်ငံများ**

စစ်ပွဲများမရှိသည့်တိုင် ရှည်လျားသော သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ သီးသန့်ဖယ်ထုတ်မှု သို့မဟုတ် ညီမျှမှုမရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် တည်ဆောက်ထားသောနိုင်ငံမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လူမျိုးရေးမတရားမှုနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် လုပ်ဆောင်နေသည့် အမေရိကန်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။

(၆) **သဘောထားကွဲပြားသော သို့မဟုတ် အသွင်ကူးပြောင်းနေသောနိုင်ငံများ**
နိုင်ငံရေးအရ ကွဲပြားခြင်းနှင့် မယုံကြည်မှုတို့က တည်ငြိမ်ရေးကို ခြိမ်းခြောက်

နေသည့်၊ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်း
နေသည့် နိုင်ငံများကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာ
အားဖြင့် အာရပ်နွေဦး အသွင်ကူးပြောင်း
မှုနောက်ပိုင်း လမ်းကြောင်းရှာနေသည့်
တူနီးရှားနိုင်ငံ၊ Omar al-Bashir ကျဆုံး
သွားပြီးနောက် ဆူဒန်နိုင်ငံများ ဖြစ်
သည်။

မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ငြိမ်းချမ်း၍ အားလုံးပါဝင်
ပြီး စည်းလုံးညီညွတ်သော အနာဂတ်ကို တည်ဆောက်
ရန်အတွက် အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး
ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ အကျိုး
ကျေးဇူး ရရှိနိုင်ပါသည်။ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့်
ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးသည် နိုင်ငံတိုင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်း
တိုင်း၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသား
လူမျိုးဆိုသည်ထက် နိုင်ငံသားဟူသော ပုံရိပ်ကို
မြှင့်တင်ရန်နှင့် နိုင်ငံသားတိုင်း တန်းတူအခွင့်အရေး ရှိ
သည့် နိုင်ငံတစ်ခုတည်ရှိရန် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဖန်တီးပြီး
လိုအပ်ချက်များကို အပြန်အလှန် ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်
အရေးကြီးပါသည်။

ကောက်နုတ်သုံးသပ်ချက်

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး
အတွက် ထိရောက်အောင်မြင်နိုင်သော လုပ်ငန်းစဉ်များ
ကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ လေ့လာထုတ်ယူနိုင်သည်။ အားလုံး
ပါဝင်နိုင်သည့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲများ၊ ဒေသခံများ၏
ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်၊ မျှတသည့်တရားဥပဒေ၊ ပွင့်လင်း
မြင်သာသော ဆက်ဆံရေး၊ တည်ကြည်သော ကတိ
ကဝတ်များသည် ပြန်လည်ရင်ကြားစေ့ရေးအတွက်
မရှိမဖြစ် လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖြစ်သည်။ ပြန်လည်စည်းလုံး
ညီညွတ်ရေးနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးသည် ရေရှည်
တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ရန်
အကြမ်းဖက်မှုများ၏ အမွေဆိုးများကို တန်ပြန်ရာတွင်
အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းမှာ အောင်
နိုင်သူမရှိ၊ ဖြိုဖျက်နှိမ်နင်းခြင်း မရှိသော ပဋိပက္ခဖြေရှင်း
ရေးအတွက် တစ်ခုတည်းသော နည်းလမ်းဖြစ်သည်။

“ပြန်လည်စည်းလုံး
ညီညွတ်ရေးနှင့်ညှိနှိုင်း
ဆောင်ရွက်ရေးသည်
ရေရှည်တည်တံ့
ခိုင်မြဲသော
ငြိမ်းချမ်းရေးကို
တည်ဆောက်ရန်
အကြမ်းဖက်မှုများ၏
အမွေဆိုးများကို
တန်ပြန်ရာတွင်
အရေးကြီးသော
အစိတ်အပိုင်း
ဖြစ်သည်။”

အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးသည် တစ်ပြေးညီ သို့မဟုတ် ရိုးရှင်းသော လုပ်ငန်းစဉ် မဟုတ်ပေ။ ရဲရင့်မှု၊ စိတ်ရှည်သည်းခံမှုနှင့် နာကျင်စရာ အမှန်တရားများကို ရင်ဆိုင်ရန်အတွက် ဆန္ဒရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင် သမိုင်းတစ်လျှောက် မြင်တွေ့ခဲ့ရ သည့်အတိုင်း နာကျင်ကြေမ့နေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများကို ပိုမိုပါဝင်နိုင်စေရန်၊ ငြိမ်းချမ်းပြီး တရားမျှတသော အသိုက်အဝန်းများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန် ကြီးမားသောစွမ်းအားကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ တောင်အာဖရိက၊ ရဝမ်ဒါ၊ ကနေဒါ၊ ကိုလံဘီယာ မည်သည့်နိုင်ငံများတွင် ဖြစ်စေ အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးလမ်းကြောင်းကို အောင်မြင်မှုများ၊ ဆုတ်ယုတ်မှုများ နှစ်ဖက်လုံးအတွက် မှတ်ချက်မျိုးစုံ ရရှိထားသော်လည်း ပိုပြီးမျှော်လင့် ချက်ရှိသည့် အနာဂတ်အတွက် အုတ်မြစ်ချပေးခဲ့သည်မှာ ယုံမှားဖွယ် မရှိနိုင်ပေ။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အသိုက်အဝန်းသည် ကွဲပြားခြားနားခြင်း၊ နှစ်ခြမ်းကွဲခြင်းနှင့် မညီမျှခြင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို အသစ်တဖန် ကြုံတွေ့နေရသည်နှင့်အမျှ အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးသည် ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကို ကုစားရန်နှင့်တိုးတက်မှုအတွက် အရေးပါသောကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အတွက် လူ တစ်ဦးချင်းစီ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို တည်မြဲစေပြီး စကားလုံးများဖြင့်သာမက လုပ်ဆောင်ချက်၊ တရားမျှတမှုနှင့် လူသားချင်းစာနာမှုတို့မှတစ်ဆင့် ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အခြေခံ အုတ်မြစ်ကို တည်ဆောက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အဖြစ် လက်ခံရမည်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး အစပျိုးမှုများသည် အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုအတွက် နေရာတစ်ခု ဖန်တီးရန်၊ လိုအပ်သော အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရရှိရန် ရုန်းကန်နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ထိရောက် သော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုအတွက် ရေရှည်တည်တံ့သော ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် အသုံးချနိုင်သောကြောင့် အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးဖော်ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်း စဉ်ကို ကျွန်ုပ်တို့၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အစဉ်အလာတစ်ခုအဖြစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက် နိုင်ရန် လိုအပ်ပေမည်။

သိန်းထွန်းဦး(သေနင်္ဂ)

ကိုးကား

- Reconciliation—A Transformatory Process Across Culture and Society (Kathy Jenkins, D. B. Subedi and Bert Jenkins)
- Reconciliation as a Process and a tools for Sustainable Development and Peace Building (Francis Olusanmi Kenneth, Fasuan E Olawale)
- NATIONAL RECONCILIATION COMMISSION FOR ETHIOPIA (Lulseged Abebe, Berhanu Mengistu)
- NATIONAL POLICY OF UNITY AND RECONCILIATION (NATIONAL UNITY AND RECONCILIATION COMMISSION, REPUBLIC OF RWANDA)
- Mapping on Approaches to Reconciliation (Simon Keyes)

ppf0u0D[mAEK\ \ ig&if

00&oci0p&irmif

“တစ်ချိန်က မြန်မာမင်းတို့ ဘုန်းမီးနေလ အရှိန်အဝါ ထွန်းပြောင်တောက်ပစဉ် ငါ့ပရင်းရွာသားကြီး မောင်ရစ် ခေါ် ဗန္ဓုလသည် သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင့်အမှုတော်ကို တပ်မတော်၏ ဆင်ဦး မြင်းဦးမှ အသက်ဆံဖျား အမှုတော်ထမ်းရွက်ခဲ့သော စစ်သားကြီးတစ်ဦးဖြစ်လေသည်။”

(ငယ်မည် မောင်ရစ်ခေါ် စစ်သူကြီး မဟာဗန္ဓုလ၏ မွေးဖွားရာဇာတိ ငါ့ပရင်းကျေးရွာနှင့် မဟာဗန္ဓုလ၏စိတ်သဘောထား ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှု၊ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိမှုတို့ကို မျိုးဆက်သစ်လူငယ်များ သိမှတ်လေ့လာနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ရေးသားထားသည့် ဆောင်းပါးဖြစ်၍ ပြန်လည်ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ ။ အယ်ဒီတာအဖွဲ့)

ကျောင်းသားအရွယ် ငယ်ရွယ်စဉ်က စစ်သူကြီး မဟာဗန္ဓုလအကြောင်း ဖတ်စာအုပ်ငယ်များတွင် သင်ကြားခဲ့ရသဖြင့် နိုင်ငံခြားသား ကျူးကျော်သူ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်များကို အသက်နှင့်လဲ၍ ခုခံတိုက်ခိုက်ရင်း အသက်စွန့်သွားသော မြန်မာ့အာဇာနည်သူရဲကောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတစ်ဦးအနေဖြင့် အသည်းစွဲ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။

အရွယ်ရောက်၍ နိုင်ငံရေးရာ စာအုပ်စာတမ်းများကို လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်သဖြင့် နိုင်ငံရေးသတ္တဝါတစ်ဦး ဖြစ်မြောက်လာသောအခါ အင်္ဂလိပ်တို့သည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့် မြန်မာပြည်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူပါသနည်း၊ မြန်မာဘုရင်နှင့် ဘုရင့်တပ်မတော်ကြီးက ဘယ်ပုံ ခုခံတိုက်ပါသနည်း၊ အဘယ်အကြောင်းတွေကြောင့် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲတွင် မြန်မာတို့ စစ်ရှုံးရပါသနည်း စသော အချက်အလက်များ လေ့လာစူးစမ်းရာတွင် မြန်မာစာမှတ်တမ်းများတွင် အကျယ်တဝင့်ရေးသားထားချက်များ မတွေ့ရှိရသော်လည်း မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီးနှင့် မဟာရာဇဝင်ကြီးများတွင် ဘုရင့်အလိုကျ ရေးသားဖော်ပြထားသော အချက်အလက် အနည်းငယ်သော အကြောင်းအရာလောက်မျှသာ တွေ့ရှိရပေသည်။

သို့ရာတွင် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ (ဝါ) အင်္ဂလိပ်တို့ မြန်မာပြည်ကို သုံးကျိက် ကျိက်၍ မျိုသော စစ်ပွဲများအကြောင်းကို တခမ်းတနား မြန်ရေရက်ရေနှင့် ရေးသားထားသော အင်္ဂလိပ်တို့၏ စစ်မှတ်တမ်းများနှင့် စာအုပ်များမှာ ရေးသားသူများကိုယ်တိုင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော အကြောင်းခြင်းရာ၊ အဖြစ်အပျက်များဖြစ်၍ အင်္ဂလိပ်တို့၏ စီးပွားရေး၊ စစ်ရေးနိုင်ငံရေး၊ သဘောထား၊ စစ်ဆင်စစ်တက်ပုံများ၊ မြန်မာ့တပ်မတော်က စစ်အင်အား မည်၍မည်မျှနှင့် ခုခံတိုက်ခိုက်ပုံများကို ယခုအချိန်အထိ ရှားပါးလှစွာ မပျောက်မပျက် ရေးသားမှတ်သားချက်တို့ကို တွေ့ရှိလာနိုင်ပါသည် (Laurie-Our Burmese War And Relations with Burma. Major Snodgrass-Narrative of the Burmese War)

ဖော်ပြအံ့သော စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလ၏ ငါ့ပရင်းကျေးရွာကြီးအကြောင်း မှတ်တမ်းတင် ရေးသားလိုသောစိတ်ထား ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမှာလည်း တစ်ချိန်က မဟာဗန္ဓုလ၏ ဇာတိချက်ကြွေ အညာမြေဖြစ်သော မုံရွာခရိုင် ဘုတလင်မြို့နယ် ငါ့ပရင်းကျေးရွာကြီးသို့ နိုင်ငံရေးသတ္တဝါတစ်ဦးအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးတရားများကို ထုံးစံဓမ္မတာအတိုင်း ဟောပြောစည်းရုံးရန် ရောက်ရှိခဲ့ရသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

သေနာပတိ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး သတိုးသုဓမ္မ မဟာဗန္ဓုလ၏ ငါ့ပရင်းကျေးရွာသို့ ရောက်လျှင်ရောက်ချင်း နိုင်ငံရေးဟောပြောဆွေးနွေးမှုများ ပြီးမြောက်သောအခါ အုတ်ကျောင်းဆရာတော်အား သွားရောက်ဖူးမြော်ကန်တော့ရာမှ လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်နှင့် ပြည့်စုံခဲ့သော စစ်သူကြီး မဟာဗန္ဓုလ၏ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်များအကြောင်း၊ ဤဌာန

ငါ့ပရင်းရွာကြီး၏ အကြောင်းခြင်းရာများကို အုတ်ကျောင်းဆရာတော်ဘုရားနှင့် ဆွေးနွေးနှိုးနှော၍အပြီး ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် မဟာဗန္ဓုလ၏ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်ပုဂ္ဂိုလ်အချို့ပါ ငါ့ပရင်းရွာကြီးကို လိုက်လံပြသပါတော့သည်။

	ကန်-၉	ကုန်း-၉	အိုင်-၉	ကျောင်း-၉	ရပ်-၉
၁	ဦးယဉ်လေးကန်	ဝက်မြုပ်ကုန်း	ထယ်ကြီးအိုင်	အုတ်ကျောင်း	မကျိုးချောင်
၂	ကြည်းကန်	ရင်းတက်ကုန်း	ကြာအိုင်	ရွှေကျောင်း	မှော်သာ
၃	မယ်မိလှကန်	ဒဟတ်ကုန်း	တွင်းအိုင်	ကန်ဖျားကျောင်း	လွင်သာ
၄	ဝန်မင်းကန်	ကျကုန်း	ပေါက်ကြီးအိုင်	ရေလယ်ငင်	ဇောင်ချမ်းကုန်း
၅	ဝမ်းဘဲကန်	သီးပင်ကုန်း	ဒဟတ်အိုင်	ငါးဆောင်ငင်	အိုးဘိုတောင်
၆	နေရောင်ကန်	ထင်းပေါက်ကုန်း	မြေနီအိုင်	နိဗ္ဗာန်ကျောင်း	ရနံ့ထောင်
၇	သရက်ကန်	သမန်းကုန်း	ညောင်ပင်အိုင်	လယ်ပြင်ငင်	ဇင်ဂလယ်
၈	နတ်ရဲကန်	မြို့ပတ်ကုန်း	ထန်းပင်အိုင်	ဇီးတောဝင်	ဥယျာဉ်
၉	မြင်းစီးကန်	ခံစပ်ကုန်း	ကြည်းအိုင်	စာပန်ငင်	တက်ကွက်

“ဒီနေရာဟာဖြင့် မဟာဗန္ဓုလနှင့် မင်းကြီးကတော် မယ်မင်းဘူး၊ သားဦးကျမ်းကြီးတို့ နေထိုင်ခဲ့တဲ့နေရာ”

မြေ ၂ ဧကခန့်ရှိ ကျောက်တိုင်စိုက်၍ ဝင်းခြံခတ်ထားသော ဗန္ဓုလဖိမာန်နှင့် ပန်းခြံ ဟုဆိုရသော်လည်း ပန်းပင် ပန်းလှတို့လည်း တစ်ပင်တလေမျှ မရှိ။ ခြောက်တီး ခြောက် တောက်။

“ဒီနေရာဟာဖြင့် ဘိုးတော်နှင့် ဘကြီးတော်မင်းတရားများလက်ထက်၊ မင်းကြီး မဟာဗန္ဓုလခေတ်တိုင်အောင် ကြက်ပျံမကျ စည်ကားအောင် ထူထောင်ခဲ့တဲ့ ကန်ကြီး ၉ ကန်၊ ကုန်းကြီး ၉ ကုန်း၊ အိုင်ကြီး ၉ အိုင်။”

“အဲဒီနေရာကတော့ ကျောင်းကြီး ၉ ကျောင်း၊ ရပ်ကြီး ၉ ရပ်၊ လမ်းမကြီး ၉ လမ်း။”

အဲဟိုနေရာကတော့ တံခါးကြီး ၉ ပေါက်၊ ကျုပ်တို့ ငါ့ပရင်းရွာကြီးမှာ အိမ်ခြေ ၉၀၀ ကျော်ရှိပြီး လူဦးရေလည်း တော်တော်များပါတယ်။ အလုပ်အကိုင်ကတော့ တောင်သူ လယ်လုပ်တွေပါပဲ။ အခုတော့ မကောင်းပါဘူးခင်ဗျာ။ နိုင်ငံရေးတွေကွဲပြီး ရွာသူရွာသား တွေ စိတ်ဝမ်းကွဲပြီး နေကြတယ်။ ဟိုရှေးတုန်းကတော့ တင့်တယ်လှတဲ့ ကန်ကြီး၊ ကုန်းကြီး၊ အိုင်ကြီး၊ ကျောင်းကြီး၊ ရပ်ကြီး၊ လမ်းကြီး၊ တံခါးကြီးတွေ ဝိုင်းဝန်းခြံရံပြီး ကုန်းတစ်ဖက်၊ ကျင်းတစ်ဖက်၊ လုပ်ခင်း လယ်တာ သာယာတင့်တယ် တောင်သူလယ်သမားတို့ရဲ့ ပျော်မွေ့ ရာ ဘေးရန်ကင်းတဲ့ (ရွာရွှေရင်း) ပါပဲ။

“ကြည့်ပါဦးခင်ဗျာ၊ ဒီကုန်းတို့၊ အိုင်တို့၊ ကန်တို့ဟာ ရှေးအစဉ်အလာကို ထိန်းသိမ်း ကြတဲ့ လူကြီးသူမတွေက တားမြစ်လို့ လယ်တို့ ယာတို့ မလုပ်ခွဲကြပါဘူး။ အခုတော့ ကော်မတီလူကြီးတွေက မြေယာချလို့လား မပြောခွဲကြပါဘူး။ လယ်တွေယာတွေ ဝင်လုပ် ကုန်ပါပြီ။ အဲသဟာကြောင့်လည်း ကန်တွေ ကုန်းတွေ အိုင်တွေပျောက်ပြီး တံခါးကြီး

ကိုးပေါက်လည်း ရေးရေးပဲ ခန့်မှန်းရပါတော့တယ်”

“ရွာဟိုဘက်နား ကြွပါဦးခင်ဗျာ။ ဒီစေတီကြီး၊ တန်ဆောင်းကြီး၊ ခေါင်းလောင်းကြီး တွေကတော့ မင်းကြီး မဟာဗန္ဓုလ တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ပြီး ခေါင်းလောင်းကမ္ဗည်းမှာ သက္ကရာဇ်ကား ၁၁၈၇ ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၅ ရက်နေ့ သွန်းလုပ်ပူဇော်ပြီးကြောင်း၊ နောက် တစ်ချက်က (စည်းခုံစေတီတော်ကြီးနှင့် ကြီးစွာသောတန်ဆောင်းကြီးဆောက်လုပ် ပူဇော် ပြီးနောက် မျက်မှောက် ခန္ဓာကိုယ်ကို ရင့်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံဟုန် ကုန်သဖြင့်) ဆိုတော့ -

ဘုရားကြီးနှင့် တန်ဆောင်းကြီးအပြီးမှာ ဗန္ဓုလစစ်သူကြီး ဓနုဖြူခံတပ်တွင်းမှာ ကျဆုံးဟန် ရှိပါတယ်။ ကျဆုံးပြီးနောက် မင်းကြီးကတော် မယ်မင်းဘူးနှင့် သားမောင်ကျမ်း ကြီးတို့ဟာ ခေါင်းလောင်းကြီး သွန်းလုပ်ပူဇော် ရေစက်ချ အမျှပေးဝေကြောင်း ကမ္ဗည်းမှာ-

“(လွန်လေရေးခါ၊ ဆုတောင်းပါ၍၊ မေတ္တာမပြယ်၊ ချစ်ကြီးသွယ်သည့်၊ ဘုန်းကြွယ် မတ်ဖျား၊ မင်းကြီးအားလည်း၊ ဆပွားမေတ္တာ၊ ပေးဝေပါ၏။) စစ်သူကြီးကတော် မယ်မင်းဘူး နှင့် သားမောင်ကျမ်းကြီးတို့က အမျှပေးဝေထားတဲ့အပိုဒ်ကို ကြည့်ပါခင်ဗျာ”

မုံရွာခရိုင် ဘုတလင်မြို့နယ် ရှေးအမည် (ပန်းယင်းရွာ)၊ ယခု (ငှါပရင်းရွာ)ဇာတိ ချက်မြို့ပုံ၌ တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သော သတိုးသုဓမ္မမဟာ ဗန္ဓုလစစ်သူကြီး၏ ဘုရား အတွင်း၌ ကြေးချိန်ပိဿာ ၃၇၅ ရှိ ခေါင်းလောင်းတော်ကမ္ဗည်း။

နမော တဿ ဘဂဝေတာ အရဟတော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

သုနပရံ၊ တမ္ဗဒီပ၊ ကမ္မောဇ အစရှိသောတိုင်းကြီး ပြည်ကြီး ထီးရံနန်းရံတို့ဖြင့် အလွန် တင့်တယ်လျက် ရာဇာပတိ ဂမ္ဘီမြစ်ကျယ်၊ ငါးသွယ်ဆုံရာ၊ မင်္ဂလာမြို့တေ၊ ကြက်သရေဝင်း၊ မင်းဝံတောင်ထိပ်ဝယ်၊ သုံးကျိပ်သုံးပါး၊ သိကြားနတ်မြတ်တို့စုံရာ၊ မဟာသုဒဿန၊ အရန္တပူရ၊ အမြဝတီပြည်ကဲ့သို့၊ ခွန့်ရှည်မစဲ၊ မင်းပွဲစည်ရာ၊ ရတနာပူရ၊ အဝ နေပြည်တော်ကြီးကို လေးကြိမ်မြောက် တည်ထောင်တော်မူ၍ ဇမ္ဗူကျွန်းလုံးနှံ့မျှ ကျော်စောသော၊ ဘုန်းလက်ရုံး အာဏာ၊ ဆယ်ဖြာ မင်းကျင့်၊ ချီးမြှင့် ထောက်ပံ့ခြင်းလေးပါး စသော၊ ရာဇဂုဏ်ထူးကြောင့်၊ ဝသုန္ဒြာ လက်ျာ ဇမ္ဗူထိပ်၌၊ ဆယ်ကျိပ်သောမင်းတို့၊ ခွန်သွင်းဆက်သ၊ ညွတ်ခ ပူဇော်ရာ ဖြစ်တော်မူသော၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်၊ လက်နက်စကြာရှင်၊ မင်းတရားကြီး၏ ရွှေ ဝတ်တော်စုံကို၊ ခိုလှုံ ခယမ်း၊ ထမ်းရွက်ကြသော၊ သောင်းထောင်မက များမတ်အလယ်တွင်၊ ရှေးဝယ်သောအခါ၊ မလ္လာမင်းမျိုးဖြစ်သော ဗန္ဓုလ သေနာပတိကဲ့သို့၊ သတ္တိကိုယ်စွမ်း၊ မာကျန်း သန်မြန်ခြင်းစသော၊ မဟာယောဓ အင်္ဂါစုံပြည့်မြတ်သည်ကို၊ ယုံမှတ်သဒ္ဓါတော်မူ၍၊ ဆောင်ကြီးရွက်ကြီးထီးစည်နှင့်တကွ၊ လုံးစုံတဂုဏ် တုံအင်မချို့စေရန်၊ မ၊စချီးမြှင့်တော်မူ လျက်၊ သေနာပတိဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး သတိုးသုဓမ္မ မဟာဗန္ဓုလ၊ မင်းကြီးကတော် ရှင်မင်းဘူး၊ သား မောင်ကျမ်းကြီးတို့သည် ဤကိုယ်ခန္ဓာဥစ္စာစည်းစိမ်တို့ဖြင့် ဘောက်လွဲမမြဲ အနိစ္စဝိပရိတ သင်္ခါရသဘောတရားကို နှလုံးသွင်းထားမိသဖြင့် မဟာသုခ ချမ်းသာလှသော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကိုဆုပန်၍ ရွှေမြို့တော်မှ အနောက်မြောက်ယွန်း ခြောက်ယူဇနာကွာ ဇာတိ ဌာန ပန်းယင်းရွာ၌ သုံးသောင်းငါးဆယ်သော အသပြာငွေစင်ကို ကံကျွေးလက်ခပြု၍ ဓာတုစေတီ၊ ဓမ္မစေတီ၊ ဥဒ္ဓိဿစေတီတော်တို့ ကိန်းဝပ်ရာ ကြီးစွာသော စည်းခုံဘုရားကြီး

တည်ထားကိုးကွယ်ပြီး၍ သုံးသောင်း ခြောက်ထောင် ခုနစ်ရာတဆယ့်ငါးသပြာသုံးမူး၊ ငွေစင်ကိုပေးစွန့်လျက် ပြီးပြီးပြန်လျှင်ပြောင်၊ အရောင်မခန်း နတ်နန်းရွှေဘုံ ပမာ ကြီးစွာသော တန်ဆောင်းဆောက်လုပ်ပူဇော် ပြီးနောက် မျက်မှောက်ခန္ဓာကိုယ်ကို ရင့်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံဟုန်ကုန်သဖြင့် မင်းကြီးသတိုး သုဓမ္မ မဟာ ဗန္ဓုလ ဘဝသစ်လျှင် နွမ်းညစ်ပူဆွေးခြင်းကို မဖြစ်စေရ၊ ဓူဝကေန် မြရာမှန်သော နိဗ္ဗာန်ပြည်မြတ်ကို ရည်မှတ်၍ ၁၁၈၇-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၅-ရက်နေ့တွင် ကြေးစင် ကျပ်ချိန် သုံးသောင်းခုနစ်ထောင်နှစ်ရာ ရှိသော ခေါင်းလောင်းကိုငွေစင်အသပြာခုနစ်ရာငါးဆယ်ပေး၍ သွန်းလုပ်ပူဇော်ပါသည်။ ဤသို့လျှင် အစုစုငွေပေါင်း (၆၇၅၁၅) သပြာ ၃၂၂ ငွေစင် ရတနာကို တွယ်တာငဲ့ကွက် ခြင်းမရှိ၊ ပေးစွန့်၍ စေတီတန်ဆောင်း ခေါင်းလောင်း တို့ကိုပြုစုတည်ထားဆောက်လုပ်ပူဇော်ရသော ကုသိုလ် ပုည၊ သမ္ဘာကြောင့်၊ လေးဝအပါယ်၊ သုံးသွယ်သောကပ်။ ဝိပွတ် လေးတန် ငါးပါးရန်ကို၊ အသံရိပ်ငွေ မတွေ့သည် ဖြစ်စေသော်။ ဤသို့ယခု ကျွန်ုပ်တို့ပြုသည့်၊ များကုသလ ဘို့ဘာဂကို၊ မိဘဆရာ၊ စကြာသခင်၊ ညာတင်နန်းနေ ရွှေရင်တော်နှစ်၊ ဝန်းရစ်ခြွေရုံ၊ မိသံ မောင်းမ၊ များလှ ဆွေတော်၊ ရွှေဘော်သောင်းသောင်း၊ များမတ်ဖိုလ်ပုံ၊ အလုံးစုံမှ၊ သုံးဝဘုံနေ၊ သဗ္ဗေသတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့၊ ရကြပါစေ၊ အမျှဝေ၏။ လွန်လေရေးခါ၊ ဆုတောင်းပါ၍၊ မေတ္တာမပြယ်၊ ချစ်ကျိုးသွယ်သည့်၊ ဘုန်းကြွယ်မတ်ဖျား၊ မင်းကြီးအားလည်း၊ ဆပွားမေတ္တာ၊ ပေးဝေပါ၏၊ မဟာ ပထဝီ၊ ဤမြေစောင့်မှတ်၊ နတ်မြတ်မကြွင်း၊ ယမမင်း လည်း၊ ရလျှင်းပါစေ၊ တိုင်ကြားဝေသည်၊ ရေမြေ ကောင်းကင်၊ ပဲ့တင်ရိုက်နှံ၊ သဲသဲသာခုခေါ်စေသော်- (မူရင်းအတိုင်း)

“ငယ်မည်
မောင်ရစ်ခေါ်
မင်းကြီးသတိုးသုဓမ္မ
မဟာဗန္ဓုလ၏
ပထမမယား
ဘုတလင်သူ
မသီလတို့၏ သား
(ဦးကြီး) သည်
၁၂၁၄-ခု
ပုဂံမင်းလက်ထက်
သုံးဆယ်မြို့ဝန်နှင့်
မင်းကြီး
ဖြစ်လေသည်။”

မဟာဗန္ဓုလ၏ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်များကို ထပ်မံ စုံစမ်းကြည့်ပြန်ရာ ဘုရင် ဘိုးတော် ဦးဝိုင်းလက်ထက် တော် တံခါးနိမ္မားကြီး ဦးအောင်ယတွင် ပထမမယား မယ်ငြိမ့်၊ ဒုတိယမယား မယ်နှင်းညွန့်တို့ရှိရာ ပထမ မယားနှင့်မွေးဖွားသော (၁) ဘိုးပေါက်တော၊ (၂) မယ်

အူပေါက်၊ (၃) မယ်အူမ၊ ဒုတိယမယား မယ်နှင်းညွန့်မှာ ငါ့ပရင်းရွာရှေ့ ငါးဆောင်ကျောင်း အတွင်းရှိ ရွှေစေတီအမ ဖြစ်သည်။

တံခါးနီမှူးကြီး၏သား ဘိုးပေါက်တောနှင့် မယား မယ်မိငြိမ့်တို့မှ မွေးဖွားရာဖြစ် သော -

- (၁) မောင်ရစ်၊ ဘွဲ့- မဟာဗန္ဓုလ၊ ဘုရင်ဘကြီးတော် လက်ထက် ၁၁၈၆-ခု။
- (၂) မောင်အေး၊ ဘွဲ့- မင်းထင်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်မှူးကြီး၊ ဓနုဖြူအရေးတွင် ဘုရင် မကျေနပ်၍ ကွပ်မျက်ခံရသည်။
- (၃) မောင်မြတ်ဝေ။
- (၄) မောင်မြတ်နေ။
- (၅) မယ်တုတ်။

ငယ်မည် မောင်ရစ်ခေါ် မင်းကြီး သတိုးသုဓမ္မ မဟာဗန္ဓုလ၏ ပထမမယား ဘုတလင် သူ မသီလတို့၏သား (ဦးကြီး) သည် ၁၂၁၄-ခု ပုဂံမင်းလက်ထက် သုံးဆယ်မြို့ဝန်နှင့် မင်းကြီး ဖြစ်လေသည်။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲတွင် ဘုရင်နှင့် လွှတ်တော်ကို ကြောက်ရွံ့ မကျေနပ်၍ အင်္ဂလိပ်ဘက်သို့ဝင်သွားရာ ဦးကြီး၏ ငါ့ပရင်းရှိလယ်မြေများကို ပုဂံမင်းက သိမ်းပိုက်လိုက်သဖြင့် သိမ်းစုပါအရာတော်မြေများဟူ၍ ယခုတိုင် မပျောက်သေးပေ။ (အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်းနှင့် မဟာရာဇဝင်မှတ်တမ်းတွင် ပါရှိ)

ယင်းဒုတိယသားမှာ (တပရင်း) (ဒီပဲရင်း) မြို့ဝန် ဦးချုံဖြစ်သည်။ ရွှေဘိုခရိုင်အတွင်းရှိ ဒီပဲရင်းမြို့ကို ဆိုလိုသည်။

ဗန္ဓုလ၏ ဒုတိယမယား ကျောက်စံရစ်ပုံသူ မယ်မင်းဘူးနှင့် သားဦးကျမ်းကြီးတို့မှာ ဗန္ဓုလဘုရားကြီး၊ တန်ဆောင်းကြီး၊ ခေါင်းလောင်းကြီးများကို လှူဒါန်းပူဇော်ရာတွင် ကမ္ဘည်းထိုး၍ ပူးတွဲလုပ်ကိုင် လှူဒါန်းခဲ့သော မယားနှင့်သားများ ဖြစ်ပေသည်။ (ခေါင်း လောင်းကမ္ဘည်းတွင်ကြည့်)

အမြင့် ၅ မြို့နှင့်တကွ အလုံနယ်ကိုစားရ၍ အလုံဝန်ဗန္ဓုလဖြစ်စဉ်အခါဝယ် အလုံမြို့ မြောက်ခရီးရှစ်တိုင်ခန့် ကွာဝေးသော မိမိဇာတိချက်ကြွေ ပန်းယင်းရွာကြီး (ငါ့ပရင်း)သို့ ဆင် စီး၍ မြင်းစေများရံပြီးလျှင် သက်တော်စောင့် အခြွေအရံတို့ဖြင့် ရှောင်တခင် ကြွလာဖူးရာ ငါ့ပရင်းမှ အဘွားအိုတစ်ဦးသည် “အလုံဝန်မင်း တပ်တောင်တာဗိုလ်ထုနှင့် ဆင်စီးလာ သတဲ့” ဟု ကြားသဖြင့် လမ်းထိပ်မှ ဆီးကြို မျက်နှာကိုလက်ဝါးဖြင့် နေရောင်ကာပြီး ဝန်မင်း ဗန္ဓုလဆင်နားသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် “ဪ - အလုံဝန်မင်းကြီး လာတယ်ဆိုလို့ လာ၍ ကြည့်ပါ။ လက်စသတ်တော့ မောင်ပေါက်တောသား ငရစ်ကိုးတော့” ဟု ပြောဆိုလိုက် ရာတွင် “အဘွားကြီး ဘယ့်နယ်ပြောလိုက်ပါဘိ” ဟု သက်တော်စောင့်များက ဆွဲယမ်းထုတ် မည်အပြု “မလုပ်ကြပါနဲ့ဟ ငါ့သားချင်း” ပါဟူ၍ အလုံဝန်မင်း ဗန္ဓုလက ပြောသည်ဟူသော သက်ကြီးစကားများကိုလည်း ပြောပြကြပါသေးသည်။

မဟာဗန္ဓုလ၏ ငါ့ပရင်းတွင် နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များနှင့် အချိန်ကုန်ရမည့်အစား ဗန္ဓုလ နှင့် ငါ့ပရင်းရွာကြီး၏ ကြောင်းရင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိတို့နှင့်သာ အချိန်ကုန်လွန်ခဲ့ပါသည်။

တစ်ချိန်က မြန်မာမင်းတို့ ဘုန်းမီးနေလ အရှိန်အဝါ ထွန်းပြောင်တောက်ပစဉ် ငါ့ပရင်း

ရွာသားကြီး မောင်ရစ် ခေါ် ဗန္ဓုလသည် သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင့်အမှုတော်ကို တပ်မတော်၏ ဆင်ဦး မြင်းဦးမှ အသက်ဆံဖျား အမှုတော်ထမ်းရွက်ခဲ့သော စစ်သားကြီးတစ်ဦးဖြစ်လေသည်။

အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်းများတွင် စစ်သူကြီး ဗန္ဓုလသည် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော လူရိုင်းလူဆိုးကြီးသဖွယ် ဖော်ပြထားသော်လည်း စစ်သူကြီး ဗန္ဓုလ၏ အာသံချီစစ်ကြောင်း၊ ဓညဝတီရခိုင်ချီ စစ်ကြောင်း၊ ဟံသာဝတီ ရန်ကုန်ချီစစ်ကြောင်းတို့တွင် ဗန္ဓုလ၏ အောင်ပွဲရ တိုက်ပွဲများနှင့် စစ်ချီ၊ စစ်တက်၊ စစ်ဆုတ်နည်း ပရိယာယ်တို့ကို ဗန္ဓုလနှင့် တပ်မတော်၏ စစ်စွမ်းရည်သတ္တိကို ချီးကျူး မှတ်တမ်းတင်ထားသည်များလည်း တွေ့ရပေသည်။

ငါ့ပရင်းရွာသားကြီး ဗန္ဓုလ၏ စစ်စွမ်းရည်များကို မြန်မာပညာရှိများနှင့် မင်းအလိုကျ ရေးမှတ်ထားသော မဟာရာဇဝင်ကြီး ပဉ္စမတွဲတွင် တွေ့ရသည်ကို သတိရမိပေသည်။

ဝိဓူရ သခင်ချစ်မောင်

[၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လထုတ် မြဝတီမဂ္ဂဇင်းပါဆောင်းပါးကို မူရင်းအတိုင်း ကူးယူဖော်ပြပါသည်။]

&Gavpyg tac:ta0:rm;

Oefoldtmif

“မြန်မာပြည်၏ အဓိကစိုက်ပျိုးသော သီးနှံဖြစ်သည့်
စပါးသီးနှံသည် အမျိုးပေါင်းများစွာ ရှိ၏။
ယင်းစပါးသီးနှံများ၏ ရုပ်ရွာဓလေ့အခေါ်အဝေါ်တို့သည်လည်း
များစွာရှိလေသည်။”

(မြန်မာနိုင်ငံသည် စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံသော နိုင်ငံဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားမှ ဆန်စပါးအမည်အမျိုးမျိုး မှည့်ခေါ်ပုံများသည် မြန်မာ့ဆန်စပါး၏သမိုင်းလည်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ထိုသမိုင်းကို ထပ်မံမှတ်တမ်းတင်ခြင်းအဖြစ် ယခုဆောင်းပါးကို ပြန်လည် ဖော်ပြပါသည်။ ။ အယ်ဒီတာအဖွဲ့)

တောင်သူလယ်သမားများ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြသည့် ကောက်ပဲသီးနှံအမျိုးမျိုးစွာ တို့ ရှိလေသည်။ အရပ်ဒေသတစ်ခုတွင် စိုက်ပျိုးသည့် သီးနှံများ၏ အမျိုးအမည်ကို အခြား အရပ်တွင် နေထိုင်ကြသူတို့သည် သိသည်လည်းရှိ၍ မသိသည်လည်း ရှိ၏။

မြန်မာပြည်၏အဓိကစိုက်ပျိုးသောသီးနှံဖြစ်သည့် စပါးသီးနှံသည် အမျိုးပေါင်းများစွာ ရှိ၏။ ယင်းစပါးသီးနှံများ၏ ရပ်ရွာစလေ့အခေါ်အဝေါ်တို့သည်လည်း များစွာရှိလေသည်။ စပါးအမည် မှည့်ခေါ်ထားပုံမှာလည်း တူညီခြင်း မရှိကြချေ။ အရပ်ဒေသကိုလိုက်၍လည်း ကောင်း၊ လူမျိုးတို့၏ မိရိုးဖလာအရလည်းကောင်း အမျိုးမျိုးခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြသည်။ အချို့ အရပ်ဒေသ၏ ရပ်ရွာစလေ့ စပါးအခေါ်အဝေါ်တို့သည် ဆန်း၍ အလွန်စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလှ၏။

ရပ်ရွာစလေ့ စပါးအခေါ်အဝေါ်များကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံမှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း မရှိ သေးချေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် စိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံဖြစ်၏။ စိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံ၏ လယ်ယာစစ်တမ်း များတွင် ရပ်ရွာစလေ့ စပါးအခေါ်အဝေါ်တို့သည်လည်း ပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူသည် ပြင်ဦးလွင်မြို့တွင် တန်းမြင့်မြေတိုင်းသင်တန်း တက်နေသူဖြစ်၏။ တစ်ပြည်လုံးမှ သင်တန်းတက်လာသူများနှင့်လည်း ရင်းနှီးခွင့်ရခဲ့၏။ သင်တန်းသား တို့သည်လည်း မြေစာရင်းအမှုထမ်းများဖြစ်၍ ရပ်ရွာစလေ့ စပါးအခေါ်အဝေါ်များကို စုဆောင်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ စုဆောင်းရရှိသည်တို့မှ အခေါ်အဝေါ်တူသည့် စပါးအမျိုးအမည်တို့ကို ချန်လှပ်၍ အခေါ်အဝေါ်မတူသည့် စပါးအမျိုးမျိုးကိုသာ မြို့နယ်အလိုက်ဖော်ပြပါမည်။ အချို့စပါးများသည် အမည်တူရှိသော်လည်း ကောက်ကြီး၊ ကောက်လတ်၊ ကောက်စော အမျိုးမတူသဖြင့် နှစ်မျိုးသုံးမျိုးအမည်တူသည်ကို တွေ့ရတတ်ပါသည်။ ဥပမာ ဧည့်မထ စပါးမျိုးသည် ကောက်ကြီး၊ ကောက်လတ်၊ ကောက်စောသုံးမျိုးစလုံးတွင် ရှိပါသည်။ အသက်မတူခြင်း၊ အပျော့ အမာမတူခြင်းတို့ကြောင့် သက်ကြီး၊ သက်လတ် ခွဲခြားရာတွင် မတူညီကြပါ။ စပါးအခေါ်အဝေါ်ကို အသက်အုပ်စုအလိုက် ရေးသားဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ကျောက်ဖြူမြို့နယ်

- ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ဘိုးစိန်ကြီး၊ လက်တိုကြီး၊
- ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ရခိုင်သူမ၊ မာန်အောင်သူမ၊ ပတင်းသူမ၊ ရွှေညှာဦး၊ အေးညို။
- ကောက်စောစပါးမျိုး၊ စာမသိ၊ ပုတ်သင်၊ မအုန်းမြိုင်၊ လုံးပု၊ ရွှေပုတီး၊ ဖလောင်းစာ၊ လက်တံတို၊ ကောက်ညှင်းအဖြူ၊ အင်းပုပ်။

အင်္ဂပူ၊ ဟင်္သာတမြို့နယ်(ဟင်္သာတ)

- ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ကုလားကြီး၊ ရွှေဝါ၊ ပေါဆန်းမွှေး။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ဗလသွေး၊ ဗလကျား၊ ပြည်တော်အေး၊ ခုနစ်နှံ၊ နှစ်နှံ၊ ပင်တိုစိမ်း၊
ရွှေပု၊ ဆစ်ပွား၊ မောင်ညို၊ ဇောတိက၊ နံစု၊ ကော့ကညွတ်၊ ချမ်းသာကြီး၊ ဘန်ကောက်၊
ရွက်ထောင်။

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ သုံးလဖြူ၊ မြီးကောက်။

ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ ငါးရဲ့သားပေါက်၊ ကျီးကန်းမ၊ ကြသောင်းမွှေး။

ကောက်ညှင်းအနက်စပါးမျိုး၊ နပြာကြီး။

ဟားခါးမြို့နယ်

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ စပါးနီ၊ ဇိုမွှေး၊ တောင်ယာစပါးမျိုး၊ လလျန်၊ ဇိုငန့်၊ ရဲလ်ဘိုင်း။

လွိုင်လင်မြို့နယ်

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ခေါက်နန်းခမ်း၊ ခေါက်မွေနေောင်း။

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ခေါက်စော။

ရမည်းသင်းမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ တောင်လိပ်ပန်း (တောင်ထိပ်ပန်း)။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ညောင်ဆိုင်၊ ဂေါက်။

ဝန်းသိုမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ မလဲဗျပ်၊ ရွက်ထောင်ဗျပ်၊ ဗျပ်ကျားကြီး၊ ရေတော်ဗျပ်၊ ဗျပ်
ခရမ်းကျား၊ ရွက်လှန်ဗျပ်၊ ငရှမ်း၊ မော်တိုက်တုတ်ချေး၊ မော်တိုက်ရိုးဝါ၊ မီးဒုံး၊ စသာ၊
သိပွဲ ငဆောက်။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ မိုးမခ၊ ငရှမ်းမွှေး၊ ကောက်သွယ်ခြေညို၊ ကောက်သွယ်၊
တဂေါင်းဗျပ်၊ နမသလေး၊ ငရိုးမွှေး၊ သိပွဲနေောင်ထု၊ ရသေး၊ ဘီလူးစွယ်၊ မိုးမိတ်၊
ရသေးဆန်း၊ ဘော်ရိုး၊ ရေဘေး။

ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ မိခင်တ၊ ကြောင်ငို၊ အင်ကြင်းပွင့်၊ သုံးလုံးမြတ်၊ စုန်းမုန်း၊
ကောက်စော၊ လှလေးစိန်၊ အိုးဘိုး၊ ရွှေဟင်္သာ၊ မြဝါ၊ ရွှေကျင်၊ လယ်မြီး၊ အင်ကြင်းမွှေး၊
ကောက်ပဲနီ၊ ဒေါ်နေောင်း၊ ဘိုးသာဇံ၊ ဘိုသာကျန်၊ သုံးပန်လှ၊ ကိုးရာပို၊ ကြက်ပေါင်၊
ဗျပ် ကောက်ညှင်း၊ ဒီးဒုတ်။

ကောက်ညှင်းအမည်းစပါးမျိုး၊ ရေပါမဲ၊ ဝါးဖြူ ငချိပ်။

တောင်ယာစပါးမျိုး၊ ကောက်မွှေး၊ ကောက်ဟေဝံ၊ ပြည်တော်ပြန်၊ ပြည်တော်ပြန်လုံးပု၊
ပြည်တော်ပြန်လုံးရှည်၊ ကောက်ဝါ၊ ခွတို၊ စပါးနီ၊ မကောက်၊ မြီးရှည်၊ ကျွန်းဖက်ကြီး၊
တောင်ယာငချိပ်၊ ခေါ်ပဲနီ၊ မြင်းပြေး။

ရေကြိုမြို့နယ်

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ရွှေခြေကျင်း၊ ပေါင်းပလောင်း၊ ကောက်စွယ်ဖြူ၊ တက်တိုး။
မုယင်းစပါးမျိုး၊ ရေနွယ်နီ။

တပ်ကုန်းမြို့နယ် (ရမည်းသင်း)

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ဧည့်မထ၊ ကောက်ကြီး၊ ရာကျော် (၂)။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ အောင်ဇေယျ၊ ရာကျော်(၁)၊ စီလေးခြောက်ဆယ့်သုံး၊ ဧည့်မထ။

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ဧည့်မထ။
ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ နတ်ပြည်မွေး၊ ပေါ်ဆန်းမွေး။

မုံရွာမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ အပျိုချော။
ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ အပျိုချော၊ ရှမ်းမလေး။
ကောက်စောစပါးမျိုး၊ အပျိုချော။

တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ဘူးသွတ်၊ သီးထပ်၊ နံကား၊ ပန်းဝါ၊ ခွံဝါ။
ကောက်ညှင်းစပါးအဖြူမျိုး၊ ရွှေလှံထိုး၊ ရေပါနီ။

မိတ္ထီလာမြို့နယ်

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ခွံနီပင်တို၊ ငလုံးကြီး၊ ငစိန်ဖြူ၊ သလေး။
ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ ခမက်မေ့။

ခန္တီးမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ရွှေနီ၊ မော်တိုက်။
ကောင်ယာစပါးမျိုး၊ လျှမ်ရန်။

မတ္တရာနယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ မှော်၊ သိပ္ပံလုံးပုံ။
ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ မက်လိပ်၊ ငရေနွယ်၊ ရဲဘော်ကြီး။
မုယင်းစပါးမျိုး၊ ငမန်းဥ။
ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ လင်မန်း။

မိုးညှင်းမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ သိပ္ပံကျား၊ မဲကျားကြီး၊ မဲကျားလေး၊ ဗျပ်၊ ခွံနီ၊ (ဘုတ်မွေး
ကောက်ညှင်းနှင့်ဆင်သည်) ခုနစ်ရာပို။
ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ကျော်ပါလေ။ ခပ်ချို၊ ပချီး။
ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ ဘုတ်မွေး၊ အင်ကြင်းဖူး၊ ငှက်တောင်။
ကောက်ညှင်းအမည်းမျိုး၊ ငချိပ်။

မင်းကင်းမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ရသေးကြီး၊ ရသေးလေး၊ ရသေးကြောင်၊ ဗျပ်ရှည်၊ ဗျပ်ပု၊
သီးထပ်၊ ရွက်စိမ်း၊ ထလင်းကြမ်း၊ ယိုးဒယား၊ မိုးစိတ်စိတ်၊ ငါးဆီဆမ်း၊ ငါးဆီပူ။
ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ ငါးရှဉ့်သွေး။
ကောက်ညှင်းအမည်းမျိုး၊ ပဲစောင်ခြံ။

သထုံမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ စပါးနက်၊ လော့သော့ကြီး၊ လော့သော့လေး၊ ကမာကြည်၊ သိပ္ပံ၊
ကျွဲအော်၊ ထားဝယ်စိန်ကြီး၊ ကြွေးကျွတ်။
ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ကမာကြည်၊ အီကရင်၊ အီကရဲဖြူ၊ ငါးရာပို၊ ကြွေးကျွတ်။

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ကမာကြည်၊ အီကရင်၊ စပါးနက်၊ ကောက်ကြီး။
 မုယင်းစပါးမျိုး၊ ထောလပတ်ကြီး၊ ထောလပတ်လေး။
 ကောက်ညှင်းဖြူစပါးမျိုး၊ ကြွက်သွား၊ အပျိုကြီးပေါင်၊ တာမံ၊ ရွက်ဖုံး၊ ကောက်မွေး။

ထန်းတပင်မြို့နယ် (ရန်ကုန်)

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ လက်ရွေးစင်လုံးကြီး၊ လက်ရွေးစင်လုံးလေး၊ ရွှေပါမွေး၊
 ကောက်ဆန်းမွေး၊ ငက္ခ၊ ငက္ခတောင်ပျံ၊ ငက္ခဘေးကျား၊ ငက္ခဖြူ။
 ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ငက္ခ၊ သုတ်သုတ်မ၊ ငက္ခဘေးကျား။
 ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ငက္ခ၊ ငက္ခတောင်ပျံ၊ ကောက်ဆန်းမွေးတောင်ပျံ၊ ဇီယာ။
 ကောက်ညှင်းစပါးအဖြူမျိုး၊ ဝက်ဆီ၊ ရွှေပုလဲ။

မေမြို့မြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ လယ်ဆန်နီ၊ လယ်ဆန်ဖြူ။
 တောင်ယာစပါးမျိုး၊ ခေါလိန်းဘွား၊ စပါးနီ၊ ဆန်နီမ၊ ရေပေါ၊ မွှေးပုံကြီး။

မိုးကောင်းမြို့နယ်

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ မြွေစွယ်။
 ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ပချီး။

မင်းဘူးမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ဒေါ်လာခဲ၊ ငွေတိုး။
 ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ဗျပ်ကလေး၊ ဆယ့်ဘစ်ငစိန်။
 ကောက်စောစပါးမျိုး၊ သီးထပ်ငစိန်။
 ကောက်ညှင်းအဖြူ၊ မစောလေး၊ တံစဉ်ကိုင်။

သဲကုန်းမြို့နယ် (ပြည်)

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ဇိမ်း၊ ရွှေဒင်္ဂါး၊ ပင်တိုမ၊ ကောက်၊ မောင်တင်ရွေး။
 ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ဇိမ်း။

ဝေါမြို့နယ် (ပဲခူး)

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ပေါ်ဆန်း။
 ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ငစိန်၊ ကောက်သွယ်ဖြူ၊ လုံးပု။
 ကောက်ညှင်းစပါးအဖြူမျိုး၊ ရွှေကျည်တောက်။

မှော်ဘီမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ရဲဘော်စိန်၊ တောင်ပျံစပါးနက်။
 ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ နှံစုံ။
 ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ မစိန်အေး၊ ရွှေပုလေး။

ပုဏ္ဏားကျွန်းမြို့နယ် (စစ်တွေ)

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ဘူးပြောက်၊ ဝသိန်၊ ငကြိမ်သီး၊ အုန်းခိုင်။
 ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ခွာမဲ၊ လက်ရုန်း၊ ဆန်မို့ချေ။
 ကောက်ညှင်းအဖြူ၊ သံရွှင်၊ အင်းပုပ်။

မင်းပြားမြို့နယ် (စစ်တွေ)

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ စာပုတီး။

ရေဦးမြို့နယ်

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ မယ်စော။

ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ ဧည့်မထကောက်ညှင်း၊ ရန်ကုန်ကြီး။

ကောက်ညှင်းအမည်းစပါးမျိုး၊ ကောက်လျင်ချိုပိ၊ လက်ဖက်ချိုပိ။

အိမ်မဲမြို့နယ်

ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ ဝက်ဆီ။

ချောင်းဦးမြို့နယ်

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ညှာကိုင်း၊ ယိုးဒယား၊ သိပ္ပံလုံးသေး၊ ငရင်းဝါ။

ကောက်ညှင်းစပါးအဖြူမျိုး၊ ငါးရှဉ့်မွှေး။

ကျောက်ဆည်မြို့နယ်

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ကျောက်ဆည် (၄)၊ ငဆားကြမ်း။

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ငရေနွယ်။

ကျောင်းကုန်းမြို့နယ် (ပုသိမ်)

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ပေါ်ဆန်း။

ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ ဆီမဆမ်း၊ ညောင်ကိုင်း၊ ဝက်စွယ်။

ပျော်ဘွယ်မြို့နယ်

ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ ဆင်မဝမ်းပျဉ်း၊ ပေါက်ပွင့်ကြီး၊ ငပြာရင်။

ဒီပဲရင်းမြို့နယ် (ရွှေဘို)

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ရွှေကျီးညို။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ဘုမ္မဒေဝ၊ ဂျောင်ဖြူ။

တန့်ဆည်မြို့နယ်

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ငရင်းဝါ။

ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ လက်ကြားယို။

နောင်ချိုမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ခေါက်လုံပိုက်တုပ်။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ခေါင်မန်းမူ။

ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ ခေါက်ဟောက်။

တောင်ယာစပါးမျိုး၊ ဟိုက်ခေါက်။

တောင်သာမြို့နယ် (မြင်းခြံ)

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ လောက်စအို၊ ငတဆစ်၊ အောင်ဇေယျ၊ သူဌေးကြီး။

ပဲခူးမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ပေါ်ဆန်းကြီး၊ ငစိန်တစ်နံပတ်၊ ငစိန်ရှစ်နံပတ်။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ရေပေါ်ညွန့်၊ ငကျီးမ၊ တတောင်ပို။

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ပေါ်ဆန်းလေး၊ ရှမ်းမလေး၊ ရွှေပုလေး၊ ချစ်ထွန်းကြီး။

ကန်ပက်လက် (မင်းတပ်)

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ခွေးမဟောင်။

ကောက်လက်စပါးမျိုး၊ မိုးသေး။

ဟံသာဝတီမြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ငကျွဲနက်၊ ဘော်ရွတ်။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ မြီးတံသွယ်၊ စစ်ပွား၊ ရေလိုက်၊ ရှမ်းငြိမ်း။

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ စိန်ကမာကြည်။

ကောက်ညှင်းအဖြူစပါးမျိုး၊ အပျိုကြီးပေါင်တံရှည်၊ ယောက္ခမ၊မနိုး၊ ဗိုလ်ကတော်လည်ညိတ်။

ပန်းတနော်မြို့နယ်

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ စပါးနက်တောင်ပြာ၊ ယိုးဒယားငစိန်၊ ယိုးဒယားရေလိုက်။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ကောက်ကြီးခူးမဲ၊ ပြည်လုံးချမ်းသာ။

ကောက်ညှင်းစပါးအဖြူမျိုး၊ ကောက်ယား၊ ထောပတ်။

အုတ်တွင်းမြို့နယ် (တောင်ငူ)

ကောက်ကြီးစပါးမျိုး၊ ငစိန်ခူးမဲ၊ ငကြီးနီ၊ ငစိန်ကြီး။

ကောက်လတ်စပါးမျိုး၊ ရဲဘော်စိန်၊ ငစိန်လေး၊ ငစိန်မွှေး၊ သုံးပန်လှ၊ ရေမနိုင်ကုလားဖြူ၊ ရေမနိုင်ကုလားနီ၊ မှော်ဘီပုလဲ။

ကောက်စောစပါးမျိုး၊ ငွေပုလေး၊ ငကျွဲသတ်ရင်၊ စွန်ပါနီ၊ ငစိန်။

တောင်ယာစပါးမျိုး၊ ယာဆန်ဖြူ၊ ယာဆန်နီ။

ဗန်းမောက်မြို့နယ်

ရှမ်းနီလူမျိုးတို့၏ စပါးအခေါ်များ

ခေါင်ကမ် (မ်) နမ်း(မ်)၊ နန်းလှိုင်းဂျောင်၊ နန်းလှိုင်းရှိုင်၊ နန်းလှိုင်းခူး၊ ခေါင်ပက်ခေါင်။

ရှေးစပါးအခေါ်အဝေါ် ၁၀၇ မျိုးရှိ၏။ ယင်းတို့မှာ ကောက်ကြီး ၁၂၆ မျိုး၊ ကောက်လတ် ၁၀ မျိုး၊ ကောက်လျင် (ကောက်စော) ၁၁ မျိုး၊ မုယင်း ၆ မျိုး၊ ကောက်ညှင်း ၃၄ မျိုးတို့ ဖြစ်လေသည်။

ယင်းစပါးတစ်ရာ့ရှစ်ဆယ့်ခုနစ်မျိုးကို မဟာအဓိကရ ကန်တော်မော်ကွန်း၌ ဒုတိယစိန္တကျော်သူက အောက်ပါအတိုင်း စပ်ဆိုထားလေသည် -

“တွက်ယူမှန်စွာ၊ ကောက်ကြီးမှာသော်
တရာကမောက်၊ နှစ်ဆယ့်ခြောက်တည့်
ကောက်လတ်တဆယ်၊ တသွယ်ကောက်လျှင်
ဆယ့်တစ်ပင်တည့်၊ ခြောက်လျှင်မုယင်း
ကောက်ညှင်းသုံးဆယ်၊ စွန်းကယ်လေးခု

စုစုပေါင်းမှာ၊ တရားကသော်
ကိုးဆယ်ကျော်၏။”

အထက်ဖော်ပြပါ စပါးတစ်ရာနှစ်ဆယ့်ခုနစ်မျိုး၊ ဝိသောဓနီဆရာက ကဝိလက္ခဏာ
သတ်ပုံကျမ်း အပိုဒ် (၃၉) ကို ဖြေဆိုထားသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

ကောက်ကြီး(၁၂၆) မျိုး

၁။ စော်ဘွား၊ ၂။ ရကော့၊ ၃။ ဘော့ကြီး၊ ၄။ ကြွယ်ကြီး၊ ၅။ ငလုံးကြီး၊ ၆။ ရှင်ကြီး၊
၇။ လုံးဖြူ၊ ၈။ ကြွယ်ပုံဖြူ၊ ၉။ စဒါးဖြူကလေး၊ ၁၀။ တောင်လုံးမွှေး၊ ၁၁။ ရသေး၊
၁၂။ ကောက်နံ့သာ၊ ၁၃။ နံ့ဝါ၊ ၁၄။ ရိုးလှ၊ ၁၅။ တဆစ်လှ၊ ၁၆။ ပေါက်လှ၊ ၁၇။ ပုဇော်၊
၁၈။ ကန်ဟော်၊ ၁၉။ ကန်တောင်၊ ၂၀။ ပန်းရောင်၊ ၂၁။ စကဝါ၊ ၂၂။ ပင်သာ၊ ၂၃။ ရခိုင်၊
၂၄။ ရေမနိုင်၊ ၂၅။ ကြောင်ငို၊ ၂၆။ ခြေတို၊ ၂၇။ တိမ်လုံးညို၊ ၂၈။ စပါးနက်၊ ၂၉။ ကက်ကက်၊
၃၀။ ပန်းကျား၊ ၃၁။ ကြွက်သွား၊ ၃၂။ ကြွက်မြီး၊ ၃၃။ ပွဲတော်ကြီး၊ ၃၄။ ကျွဲမြီး၊ ၃၅။ ကောက်မြီး၊
၃၆။ ကောက်ဝင်းကြီး၊ ၃၇။ ပုတီးပု၊ ၃၈။ တောင်ယာ၊ ၃၉။ သီဒါ၊ ၄၀။ ငယွန်း၊ ၄၁။ သာထွန်းဖြူ၊
၄၂။ မုယော၊ ၄၃။ လင်ပန်းချော၊ ၄၄။ ကောက်သွယ်၊ ၄၅။ ကောက်ပင်ကြွယ်၊ ၄၆။ စမ္မယ်ဖူး၊
၄၇။ စာမစား၊ ၄၈။ ဝက်မစား၊ ၄၉။ ငဝင်းစား၊ ၅၀။ ငါးရိုး၊ ၅၁။ မိုးမမ၊ ၅၂။ မိုးမလုံ၊
၅၃။ ကောက်ပိန်ညို၊ ၅၄။ မြီးရှည်၊ ၅၅။ ကောက်ပင်စည်၊ ၅၆။ နောင်ထု၊ ၅၇။ ကြာဥ၊
၅၈။ ဦးရှူး၊ ၅၉။ တလိုင်းဖြူ၊ ၆၀။ ပင်ခိုင်၊ ၆၁။ တွေးနိုင်၊ ၆၂။ နံ့သာဆီ၊ ၆၃။ စပါးနီ၊ ၆၄။ ဆန်
နီမ၊ ၆၅။ ရွာလယ်၊ ၆၆။ ကောက်ငယ်၊ ၆၇။ ကြိမ်သီး၊ ၆၈။ ငှက်ကြီး၊ ၆၉။ တောင်ဝဲ၊
၇၀။ ငကျွဲ၊ ၇၁။ တောင်ပြန်၊ ၇၂။ သေလွန်၊ ၇၃။ ငဆောက်၊ ၇၄။ ငကျောက်၊ ၇၅။ အင်္ဂရင်း၊
၇၆။ ကြိုင်သင်း၊ ၇၇။ မြွေစွယ်၊ ၇၈။ ရေသွယ်၊ ၇၉။ ချုံကြား၊ ၈၀။ အောက်ဖါး၊ ၈၁။ သဇင်
ခက်၊ ၈၂။ စမုန်နက်ကလေး၊ ၈၃။ ကောက်မွှေး၊ ၈၄။ ဂေါ်ရွတ်၊ ၈၅။ ခရုပတ်၊ ၈၆။ မျိုးဆန်း၊
၈၇။ တောင်ထိပ်ပန်း၊ ၈၈။ ထနောင်း၊ ၈၉။ မှော်တိုက်၊ ၉၀။ လက်သည်းစောင်း၊ ၉၁။ တောင်
ဖြိုး၊ ၉၂။ စက်တိုး၊ ၉၃။ မှိုင်းလုံ၊ ၉၄။ မြီးတုံး၊ ၉၅။ မြီးလတ်၊ ၉၆။ ကွန်ခေါင်း၊ ၉၇။ ပေါင်းမသွန်၊
၉၈။ ခွတို၊ ၉၉။ ခွကြမ်း၊ ၁၀၀။ ငဆီခြမ်း၊ ၁၀၁။ လုံးထပ်၊ ၁၀၂။ သီးလျှင်၊ ၁၀၃။ လုံးစင်၊
၁၀၄။ စံရွှေထွန်း၊ ၁၀၅။ လူပေါ်ကြီး၊ ၁၀၆။ မျိုးတော်၊ ၁၀၇။ ဂေါ်ဝက်၊ ၁၀၈။ ငကြည်း၊
၁၀၉။ ငကြင်း၊ ၁၁၀။ လွန်ဘက်၊ ၁၁၁။ ဆင်လျှော့၊ ၁၁၂။ ဧည့်မထ၊ ၁၁၃။ ငဝ၊ ၁၁၄။ ဝေသာလီ၊
၁၁၅။ ခွံနီ၊ ၁၁၆။ ပန်းတိမ်၊ ၁၁၇။ မွေ့သိမ်၊ ၁၁၈။ ကျီးတောင်၊ ၁၁၉။ ငစိန်၊ ၁၂၀။ လောက်စာထိုး၊
၁၂၁။ ပြည်မအိပ်၊ ၁၂၂။ ကျီးကန်း၊ ၁၂၃။ ခွေးစာမေ၊ ၁၂၄။ ပျားကြီးခေါင်း၊ ၁၂၅။ ကောက်မကျည်း၊
၁၂၆။ ဗျပ်။

ကောက်လတ် (၁၀) မျိုး

၁။ ဂေါတာ၊ ၂။ မယ်စော၊ ၃။ အံ့ပေါ၊ ၄။ ပျစ်ထူ၊ ၅။ သလဲဖြူ၊ ၆။ ဆန်ဖြူကြမ်း၊
၇။ ရွှေအပ်၊ ၈။ ဖွတ်မြီး၊ ၉။ ငှက်ပျောညွန့်၊ ၁၀။ နမသလေး။

ကောက်လျင် (၁၁) မျိုး

၁။ ပုတ်သင်ကြောင်၊ ၂။ ပုတ်သင်ဖြူ၊ ၃။ ကောက်လျင်ဖြူ၊ ၄။ ကောက်လျင်နီ၊
၅။ ဗောပလောင်၊ ၆။ ဝင်မစဲ၊ ၇။ စသာ၊ ၈။ ရေနွယ်၊ ၉။ နီဖြူ၊ ၁၀။ ကွမ်းစား၊ ၁၁။ မက်လိပ်။

မုယင်း (၆) မျိုး

၁။ ငမန်းဥနီ၊ ၂။ ငမန်းဥဖြူ၊ ၃။ ပုဖြူ၊ ၄။ ငလူးအိုင်း၊ ၅။ ဥသျှစ်၊ ၆။ ဗျပ်ကလေး။

ကောက်ညှင်း (၃၄) မျိုး

၁။ ခွေးအာကပ်၊ ၂။ ချင်းတွင်း၊ ၃။ နန္ဒင်းဝါ၊ ၄။ ပက်လည်ရွဲ၊ ၅။ အိတ်ပုံ၊ ၆။ ပိုးစောင်ခြံ၊
၇။ အိတ်ညွန့်၊ ၈။ မုယင်းပြန်၊ ၉။ ခွဲဝါ၊ ၁၀။ ပေါက်ဝါကြီး၊ ၁၁။ ကောက်ညှင်းဖြူ၊ ၁၂။ ငနံကြီး၊
၁၃။ ငဆားကြီး၊ ၁၄။ ငပြားကြီး၊ ၁၅။ ဆင်ပေါင်၊ ၁၆။ ပစဉ်းတောင်၊ ၁၇။ မဲစောင်ခြံ၊
၁၈။ ရှဉ့်သွေး၊ ၁၉။ ရှစ်သောင်းမွေး၊ ၂၀။ ခေါ်ဟောက်၊ ၂၁။ ချိုးလည်ပြောက်၊ ၂၂။ မဲပန်းညို၊
၂၃။ အုန်းခိုင်း၊ ၂၄။ မော်လမြိုင်၊ ၂၅။ မီးတုတ်၊ ၂၆။ မောင်မခေါ်၊ ၂၇။ ခေါ်လိန် (မံ)၊ ၂၈။ ခေါ်သာ၊
၂၉။ မကိုက်၊ ၃၀။ ဝက်ဆီ၊ ၃၁။ ဝက်လက်သည်း၊ ၃၂။ ငချိပ်မည်း၊ ၃၃။ ကြွက်သွား၊
၃၄။ ဆင်ဝမ်းပျဉ်း။

အထက်ဖော်ပြပါ ရပ်ရွာစလေ့ စပါးအခေါ်အဝေါ်တို့သည် ပြည့်စုံခြင်းမရှိသေးချေ။
အများအပြား ကျန်ရှိနေဦးမည်ဖြစ်၏။ မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်မှ ရပ်ရွာစလေ့ စပါးအခေါ်
အဝေါ်များ အပြည့်အစုံ ရရှိမည်ဆိုပါက လယ်ယာစစ်တမ်းအတွက် များစွာ အကျိုးသက်
ရောက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ဝန်းသိုအောင်ခင်

[၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လထုတ် မြဝတီမဂ္ဂဇင်းပါ ဆောင်းပါးကို မူရင်းအတိုင်း ကူးယူဖော်ပြပါသည်။]

၂၀၂၀ ခုနှစ်

၂၀၂၀ ခုနှစ်

“တီထွင်မှုဟူသမျှသည်
ဉာဏ်အလုပ်၊ ဦးနှောက်အလုပ် ဖြစ်လေသည်။
တီထွင်မှုကို အကြံဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော တွေးခေါ်မှုက
ပြဋ္ဌာန်း၏။ စိတ်ကရှေ့သွားပြု၍ ဦးဆောင်သည်။”

(ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါက မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဆန္ဒတော်နှင့် အဝင်ခွင်ကျဖြစ်သော သင်္ကန်းများချုပ်လုပ်ရန်အရှင်အာနန္ဒာ၏တီထွင်ဖန်တီးကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့ရပုံ အဆင့်ဆင့်ကို ကြည့်ညိုသဒ္ဓါပွားများနိုင်စေရန်အတွက် ပြန်လည်ဖော်ပြပါသည်။ ။ အယ်ဒီတာအဖွဲ့)

“လောကကို အဘယ်သူက ဖန်တီးနေသနည်း”

လူပြောသူပြောအဖြေမျိုးဖြင့် တင်းတိမ်ရောင့်ရဲ၍ မနေထိုက်၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် နက်နဲစွာတွေးခေါ်၍ အဖြေကိုရှာသင့်ကြသည်။ လောကကို ဖန်တီးနေကြသူတို့အထဲ၌ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့အားဖြင့် သိကြားကိုလည်း မတွေ့ရ၊ နတ်ကိုလည်း မမြင်၊ ဗြဟ္မာကိုလည်း မကြားဖူး။ လက်တွေ့ကျကျ လူသားတို့ကသာ လောကကို ဖန်တီးလျက်ရှိနေကြောင်း တွေ့ကြရမည်ဖြစ်၏။

ရှေးကမ္ဘာဦးကာလ ကျောက်ခေတ်မှသည် ယနေ့ အဏုမြူခေတ်တိုင်အောင် လူသည် ခေတ်အမျိုးမျိုးကို ဖြတ်သန်း၍လာခဲ့ရာ၌ လူနေမှုစနစ်ကို အဓိကထား၍ ရုန်းကန်လာခဲ့သည်။ လူ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း၊ ပရိဘောဂ စသည်တို့ ဖွံ့ဖြိုးရာ ဖွံ့ဖြိုးကြောင်း၊ တိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်းကို စွမ်းအားရှိသမျှ အမြဲတစေ “တီထွင်ကြံဆမှု” အရပ်ရပ်တို့ဖြင့် ဖန်တီး လာခဲ့ကြသည်မှာလည်း ယနေ့ထိပင် ဖြစ်ပေသည်။

ခေတ်တိုင်း ခေတ်တိုင်း၌ သူ့ခေတ်နှင့်သူ လူတို့အတွက် အကျိုးပြုအသုံးဝင်သော လူသုံးပစ္စည်းအရပ်ရပ်ကို တီထွင်သူများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြသည်။ ငှက်တောင်ကို ကလောင်တံ ပြုလျက် ကျပ်ခိုးကို မင်ရေဖျော်ကာ ရေးသားခဲ့ကြရာမှ အင်္ကျီအိတ်ကပ်၌ သပ်ရပ် လှပစွာ ချိတ်၍ လွယ်လင့်တကူ သွားလေရာရာသို့ ယူဆောင်သွားနိုင်သော ဖောင်တိန်များ ဖြစ် လာသည်အထိ တစ်စတစ်စ တီထွင်ကြခြင်းဖြင့် တိုးတက်လာခဲ့သည်မှာ အထင်အရှားပင် ဖြစ်၏။

တီထွင်မှုဟူသမျှသည် ဉာဏ်အလုပ်၊ ဦးနှောက်အလုပ် ဖြစ်လေသည်။ တီထွင်မှုကို အကြံဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော တွေးခေါ်မှုက ပြဋ္ဌာန်း၏။ စိတ်ကရှေ့သွားပြု၍ ဦးဆောင်သည်။ ဖြစ်ပေါ်လေသမျှ အမျိုးမျိုးသော အံ့ချီးဘနန်း ဆန်းသစ်မှုအသွယ်သွယ်တို့ကား လူတို့၏ ဦးနှောက်မှ စိမ့်ယိုပန်းထွက်လာသော စမ်းရေပေါက်များ ဖြစ်လေသည်။

အတုမြင်လျှင် အတတ်သင် ဆိုရိုးစကားတစ်ခုရှိ၏။ တီထွင်ရာ၌ ပင်ကိုစိတ်ကူး ဉာဏ်ဖြင့် တွေးခေါ်၍ တီထွင်ကြသည်လည်းရှိသည်။ တစ်စုံတစ်ခုကို မြင်တွေ့ခဲ့ရာမှ အစ “သည်ဟာကို အတုယူနည်းမှီ၍ လုပ်ရသော် ကောင်းလေစွ”ဟု ၎င်းကိုနမူနာယူ၍ တီထွင် လုပ်ကိုင်ကြသည်လည်းရှိသည်။ ရာဇဝင်နှင့်ဇာတ်နိပါတ်တော်များ၌ ထိုအကြောင်းအရာများ ကို များစွာပင် တွေ့ရသည်။

တီထွင်မှုဟူသည် မဖြစ်သေးသည်ကို ဖြစ်လာအောင်၊ မရှိသေးသည်ကို ရှိလာအောင် ဉာဏ်ဖြင့် တွေးခေါ်ကြံဆ၍ မဖြစ်မနေဟူသော ဇွဲလုံ့လဖြင့် ဖန်တီးခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်းကို တီထွင်သည်ဟု ခေါ်ပေ၏။

တီထွင်မှုတစ်ခုနှင့်ပတ်သက်၍ အရှင်အာနန္ဒာ၏ ဖန်တီးချက်မှာ များစွာမှတ်သား နည်းယူဖွယ်ကောင်းလှ၏။ သာသနာတော်တစ်လျှောက်လုံးအတွက် အကျိုးသက်ရောက်

သွားစေသော တီထွင်မှုကြီးဖြစ်လေသည်။ ၎င်းကား အခြားမဟုတ်၊ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ဆင်ယင်ထုံးဖြဲ့မှုအတွက် ဝတ်ရုံသုံးစွဲတော်မူကြရန် အတွက် “သင်္ကန်းချုပ်လုပ်ခြင်းအတတ်” ပင် ဖြစ်သတည်း။

ထိုစကားသင့်စွာ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ဝတ်ရုံကြရန်အတွက် ယနေ့ ချုပ်လုပ်နေကြရသော သင်္ကန်းချုပ်နည်းကား အရှင်အာနန္ဒာ တီထွင်၍ထားခဲ့သောနည်း ဖြစ်ပေ၏။ ထိုအကြောင်းကို ဝိနည်းပိဋက၊ မဟာဝါ ပါဠိတော်ကျမ်း၊ စီဝရက္ခန္ဓကဉ် အောက်ပါအတိုင်း လာ၏။

အခါတစ်ပါး၌ ဘုန်းတော်ကြီးလှသော မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်အာနန္ဒာကို ခေါ်တော်မူ၍ ရာဇဂြိုဟ်မှ ဒက္ခိဏဂီရိအမည်ရှိသောအရပ်သို့ ကြွတော်မူလေသည်။ ရာဇဂြိုဟ်နှင့် ဒက္ခိဏဂီရိအကြား လမ်းခရီးတစ်လျှောက်၌ မာဂတိုင်းသား လယ်သမားကြီးများ လုပ်ကိုင်စားသောက်နေကြရသော လယ်ကွင်းကြီးသည် ရှိသည်ဖြစ်၏။ မိုးရာသီအခါ မိုးတွင်းကာလဖြစ်သောကြောင့် လယ်ကွက်များသည် စပါးပင်တို့ဖြင့် စိမ်းစိုမည်းမှောင်၍ တင့်တယ်နေ၏။ ပမာဆိုသော် သစ်ခေါက်ဆိုးသင်္ကန်းကြီးကို ပြန့်အောင်ဖြန့်၍ နေပူတွင် လှန်းထားသည်နှင့် အလားတူလေသည်။

လယ်သမားတို့သည် စပါးစိုက်ခင်းများကို ထုံးစံရှိသည့်အတိုင်းသာ စိုက်ပျိုးထားကြခြင်း ဖြစ်ကုန်၏။ လယ်ကောင်းရေး၊ စပါးများများ ထွက်ရှိရေးကိုသာ အဓိက ထားကြသည်။ ဘုရားသခင် ဤလယ်ကွင်းသို့ ကြွလာတော်မူမည်ကို သိသောကြောင့် ဘုရားသခင်ရှေ့တော်၌ မျက်နှာပန်းပြလှအောင် လယ်ကွက်များကို တမင်တကာ ပြုပြင်ပြင်နှင့် တန်ဆာဆင်ထားကြသည်လည်း မဟုတ်ကုန်။ စပါးပင်များကလည်း ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား ကြွရောက်လာသောအခါ သူ့ထက်ငါဦးနှင့်အောင် ဖူးလိုက်မည်ဟူ၍ ရွန်းရွန်းစိုသောကိုယ်ဖြင့် ကြိုလင့်၍ နေကြသည်လည်း မဟုတ်ကုန်။ ဖြစ်မြဲတိုင်းသော သဘာဝအားလျော်စွာ ဖြစ်ရှိနေကြခြင်းသာ ဖြစ်ပေ၏။

ထိုသည့်လယ်ကွင်းထဲသို့ ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့်အရှင်အာနန္ဒာတို့ ရောက်ရှိသွားလေသောအခါ ကောက်ပင်များသည် ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား၏ခြေတော်စုံကို ရိုခိုးဦးခိုက်၍ ဝအောင် ဖူးမြော်နေလိုက်ကြသည့် အသွင်၊ လေအသွဲ့တွင် တနွဲ့နွဲ့ တယိမ်းယိမ်း တိမ်းကာငဲ့ကာ ဘယ်ညာလှုပ်ရှားနေသောစပါးပင်တို့ဖြင့် ရှုမငြီးအောင် တင့်တယ်လှသည့် လယ်ကွက်များကို ရှုစားတော်မူရလေသော် ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားက “အာနန္ဒာ”ဟု ခေါ်တော်မူလိုက်၏။ အရှင်အာနန္ဒာကလည်း “ဘုရား”ဟူ၍ထူးလျက် ဗုဒ္ဓ၏မျက်နှာတော်ကို မော်၍ဖူးနေချိန်၌ စိန္တေယျမြတ်ဘုရားက “ရှုစားလော့”ဟူ၍ လယ်ကွက်များကို လက်ညှိုးညွှန်၍ပြတော်မူသည်။

“ဤလယ်ကွက်များကို သင်မြင်၏လော အာနန္ဒာ”

“မြင်ပါသည် ဘုရား”

ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားနှင့် အရှင်အာနန္ဒာသည် မာဂဓလယ်ကွင်း၏ တစ်ခုသောနေရာ၌ ရပ်လျက် လယ်ကွက်တို့၏ တင့်တယ်ပုံကို အာရုံပြုရှုစားနေကြသည်။

“အာနန္ဒာ...”

“ဘုရား”

“ရဟန်းတို့ ဝတ်ရုံသုံးစွဲရန် သင်္ကန်းကို ဤ လယ်ကွက်များသဏ္ဍာန် ပုံစံထုတ်၍ ချုပ်လုပ်စီရင်ခြင်း ငှာ သင်စွမ်းနိုင်ပါမည်လော” ဟု နှစ်သိမ့်သော အမူ အရာဖြင့် မေးတော်မူလျှင် အရှင်အာနန္ဒာကလည်း...

“မှန်လှပါ။ ဘုရား တပည့်တော် စွမ်းနိုင်ပါသည် ဘုရား”

“သို့ဖြစ်ကား သင်ချုပ်လုပ်လေလော့” ဟု စေခိုင်းခြင်း ပြုတော်မမူလေဘဲ၊ ဤလယ်ကွင်းတွင် ဤမျှသောစကားကိုသာ ဆိုတော်မူလျက် ခရီးဆက်၍ ကြွတော်မူလေသတည်း။

ဤနေရာ၌ တောင်သူလယ်သမား ဦးကြီးများ အဖို့ များစွာအားတက်ဂုဏ်ယူဖွယ် ဖြစ်စေ၏။ အမှတ် မထင် လယ်သမားကြီးများ အမြဲတစေ လုပ်ကိုင် စားသောက်နေကြသော လယ်ကွက်ကို ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား ကိုယ်တော်တိုင်က နှစ်သက်တော်မူရသည်။ ဗုဒ္ဓ၏စိတ် နှလုံးတော်ကို ရွှင်ပြုံးကြည်လင်အောင် တတ်စွမ်းနိုင်ကြ ပါပေသည်။

လယ်သမားဦးကြီးများ၏ လယ်ကွက်အမှတ် တံဆိပ်ဖြင့် သင်္ကန်းများကို ခတ်နှိပ်ပေတော့မည်။ လယ် သမားတို့၏ ကျေးဇူးကား သာသနာတော်အတွက် သို့စင်မျှ ကြီးမားလှသောဟူ၏။

အရှင်အာနန္ဒာသည် ဘုရားသခင်ထံ အာမာန္တေ ခံခဲ့ပြီးနောက် သင်္ကန်းကို မည်သို့မည်ပုံချုပ်ရန် ကြံတော် မူသောအခါ တွေ့မြင်ခဲ့ရသော လယ်ကွင်းပြင်ကြီးသည် သူ၏ရှေ့ မှောက်သို့ရောက်လာ၏။ မျက်စိထဲ၌တရားရေး မြင်ယောင်လာလေသည်။

“အရှင်အာနန္ဒာသည် လယ်ကွက်များ၏ အနေအထားကို ဤသို့ သုံးသပ်ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား၏ ဆန္ဒတော်နှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်သော သင်္ကန်းကိုချုပ်လုပ်ရန် စီမံလေတော့သည်။”

အစ္စ္စိဗဒ္ဓ ... လေးထောင့် စပ်စပ်ကန်သင်း ဘောင်ခတ်၍ ဆည်ဖို့ထား အပ်သော လယ်ကွက်များကို လည်းကောင်း။

ပါဠိဗဒ္ဓ ... အလျားရှည်ရှည်၊ အနံ သွယ် သွယ် တစ်ကန့်စီကန့်စီ တသန့်စီ တသန့်စီ ဖွဲ့ထား အပ်သော လယ်ကွက်များကို လည်းကောင်း။

မရိယာဒဗဒ္ဒ ... လယ်တစ်ကွက်နှင့် တစ်ကွက် အကြား အကြားတို့၌ ကန်သင်း
ဘောင်၊ ကန်သင်းရိုးတို့တိုကလေးများဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်သော
လယ်ကွက်များကိုလည်းကောင်း။

သိင်္ဃာဋကဗဒ္ဒ ... ကန်သင်းရိုးများကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု လမ်းလေးခွသဏ္ဍာန် ဆုံစေ၍
ဖွဲ့အပ်သော လယ်ကွက်များကိုလည်းကောင်း မြင်ယောင်လာ
သည်။

အရှင်အာနန္ဒာသည် လယ်ကွက်များ၏အနေအထားကို ဤသို့သုံးသပ်ပြီးနောက်
ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား၏ ဆန္ဒတော်နှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်သော သင်္ကန်းကို ချုပ်လုပ်ရန် စီမံလေ
တော့သည်။ လယ်ကွက်များမှ ပုံစံထုတ်ယူသည် ဆိုသော်လည်း ရှေး၌မရှိဖူး၊ မမြင်ဖူးသော
သင်္ကန်းထူးကို ချုပ်လုပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် မလွယ်ကူလှ။ ဉာဏ်ကို အစွမ်းကုန်အသုံးချ၍
တီထွင်ရမည် ဖြစ်လေသည်။

အရှင်အာနန္ဒာသည် ရှေးဦးစွာ အစ္ဆိဗဒ္ဒအရ သင်္ကန်းကို လေးထောင့်စပ်စပ် ချုပ်
လုပ်ရန် လျာထားလိုက်သည်။ သည့်နောက် ပါဠိဗဒ္ဒအရ ကန်သင်းဘောင် ကန်သင်းရိုးများ
ဆီးတားထားသည့်ပမာ အလျားအနံရှည်သွယ်သော အပ်ကြောင်း ချုပ်ရိုးကြောင်းများ
ပေးရန် ဆုံးဖြတ်သည်။ သည့်နောက် မရိယာဒဗဒ္ဒအရ အကြား အကြား၌ ချုပ်ရိုးကြောင်း
တိုကလေးများ သွင်း၍ သွင်း၍ ချုပ်သွားရန် ရွယ်စူးသည်။ သည့်နောက် သိင်္ဃာဋကဗဒ္ဒ
အရ လမ်းကြောင်းတစ်ခုက လမ်းကြောင်းတစ်ခုကို ကန့်လန့်ဖြတ်၍ ထုတ်ချင်းခတ် တိုးဝင်
သွားသော လမ်းဆုံ လမ်းမ လမ်းလေးခွသဏ္ဍာန်ချုပ်ရန် လျာထားလိုက်သည်။

ဤသို့ ကြံစည်တွေးခေါ်ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် လေးထောင့်စပ်စပ်ရှိသော သင်္ကန်း
တစ်ထည်၌ အနည်းဆုံး အခန်းပေါင်း ၅ ခန်းမှသည် ၇ ခန်း၊ ၉ ခန်း စသည်ထား၍ ချုပ်လေ၏။
အခန်းတိုင်း အခန်းတိုင်း၌ အိမ်ဝန်းကြီး အိမ်ဝန်းငယ်များ ဖွဲ့၍ ဖွဲ့၍ ချုပ်၏။ လယ်ကွက်မှ
ကန်သင်းဘောင်များသည် သင်္ကန်း၌ အခန်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခြားစေသော ချုပ်ရိုးကြောင်းများ
ဖြစ်လာ၏။ လယ်ကို ရေပေးသော ရေသွင်းမြောင်းများသည် သင်္ကန်း၌ လက်လေးသစ်ခန့်
ခြားသော ချုပ်ရိုးနှစ်ကြောင်း ယှဉ်လျက် တလုတ်မြောင်းဟူ၍ ဖြစ်လာ၏။

အလျားအနံရှည်လျားသော သင်္ကန်းစများကို သူ့အတိုင်းအသုံးမပြုလေဘဲ
လိုသလောက်ကို ဓားငယ်ဖြင့် ဖြတ်၍ ဖြတ်၍ ဆုန်း၍ ဆုန်း၍ချုပ်၏။ ခိုင်ခံ့စေခြင်းငှာ
သင်္ကန်း၏ အနားလေးဖက်တို့၌ လက်တစ်ဝါးခန့် အစဖြင့် ထပ်ပိုး၍ အနားပတ်တင်၍ ချုပ်
၏။ ခေါင်ရံကြီး၊ ခေါင်ရံငယ်၊ လည်ခံ၊ မြင်းခေါင်းခံမှအစ ခိုင်လည်း ခိုင်ခံ့အောင်၊ သမဏ
သာရပုလည်းဖြစ်အောင် စီမံချုပ်လုပ်ပြီးသောအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် တီထွင်ချုပ်လုပ်
ထားသော သင်္ကန်းကို မြတ်စွာဘုရားအား ပြလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက အံ့ဖွယ်ဘနန်း ထူးဆန်းသောသင်္ကန်းကို မြင်တော်မူလျှင်
များစွာအားရ နှစ်သိမ့်တော်မူ၍ သံဃာအလယ်၌ အရှင်အာနန္ဒာအား များစွာချီးကျူးတော်
မူလေ၏။

“အို ... ရဟန်းတို့၊ အာနန္ဒာကား ပညာရှိပေစွ။ ကြီးသောဉာဏ်အမြော်အမြင်နှင့်
ပြည့်စုံပေစွ။ ငါ အကျဉ်း အမြွက်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောစကား၏အနက်ကို အကျယ်အားဖြင့်

သိစွမ်းနိုင်ပေစွ”ဟု ချီးကျူးတော်မူပြီးနောက် ရဟန်းတို့အား အာနန္ဒာ တီထွင်၍ တင်ပြ ထားသော ဤသင်္ကန်းချုပ်ပုံချုပ်နည်းအတိုင်း ဒုကုဋ် သင်္ကန်းကြီးကိုလည်းကောင်း၊ ဧကသီ ကိုလည်းကောင်း၊ သင်းပိုင်ကိုလည်းကောင်း ဓားငယ်ဖြင့် ဖြတ်၍ဖြတ်၍ ဆုန်း၍ဆုန်း၍ ချုပ်လုပ်သုံးစွဲကြရန် ငါ့ခွင့်ပြုတော်မူ၏”ဟု ပညတ်တော်မူလေ၏။

ဤသည်ကိုထောက်၍ ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ခွင့်ပြုတော်မမူမီက သင်္ကန်းများသည် ယခုကဲ့သို့ အိမ်ဝန်းကြီး၊ အိမ်ဝန်းငယ်အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် မဟုတ်သေး။ သင်္ကန်းချုပ်ပုံ ချုပ်နည်းကို အရှင်အာနန္ဒာက တီထွင်၍ တင်ပြသည်။ နောက်ပိုင်းမှသာ စနစ်တကျဖြစ်လာ သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် အလိုအလျောက်ပြီးလေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာ၏တီထွင်မှု၊ ဖန်တီးမှုကား သာသနာတစ်လျှောက်လုံးအတွက် အဘယ်မျှအသုံးဝင်၍ အဘယ်မျှ ကျေးဇူးတရားကြီးမားသွားစေကြောင်း အထူးပြောဖွယ် မလိုပေ။ ထိုသင်္ကန်းချုပ်ပုံ၊ ချုပ်နည်းအတတ်ကို ဘယ်နတ်၊ ဘယ်သိကြား၊ ဘယ်ဗြဟ္မာကမှ ဖန်တီးပေးလာသည် မဟုတ်။ လူသားထဲက လူသားတစ်ဦးသာလျှင် ဖြစ်တော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာက ဖန်တီးခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း တီထွင်ခြင်း၊ ဖန်တီးခြင်းဟူသမျှသည် ဦးနှောက်အလုပ်၊ စိတ် အလုပ်ဖြစ်၏။ လူတိုင်း လူတိုင်း၌ ဦးနှောက်အသီးသီးပါရှိကြ၏။ မည်သည့်ဦးနှောက်သာ တီထွင်ဖန်တီးခွင့်ရှိသည်၊ မည်သည့်ဦးနှောက်များ တီထွင်ဖန်တီးခြင်းမရှိစေရဟု ချုပ်ချယ် ဟန့်တားခြင်းမရှိ၊ လွတ်လပ်စွာ တီထွင်နိုင်ကြ၊ ဖန်တီးနိုင်ကြကုန်၏။

ယနေ့ခေတ်ကိုကြည့်လျှင် တီထွင်နိုင်သူများကသာ ကမ္ဘာကိုလွှမ်းမိုးလျက်ရှိနေပုံ ကို မြင်ရမည်ဖြစ်၏။ အဘက်ဘက်တွင် တီထွင်နိုင်သူများသာ ကမ္ဘာ့ရှေ့ဖျားမှ ပြေးနေကြ သည်။ ကမ္ဘာနှင့် ရင်ပေါင်တန်းလိုသော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် ကမ္ဘာ့ရှေ့သို့ ရောက်လို သော်လည်းကောင်း ကိုယ်ထူကိုယ်ထ၊ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးစနစ်ဖြင့် ဆန်းသစ်မှုအဝဝတို့ကို တီထွင်ကြံဆ လုပ်ကိုင်ကြရန် ယနေ့သည် နောက်မကျသေးပေ။

ဒဂုန် ဦးစန်းငွေ

[၁၉၆၇ ခုနှစ်၊ ဇွန်လထုတ် မြဝတီမဂ္ဂဇင်းပါ ဆောင်းပါးကို မူရင်းအတိုင်း ကူးယူဖော်ပြပါသည်။]

၂၀၁၆ ခုနှစ် ၁၀၇
၂၀၁၆ ခုနှစ် ၁၀၇

၂၀၁၆ ခုနှစ် ၁၀၇

“မျက်မှောက်ကာလတွင်
နိုင်ငံတို့၏ စီးပွားရေးအဆင့်အတန်းကို ကြည့်လျှင်
စက်မှုနည်းပညာ စီးပွားရေးပညာရပ်များကို
လက်တွေ့အသုံးချလျက် မည်မျှကုန်ထုတ်လုပ်နိုင်သည်ကို
တိုင်းတာကြည့်လာကြသည့်ခေတ်သို့
ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။”

ကာလသုံးပါး စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးရန်စဉ်းစား

ကမ္ဘာ့စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ မြန်မာ့စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်ပြောင်းလဲမှုတို့ ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ် ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ စဉ်ဆက် မပြတ် ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်မှု (Sustainable Development) သမိုင်းကြောင်းဖြစ်စဉ် တစ်လျှောက် အကောင်းချည်းသာ ဆက်၍မဖြစ်ပေါ်သကဲ့သို့ အဆိုးချည်းဖြစ်ပျက်နေသည် လည်းမဟုတ်၊ အကောင်းအဆိုး ဒွန်တွဲဖြစ်ပေါ် ပြောင်းလဲနေသည်။

သမိုင်းတွင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော ဆုံးရှုံးမှုများ၊ ချို့ယွင်းချက်များကို သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် အနာဂတ်တွင် အလားတူ အမှားများ ထပ်မံမဖြစ်စေရန် ကာကွယ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အတိတ်မှ သင်ခန်းစာယူခြင်းဟုဆိုရာတွင် အမှားများကို ထပ်မံမကျူးလွန်ရန် အရေးကြီး ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် အနာဂတ်ကို စီမံခန့်ခွဲ ခြင်းသည် လူသား၏ အဓိကဉာဏ်ပညာတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး အလွန်အရေးပါ ပါသည်။

ဤနေရာ၌ ပစ္စုပ္ပန်၏ လက်တွေ့အခြေအနေကို နားလည်ရန် “လက်ရှိအရင်းအမြစ် များအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရန်” မှာ အလွန် အရေးပါပါသည်။ မိမိတွင်ရှိသော အားသာချက်၊ အားနည်းချက်များ၊ အခွင့်အလမ်းများကို ဆန်းစစ်ခြင်းဖြင့် အနာဂတ်အတွက် အကောင်းဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်သည်။ ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေများနှင့် လိုက်လျော ညီထွေရှိစေရန် နည်းပညာ၊ လူမှုစီးပွား ပြောင်းလဲမှုများကို စောင့်ကြည့်ပြီး ပြင်ဆင်ဆောင် ရွက်လျက် “အောင်မြင်မှုများကို ပုံစံထုတ် စီမံခန့်ခွဲခြင်း မဟာဗျူဟာ” တစ်ရပ်ကို ထိရောက် ခဲ့သော နည်းဗျူဟာများ (ဥပမာ - ပညာရေး၊ စီးပွားရေး မူဝါဒများ) ကို အနာဂတ်စီမံကိန်း များတွင် အခြေခံနိုင်ပါသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် အနာဂတ်အတွက် ဗျူဟာမြောက်စီမံခန့်ခွဲရန် မူဝါဒ ရေရှည်တည်တံ့ သော ဖွံ့ဖြိုးမှု သို့မဟုတ် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးမှု (Sustainable Development) ကို ဆက်စပ် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရေရှည်တည်တံ့ သော ဖွံ့ဖြိုးမှု သို့မဟုတ် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးမှုသည် အနာဂတ်မျိုးဆက်များ၏ ကိုယ်ပိုင် လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်စွမ်းကို မထိခိုက်စေဘဲ လက်ရှိ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဖြစ်သည်။ (Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.)

ကမ္ဘာ့အဆင့်တွင်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံအဆင့်တွင်လည်းကောင်း ရေရှည်တည်တံ့ သော ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးမှု မူဝါဒလုပ်ငန်းစဉ်များကို လက်တွေ့ အကောင်အထည် ဖော်ကြရာ၌ အခက်အခဲ အတားအဆီး စိန်ခေါ်မှုအချို့ကို ရင်ဆိုင်ကြရလေ့ရှိရာ အန္တရာယ် ကြိုတင်ခန့်မှန်းခြင်း အတိတ်ဖြစ်ရပ်များမှ ပုံစံများကိုခွဲခြမ်းကာ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အန္တရာယ် များ (စီးပွားရေးအကျပ်အတည်း၊ စီးပွားပျက်ကပ်၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်) တို့ကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်နိုင်ရန် လိုအပ်လာသည်။

မျက်မှောက်ကာလ ကြုံတွေ့လာကြရသော စိန်ခေါ်မှုပုံစံအမျိုးမျိုး ကွဲပြားလျက် ကြိုတင်ခန့်မှန်းရန်ခက်ခဲသော မသေချာ မရေရာမှုတို့ကြောင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု (Pre-

paredness) များကို ဘက်စုံမှ စဉ်းစားစီမံလာခဲ့ကြရာ အထူးသဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံနှင့် ဆီလျော်ပြီး ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများ၊ လူမျိုးစရိုက်လက္ခဏာနှင့်အညီ လူ့အရင်းအမြစ် (Human Capital) ကို အဓိက မဏ္ဍိုင်ထားလျက် အသိပညာ၊ အတတ်ပညာများ ပေါင်းစပ်ကြိုးစားကြရမည့် အချိန်ကာလသို့ ရောက်ရှိလာပြီ ဖြစ်သည်။

ယခင်မျိုးဆက်များ၏အတွေ့အကြုံများနှင့် လက်ရှိလိုအပ်ချက်များကို ပေါင်းစပ်၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ညီညွတ်မျှတသော ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ပံ့ပိုးနိုင်ရန် အတိတ်တွင် “ဘာကြောင့် မအောင်မြင်ခဲ့သနည်း” ဆိုသည်ကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ပြီး တီထွင်ဖန်တီးမှုနှင့်အတူ အသစ်အဆန်းကို ဖန်တီးရာတွင် အခြေခံအဖြစ် အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ပိုမိုထိရောက်သော ဖြေရှင်းနည်းများ တီထွင်ကြံဆနိုင်သည့် နည်းပညာလိုအပ်လာသည်။

အထူးသဖြင့် နိုင်ငံစီးပွားရေးတိုးတက်မှု၊ ပြည်သူတို့၏လူမှုစီးပွားတိုးတက်မှုများကို ကမ္ဘာ့ပထဝီနိုင်ငံရေး၊ ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးတို့၏ကြားမှ ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်ရေးအတွက် ကျင့်သုံးရသည့် စီးပွားရေးပညာရပ်နယ်ပယ်သည် ရှေးကနှင့်မတူဘဲ ပိုမိုကျယ်ပြန့်နက်ရှိုင်းလာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ စီးပွားရေးပညာရပ်ကို အစဉ်တစိုက် လေ့လာဆည်းပူးပြီး စီးပွားရေးပညာဖြင့် နိုင်ငံနှင့်ပြည်သူတို့ကို ကျရာကဏ္ဍမှ အလုပ်အကျွေးပြုနေသူများက ကြံတောင့်ကြံခဲ စီးပွားရေးပညာ နှစ် ၁၀၀ အခါသမယ၌ “မြန်မာ့စီးပွားရေး အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန်ကို ပြန်လည်ဝိုင်းဝန်းသုံးသပ်ကြပြီး အနာဂတ်နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူ့အကျိုးတို့တစ်တွေ ဆက်လက်သယ်ပိုးကြရအောင်” ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဝိုင်းဝန်းဖော်ထုတ်ဆွေးနွေးချက်များသည် ပြည့်စုံခြင်းမရှိသေးသည့်တိုင် ဆက်လက်၍ ပွားများလေ့လာအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် စီးပွားရေးစင်္ကြံလမ်းတစ်ခု ဖော်ထုတ်ကြိုးပမ်းတည်ဆောက်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

**ကမ္ဘာနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး အတိတ်သမိုင်းကြောင်း
ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်**

ခေတ်သစ်အစောပိုင်းကာလသည် ပဒေသရာဇ်စနစ်၏ ဆုတ်ယုတ်မှုကာလများအပြီး အမျိုးသားစီးပွားရေး မူဘောင်အသစ်များ စတင်အားကောင်းလာသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ ခရစ္စတိုဖာ ကိုလံဘတ်၏ခရီးစဉ်များအပြီး ကမ္ဘာသစ်နှင့် အာရှတို့သည် ကုန်သွယ်မှုအတွက် အခွင့်အလမ်းသစ်များကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သည်။ ကုန်စည်အချင်းချင်းဖလှယ်သည့် ဘာတာစနစ်မှ စတင်၍ အများလက်ခံနိုင်သည့် ကြားခံငွေကြေးအဖြစ် တီထွင်သုံးစွဲလာခဲ့ရာမှ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုများ ထွန်းကားလာခဲ့ကြသည်။

ဩဇာကြီးမားသောဘုရင်များသည် ၎င်းတို့၏ အဆင့်အတန်းကိုမြှင့်တင်ရန် ပိုမိုအားကောင်းသော ပထဝီစီးပွားရေး အပြောင်းအလဲ၌ ပါဝင်လာခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ၁၇ ရာစုနှင့် ၁၈ ရာစု အစောပိုင်းတွင် စက်မှုလုပ်ငန်း အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် စွမ်းအင်ကူးပြောင်းမှု၊ စက်မှုတော်လှန်ရေးများဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။ ၂၀ ရာစုအတွင်း ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်းသည် ကမ္ဘာ့ဒေသအားလုံးသို့ ပျံ့နှံ့သွားကာ ကမ္ဘာတစ်ဦးကျ

စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန် (GDP per capita) တစ်စစ တိုးလာခဲ့သည်။

စက်မှုတော်လှန်ရေးသည် နည်းပညာဆိုင်ရာ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုနှင့် စွမ်းအင် ပြောင်းလဲခြင်းတို့၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များ တိုးတက်မှု၊ သင်္ဘောတင်ကွန်တိန်နာများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်လာမှု၊ ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ များ၏ တိုးတက်မှုကြောင့် စဉ်ဆက်မပြတ် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို တွန်းအားပေးသည့် အချိုးအကွေ့တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။

အထူးသဖြင့် ၂၀ ရာစုနှင့် ၂၁ ရာစုများတွင် ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းသည် ကမ္ဘာ့စီးပွား ရေးကို ပိုမိုပြောင်းလဲစေခဲ့ပြီး “The world is flat.” ဟု ဆိုရလောက်အောင် ကမ္ဘာရွာကြီး သည် အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်မှုများ ပိုမိုအားကောင်းလာခဲ့သည့်နည်းတူ ရှုပ်ထွေးသော တိုးတက်မှုနှင့် မညီမျှမှုပုံစံများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းနှင့် စီးပွားရေးကျဆင်းမှုများလည်း ကြုံတွေ့ဖြတ်သန်းခဲ့သည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်

မြန်မာ့စီးပွားရေး၏အတိတ်ကိုပြန်လည်လေ့လာလျှင် ရှေးမြန်မာမင်းများ လက်ထက် က ၁၈၂၄ ခုနှစ်အထိ မိရိုးဖလာစီးပွားရေးဖြင့် စတင်ခဲ့သော်လည်း ကိုလိုနီခေတ်စီးပွားရေး မှစတင်၍ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးစီးကြောင်းတွင် ပါဝင်လာခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီကာလ (၁၈၂၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၁ ခုနှစ်ထိ) တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ ဆန်တင်ပို့မှု၊ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း၊ သစ်ထုတ်လုပ်မှုမှ ကျွန်းသစ်များတင်ပို့ခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအဆောက်အအုံနှင့် ဆက်သွယ်မှု ရှိလာခဲ့သည်။ ဂျပန်တို့အာဏာသိမ်းပိုက်ခဲ့သည့်ကာလ (၁၉၄၂- ၁၉၄၅) တွင် အခြေခံစီးပွားရေးအဆောက်အအုံများစွာ ပျက်စီးမှုများကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး စီးပွားရေး ဇောက်ချ လုပ်ကိုင်နိုင်မှု နည်းပါးခဲ့သည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးအတိတ်သမိုင်းကြောင်းကိုပြန်လည်လေ့လာပါကပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ ခေတ်တွင် အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ်ပုံစံ၊ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီခေတ်တွင် ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေးစနစ်ပုံစံ (Socialist Economic System)၊ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ (၁၉၈၈-၁၉၉၇) နှင့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုး ရေးကောင်စီ (၁၉၉၇-၂၀၁၁) လက်ထက် စီမံကိန်းစီးပွားရေးစနစ်နှင့် ဈေးကွက်စီးပွားရေး ရောနှောထားသောပုံစံ (Mixed Economy) တို့ကို ဖြတ်သန်းခဲ့သည်။

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်း ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေးတို့ကို ကြိုးပမ်းဆဲအဆင့်အဖြစ် မြန်မာ့စီးပွားရေးခေတ်ပြောင်း စနစ်ပြောင်းတို့ကို ဖြတ်ကျော် နေရဆဲ၊ မေခရို စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုတို့အတွက် အားထုတ်နေရဆဲပင် ဖြစ်သည်။

အတိတ်သမိုင်း၏အကျိုးဆက်အရလိုအပ်လာသည့် စက်မှုနည်းပညာစီးပွားပညာ

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအတိတ်သမိုင်းကြောင်းတွင် စက်မှုတော်လှန်ရေး အလှည့်အပြောင်း သည် နိုင်ငံတို့၏ စီးပွားရေးတိုးတက်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ်အခြေခံလိုအပ်ချက်အဖြစ် တွေ့ရှိ လာခဲ့ကြပြီးနောက် စက်မှုနည်းပညာစီးပွားရေးပညာများ၏ အရေးပါအရာရောက်မှုက

ရှေ့တန်း သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ မျက်မှောက်ကာလတွင် နိုင်ငံတို့၏ စီးပွားရေးအဆင့်အတန်းကို ကြည့်လျှင် စက်မှုနည်းပညာ စီးပွားရေးပညာရပ်များကို လက်တွေ့အသုံးချလျက် မည်မျှ ကုန်ထုတ်လုပ်နိုင်သည်ကို တိုင်းတာကြည့်လာကြသည့်ခေတ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၏ ဆင့်ကဲပြောင်းလဲမှုအဆင့်များကို စက်မှုလုပ်ငန်း ၁ ဒသမ ၀ မှ ၄ ဒသမ ၀ (Industry 1.0 to 4.0) ဟူ၍ သတ်မှတ်လာကြရာ စက်မှု 3.0 (ဒစ်ဂျစ်တယ်စနစ်) နှင့် စက်မှု 4.0 (ကွန်ရက်လုပ်ငန်း) အထိ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

အလားတူ စီးပွားရေးပညာရပ်များသည် နည်းပညာအခြေပြု စီးပွားရေးပညာရပ်များသာမက ကမ္ဘာ့ပထဝီနိုင်ငံရေးနှင့် ပထဝီစီးပွားရေးပြောင်းလဲမှု အားပြိုင်မှုများနှင့်အညီ နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒ အပါအဝင် စီးပွားရေးပညာရပ်နယ်ပယ်များ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာသည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးပညာနယ်ပယ်သို့ သမင်လည်ပြန်ကြည့်ခြင်း

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ပြောင်းလဲတိုးတက်မှု ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်ကြောင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြောင်းလဲတိုးတက်မှု ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်သည် လိုက်ပါစီးမောနေသကဲ့သို့ မြန်မာ့စီးပွားရေး၏ အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလစိန်ခေါ်မှုများ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်တို့ကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားနိုင်ရန် စက်မှုနည်းပညာ စီးပွားရေးပညာရပ်များ စတင်သင်ကြားခဲ့ကြသည့် သမိုင်းကြောင်းကို သမင်လည်ပြန်ကြည့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံသို့အခြေချရောက်ရှိလာခဲ့သည်မှာ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်တွင် ၁၉၂၄ ခုနှစ်မှ စတင်၍ Department of Economics ဟူ၍ စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ချိန်မှ စတင်၍ ယခုဆိုလျှင် ၁၀၁ နှစ်ထဲ ဝင်ရောက်နေပြီဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေး ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုများအားဆောင်ရွက်ရန် စီးပွားရေးပညာသည် မဖြစ်မနေ လေ့လာရန် အခြေခံလိုအပ်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

စီးပွားရေးပညာရပ်သည် နိုင်ငံနှင့်ပြည်သူများ၏ စားဝတ်နေရေးနှင့် လူမှုအဆင့်အတန်း မြင့်မားရေးတို့အတွက် နိုင်ငံတော်အကျိုးကို သယ်ပိုးဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အကျိုးပြုခဲ့သည့် ဘာသာရပ်ကြီးဖြစ်ပါသည်။ ဝီရိယ၊ သစ္စာ၊ ဉာဏ၊ သမာဓိသည် စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်များ၏ ဆောင်ပုဒ်ဖြစ်ပြီး ယင်းကိုလက်ကိုင်ထား၍ စီးပွားရေးပညာရပ်သည် ကဏ္ဍစုံအတွက် အသုံးဝင်ခဲ့သည်။

စီးပွားရေးပညာ၏ အသုံးဝင်မှု

လူမှုရေးသိပ္ပံပညာရှင်ထောင့်မှ သုံးသပ်လျှင် စီးပွားရေးပညာသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ရှားပါးသည့် သယံဇာတ (မြေယာ၊ လုပ်သား၊ အရင်းအနှီး၊ နည်းပညာ စသည်) တို့ကို မည်သို့ခွဲဝေ၊ လဲလှယ်အသုံးပြုခြင်းအား နားလည်ရန် သိပ္ပံနည်းကျ နည်းစနစ်များကို အသုံးပြုသည်ဟု ဆိုသည်။ ယနေ့ စီးပွားရေးပညာရှင်များသည် “ထိရောက်မှု (Effectiveness) နှင့် စွမ်းဆောင်ရည် (Efficiency) ကို မည်သို့ဖန်တီးရမည်နည်း” ဟူသည်ကို နိုင်ငံများ၏ အစိုးရတို့အတွက် မူဝါဒများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် လေ့လာဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ စီးပွားရေးပညာကို နားလည်စေခြင်းအားဖြင့် ရှားပါးမှု (Scarcity)၊ အမျိုးမျိုးအသုံးပြု၍ ရရှိသည့် အနေအထား (Alternative Uses) မှ ရွေးချယ်အသုံးပြုမှု (Problem of Choice)

ကို သိရှိဆောင်ရွက်နိုင်စေသည်။

လက်တွေ့ဘဝမှာ စီးပွားရေးပညာ

စီးပွားရေးပညာသည် လူတို့၏နိစ္စရှုထောင့် တွေ့ကြုံရသည့် စား၊ ဝတ်၊ နေရေးတို့နှင့် ဆက်စပ်နေပေသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ စီးပွားရေးပညာကို စူးစိုက်စောက်ချလေ့လာမှု မပြုသည့်တိုင် လူတိုင်း၊ လူတိုင်း စီးပွားရေးပညာအသိကို အခြေခံသဘောအားဖြင့် သိရှိဖို့ လိုအပ်မည်ဖြစ်ပေသည်။ “Economics” ဟူသည့် ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းသည် ဂရိစကားလုံး “Oikonomia” ဟူသည့် ဂရိစကားလုံး (Greek word) မှ ဆင်းသက်လာခဲ့ပါသည်။ ယင်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ အိမ်တွင်း စီမံခန့်ခွဲမှု (household management) ဖြစ်သည်။ “Oikonomia” တွင် စကားလုံး “oikos (household)” နှင့် “nemein (management and dispensation)” တို့ ပါဝင်ခြင်းကြောင့် ဂရိအတွေးအခေါ်ပညာရှင် အရစ္စတိုတယ် (Aristotle, the Greek Philosopher) က စီးပွားရေးပညာကို “အိမ်တွင်းစီမံခန့်ခွဲမှု” သိပ္ပံပညာရပ်အဖြစ် ခေါ်ဆိုခဲ့သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အိမ်ရှင်မတစ်ဦးသည်ပင်လျှင် ဝင်ငွေနှင့်ထွက်ငွေ လုံလောက်စေရန်၊ အကြွေးမတင်စေရန် စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ အကန့်အသတ်နှင့် ရရှိသော မိသားစုဝင်ငွေအား တစ်အိမ်သားလုံး စားဝတ်နေရေးအတွက် အလျဉ်မီစေခြင်း၊ လောက်ငမှုဖြစ်စေရန် စီမံခန့်ခွဲခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးပညာနှင့် ကင်းလွတ်၍ မရနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေးပညာသည် လူပုဂ္ဂိုလ်၊ အိမ်ထောင်စုများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံအစိုးရများ အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံအကျိုးပြု စီးပွားရေးပညာ

စီးပွားရေးပညာအား လေ့လာခြင်းအားဖြင့် စီးပွားရေး တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ စားသုံးသူများ၏ အပြုအမူကို လွှမ်းမိုးစေနိုင်မှု၊ မူဝါဒ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား ပြဋ္ဌာန်းသည့် အချက်အလက်များကို ထိုးထွင်းသိမြင်စေသည်။ ဤအသိပညာက မိမိတို့ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လောကကို ပုံသွင်းပေးသည့် အင်အားစုများကို ပိုမိုနားလည်စေနိုင်သည်။ ကမ္ဘာကြီးအား ပိုမိုနားလည်စေနိုင်သည်။

ထို့ပြင် စီးပွားရေးပညာကို လေ့လာခြင်းဖြင့် အစိုးရစည်းမျဉ်းများ၊ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဈေးကွက် အင်အားစုများနှင့် စီးပွားရေးအပေါ် မူဝါဒများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု အပါအဝင် လူတို့၏ဘဝတွင် ကဏ္ဍအဖုံဖုံကို တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ထိုးထွင်းသိမြင်မှုများ ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။ စီးပွားရေးပညာသည် အလျင်အမြန် ခေတ်မီပြောင်းလဲနေသည့် ကမ္ဘာ့စိန်ခေါ်မှုများကို မဟာဗျူဟာကျကျ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဖို့ ကိုက်ညီဆောင်ရွက် ပြင်ဆင်နိုင်ရေးအတွက်လည်း ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။

စီးပွားရေးပညာ ခက်မဖြာ

လက်တွေ့ဘဝတွင် စီးပွားရေးပညာကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းနှင့် စီးပွားရေးသိအိုရီတွေကို တကယ့်ကမ္ဘာ့အခြေအနေများတွင်

မည်သို့ အသုံးပြုနိုင်သည်ကို သိရှိအသုံးချနိုင်စေသည်။ စီးပွားရေးပညာသည် မည်သည့်နယ်ပယ်နှင့်မဆို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုရနိုင်ပါသည်။ စီမံခန့်ခွဲမှုပညာ၊ ပြည်သူ့ရေးရာစီမံခန့်ခွဲမှု၊ စာရင်းပညာ စသည်တို့သည် မည်သည့်နယ်ပယ်မဆို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုနေရပြီး အင်ဂျင်နီယာနယ်ပယ်တွင် Engineering Economics၊ ကျန်းမာရေးနယ်ပယ်တွင် Health Economics ၊ စိုက်ပျိုးရေးနယ်ပယ်တွင် Agriculture Economics ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နယ်ပယ်အတွက် Environmental Economics၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနယ်ပယ်တွင် Business Economics၊ အဖွဲ့အစည်းများ နယ်ပယ်တွင် Institutional Economics စသည်ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ နယ်ပယ်အသီးသီးတွင် စီးပွားရေးပညာ သဘောတရားများအား ထည့်သွင်းအသုံးပြုနိုင်သည်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တွေ့မြင်ရမည် ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့ပထဝီနိုင်ငံရေး၊ ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး အပြောင်းအလဲများ တည်ရှိသကဲ့သို့ လိုအပ်ချက်များအရ စီးပွားရေးပညာကို ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးမှ အသုံးချနိုင်ရန် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်မှုများလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ အခြေချရောက်ရှိလာခဲ့သည့် စီးပွားရေးပညာသည် စီးပွားရေးတက္ကသိုလ် မူလဘာသာရပ်ကြီးများဖြစ်သော ဘောဂဗေဒ၊ ဝါဏိဇူဗေဒ၊ စာရင်းအင်းပညာ၊ စီမံခန့်ခွဲမှုပညာမှစ၍ စီးပွားရေးအခြေခံဘာသာရပ်များကို Multi-disciplinary စနစ်ဖြင့် MPA, MBA, MDev.S, MBF, MAS, MMM စသည်ဖြင့် စီးပွားရေးပညာဘွဲ့ရများကို ကျောင်းအသီးသီးမှ မွေးထုတ်ကာ တပ်ဘက်၊ နယ်ဘက် ပြည်သူ့ရေးရာ စသည့် ကဏ္ဍများတွင်သာမက ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများတွင်ပါ ကဏ္ဍစုံ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြပါသည်။ စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်များ၊ သမဝါယမတက္ကသိုလ်များ၊ ကောလိပ်များ၊ မဟာဌာနများ၊ စီးပွားရေးပညာဌာန အသီးသီးမှ မွေးထုတ်ပေးလျက်ရှိသော ဘွဲ့ကြိုများ၊ ဘွဲ့လွန်ဒီပလိုမာများ၊

“ ကမ္ဘာ့ပထဝီ
နိုင်ငံရေး၊ ပထဝီ
စီးပွားရေးနှင့်
မြန်မာ့စီးပွားရေး
အပြောင်းအလဲများ
တည်ရှိသကဲ့သို့
လိုအပ်ချက်များအရ
စီးပွားရေးပညာကို
ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးမှ
အသုံးချနိုင်ရန်
ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ
ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်မှု
များလည်း ပေါ်ပေါက်
လာခဲ့သည်။ ”

မဟာဘွဲ့များ၊ ပါရဂူဘွဲ့များအား နိုင်ငံ့အကျိုးပြုစေရန် စဉ်ဆက်မပြတ် မွေးထုတ်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြပါသည်။

အသီးတစ်ရာ အညှာတစ်ခု

လက်ရှိတွင် စီးပွားရေးပညာဆိုင်ရာ ဘွဲ့ရများသည် အသီးတစ်ရာ အညှာတစ်ခုဆို သကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်၏ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် မိမိတို့ သင်ယူတတ်မြောက်ထားသော စီးပွားရေး ပညာရပ်များကို အသုံးချ၍ နယ်ပယ်အသီးသီး၊ ရာထူးတာဝန်အဆင့်ဆင့်တို့တွင် နိုင်ငံ့အတွက် အရေးကြီးသောတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်လျက်ရှိကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် “စီးပွားရေး ပညာ နှစ် ၁၀၀” ရာပြည့်အထိမ်းအမှတ် အခမ်းအနားကြီးကို အောင်မြင်စွာ ကျင်းပခဲ့ခြင်းအားဖြင့် နယ်ပယ်နှင့် အလွှာအသီးသီးမှ အင်အားများစုစည်းကာ စီးပွားရေးပညာရပ် နယ်ပယ် ပိုမိုကျယ်ပြန့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေခဲ့သည်။

မျိုးဆက်သစ်လူငယ်များ ပိုမိုသိရှိလေ့လာသင်ယူ အသုံးချနိုင်စေရေး၊ နိုင်ငံ့စီးပွားရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ထုတ်ကုန်များ တိုးတက်အောင်မြင်စေရေး၊ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းကောင်းများ ဖော်ထုတ်နိုင်ရေးတို့ကို ရည်မှန်းချက်ထားပြီး နိုင်ငံအကျိုးပြုဘာသာရပ်ကြီးဖြစ်သည့်အတွက် “စီးပွားရေးပညာ နှစ် ၁၀၀” ရာပြည့် အထိမ်းအမှတ် အခမ်းအနားကြီးကို “စီးပွားပညာ နှစ် ၁၀၀ ပြည်သူ့အကျိုး တို့သယ်ပိုး” ဆောင်ပုဒ်ဖြင့် “စီးပွားရေး ပညာ နှစ် ၁၀၀” ရာပြည့်အထိမ်းအမှတ်အား ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်နှင့် ၂၉ ရက်နေ့တို့တွင် နေပြည်တော်၌ စီးပွားရေးပညာဘွဲ့ရများက စုပေါင်းဆင်နွှဲခဲ့ကြသည်။ အထိမ်းအမှတ်အခမ်းအနားတွင် ဖွင့်ပွဲ၊ ပြခန်းနှင့် ကုန်စည်ပြပွဲ၊ စာတမ်းဖတ်ပွဲနှင့် မိတ်ဆုံညစာစားပွဲတို့ ပါဝင်ခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အခွင့်အခါအား အသုံးချလျက် စီးပွားရေးပညာ နှစ် ၁၀၀ မှသည် နိုင်ငံ၏အနာဂတ်တွင် နိုင်ငံ့စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆီသို့ ဦးတည်၍ စီးပွားပညာစွမ်းအားဖြင့် နိုင်ငံ့စီးပွား မြှင့်တင်နိုင်ရန်၊ ဖွံ့ဖြိုးမှု စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အနာဂတ် အလားအလာတို့အား ဖော်ထုတ်နိုင်ပါရန်၊ စီးပွားပညာအနေဖြင့် နိုင်ငံ့အနာဂတ်အတွက် စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် ပညာတန်ဆောင်အဖြစ် အသုံးချနိုင်စေရန်၊ စီးပွားပညာ နှစ် ၁၀၀ မှသည် အနာဂတ် နိုင်ငံ့စီးပွား မြှင့်တင်နိုင်စေရေးအတွက် ရည်မှန်း၍ စာတမ်းဖတ်ပွဲ၏ Theme အား ဖွံ့ဖြိုးမှုအခွင့်အလမ်းများနှင့် အနာဂတ်အလားအလာ (Development Opportunities and Perspectives) ဟု သတ်မှတ်ကာ “စီးပွားရေးပညာ နှစ် (၁၀၀)” ရာပြည့် စာတမ်းဖတ်ပွဲကို ဦးဆောင်နာယက ဆရာကြီး၊ ဆရာမကြီးများ၏ လမ်းညွှန်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ စီးပွားရေးပညာဘွဲ့ရများစုစည်းကာ ဆောင်ပုဒ်ရွေးချယ်ခြင်း၊ အစီအစဉ်များ စုပေါင်းသတ်မှတ်ရေးဆွဲခြင်း၊ ကော်မတီများဖွဲ့၍ စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

မျက်မှောက် စိန်ခေါ်မှုများကိုကျော် အနာဂတ်ကိုမျှော်

မျက်မှောက်ကာလ ပထဝီနိုင်ငံရေးနှင့် ပထဝီစီးပွားရေးကိစ္စရပ်များအား လေ့လာကြည့်ပါက စာတမ်းဖတ်ပွဲပြီးသည့် ရှစ်လတာကာလအတွင်း အင်အားကြီးနိုင်ငံများဖြစ်သည့် အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့အကြား ကုန်သွယ်ရေးစစ်ပွဲ၊ အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာ အားပြိုင်မှုများ၊ Dedollarization ကဲ့သို့သော ငွေကြေးစစ်ပွဲများ၊ အမျိုးသားအကျိုးစီးပွား အကာအကွယ်ပေးရေးမှုများ ပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နည်းပညာစစ်ပွဲများ၊ ရုရှား-ယူကရိန်း၊ အစ္စရေး-အီရန်၊ အိန္ဒိယ-ပါကစ္စတန် စစ်ပွဲနှင့် ထိုင်း-ကမ္ဘောဒီးယား၊ ထိုင်ဝမ်ရေလက်ကြား၊ တောင်တရုတ်ပင်လယ်၊ တောင်ကိုရီးယားကျွန်းဆွယ်နှင့် နိုင်ငံရေးတင်းမာမှုများကြောင့် စက်သုံးဆီ၊ စားသုံးဆီ၊ ရွှေဈေးကွက်၊ ကုန်သွယ်ရေးတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုများ၊ မေခရိုစီးပွားရေး မတည်ငြိမ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေလျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက် အားနည်းခြင်း၊ ကုန်စည်စီးဆင်းမှုများ အကန့်အသတ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်

မျက်မှောက်ကာလ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းများ ဖြစ်ပေါ် စေသည့် အကြောင်းအရင်းများ

 <p>COVID-19</p>			 <p>Digital + AI</p>	
<p>Covid-19သက်ရောက်မှု</p> <ul style="list-style-type: none"> • ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက် အားနည်းလာခြင်း • ကုန်စည်စီးဆင်းမှု ကန့်သတ်မှုများလာခြင်း • လူမှုစီးပွားထိခိုက်၍ စီးပွားရေးကျဆင်းခြင်း • ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးစနစ် ကောင်းမွန်ရန်လိုခြင်း 	<p>Geopolitics & Geoeconomic</p> <ul style="list-style-type: none"> • အင်အားကြီးနိုင်ငံများ အကြားအားပြိုင်မှုများ • အမျိုးသားအကျိုးစီးပွား အကာအကွယ်ပေးရေးမှု • ကုန်သွယ်ရေး၊ ငွေကြေး၊ နည်းပညာ စစ်ပွဲများ • ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်မှု နှင့် ငွေကြေးဖောင်းပွမှု 	<p>Climate Change</p> <ul style="list-style-type: none"> • ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ကြောင့်သဘာဝဘေးများ • နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအခြေခံ အဆောက်အအုံများနှင့် စီမံမျိုးကွဲများ ပျက်စီးခြင်း • လူမှုစီးပွား ထိခိုက်မှု ကြီးလာခြင်းသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရန် လိုအပ်လာခြင်း 	<p>Digital Transforming (Digital +AI)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ဒီဂျစ်တယ်စနစ်အသုံးချမှု ကျယ်ပြန့်လာခြင်း • နည်းပညာကွာဟမှုနှင့် နည်းပညာအခြေခံ အဆောက်အအုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်လိုအပ်ခြင်း • ဆိုင်ဘာလုံခြုံရေးနှင့် နည်းပညာဆန့်ကျင်မှုများ 	<p>Rising Population</p> <ul style="list-style-type: none"> • စားနပ်ရိက္ခာ၊ ရေစွမ်းအင် လုံခြုံရေးအတွက်ရေတို/ ရှည်စီမံကိန်းများလိုခြင်း • ဆင်းရဲမှုနှင့်ဖွံ့ဖြိုးမှုကွာဟချက်ကြီးမားလာခြင်း • Migration စိန်ခေါ်မှုများ • အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးရန် လူ့စွမ်းအားစီမံကိန်းများ

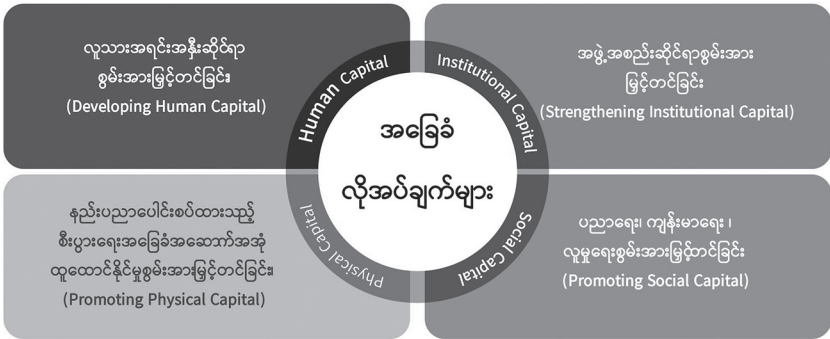
သက်ရောက်မှုများ၊ ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေးနှင့် AI နည်းပညာအသုံးပြုမှု၏ သက်ရောက်မှုများ၊ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စွမ်းအင်လုံခြုံရေး စသည့် အကြောင်းအချက်များသည် မျက်မှောက်ကာလ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် စိန်ခေါ်မှုများပင် ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး စိန်ခေါ်မှုများအား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းသစ်များနှင့်အတူ အနာဂတ်တွင် ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်သင့်သည့် စီးပွားရေးမူဝါဒအသစ်နှင့် အမျိုးသားစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမဟာဗျူဟာ ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ချိန်၌ လိုအပ်မည့် အခြေခံလိုအပ်ချက်များမှာ -

- လူသားအရင်းအနှီးဆိုင်ရာ စွမ်းအားမြှင့်တင်ခြင်း (Developing Human Capital)
- နည်းပညာပေါင်းစပ်ထားသည့် စီးပွားရေးအခြေခံအဆောက်အအုံ ထူထောင်နိုင်မှု စွမ်းအားမြှင့်တင်ခြင်း (Promoting Physical Capital)
- အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာစွမ်းအားမြှင့်တင်ခြင်း (Strengthening Institutional Capital)

- ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး ၊ လူမှုရေးစွမ်းအားမြှင့်တင်ခြင်း (Promoting Social Capital) တို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။

အနာဂတ်တွင် ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်သင့်သည့် စီးပွားရေးမူဝါဒအသစ်နှင့် အမျိုးသား စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာရေးဆွဲအကောင် အထည်ဖော်ချိန်၌ လိုအပ်မည့် အခြေခံလိုအပ်ချက်များ

“အတိတ်ဆိုသည်မှာ အိပ်မက်မဟုတ်၊ အနာဂတ်ကိုဆောက်တည်ရန် အုတ်မြစ် ဖြစ်သည်” ဟူသောဆောင်ပုဒ်ဖြင့် စီးပွားရေးပညာ၏ အဓိကတန်ဖိုး “ဝီရိယ၊ သစ္စာ၊ ဉာဏ၊ သမာဓိ” ကို အခြေပြုကာ ပြည်သူ့အကျိုးသယံပိုးနိုင်ရန်နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး အတိတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကိုသုံးသပ်၍ အနာဂတ်ကို မျှော်မှန်းဆောင်ရွက်ကြရမည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေးဖြစ်ပေါ် ပြောင်းလဲမှု ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်တစ်ခုလုံး၏ အတက်အကျ၊ စိန်ခေါ်မှုနှင့် မျှော်လင့်ချက်များကို ခြုံငုံသုံးသပ်၍ အနာဂတ်အတွက် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးမှုလမ်းကြောင်းရှာဖွေရန် ကြိုးပမ်းကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါက်တာဝါဝါမောင်

ရည်ညွှန်းကိုးကား

- Sustainable Development, Sustainable development - Wikipedia
- Khin Maung Kyi et. al. (2000). Economic Development of Burma: A Vision and A Strategy.
- Myat Thein (2004). Economic Development of Myanmar, ISEAS, Singapore.
- David I. Steinberg, Burma/ Myanmar What Everyone Needs to Know
- Trade Policy Reform in Myanmar (1988–2010) ၊ San San Win, University Research Journal 2014, Vol.7, No. 4 (2014)
- <https://www.macrotrends.net/countries/MMR/myanmar/gdp-growth-rate>

- Alliance politics across the Indo-Pacific: an offensive realist analysis of the QUAD's transformation.
- The institutionalization of the Indo-Pacific: problems and prospects
- A seat at the table: The role of regional multilateral institutions in US Indo-Pacific strategy
- Christina J. Schneider, The Political Economy of Regional Integration, Department of Political Science, University of California San Diego, La Jolla, California 92093
- David I. Steinberg, Burma/ Myanmar What Everyone Needs to Know
- ဝါလီမန်ခေတ် မြန်မာ့စီးပွားရေးစီမံကိန်းဖြစ်စဉ်နှင့် နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒအမြင်၊ ဦးသန်းဝင်းရွှေ
- မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆန်းစစ်ချက်၊ သက်ထွန်းဦး (၂၀၁၅)
- မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွေးမြင်ချက်နှင့် မဟာဗျူဟာ၊ ဒေါက်တာခင်မောင်ကြည်၊ ဒေါက်တာရော်နယ်ဖင်ဒေလေ၊ ဒေါက်တာ အာရ်-အမ်-ဆွန်ဒရမ်၊ ဒေါက်တာ မြမောင်၊ ဒေါက်တာမင်းမျိုးညွန့်၊ ဦးဇော်ဦးနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပညာရှင်များ (၂၀၀၀)
- ကိုဗစ်-၁၉ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် စီးပွားရေးသက်ရောက်မှုများအပေါ် ကုစားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ထားရှိမှုအခြေအနေ
- ပြည်ရေးရွာမှု၊ ယုံကြည်အပ်နှံမှုအားသွန်ကြိုးပမ်းမှု ထမြောက်အောင်မြင်မှုတစ်ရပ်၏ သမိုင်းဝင်မှတ်တမ်းများ။
- မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွေးမြင်ချက်နှင့် မဟာဗျူဟာ (၂၀၀၇)
- လွန်ခဲ့သည့် ၇၂ နှစ်က ဆိုရန်တိုဗီလာစီမံကိန်း
- <https://burma.irrawaddy.com/on-this-day/2019/06/06/193836.html>

ရန်ကင်းမြို့တွင် မြေဈေး လွန်စွာမြင့်တက်ခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းသည် ဈေးကွက်စီးပွားရေး၏အခြေခံဖြစ်သော ဖြည့်နိုင်စွမ်းနှင့် လိုအပ်ချက် Supply and demand တွင် အားနည်းမှုကြောင့်ဖြစ်သည်။”

၀၂၀၁၆

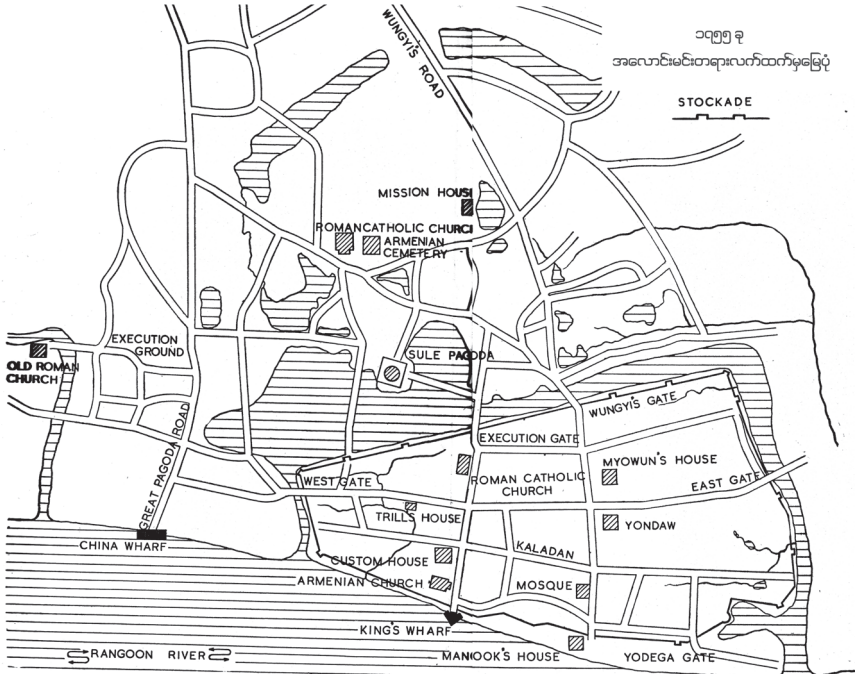
မိမိတို့ရန်ကုန်မြို့တွင် ကမ္ဘာ့အတိုင်းအတာနှင့်ပင် ကျော်ကြားသော ရွှေတိဂုံ စေတီတော်၏ သမိုင်းကိုအခြေခံသော ရန်ကုန်မြို့သည် မြတ်စွာဘုရားလက်ထက် ဘီစီ ၅ ရာစု၊ ၆ ရာစုကပင် တည်ရှိခဲ့ရပေမည်။ မြို့၏အမည်သည်လည်း ဥက္ကလာပ၊ ဒဂုံမှ ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်ဟု မှတ်သားကြပါသည်။ ထိုသည်ကိုအခြေခံသော ရန်ကုန်မြို့သည် ရာစု နှစ်ပေါင်းများစွာအတွင်း ရှေးမြန်မာမင်းများခေတ်၊ ဗြိတိသျှတို့အုပ်ချုပ်စဉ်ကခေတ်၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးစခေတ် စသည်ဖြင့် ခေတ်အဆက်အဆက် ဖြတ်သန်းခဲ့ရသောမြို့ ဖြစ်ပါ သည်။ စာရေးသူသည် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ မြို့ပြစီမံကိန်းပညာ (Urban Planning) ကို လေ့လာခဲ့ရာ မည်သည့်မြို့၊ မည်သည့်တိုင်းပြည်မဆို အိမ်ရာကဏ္ဍတွင် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိကြ ပါသည်။ ဤဆောင်းပါးတွင် စိတ်ဝင်စားစရာ ရန်ကုန်မြို့၏ သမိုင်းကိုအကျဉ်းချုံးတင်ပြ လျက် ရန်ကုန်မြို့တော်၏စိန်ခေါ်မှုများမှ အများပြည်သူတို့အတွက် လွန်စွာအရေးကြီးသော အိမ်ရာကဏ္ဍကို ဖော်ပြရန်ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် ရန်ကုန်မြို့

လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်ကျော်ကာလ ၂၀၁၄ ခုနှစ်က စာရေးသူ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင် သာယာရေးကော်မတီတွင် အကြံပေးပညာရှင်အဖြစ် လုပ်ကိုင်နေစဉ် ကမ်းနားလမ်းနှင့် ဆူးလေဘုရားလမ်းထောင့်ရှိ ယခင်တရားရုံးအဆောက်အအုံကို ကြယ်ငါးပွင့်ဟိုတယ်အဖြစ် ပြင်ဆင်နေသည်ကို စိစစ်ရန် ရောက်ခဲ့ပါသည်။ တူးနေသောမြေကြီးအောက်ကို လေ့လာ သောအခါ ထိုနေရာသည် ဗြိတိသျှတို့ ရန်ကုန်မြို့ကို ပြန်လည်တည်ဆောက်သော ၁၉ ရာစုနှစ် အလယ်ပိုင်းမတိုင်မီမှ ယူဆရသော ရှေးပစ္စည်းများ တွေ့ရပါသည်။ ထိုသည်တို့ မှာ ရှေးတရုတ်ကြော့ပန်းကန်အကွဲအစများ၊ ပျူခေတ်၊ ပုဂံခေတ်မှ ယူဆရသော အုတ်ကျိုး များ စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွေ့ရှိချက်သည်ပင် အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သော ရန်ကုန်မြို့ နေရာသည် လွန်ခဲ့သောရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာမှစ၍ လူများအသုံးပြုနေထိုင်ခဲ့သော နေရာ ဖြစ်သည်ကို ထောက်ခံလျက် ရှိပါသည်။ မြို့ပြစီမံကိန်းပညာအရ တိကျသောမြေပုံများသည် အလောင်းဘုရားလက်ထက်မှ မြေပုံဟုဆိုသော ဆူးလေစေတီတော်ဝန်းကျင်ပုံနှင့် ရွှေတိဂုံ စေတီတော်ဝန်းကျင်တစ်ပုံသာ ရှေးအကျဆုံးမြေပုံများအနေနှင့် စာရေးသူတွင် ရှိပါသည်။ စိတ်ဝင်စားစရာမှာ ထိုပုံတွင် မြို့ဝန်၏အိမ်နေရာပါသည့်အပြင် (Manook's house) ဟု လည်း တွေ့ရပါသည်။ သမိုင်းစာပေများတွင် (ကုလားဝန် မန္တတ်) ဟု ပါလေ့ရှိရာ မန္တတ်သည် အနောက်နိုင်ငံသားများအရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တာဝန်ပေးခြင်းခံရသော ဝန်တစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့ သည်။ ထိုအာမေးနီးယန်လူမျိုး မန္တတ်ကိုပင် ရန်ကုန်မြို့ဝန်အဖြစ်လည်း တာဝန်ပေးခံရသည် ဟု ဖတ်ဖူးပါသည်။ တစ်ဖန် အခြားစာပေအရ မန္တတ်သည် ရန်ကုန်မြို့တွင် ချမ်းသာသော ကုန်သည်သူဌေးကြီးတစ်ဦးဖြစ်ပြီး သူ၏အိမ်သည် ၁၈၃၆ ခုနှစ်ကပင် ရန်ကုန်မြို့တွင် ရှိသည် ဟုလည်း ပါရှိသည်။ (The Armenian Church in Rangoon, Posted on August 25, 2014 by Sharman) ထိုသည်တို့မှသုံးသပ်ရသော် အမည်တူ မန္တတ်နှစ်ဦးရှိခဲ့ပြီး တစ်ဦးသည် ကုန်သည်၊ အခြားတစ်ဦးသည် ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် (၁၈၁၉-၁၈၃၇)တွင် မြန်မာ မင်းများကို ခစားသောသူ ဖြစ်ပေမည်။ ထို့ကြောင့် အောက်တွင်ဖော်ပြသော မြေပုံသည်

ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်မှဖြစ်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

မြေပုံအရ ထိုစဉ်က ဆူးလေဘုရားတောင်ဘက်တွင် ရေကန်ရှိပြီး ထိုရေကန်သည် ရန်ကုန်မြစ်နှင့် ဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်။ အခြားသောစိတ်ဝင်စားစရာများသည် ကုန်သည် လမ်းနှင့် ပန်းဆိုးတန်းလမ်းထောင့်ရှိ အာမေးနီးယန်းဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် ဗိုလ်အောင်ကျော် လမ်းနှင့် အနော်ရထာလမ်းထောင့်ရှိ စိန်ပေါလ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတို့သည် ထို ၁၉ ရာစု အစပိုင်းတွင် တည်ရှိခဲ့ပြီး ဗြိတိသျှတို့မြို့ကို ပြင်ဆင်တည်ဆောက်စဉ်က မရွေ့ဘဲ ထားရှိခဲ့ သည်ဟု ယူဆရသည်။

ပုံ(၁) အလောင်းမင်းတရားလက်ထက် ရန်ကုန်မြေပုံဟု ဖော်ပြထားသော မြေပုံဖြစ်သည်။ သို့သော် ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ရေးဆွဲခဲ့သောမြေပုံဖြစ်မည်ဟု ယူဆရပါသည်။

အင်္ဂလိပ်လက်ထက် ရန်ကုန်မြို့

ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာတို့အပေါ် ပထမအကြိမ် စစ်နိုင်ပြီး မော်လမြိုင်မြို့အနီး ကျိုက်ခမီတွင် Emherst ဟူသောအမည်ဖြင့် မြို့တည်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ် စစ်နိုင်ပြီး ရန်ကုန်မြို့ကို အင်္ဂလိပ်တို့၏အောက် မြန်မာနိုင်ငံမြို့တော် အဖြစ်တည်ရန် ပြောင်းလဲဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် ကိုလိုနီနိုင်ငံများ သိမ်းယူ ခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်သည် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းပြည်တို့မှ သယံဇာတများကို သယ်ယူ ရန်ဖြစ်သဖြင့် ရုံးစိုက်ရာ ကိုလိုနီမြို့တို့၏တည်နေရာတို့သည်သင်္ဘောများ ဝင်ထွက်နိုင်ရန် ဆိပ်ကမ်းမြို့များသာ ဖြစ်ကြသည်။ ၁၈၅၃ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့အတွက် ပထမဦးစွာ မြို့ပြ

စီမံကိန်းရေးဆွဲသော အင်ဂျင်နီယာသည် Fraser ဖြစ်သောကြောင့် ယခု ရန်ကုန်မြို့၏ စီးပွားရေးဇုန် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်းနှင့် ကမ်းနားလမ်း၊ ဆူးလေစေတီတော်ဝန်းကျင် ဧရိယာကို Fraser plan ဟု ယခင်ကခေါ်ကြသည်။ ထိုသူကို လေးစားအသိအမှတ်ပြုသော အားဖြင့်လည်း ယခုအနော်ရထာလမ်းကို Fraser Street ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော် Fraser ပထမရေးဆွဲခဲ့သောပုံသည် ပြင်ဆင်မှုများ ရှိခဲ့ပေမည်။ စာရေးသူတွင်ရှိသော ၁၈၅၃ ခုနှစ်မှ Fraser ရေးဆွဲသောမြေပုံသည် ၁၉ ရာစုနှစ်အဆုံးပိုင်း ရန်ကုန်မြေပုံများနှင့် များစွာ ကွာခြားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့ပြပုံစံသည် ကိုလိုနီဝါဒနှင့်ကိုက်ညီစွာရေးဆွဲ ခဲ့သည်မှာ ပေါ်လွင်ပေသည်။ ဆူးလေဘုရားလမ်းကို အဓိကထား၍ အနောက်ဘက်ခြမ်း သည် မြန်မာများနှင့် အင်္ဂလိပ်တို့အုပ်ချုပ်ကြောင့် လာရောက်နေထိုင်သော နိုင်ငံခြားသား များအတွက်၊ အရှေ့ဘက်ခြမ်းသည် အုပ်ချုပ်ရန်ရုံးများနှင့် အုပ်ချုပ်သူ ဥရောပတိုက်သား များအတွက်ဟု ခွဲခြား၍ ပုံစံဆွဲခဲ့သည်။ ထိုခွဲခြားအုပ်ချုပ်သောမှုကို အခြေခံ၍ ဆူးလေဘုရား လမ်းနှင့် ရွှေတိဂုံဘုရားလမ်းအတွင်းရှိ နေရာများသည် အိန္ဒိယပြည်မှရောက်လာသူများ၊ ရွှေတိဂုံဘုရားလမ်းနှင့် Godwin Road (လမ်းမတော်) အတွင်းနေရာများသည် တရုတ်ပြည် မှ ရောက်လာသူများနှင့် ဒေသခံမြန်မာတို့သည် ရွှေတောင်တန်းလမ်း အနောက်ဘက် အလုံ မြို့နယ်တို့တွင် နေထိုင်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုကိုလိုနီခွဲခြားသောမှုအရ အရှေ့ဘက်ရှိ Judah Ezekiel Street (သိမ်ဖြူလမ်း) Thomson Street (ဗိုလ်တထောင်ဘုရားလမ်း) Eden Street (ဗိုလ်တထောင်ဘုရားဈေးလမ်း) Dufferin Street (စန္ဒကူးလမ်း) အစရှိသော အရှေ့ဘက်ခြမ်းတွင် ခြံနှင့်ဝင်းနှင့် မြေကွက်ကြီးများ၊ ဆူးလေဘုရားလမ်း အနောက်ဘက် နေရာများတွင်မူ ပေ ၂၅ x ပေ ၅၀ မြေကွက်ငယ်များ စသည်ဖြင့် ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးဝါဒအရ မြို့ပြစီမံကိန်း ရေးဆွဲခဲ့သည်။

ရန်ကုန်မြို့ကို အင်္ဂလိပ်တို့ စတင်တည်ဆောက်သော ၁၉ ရာစုနှစ်တွင် လန်ဒန်မြို့ သည် စက်ရုံများစွာ ပေါ်ထွန်းလာမှုကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းမှု များစွာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး လန်ဒန် မြို့ကို Urban Hell (မြို့ပြငရဲ)ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ထိုအခြေအနေကြောင့် Ebenezer Howard ဆိုသူက Garden Cities of Tomorrow ဆိုသောစာအုပ်ရေးခဲ့ပြီး အနောက် နိုင်ငံတိုင်းပြည်တို့တွင် Garden Cities Movement (စိမ်းလန်းစိုပြည်မြို့များလှုပ်ရှားမှု) ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုခံယူချက်သည် ရန်ကုန်မြို့တည်ဆောက်သူများကိုလည်း လွှမ်းမိုး ခဲ့မည်ဟု ယူရသည်။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန်မြို့တွင် ဆူးလေဘုရားအနီး Fytche Square (ဗန္ဓုလ ပန်းခြံ) အနောက်ဘက်တွင် West Rangoon Park (ယခု သခင်မြပန်းခြံ)၊ အရှေ့ဘက်တွင် Dufferin Garden (ဗိုလ်တထောင်ဘုရားဈေးလမ်း အရှေ့ဘက်နှင့် စန္ဒကူးလမ်းအတွင်း ရှိခဲ့သည်) နှင့် မြောက်ဘက်တွင် တိရစ္ဆာန်ရုံနှင့် Dalhousie Park (ယခု ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ပန်းခြံ) စသော ပန်းခြံများကို များပြားကျယ်ပြန့်စွာထားရှိခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့၏ ဝါသနာအရ မြင်းပြိုင်ကွင်းကိုလည်း Godwin Street (မြို့မကျောင်းလမ်း) အရှေ့ဘက်တွင် ထားရှိခဲ့ပြီး ထိုသည်နှင့်တွဲဖက်၍ “မိုင်ဒါကွင်း”လည်း ရှိခဲ့သည်။ “မိုင်ဒါကွင်း” ဟုခေါ်သော ကွင်းများသည် ပဲခူးမြို့၊ တောင်ငူမြို့ အစရှိသော ဗြိတိသျှတို့ နေထိုင်သွားသော မြို့များတွင် ရှိကြပါသည်။ လေ့လာကြည့်သောအခါ အိန္ဒိယ-အူလ်ဒူ ဘာသာမှ Maidan ဆိုသောစကား

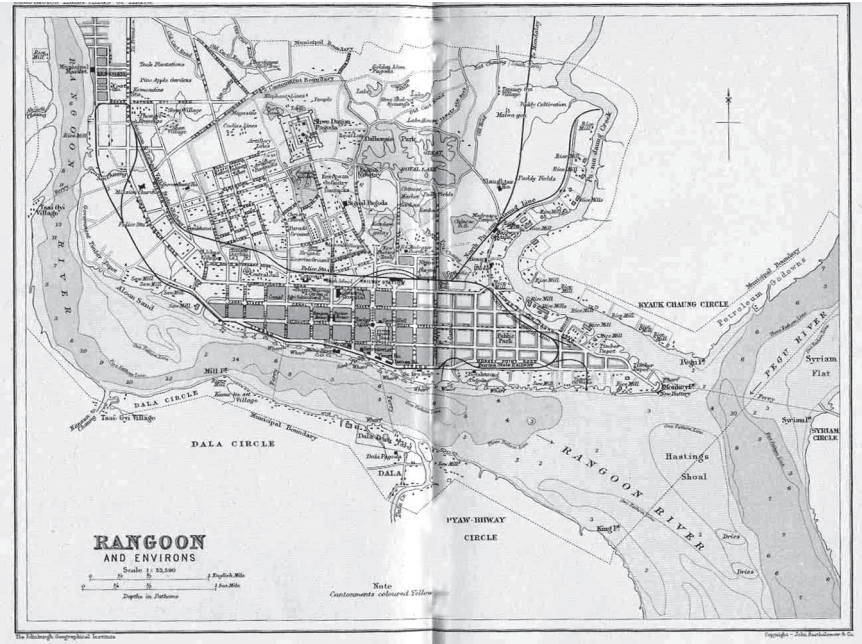
ဆင်းသက်ပြီး “ကွင်းပြင်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်ဆိုပါသည်။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီနိုင်ငံများတွင် တည်ဆောက်ခဲ့သောမြို့တို့တွင် ပါဝင်လေ့ရှိပြီး ထိုသူတို့၏ ဝါသနာအရ ခရစ်ကတ်၊ ဟော်ကီ အစရှိသည်တို့ ကစားရန်နှင့် စစ်ရေးပြကွင်း (Parade ground) အဖြစ်လည်း အသုံးပြုကြသည်။

ရန်ကုန်မြို့ကို ရေပေးရန်မှာ ယခုကန်တော်လေးဟုခေါ်သော နေရာဝန်းကျင်ရှိ ချောင်းကို ကန်ရိပ်သာလမ်း (Lake Road) ကို မြှင့်၍ တည်ဆောက်လိုက်သောအခါ ကန်တော်ကြီး (Royal Lake) ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး ထိုမှပိုက်ဖြင့် မြို့တောင်ပိုင်းသို့ ရေပေးဝေခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့လက်ထက် ရန်ကုန်မြို့သည် မြောက်ဘက်သို့ အဆင့်ဆင့်တိုးချဲ့ခဲ့ရာ ၁၉ ရာစု အဆုံးခန့်တွင် Park Road ခေါ်သော နတ်မောက်လမ်းအထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့သည်။ ထိုနတ်မောက်လမ်းနေရာတို့သည် ကန်တော်ကြီးနှင့်လည်းကောင်း၊ Dalhousie Park (ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းပန်းခြံ)နှင့်လည်းကောင်း နီးကပ်သောကြောင့် ဥရောပတိုက်သား များအတွက် ခြံကြီးများနှင့်နေထိုင်ရန် အဆင့်မြင့်လူနေရပ်ကွက်ဟု သတ်မှတ်လိုက်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီစနစ်၏ ခွဲခြားသောဝါဒအရ Zoning plan ခေါ် မြေအသုံးချမှုပုံတွင် ပင် First class areas for Europeans and well-to-dos of other races (ဥရောပတိုက်သား များနှင့် ချမ်းသာသောအခြားလူမျိုးများအတွက် အဆင့်မြင့်ရပ်ကွက်) ဟု ရေးသားထားပါသည်။ ကန်တော်ကြီးသည် ရေဝင်ဧရိယာ (Catchment area) နည်းသည်ကတစ်ကြောင်း နှင့် အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်အနောက်ပိုင်းတွင် လူဦးရေတိုးနှုန်းမြင့်မားသောကြောင့် ရေ မလုံလောက်ခြင်းနှင့် ကြုံရတော့သည်။ ထိုပြဿနာကိုဖြေရှင်းရန် ၁၈၈၂-၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် ယခု ပါရမီလမ်း (Dubern Road) မှ တောင်ဘက်သို့စီးဆင်းလျက်ရှိသော ချောင်းနှစ်သွယ်ကို တောင်ဘက်တွင် Victoria Road တက္ကသိုလ်ရိပ်သာလမ်း၊ အနောက်ဘက်တွင် အင်းယား လမ်းနှင့် အရှေ့ဘက်တွင် Kokine Road ယခု ကမ္ဘာအေးဘုရားလမ်းတို့ တည်ဆောက်ခြင်း ဖြင့် အင်းယားကန် (Victoria Lake) ကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသော အင်းယားကန်မှ ရေကို မြေအောက်ပိုက်ဖြင့် ကန်တော်ကြီးသို့ ဖြည့်ခဲ့ရာ ထိုနည်းသည် နွေရာသီလများတွင် ကန်တော်ကြီး ရေလျော့ကျသည့်အခါ ယခုတိုင်ကျင့်သုံးလျက်ရှိသေး သည်။

ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာပြည်ကို အုပ်ချုပ်ခြင်းသည် ၁၉၁၈ ခုနှစ် ပထမကမ္ဘာစစ်အပြီး အထိုက်အလျောက် ပြည်သူ့လူထုအကျိုးအတွက် လိုက်လျောလာသည်ဟု သုံးရပေမည်။ အစိုးရအရာရှိများတွင် မြန်မာတိုင်းရင်းသားများကိုလည်း District Commissioner ခေါ် ခရိုင်ဝန် (အရေးပိုင်) ရာထူးအထိတိုးမြှင့်ပေးခြင်း၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တည်ဆောက်ပေးရန် စီမံခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။ အကြောင်းများတွင် မြန်မာပြည်သည် ဗြိတိသျှအင်ပါယာ အတွက် အရေးတကြီးလိုအပ်သော ဆန်စပါးထုတ်လုပ်ပေးနေခြင်း၊ ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်း မြန်မာပြည်မှတပ်များသည် Sappers and Miners ခေါ် ရန်သူ၏မြေအောက်တွင်းတူး၍ မိုင်းထောင်ရသော၊ လွန်စွာခက်ခဲပြီးထိရောက်သော လုပ်ငန်းများနှင့် အစွမ်းပြခဲ့ကြသည် က တစ်ကြောင်းတို့ ပါဝင်ပေမည်။

ကိုလိုနီစနစ်၏ ဝါဒအနည်းငယ်ပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် တည် ဆောက်ရန် ရန်ကုန်မြို့ကို ယခု ကုက္ကိုင်း၊ ကမာရွတ်၊ လှိုင် စသောနေရာများအထိ တိုးချဲ့ခဲ့

ကြသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် (Victoria Road) တက္ကသိုလ်ရိပ်သာလမ်း၊ အင်းယားလမ်းဝန်းကျင်တွင်လည်း First class areas ခေါ် အဆင့်မြင့်လူနေရပ်ကွက်များကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ ထိုသည်နှင့် တွဲဖက်၍ပင် Golden Valley ခေါ် အဆင့်မြင့်ရွှေတောင်ကြားရပ်ကွက်ကိုလည်း အသစ်ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။

(ပုံ ၂) ၁၈၉၃ ခုနှစ် ရန်ကုန်မြို့မြေပုံ

(ပုံ ၃) ရန်ကုန်မြို့ကမ်းနားဟိုတယ် (၁၉ ရာစုနှစ်အဆုံးပိုင်းဟု ခန့်မှန်းပါသည်)

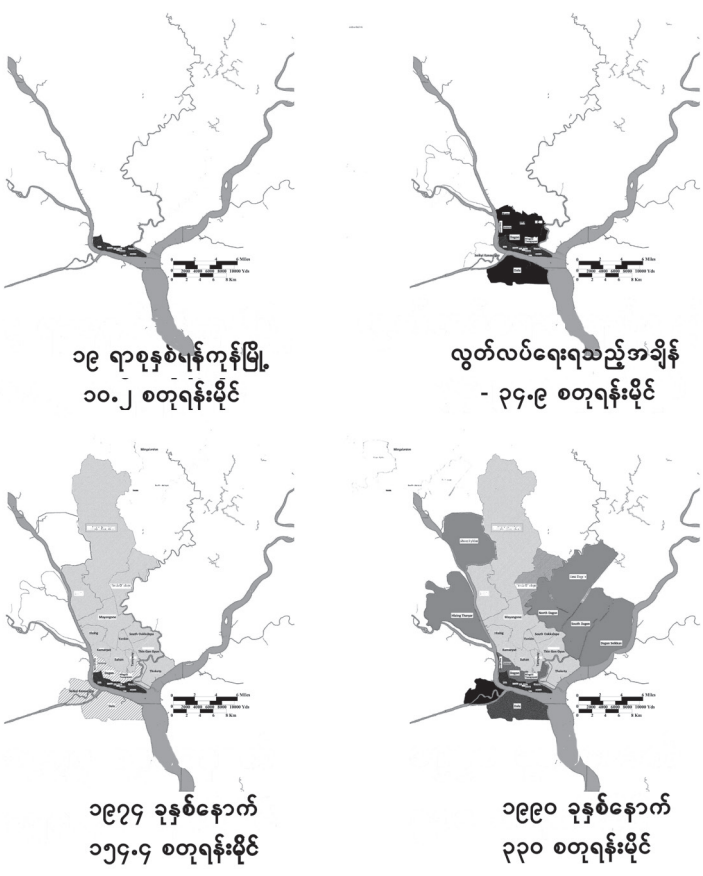
လွတ်လပ်ရေးရပြီး ရန်ကုန်မြို့

၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့မြန်မာပြည်မှ ထွက်ပြေးရခြင်း၊ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ပြန်ရောက်လာကြသော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့၏ ဖဆပလကို လူထုက ထောက်ခံကြပြီး လွတ်လပ်ရေးလှုပ်ရှားမှု ပြင်းထန်ခြင်းကြောင့် လွတ်လပ်ရေးရခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် မိမိတို့လက်ထဲ ရရှိလိုက်သော ရန်ကုန်မြို့သည် မြောက်ဘက်တွင် ကြည့်မြင်တိုင်၊ ကမာရွတ်၊ လှိုင်အထိ နှင့် ၃၅ စတုရန်းမိုင်ခန့် ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၏ လူဦးရေစာရင်း မတွေ့ရသော်လည်း စစ်မဖြစ်ခင် ၁၉၄၁ ခုနှစ် လူဦးရေစာရင်းအရ ငါးသိန်းခန့်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်မည်။ အများသိကြသည့်အတိုင်း မိမိတို့တိုင်းပြည်သည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည်နှင့် ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှု စတင်ခဲ့ပြီး ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှုကြောင့် အခြားသောဒေသများမှ ရန်ကုန်မြို့သို့ ခိုဝင်သူများရှိသည့် အတွက် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၁ ဒသမ ၂ သန်းခန့် ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်ခန့်တွင် ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှု အထိုက်အလျောက်လျော့နည်းလာသည့်အခါ ၁၉၅၄ ခုနှစ်ခန့်တွင် တာမွေ၊ ရန်ကင်း စသောနေရာများကို ရန်ကုန်မြို့တွင်းသိမ်းသွင်း၍တိုက်ခန်းများတည်ဆောက်ခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအစီအစဉ်သည် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ပထမဦးဆုံးအစိုးရက ပြည်သူလူထုအတွက် အိမ်ရာများ တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုတိုက်ခန်းများကို “ပြည်တော်သာတိုက်ခန်းများ” ဟု အမည်တွင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၅၈-၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် အိမ်စောင့်အစိုးရ လက်ထက်တွင် ရန်ကုန်မြို့နေရာ အနှံ့အပြားမှ ကျူးကျော်တဲများကို ပြောင်းရွှေ့နိုင်ရန် မြို့တော်ဝန် ဗိုလ်မှူးကြီးထွန်းစိန်၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် သာကေတ၊ တောင်ဥက္ကလာပနှင့် မြောက်ဥက္ကလာပမြို့တို့ကို တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးစနစ် အပြောင်းအလဲဖြစ်ခဲ့ပြီး ၁၉၆၈ ခုနှစ်ဝန်းကျင် တော်လှန်ရေးကောင်စီအချိန်ကာလအတွင်း သုဝဏ္ဏ မြို့နှင့် ဦးဝိစာရအိမ်ရာစခန်းများ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ထိုသည်နှင့် ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အသစ်နှင့်အတူ အင်းစိန်၊ မင်္ဂလာဒုံနှင့် မရမ်းကုန်းမြို့နယ်

“မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ပထမဦးဆုံး အစိုးရက ပြည်သူလူထုအတွက် အိမ်ရာများ တည်ဆောက်ခြင်း ဖြစ်ပြီး ထိုတိုက်ခန်းများကို ‘ပြည်တော်သာ တိုက်ခန်းများ’ ဟု အမည်တွင်ခဲ့သည်။”

တို့ကိုလည်း ရန်ကုန်စည်ပင်သာယာနယ်နိမိတ်အတွင်း ထည့်သွင်းလိုက်သဖြင့် ရန်ကုန် မြို့ဧရိယာသည် ၁၃၂ စတုရန်းမိုင် ကျယ်ဝန်းခဲ့သည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲအပြီး ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ ရန်ကုန်မြို့ကို သမိုင်းတစ်လျှောက် မကြုံဖူးသောအတိုင်းအတာဖြင့် တောင်ဒဂုံ၊ မြောက်ဒဂုံ၊ လှိုင်သာယာ၊ ရွှေပြည်သာ စသောမြို့တို့ကို ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ ရန်ကုန်မြို့၏ ဧရိယာသည် အချိန်တိုအတွင်း နှစ်ဆကျော် ကျယ်ပြန့်ခဲ့ပါသည်။ ထို ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်း ရန်ကုန်မြို့တွင် တာဝန်ကျ သော အစိုးရဝန်ထမ်းအများစုနှင့် မြေရာမရှိသော ကျူးကျော်ရပ်ကွက်နေမိသားစုတို့ ကံကောင်းခဲ့ပါသည်။ ရန်ကုန်တွင် တာဝန်ကျနေသောဝန်ထမ်းများသည် သတ်မှတ်သော ဝန်ထမ်းသက်ပြည့်လျှင် ၄၀ ပေ x ၆၀ ပေ မြေကွက်များ ရကြပြီး ကျူးကျော်မြေကွက်အမျိုးမျိုး နေ မိသားစုများလည်း ၂၀ ပေ x ၆၀ ပေ မြေကွက်များ ရခဲ့ကြပါသည်။

(ပုံ ၄) ၁၉ ရာစုနှစ်မှစ၍ ရန်ကုန်မြို့၏ဧရိယာသည် ၁၀ စတုရန်းမိုင်ခန့်မှ ယခု ၃၃၀ စတုရန်းမိုင်ခန့်သို့ အဆင့်ဆင့်ကျယ်ပြန့်ခဲ့ပုံ

ရန်ကုန်မြို့ မြေဈေး၊ အိမ်ဈေးတက်ခြင်း

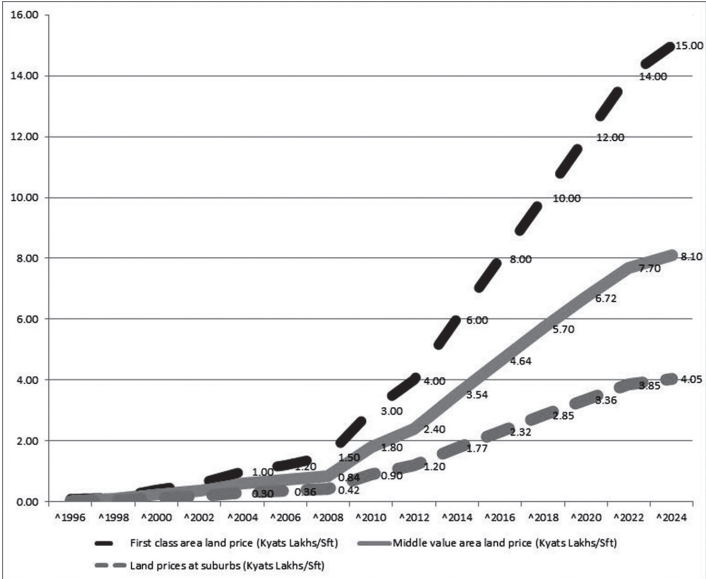
စာရေးသူသည် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ မြို့ပြစီမံကိန်းပညာ (Urban Planning) ကို လေ့လာခဲ့ရာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ချမ်းသာသောတိုင်းပြည်များ၊ ဆင်းရဲသောတိုင်းပြည်များ၊ မည်သည့်တိုင်းပြည်မဆို အိမ်ရာမဲ့များရှိကြပြီး အိမ်ရာပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်သည်ဆိုသော တိုင်းပြည် မရှိပါ။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်စာရင်းများအရ အမေရိကန်၏မြို့ကြီးများဖြစ်သော New York တွင် ၈၈၀၀၀ ခန့်၊ Los Angeles တွင် ၇၁၀၀၀ ခန့် ရှိသည်ဟု တွေ့ရပြီး ကမ္ဘာပေါ်တွင် တစ်ဦးချင်းထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး၊ Per capita GDP အမြင့်ဆုံးသောတိုင်းပြည်များတွင် ပါဝင် သည့် ဆွီဒင်၊ နော်ဝေ အစရှိသောတိုင်းပြည်များတွင်လည်း အိမ်ရာမဲ့များရှိကြပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့သည် သမိုင်းတစ်လျှောက် အပြောင်းအလဲပေါင်းများစွာကြုံခဲ့ရာ ထိုပြောင်းလဲခြင်း များသည် ရံဖန်ရံခါ နှစ်ပေါင်းများစွာ မဖြစ်ပေါ်ဘဲ ရံဖန်ရံခါ ရုတ်ခြည်းပြောင်းလဲခဲ့သည်များ လည်း ရှိခဲ့ပါသည်။ မြို့နေပြည်သူလူထုမှာလည်း ရံဖန်ရံခါ လိုအပ်ချက်များစွာနှင့် နေထိုင်ခဲ့ ကြပြီး ရုတ်တရက် ထိုလိုအပ်ချက်များကို ပယ်ဖျက်နိုင်သည်လည်း ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၈ ခုနှစ်များအတွင်း ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှုကြောင့် ပန်းခြံများ၊ အင်းယားကန်ဘေး ရှိ နေရာများ စသည်တို့တွင်ပင် ကျူးကျော်တဲများရှိခဲ့ရာ ၁၉၅၈ ခုနှစ် အိမ်စောင့်အစိုးရ လက်ထက်တွင် ရှင်းထုတ်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၇၀-၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင်လည်း အလားတူပင် ကျူးကျော်တဲပေါင်းများစွာနှင့် နေထိုင်ခဲ့ကြရာ ၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်တွင် မြေပိုင်သူ ကျူးကျော် ရပ်ကွက်နေသူမိသားစုများသည်ပင် မြေပိုင် အိမ်ပိုင်ဖြစ်သွားကြပြီး ရန်ကုန်မြို့နေ အစိုးရ ဝန်ထမ်းအားလုံးနီးပါးလည်း မြေရရှိခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်က ရာထူးနိမ့်သော အစိုးရဝန်ထမ်း များသည်ပင် မြေတစ်ကွက်ရရှိခဲ့ကြပြီး အိမ်အသေးတစ်လုံးတွင် စိတ်အေးစွာနေထိုင်နိုင်ခဲ့ ကြသည်။

ရန်ကုန်မြို့တွင် မြေဈေး လွန်စွာမြင့်တက်ခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းသည် ဈေးကွက် စီးပွားရေး၏အခြေခံဖြစ်သော ဖြည့်နိုင်စွမ်းနှင့် လိုအပ်ချက် (Supply and demand) တွင် အားနည်းမှုကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုအားနည်းချက်ကို အသုံးချ၍ အချို့သောငွေကြေးတတ်နိုင်သူ များသည် မြေကွက်ပေါင်းများစွာကို ကိုင်ထား၍ ဈေးကစားကြခြင်း (Land speculation) လုပ်ရပ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း မြေဧကပေါင်းများစွာကို ရရှိကိုင်တွယ်ထားသူများသည် မြေဈေးတက်ရန် ဖန်တီးကြခြင်းတို့ ရှိခဲ့ပါသည်။ မြေဈေးမြင့် တက်ခြင်း၏ အကျိုးဆက်သည် မြေဈေးတက်လျှင် တိုက်ခန်းဈေးများလည်း တက်ကြသဖြင့် အများပြည်သူလူထု အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရအတွက် လုပ်ကိုင်ပေးနေကြသော အစိုးရဝန်ထမ်းများအတွက် တစ်သက်တာ အလုပ်လုပ်ခဲ့သော်လည်း ပင်စင်မသွားမီ တိုက်ခန်းတစ်ခန်းကိုပင် ပိုင်ဆိုင်ရန် အလှမ်းဝေးသွားတော့သည်။ နှိုင်းယှဉ်ရသော် အဆင့်မြင့် အစိုးရဝန်ထမ်းတစ်ဦး (ဥပမာ ညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ဦး)၏ တစ်နှစ်ရသောလစာသည် သိန်း ၄၀-၅၀ ခန့်ရှိပြီး ယခု ၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် စတုရန်းပေ ၁၀၀၀ ခန့်ရှိ တိုက်ခန်းအသေးစား တစ်ခန်း၏ တန်ဖိုးသည် သိန်း ၁၅၀၀ ခန့်ရှိသဖြင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများတွင် ညွှန်ကြားရေးမှူး အဆင့်တွင်ပင် နေစရာအိမ်ရရှိရန် ခက်ခဲပေသည်။

ဤဆောင်းပါး၏ ခေါင်းစဉ်တွင် မြေဈေး၊ အိမ်ဈေးမြင့်တက်ခြင်းကို ဟန့်တားရန်

နည်းလမ်းများဟု ဖော်ပြခဲ့ရာ ဟန့်တားရန်နည်းလမ်းများ တင်ပြပါမည်။

- ရန်ကုန်မြို့အပါအဝင် မြန်မာပြည်၏မြို့တို့တွင် ရေရှည်စီမံကိန်းများ ထားကြရပါမည်။ ထိုစီမံကိန်းများအရ လူများနေထိုင်ရန်မြေများ၊ စက်မှုဇုန်အတွက်၊ အခြားကဏ္ဍများဖြစ်သော ကျောင်းများ၊ ဆေးရုံများ အစရှိသည်တို့အတွက် မြေများကို အချိန်အတိုင်းအတာနှင့် လိုအပ်ချက်အရ တစ်ဆင့်စီဖော်ထုတ်တိုးချဲ့ကြရပါမည်။
- အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် မြေဈေးကစားခြင်း (Land speculation) သည် Unproductive and detrimental တိုင်းပြည်တို့အတွက် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားကို တိုးပွားခြင်းမရှိသည့်အပြင် တိုင်းပြည်တို့၏ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ဆုတ်ယုတ်နစ်နာစေပါသည်။ ထိုသည်ကို တိုက်ဖျက်ရန်နည်းလမ်းများ ရှိပါသည်။ မြို့မြေအသစ်များ ဖော်ထုတ်ပြီးသည့်အခါ ထိုမြေများအတွက် မူလအသုံးချရန် သတ်မှတ်ချက်နှင့် သတ်မှတ်ထားသော အချိန်အတိုင်းအတာအတွင်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောက်လုပ်ရန်၊ မြေများကိုအသုံးမချဘဲ ဝယ်ယူလက်ကိုင်ထားခြင်းကို ခွင့်မပြုရန်၊ မူလသဘောတူညီချက်ကို မလိုက်နာလျှင် ပြန်လည်သိမ်းယူသည်အထိ အရေးယူရန် စသောနည်းများ ရှိပါသည်။
- အောက်တွင်ပူးတွဲဖော်ပြသောပုံအရ ရန်ကုန်မြို့မြေဈေးသည် “ရွှေတောင်ကြား၊ အင်းယားလမ်း” စသော အဆင့်မြင့်ရပ်ကွက်များ၏ မြေဈေးတက်ခြင်းသည်

(ပုံ ၅) ရန်ကုန်မြို့ မြေဈေးကြီးထွားပြောင်းလဲမှု။ (သိသမျှဈေးများမှ ယုမ်းမျှတွက်ချက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။) အမည်းရောင်သည် ခြံကြီးဝန်းကြီးနှင့် ဈေးကြီးသောနေရာများမှ ဈေးများဖြစ်သည်။ သုံးသပ်နိုင်သည်မှာ တန်ဖိုးကြီးသော အဆင့်မြင့်နေရာများမှ ဈေးများသည် Exponential ထပ်ကိန်းဖြင့် ကြီးထွားပါသည်။

Exponential ထပ်ကိန်းဖြင့် ကြီးထွားပါသည်။ ထိုသဘောကိုရင်ဆိုင်ရန်မှာ အသစ်ဖော်ထုတ်သော မြေကွက်များတွင်လည်း ခြံကြီးဝင်းကြီးပါသော ရပ်ကွက်များ၊ အလယ်အလတ်အရွယ်မြေကွက်များ၊ ကန်ထရိုက်များ တိုက်ခန်းများ ဆောက်ရန် အကွက်ကြီးများ စသည်ဖြင့် ဝင်ငွေအဆင့်အမျိုးမျိုးအတွက် ရည်ရွယ်၍ မြေကွက်အမျိုးမျိုး ဖော်ထုတ်ကြရပါမည်။

ရန်ကုန်မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်တွင် သဘောတူလက်ခံထားကြသော စီမံကိန်းများရှိပါသည်။ ယခုအခြေအနေအရ ရန်ကုန်မြို့၏စီးပွားရေးဇုန်နှင့် ဒလမြို့တို့ ဆက်သွယ်မည့်တံတားသည် မကြာမီ တည်ဆောက်ပြီးစီးပါမည်။ ထိုဒလမြို့၏ တောင်ဘက်ခြမ်းတွင် စာရေးသူ ခန့်မှန်းခြေအရဧက ၁၀၀၀၀ ခန့်ရှိရာ ထိုဧရိယာကို စနစ်တကျ စီမံကိန်းရေးဆွဲ၍ မြေကွက်သစ်များ ဖော်ထုတ်ကြရပါမည်။ ထိုသို့ ကြိုတင်မကိုင်တွယ်ပါက စနစ်မရှိသော ကျူးကျော်ရပ်ကွက်များအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပါမည်။ ထိုသည်တွင် လွန်စွာအရေးကြီးသည်မှာလည်း အထက်တွင်ဖော်ပြသော Land speculation ကို တားဆီးရန် ယခုလက်ငင်း တည်ဆောက်အသုံးပြုမည့်သူများကိုသာ စာချုပ်ဖြင့်ခွင့်ပြုသင့်ပြီး ထိုလိုအပ်ချက်သည် စာရေးသူ ခန့်မှန်းတွက်ချက်ခြင်းအရ နှစ်စဉ်ဧက ၅၀-၁၀၀ ခန့်သာ ရှိပါပေသည်။

ဦးကျော်ထင်

ajri v si ft n Dyef n f n a q m u a f ; E S h
jrefm j n a q m u f / k a ; u @

a' g u f w m a u m f / w f

“သံဖရိန်စနစ်သည် R.C သံကူ ကွန်ကရစ်ထက်ပင်
၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ဈေးကြီးသဖြင့် အချို့သောအရေးတကြီး
အချိန်တိုအတွင်း ပြီးစီးရန်
လိုအပ်သောအဆောက်အဦများတွင်သာ
အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။
ထိုစနစ်၏ အားသာချက်များသည်
လျင်မြန်စွာပြီးစီးဆောက်လုပ်နိုင်သည်။”

မြန်မာပြည်တွင်ယနေ့ခေတ်ကဲ့သို့ Richter Scale, Mercalli Scale အစရှိသဖြင့် စနစ်များ စတင်အသုံးပြုသော ၂၀ ရာစုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ယခုမိမိတို့ခံစားခဲ့ရသော စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးနှင့် မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းငလျင်သည် လူအသေအပျောက်နှင့်အိုးအိမ်ပစ္စည်းဆုံးရှုံးမှု အများဆုံးဖြစ်သည်။ မန္တလေးငလျင်တွင် လူအသက်ပေါင်း ၃၇၀၀ ကျော်သေဆုံးခဲ့ပြီး ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသူ ၅၁၀၀ ကျော်ရှိခဲ့သည်ဟု ဖတ်ရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ငလျင်ကော်မတီမှ ဆရာမကြီး ဒေါ်လှလှအောင်ရေးသားသောစာပေအရ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်၊ ပဲခူးငလျင်တွင် ပဲခူးမြို့မှ လူ ၅၀၀ နှင့် ရန်ကုန်မှလူ ၅၀၊ စုစုပေါင်းလူ ၅၅၀ ဦးခန့်သေဆုံးခဲ့သည်နှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပါသည်။ မိမိတို့မြန်မာပြည်သည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်ကပင် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများ ထွန်းကားခဲ့သဖြင့် မိမိတို့တွင် ရှေးမှတ်တမ်းများရှိသည်။ ထိုမှတ်တမ်းများအရ ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီးလက်ထက်မှပင် ငလျင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်း ဦးတင့်လွင်ဆွေ၏ စာပေတွင် ဖော်ပြထားသည်။ (Tint Lwin Swe, Historical Earthquakes of Myanmar, Myanmar Earthquake Committee)။ ထို့နောက် မြန်မာပြည်၊ မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့၏ သမိုင်းတစ်လျှောက် ပုဂံမင်းဆက်တွင် ၁၀ ကြိမ်ခန့်၊ အင်းဝ၊ စစ်ကိုင်းနှင့်မန္တလေးဝန်းကျင်တွင် အကြိမ် ၂၀ ကျော်ခန့်၊ ရခိုင်ဒေသတွင် အေဒီ ၁၅၃၁ မှ ၁၈၈၁ ခုနှစ်၊ နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ကျော်အတွင်း ခြောက်ကြိမ် စသည်ဖြင့် တွေ့ကြုံခဲ့ရပါသည်။ မြန်မာပြည်တွင် Sagaing fault အမည်နှင့် မြေအောက်အက်ကြောင်းရှိသဖြင့် မိမိတို့ ငလျင်ဒဏ် မကြာခဏ ခံခဲ့ကြရသော်လည်း မိမိတို့တိုင်းရင်းသားများသည် ပြန်လည်ဦးမော့၊ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်ပင် ဖြစ်သည်။

ယခု ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ငလျင်ဒဏ်ခံခဲ့ရသောမြို့များတွင် မန္တလေးသည် လူဦးရေ ၁ ဒသမ ၆ သန်းကျော်ခန့်နှင့် ထိခိုက်မှုအများဆုံးမြို့ ဖြစ်ပေမည်။ မိမိတို့မန္တလေးမြို့သည် ငလျင်သာမက ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းကလည်း ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ပါသည်။ လူထုဦးလှရေးခဲ့သော “မန္တလေးမြို့၏အမှောင်ဆုံးည” ခေါင်းစဉ်ဖြင့် စာအုပ်တွင် ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ဗြိတိသျှတို့မြန်မာပြည်မှ ထွက်မပြေးမီ မန္တလေးမြို့ရှိအဆောက်အဦပေါင်းများစွာကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးခဲ့ပုံကို စာဖတ်သူများ မျက်ရည်ကျလောက်အောင် ဖော်ပြရေးသားခဲ့ပါသည်။ မြေတောင်ကျောင်းသည် မြန်မာမင်းဆက်၏နောက်ဆုံးမိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ်က လှူဒါန်းခဲ့ပြီး ဗိသုကာရှုထောင့်မှ Most propotionate အချိုးအစားအကျဆုံး ဖြစ်သည့်အပြင် အသေးစိတ်အလှပြင်သမျှတွင်လည်း ကျောင်း၏ ကြမ်းခင်းများတွင်ပင် ကနုတ်ပန်းများဖြင့် အလှဆင်ထားသောကြောင့် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ လုံးဝအစားထိုးပြန်မရနိုင်သော အကောင်းဆုံးသစ်သားဗိသုကာလက်ရာ ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှတို့စစ်ရှုံး၍ ပြေးကြရသည်ကို နားလည်နိုင်သော်လည်း စစ်နှင့်မည်သို့မျှမသက်ဆိုင်သော ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းကို အင်္ဂလိပ်စစ်သားများက မီးသေနတ်ဖြင့်ပစ်၍ ဖျက်ဆီးသွားပုံများအကြောင်းကို လူထုဦးလှက ကြေကွဲဝမ်းနည်းစွာ ရေးသားခဲ့ပါသည်။

မန္တလေးမြို့သည် ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာပြည်မှ ထွက်သွားကြရပြီး ၁၉၄၄-၁၉၄၅ ခုနှစ်များတွင် ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည့်အခါတွင်လည်း မန္တလေးမြို့တွင် တိုက်ပွဲများဖြစ်ခဲ့၍ မိမိတို့၏မြို့နောက်တစ်ကြိမ်ထပ်မံပျက်စီးခဲ့ပုံကို Randle Manwaring ရေးသော

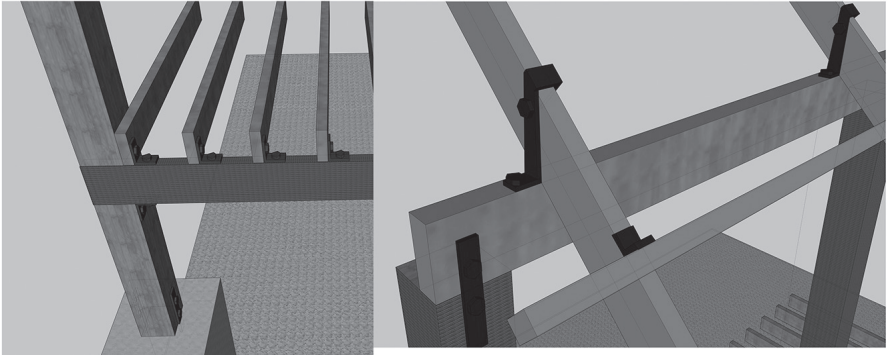

On the Road to Mandalay ခေါင်းစဉ်ဖြင့် စာအုပ်တွင်လည်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုစာပေ တို့မှ ကောက်ချက်ချရမည်မှာ မိမိတို့မန္တလေးသည် ယခင်ကလည်း နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် အပျက်အစီးအခြေအနေမှ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်ဆိုသည်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့ တိုင်းပြည်နှင့် မိမိတို့ပြည်သူလူထု ခံစားခဲ့ရသော ငလျင်သည် မည်မျှပင် ပြင်းထန်ခဲ့စေကာမူ မိမိတို့သည် ညီညီညွတ်ညွတ်၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဖေးမကူညီကြရင်း ပြန်လည်တည်ဆောက် ကြပါမည်။ ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်ကြပါသည်။ ပြန်လည်တည်ဆောက်ကြရန် စိတ် ဓာတ်လည်း ရှိကြပါသည်။

မဏိရတနာရာမ မြတောင်ကျောင်းကို အင်္ဂလိပ်လူမျိုးပညာတတ်၊ ပညာရှိတို့က တန်ဖိုးထား အချိန်ယူ၍ ပန်းချီဆွဲခဲ့သော်လည်း အင်္ဂလိပ်လူရိုင်းများက မီးသေနတ်ဖြင့် ပစ်၍ ဖျက်ဆီးခဲ့သည်။ မြတောင်ကျောင်းသည် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ လုံးဝအစားထိုးပြန်မရနိုင်သော၊ အကောင်းဆုံးသစ်သားဗိသုကာလက်ရာ ဖြစ်ပါသည်။

ယခု ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မန္တလေးငလျင်တွင် လူ့အသက်ပေါင်းများစွာနှင့် အိုးအိမ်ပစ္စည်း များ ဆုံးရှုံးမှုများခြင်းသည် အဓိကအချက် နှစ်ချက်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချက်တို့သည် (၁) အချို့သောဆောက်လုပ်သူတို့သည် ကိုယ်တိုင်တတ်ကျွမ်းမှု မရှိပါဘဲ၊ တတ်ကျွမ်းသော ပညာရှင်များကို အသုံးမပြုဘဲ ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်း၊ (၂) အချို့သော ကန်ထရိုက်များသည် ငွေကြေးအမြတ်အစွန်းရရှိရေးကိုသာ အဓိကထားပြီး ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများ လျှော့ခြင်း၊ မမှန်မကန် တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယခု ပြန်လည်တည်ဆောက်ကြသော အချိန်တွင် ထိုအတိတ်မှ မှားခဲ့သော ထိုစိတ်ဓာတ်နှင့် အမူအကျင့်များကို ဖျောက်ဖျက်ပစ် ကြလျှင် မိမိတို့၏ငလျင်ဘေးဒဏ်ထိသော မြို့ရွာများကို ယခင်ကထက် ပိုပိုခိုင်ခံ့လှပစွာ ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်ကြပါမည်။ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းဆိုသောလုပ်ရပ်တွင် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍသည် အဓိကပါဝင်ပေသည်။ ဤဆောင်းပါးသည် မိမိတို့အိုးအိမ်မြို့ရွာ များကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ကြသည့်အခါ သိသင့်သိထိုက်သောအချက်များနှင့် မြန်မာပြည် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ၏ အခြေအနေများကို ဗိသုကာတစ်ဦးအနေနှင့် တင်ပြရန်ဖြစ်ပါသည်။ အထက်တွင် “မိမိတို့တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဖေးမကူညီကြရင်း ပြန်လည်တည်ဆောက်ကြပါမည်” ဟုဆိုခဲ့ပါသည်။

ဤဆောင်းပါးတွင် စာရေးသူနှင့် မန္တလေးနည်းပညာတက္ကသိုလ် ဗိသုကာဌာနမှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် ညှိနှိုင်းပြီး တင်ပြအပ်သည်မှာ မန္တလေးမြို့နှင့်စစ်ကိုင်းမြို့အနီး

လေပြင်းဒဏ်ကိုခံနိုင်ရန်တိုင်နှင့် ထုပ်တန်းများ၊ ထုပ်နှင့်ခိုင်း၊ ခိုင်းနှင့်မြားတန်း စသည်တို့ကို Brackets များနှင့်လည်း ချိတ်ဆွဲထားသင့်သည်။

တစ်ဝိုက်ရှိ ပျက်စီးခဲ့သော ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းတွင် အလှူရှင်များရှိခဲ့လျှင် မိမိတို့က ဗိသုကာပုံစံများကို စေတနာဖြင့် အခမဲ့ မိမိတို့၏ ပညာဖြင့် ပါဝင်လှူဒါန်းရေးဆွဲပေးရန် အသင့်ရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ မန္တလေးနည်းပညာ တက္ကသိုလ် ဗိသုကာဌာန ပါမောက္ခ၊ ဌာနမှူးတို့နှင့်ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာပြည်တွင် ဆောက်လုပ်သောစနစ်များတွင် (၁) သစ်သားဖြင့် ဆောက်လုပ်သောစနစ် (Timber structures)၊ (၂) အုတ် သို့မဟုတ် သဘာဝကျောက်နံရံများကို အခြေပြုဆောက်လုပ်သောစနစ် (Load bearing structures)၊ (၃) သစ်နှင့် အုတ် ညှပ်ဆောက်လုပ်သောစနစ် (Brick nogging system)၊ (၄) သံကူကွန်ကရစ်ဖရိန်စနစ် (Reinforced concrete frame structures)၊ (၅) သံဖရိန်စနစ် (Steel frame structures) ဟူ၍ စနစ်များ ရှိကြပါသည်။ မြန်မာပြည်တွင် ဆောက်လုပ်ကြသောအဆောက်အဦအားလုံးနီးပါးသည် အထက်ပါစနစ် ငါးမျိုးတို့ဖြင့် တည်ဆောက်ကြပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်က V-Pile Company သည် Precast-prefabricated system ဟုခေါ်သော စနစ်တစ်ရပ်ကို စမ်းသပ်ဆောက်လုပ်ခဲ့ပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါစနစ်တို့၏အကြောင်း အားသာချက်၊ အားနည်းချက်များကို တင်ပြအပ်ပါသည်။

သစ်သားဖြင့်ဆောက်လုပ်သောစနစ် (Timber structures)။ ။ သက်ဆိုင်ရာ စာပေများအရ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများသည် ဘီစီ ၁၅၀၀ ခန့်တွင် ကြေးပစ္စည်းများကို စတင်အသုံးပြုခဲ့သည်။ ဗိသုကာပညာထောင့်မှကြည့်သော် ထိုအချိန်သည် မိမိတို့မြန်မာတိုင်းရင်းသားများက သစ်သားများကို ကြေးလက်နက်များဖြင့် လှီးဖြတ်ပြီး အခိုင်အခံအိမ်များ တည်ဆောက်ခဲ့ကြမည်။ သစ်သားအိမ်တို့၏အားသာချက်များသည် မြန်မာပြည် ရာသီဥတုနှင့် သင့်လျော်သည်။ မှန်ကန်စွာတည်ဆောက်လျှင် မြေလျှင်ဒဏ်၊ လေမုန်တိုင်းဒဏ်များကို ခံနိုင်သည်။ ငွေကြေးတတ်နိုင်သူများအတွက်လည်း လေအေးစက် (Air conditioners) များ တပ်ဆင်ရန် နံရံနှစ်ထပ်ဖြင့်လည်း တည်ဆောက်နိုင်သည်။ ကရင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး အစရှိသော မြန်မာပြည်တောင်ပိုင်းဒေသ

များတွင် ခြေတံရှည်အိမ်များ ဆောက်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုသို့ ၁၀ ပေအထက်ရှည်သော အိမ်တိုင်များ၏အချင်းသည် ၁၀ လက်မခန့်ရှိသင့်ပြီး ထိုတိုင်တို့၏အကွာအဝေးသည် ၉ ပေ၊ ၁၀ ပေခန့်ထက် မပိုသင့်ပေ။ လေပြင်းဒဏ်ကို ခံနိုင်ရန် တိုင်နှင့်ထုပ်တန်းများ၊ ထုပ်နှင့်ဒိုင်း၊ ဒိုင်းနှင့်မြားတန်း စသည်တို့ကို Brackets များနှင့်လည်း ချိတ်ဆွဲထားသင့်သည်။ ယခုအချိန် တွင် သစ်ကောင်းများရရှိရန် ခက်ခဲသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် အိမ်ဟောင်းများ ဝယ်ယူ၍ အသုံးချသင့်သည်။ စာရေးသူသည် နေပြည်တော်အနီးတွင် အဆင့်မြင့်ပုဂံတယ် တစ်ဆောင်မှ ထိုကဲ့သို့ သစ်သားဟောင်းများကို ပြန်လည်အသုံးပြုတည်ဆောက်ထားသည် ကို တွေ့ဖူးပါသည်။ သစ်သားဖြင့် အိမ်ဆောက်ခြင်း၏ အားနည်းချက်သည် နှစ်ထပ်၊ သုံးထပ်သာ ဆောက်လုပ်နိုင်ခြင်းနှင့် မီးဘေးစိုးရိမ်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

အုတ် သို့မဟုတ် သဘာဝကျောက်နံရံကို အခြေပြု ဆောက်လုပ်သောစနစ် (Load bearing structures)။ ။ မြန်မာပြည်တွင် အစောဆုံးတွေ့ရှိရသော အုတ်ဖြင့် ဆောက်လုပ် သောစနစ်သည် ရှေးဟောင်းပျူမြို့တော်များတွင် တွေ့ရှိရပြီး ဗိဿနိုးမြို့ဟန်လင်းမြို့တို့သည် ဘီစီ ၂ ရာစုခန့်မှစ၍ ထွန်းခဲ့သောမြို့များဖြစ်သည်။ အေဒီ ၂ ရာစုနှစ်နှင့် ၁၄ ရာစု နှစ်များ အတွင်း ထွန်းကားခဲ့သော ပုဂံခေတ်တွင် ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဂူဘုရားများနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသည် ထိုအုတ်နံရံကို အခြေပြုသောစနစ် (Load bearing structures) ဖြင့်သာ ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဤဆောက်လုပ်နည်းစနစ်၏ အခြေခံ သဘောသည် အဆောက်အဦပေါ်သို့ ကျရောက်သောအင်အားများကို ထူထပ်ခိုင်ခံ့သော နံရံများက ထမ်းရသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစနစ်တွင် နံရံများသည် ထူကြရသည်။ ပုဂံမြို့ရှိ ဂူဘုရားများ၏အုတ်နံရံများသည် ငါးပေ၊ ခြောက်ပေခန့်ပင် ရှိကြသည်။ ကျန်စစ်သားမင်း၏ အာနန္ဒာလိုဏ်ဂူဘုရားရှိ အုတ်နံရံများသည် ၁၅ ပေကျော်ပင် ရှိသည်။ မှတ်တမ်းများအရ ပုဂံမြို့သည် နှစ်ပေါင်း ၁၂၀၀ ကျော်အတွင်း အကြိမ်ပေါင်း ၁၂ ကြိမ်ခန့် ငလျင်ဒဏ်ခံခဲ့ရသည်။ ထိုငလျင်အကြိမ်ပေါင်းများစွာတွင် အချို့သောဂူဘုရားများ ပြိုပျက်ခြင်းရှိခဲ့သော်လည်း အဓိကစေတီပုထိုးများသည် အနည်းငယ်ပျက်စီးခြင်းများနှင့်သာ ကြုံခဲ့ရပြီး လုံးဝပြိုပျက်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ သို့သော် အုတ်ဖြင့်ဆောက်သော ပုဂံနည်းပညာသည် ထိုခေတ်က ကမ္ဘာ့အတိုင်း အတာနှင့်ပင် အဆင့်မြင့်ခဲ့သော်လည်း ၁၈ ရာစု၊ ၁၉ ရာစု ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် လျော့နည်း၍

**မမှန်မကန်နည်းများဖြင့်တည်ဆောက်၍
လေပြင်းဒဏ်ကြောင့်ပျက်စီးရသော အခြားနိုင်ငံများမှဥပမာများ**

အခြေအနေပြောင်းခဲ့သည်။ အရှေ့တောင်အာရှတိုက်တွင် ပထမဦးစွာ တီထွင်၍ ထောင်ပေါင်းများစွာ ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြသော ပေါင်းကူးခြင်းနည်းပညာ (Vaulting and arching technology) ကိုပင် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ကျွမ်းကျင်မှုမရှိသောကြောင့် ယခုလျင်ဒဏ်သင့်ခဲ့သော စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးဒေသတွင် ကုန်းဘောင်ခေတ်စေတီပုထိုးများစွာတို့ ပျက်စီးခဲ့ကြသည်။ ပေါင်းကူးခြင်းနည်းပညာဆိုသည်မှာ အုတ်ဖြင့်ဆောက်သော အဆောက်အဦများကို အုတ်ချပ်များဖြင့်ပင် ပြန်လည်မိုးသောနည်းပညာဖြစ်သည်။ အေဒီ ၇ ရာစုခန့်တွင် မြန်မာများ သရေခေတ္တရာ၌ ကိုယ်တိုင်တီထွင်ခဲ့ပြီး အရှေ့တောင်အာရှတွင် ပထမဦးဆုံးထိုနည်းပညာကို သုံးခဲ့သည်။ (၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလထုတ် “မြန်မာရေးရာ” အမှတ် (၂၅) တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။) ဘိုးတော်ဘုရား၏ “မြသိန်းတန်စေတီ” သည် အေဒီ ၁၈၁၆ တွင် တည်ဆောက်ပြီး နှစ် ၂၀ ကျော်ကြာသည့်အခါတွင် ပြိုပျက်ခဲ့သောကြောင့် ၁၈၇၄ ခုနှစ် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့ရသည်။ ဘကြီးတော်ဘုရား၏ မိဖုရားမယ်နု အေဒီ ၁၈၂၂ တွင်လှူဒါန်းခဲ့သော “မဟာအောင်မြေဘုံစံကျောင်း” ၏ အောက်ထပ်တွင် ၇ ရာစုက မြန်မာတို့ကိုယ်တိုင်တီထွင်ခဲ့သော ပေါင်းကူးခြင်း နည်းပညာကိုပင် အသုံးမပြုခဲ့သဖြင့် ကျောင်းတော်၏အောက်ထပ်သည် ၁၈၃၈ ခုနှစ်တွင် အောက်ထပ်ပြိုပျက်ခဲ့သည်။ မယ်နုအုတ်ကျောင်း၏အောက်ထပ်သည် စာရေးသူ ငယ်စဉ်ကပင် ပျက်စီးလျက်ရှိပြီး ယခု ၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် လုံးဝပျက်စီးတော့သည်။

အုတ်နံရံကို အခြေပြုဆောက်လုပ်သောစနစ် (Load bearing structures)၏ အားနည်းချက်သည် ထူသောအုတ်နံရံကြီးများမှာ ညအချိန်တွင် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ပြန်လည်အပူပြန်ပေးသောကြောင့် မြန်မာပြည်တောင်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းဒေသများကဲ့သို့ ပူအိုက်စွတ်စိုသော နေရာများတွင် လူနေအိမ်များဆောက်ရန် မသင့်လျော်ပေ။ နေ့ခင်း

ပုဂံခေတ်မှပေါင်းကူးနည်းပညာနှင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် မှန်ကန်စွာဆောက်လုပ်နိုင်ခြင်းမရှိပါ

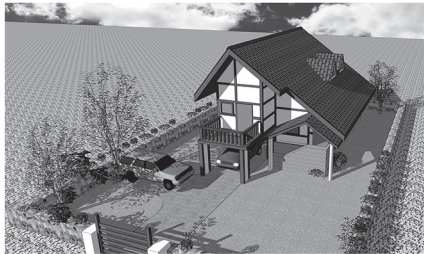
အချိန်တွင်သာ လူများလာရောက်ကြပြီး ညအချိန် လူများလာရောက်ခြင်းမရှိသော ဂူဘုရားများ၊ ရုံးများ၊ ဓမ္မာရုံများ အစရှိသည်တို့ တည်ဆောက်ရန်သာ သင့်လျော်ပေသည်။ အုတ်နံရံများကို အခြေပြုတည်ဆောက်သော အခြားအားနည်းချက်သည် Compression အပေါ်မှ ဖိအားကို များစွာခံနိုင်သော်လည်း ငလျင်လှုပ်လျှင် ပေါ်ပေါက်လာသည့် Lateral forces ဘေးမှတွန်းအားကို များစွာမခံနိုင်ပေ။ ယခု မန္တလေးငလျင်တွင် စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေး ဝန်းကျင်၌ ထို Load bearing structures အုတ်နံရံများကို အခြေပြုသောစနစ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားကြသည့် အဆောက်အဦများစွာ ပြုကြသည်မှာ ထိုအချက်ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုစနစ်၏အားသာချက်များသည် R.C structures ဟုခေါ်ကြသော သံကူကွန်ကရစ်နှင့် နှိုင်းသော် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ဈေးသက်သာသည်။ အချိန်တိုအတွင်း ဆောက်လုပ်နိုင်သည်။ ထိုစနစ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ကြလျှင် ထူသောအုတ်နံရံများ၊ ကောင်းမွန်ခိုင်ခံ့သောအုတ်မြစ်နှင့် နှစ်ထပ်၊ သုံးထပ်အမြင့်ထက် ပို၍ မဆောက်လုပ်သင့်ပေ။

Brick-Nogging system သစ်နှင့် အုတ်ညှပ်ဆောက်လုပ်သောစနစ် (Timber frame structures)။ ။ သစ်သားဖရိန်များနှင့်အုတ်များပေါင်း၍ ဆောက်လုပ်သောစနစ်သည် မိမိတို့တိုင်းပြည်သို့ ဗြိတိသျှတို့ သယ်ဆောင်လာသောစနစ်ဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏ Brick-Nogging အခေါ်သည် ရှေးအင်္ဂလိပ်စကားဖြစ်ဟန်တူသည်။ ယခု အင်္ဂလိပ်စာပေများတွင် Timber frame structures ဟုတွေ့ရသည်။ ထိုစနစ်တွင် အဓိကဖိအားများကို သစ်သားတိုင်နှင့် တန်းများက ထမ်းကြပြီး အုတ်ဖြင့်ညှပ်၍တည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုခိုင်ခံ့သော နံရံများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ သစ်သားတိုင်များနှင့်တန်းများသည် flexibility ကွေးနိုင်ခြင်း ရှိသည့်အတွက် Lateral forces ဘေးမှ တွန်းအားကို ခံနိုင်သည်။ အုတ်နံရံများကို ဂျာလီ (ဆန်ခါခွေ)များနှင့် အားဖြည့်ထားခြင်းဖြင့် သစ်သားတိုင်နှင့်တန်းများပေါင်း၍ ငလျင်ဒဏ်ခံနိုင်သော အိမ်များပေါ်ပေါက်လာသည်။ အခြားသော အကျိုးများမှာ ဆောက်လုပ်ချိန်တိုတောင်းသည်၊ နံရံများသည်အုတ်တစ်စုံစာ၊ လေးလက်မခွဲဖြင့်သာ တည်ဆောက်နိုင်သောကြောင့် မြန်မာပြည်ရာသီဥတုနှင့် ကိုက်ညီသည်။ ယခုအခါ အကောင်းစားသစ်များ ဖြစ်သည့် ပျဉ်းကတိုး၊ ကျွန်း စသည်တို့ရရှိရန် ခက်ခဲသဖြင့် စာရေးသူသည် Hollow profiles ဟုခေါ်သော သံခေါင်းပွများဖြင့် ထိုစနစ်၏မူအတိုင်း စမ်းသပ်ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ R.C သံကူကွန်ကရစ်နှင့် ဆောက်လုပ်ခြင်းထက် ကုန်ကျစရိတ် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သက်သာပါသည်။ ပုံတွင်ဖော်ပြသည့်အတိုင်း လှပအောင် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲနိုင်လှပါသည်။ Brick-Nogging စနစ်၏အားနည်းချက်သည် နှစ်ထပ်၊ သုံးထပ်သာ ဆောက်လုပ်နိုင်သည်။ ဆောက်လုပ်သည့်အခါ သတိမူရန်များမှာ Hollow တိုင်များတွင် ဂျာလီ(ဆန်ခါခွေ)များအတွက် ချိတ်များကို ဂဟေဖြင့်တွယ်ပြီး တိုင်နှင့်တန်းများဆက်သည့်အခါ Brackets များဖြင့် ဆက်သင့်သည်။ သံဆရာများကို အလွယ်တကူ ဂဟေဖြင့်မဆက်ရန် ညွှန်ပြရမည်။ အုတ်စီသည့်အခါ သုံးလွှာ၊ လေးလွှာတွင် ဂျာလီတန်းများကို တင်းစွာဆွဲ၍အုတ်စီကြရပါမည်။ ငွေကြေး ချွေတာလိုသူ၊ လုံးချင်းအိမ်ဆောက်လုပ်လိုသူများအတွက် သင့်လျော်သည်ဟု စာရေးသူ အကြံပြုလိုပါသည်။

သံကူကွန်ကရစ်ဖရိန်စနစ် (Reinforced concrete frame structures)။ ။

မြန်မာပြည်အတွက် ရာသီဥတုထောင့်မှလည်းကောင်း၊ ငလျင် အစရှိသော ဘေးအန္တရာယ်များ ခံနိုင်ရန်အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ကောင်းမွန်သောနည်းပညာသည် သံကူကွန်ကရစ်ဖရိန်စနစ် (Reinforced concrete frame structures) ဖြစ်သည်။ ဤစနစ်သည် ရှေးအခါက ကမ္ဘာပေါ်တွင် မသိခဲ့၊ မရှိခဲ့ဘဲ ပြင်သစ်ပြည်မှ Joseph Lambot ၊ Joseph Monier နှင့် အင်္ဂလန်မှ William Wilkinson တို့သည် သီးခြားစီ ၁၉ ရာစုနှစ်လယ်ခန့်တွင် တွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ သံကူကွန်ကရစ်ဖရိန်စနစ်၏သဘောကို အတိုချုံးတင်ပြရသော်လည်းကောင်း ကွန်ကရစ်သည် အပေါ်မှကျရောက်သော ဖိအား Compression ကို များစွာခံနိုင်သည်။ သို့သော် Tensile strength ဆွဲသောအားကို များစွာမခံနိုင်၊ သံမဏိ Steel သည် Compression နှင့် Tensile strength တို့ နှစ်မျိုးလုံးကို ကောင်းစွာခံနိုင်သည်။ သို့သော် သံမဏိသည် ဈေးကြီးခြင်းနှင့် အခြားအားနည်းချက်များလည်း ရှိသောကြောင့် ထိုပစ္စည်းနှစ်မျိုးပေါင်းစပ် တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ R.C စနစ်ဖြင့် အဆောက်အဦတစ်ခုကို ဆောက်လုပ်ကြလျှင် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များက Moments များကို တွက်ချက်ရပြီး Columns တိုင်များ၊ Beams ထုပ်တန်းများတွင် Tensile force ဆွဲအားကျရောက်မည့်နေရာများ၊ Compression ဖိအားကျရောက်မည့်နေရာများကို ခွဲခြား၍လိုအပ်သော သံချောင်းအနည်းအများကို တွက်ချက်ရသည်။ ယခု ငလျင်တွင် သံကူကွန်ကရစ်ဖရိန်စနစ် (Reinforced concrete frame structures) ဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော အဆောက်အဦများဖြစ်သော်လည်း ပြုပြင်ကြခြင်း၏အကြောင်းသည် ထိုအခြေခံမူ (Principle) ကို နားမလည်၊ မတွက်ချက်တတ်ဘဲ ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ သံမဏိနှင့်ကွန်ကရစ်တို့ ပေါင်းစပ်ဆောက်လုပ်သော နည်းပညာကို R.C ဟုအတိုခေါ်ကြပြီး မြန်မာပြည်တွင် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် အလယ်ပိုင်း၌ စတင်အသုံးပြုကြသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီ အဆောက်အဦကြီးများသည် နံရံအထူကြီးများနှင့် Load bearing structures အုတ်နံရံများကို အခြေပြုသောစနစ် သို့မဟုတ် Brick-Nogging စနစ်ဖြင့်သာ ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။

R.C frame structure စနစ်၏ရာသီဥတုထောင့်မှ အားသာချက်တစ်ရပ်သည် R.C columns တိုင်များနှင့် R.C beams ထုပ်တန်းများက အလေးများကို ထမ်းသောကြောင့် လူနေအိမ်များ၏နံရံများသည် ထူထပ်ရန် မလိုအပ်ပေ။ မြန်မာပြည်များစွာသောဒေသများ

Hollow သံဖရိန်ဖြင့်ဆောက်လျှင်ဈေးသက်သာမည်၊ လှပအောင်ဒီဇိုင်းရေးဆွဲလျှင်လှပါသည်

၏ ရာသီဥတုတွင် ထူသောနံရံများသည် ညပိုင်း နေဝင်ပြီးသည့်အခါ အတွင်းခန်းများကို အပူဟပ်သည်။ စာဖတ်သူများ သတိပြုမိမည်မှာ နံရံထူနှင့်ရှေးတိုက်ကြီးများတွင် ညနေပိုင်းတွင် အိမ်အတွင်း ပူအိုက်၍ အပြင်ထွက်နေကြရသည်။ R.C စနစ်တွင် ကောင်းသော အားသာချက်များရှိသော်လည်း အားနည်းချက်များသည် ဆောက်လုပ်ချိန်ပိုမိုကြန့်ကြာခြင်းနှင့် ယခုအခြေအနေတွင် P.A.E ဟု အတိုခေါ်သော ကြမ်းခင်းဧရိယာစတုရန်း တစ်ပေ ဆောက်လုပ်စရိတ်သည် Load bearing အုတ်နံရံများကို အခြေပြုသောစနစ်ထက် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ပိုသည်။ R.C စနစ်၏အခြားအားသာချက်များသည် အထပ်ပေါင်းများစွာ ဆောက်လုပ်နိုင်သည်။ ယခု ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြင့်ဆုံးအဆောက်အဦသည် UAE နိုင်ငံမှ Burj Khalifa ဖြစ်ပြီး အမြင့်ပေ ၂၇၀၀ ကျော်ရှိသည်ဟု ဖတ်ရပါသည်။ မြန်မာပြည် ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးမြို့တို့တွင် R.C frame structure ဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့သော အဆောက်အဦများသည် အမြင့်ဆုံးအထပ် ၃၀ ကျော်ခန့်ရှိကြပြီး ထိုသည်တို့ကို အထူးအားကောင်းသော ဘီလပ်မြေနှင့် ဆောက်ခဲ့ကြရပေမည်။ မြန်မာပြည်ဈေးကွက်တွင် ဝယ်ယူရရှိနိုင်ပြီး ပုံမှန်ပြည်တွင်းဖျော်စပ်သောအချိုးနှင့် နည်းများမှရရှိနိုင်သော Strength ခိုင်ခံ့မှုသည် 5000 psi ဝန်းကျင်သာ ရရှိနိုင်သောကြောင့် မြန်မာပြည်ဈေးကွက်မှ ဘီလပ်မြေနှင့်တည်ဆောက်ကြလျှင်အထပ် ၂၀ ခန့်သာဖြစ်ပါမည်။

စာရေးသူ၏ ကိုယ်ပိုင်အယူအဆသည် မြန်မာပြည်မြို့များတွင် အထပ်များစွာ ဆောက်ခြင်းဖြင့် များစွာအကျိုးမရှိပေ။ အထပ်မြင့်လျှင် ထိန်းသိမ်းစရိတ်များ မြင့်သည်။ အထပ်မြင့်နေသူများအတွက် မော်တော်ယာဉ်ထားရန် Parking Space လိုအပ်သည်။ ထို့အတွက် မြေအောက်တွင်ဆောက်လျှင် ကုန်ကျစရိတ်များစွာမြင့်မားသည်။ မြေပေါ်တွင် ဆောက်လျှင် မြေဧရိယာ လိုအပ်သည်။ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးများ ညှိနှိုင်းတွက်ချက်သင့်ကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာပြည်ရှိမြို့များတွင် မိမိတို့ယဉ်ကျေးမှုအရ ဘုရားစေတီများ ရှိကြသည်။ ထိုဘုရားစေတီတို့သည် မိမိတို့ဘိုးဘွားများက လူအများ နေရာအနှံ့မှ ဖူးနိုင်ရန် အထွတ်အထိပ်နေရာများတွင် တည်ထားခဲ့ကြသည်။ ဘုရားစေတီဝန်းကျင်များတွင် ဘုရားစေတီတို့ကို အမြင်ကွယ်သော၊ အမြင်ကာသော အထပ်မြင့်များ မဆောက်သင့်ပေ။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့ရှိ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ဝန်းကျင်တွင် စေတီတော်ရင်ပြင်ထက် ပို၍မြင့်ရန် စည်းကမ်းကို လက်ခံကျင့်သုံးသင့်သည်။ မန္တလေးမြို့တွင်လည်း နန်းမြို့ရိုးပတ်လည်နှင့် မန္တလေးတောင်မြင်ကွင်းကို ကွယ်စေသည့် ၆၆ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် အဆောက်အအုံအမြင့်သတ်မှတ်ချက် စည်းကမ်းများကို လိုက်နာသင့်ပါသည်။

သံဖရိန်စနစ် (Steel frame structures)။ ။ သံဖရိန်စနစ်သည် R.C သံကူကွန်ကရစ်ထက်ပင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ဈေးကြီးသဖြင့် အချို့သောအရေးတကြီး အချိန်တိုအတွင်း ပြီးစီးရန် လိုအပ်သောအဆောက်အဦများတွင်သာ အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။ ထိုစနစ်၏ အားသာချက်များသည် လျင်မြန်စွာပြီးစီးဆောက်လုပ်နိုင်သည်။ အထပ်မြင့်များစွာ ဆောက်သော်လည်း ငလျင်ဒဏ်ကို ကောင်းစွာခံနိုင်သည်။ ပြင်ဦးလွင်မြို့ကန်တော်ကြီးတွင် ဆောက်ခဲ့သောနန်းမြင့်သည် ထိုသံဖရိန်စနစ် (Steel frame structures) ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသည်။

ကြိုတင်ပုံလောင်းတည်ဆောက်သောစနစ် (Precast-prefabricated system)

အထက်တွင်တင်ပြခဲ့သော ဆောက်လုပ်ရေးစနစ် ငါးမျိုးသည် မြန်မာပြည်တွင် အထိုင်ကျ နေသော ဆောက်လုပ်ရေးနည်းများ ဖြစ်ကြသည်။ လွန်ခဲ့သော ၁၀ နှစ်ခန့်က V-Pile Co သည် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်နှင့်ပူးပေါင်း၍ “ဗိုလ်ဗထူး” အိမ်ရာစခန်း တည်ဆောက်ရာ တွင် နည်းပညာအသစ်တစ်ရပ် စမ်းသပ်ဆောက်လုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစနစ်၏အခြေခံသဘော ကို အတိုချုံးတင်ပြရသော် အထက်တွင်တင်ပြခဲ့သော R.C ဖရိန်၊ တိုင်များနှင့်ထုပ်များအစား ကြိုတင်၍ R.C နံရံများနှင့်ကြမ်းခင်းများကို အခြားတစ်နေရာတွင် တည်ဆောက်ထားသည်။ ဆောက်လုပ်မည့်နေရာတွင် အုတ်မြစ်ချခြင်း Foundations များကို ပြင်ဆင်ထားပြီး R.C နံရံများနှင့် ကြမ်းခင်းများကို သယ်ယူပြီး တပ်ဆင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစနစ်နှင့် ဆင်ဆင်တူ သော Prestressed-prefabricated စနစ်သည် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၊ အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများတွင် နှစ်စဉ် တိုက်ခန်းထောင်ပေါင်းများစွာ ပြီးစီးဆောက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုတိုင်းပြည်များတွင် လုပ်သားအင်အားရှားပါးပြီး ပစ္စည်းပေါများသောအခြေအနေတွင် လွန်စွာသင့်လျော်ခဲ့ပါ သည်။ မိမိတို့တိုင်းပြည်တွင်လည်း ယခုအခါ လုပ်သားရှားလာသော အခြေအနေတွင် စမ်းသပ်သင့်ပေသည်။ ထိုစနစ်မှ P.A.E စတုရန်းတစ်ပေ ဆောက်လုပ်စရိတ်သည် မြင့်မား ပါမည်။ သို့သော် အချိန်တိုအတွင်း တိုက်ခန်းပေါင်းများစွာ ပြီးစီးနိုင်ပါမည်။

အုတ်မြစ်ချခြင်းစနစ်များ (Foundations systems)

။ ယခု မန္တလေးငလျင်တွင် များစွာသောအဆောက်အဦများ ပြုပြင်ရခြင်း၏အကြောင်းများမှာ အုတ်မြစ်ချခြင်းစနစ် (Foundations systems) များ မှားယွင်းသောကြောင်းသည် အရေးကြီးသောအကြောင်း များတွင် ပါဝင်သည်။ ပညာအရပ်ရပ်သည် ခက်ခဲနက်နဲပြီး အထူးကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ specialists ရှိကြပါသည်။ အဆောက်အဦများ၏ အုတ်မြစ်စနစ်သည် ဆောက်လုပ်မည့် နေရာ၏ မြေထမ်းအား (Soil bearing capacity)၊ ဆောက်လုပ်မည့်အဆောက်အဦ၏ အလေးချိန်၊ အမြင့်၊ အလျား၊ အနံ၊ ငလျင်အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု စသောအချက်များကို အခြေခံ၍ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များက တွက်ချက်ဆုံးဖြတ်ရပါသည်။ အကျဉ်းချုပ်တင်ပြရ သော် အုတ်မြစ်၏ရည်ရွယ်ချက်သည် အဆောက်အဦ၏အပေါ်မှ ကျရောက်လာသော Forces အလေးများ၊ Dead loads ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများ၏အလေးများ၊ Live loads လှုပ်ရှား မှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသောအင်အားများ၊ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်မှ ပေါ်ပေါက်လာသော အင်အားများနှင့် Lateral forces လေပြင်းမုန်တိုင်း၊ ငလျင် စသည်တို့ကြောင့် ပေါ်ပေါက်နိုင် သော ဘေးမှတွန်းအားများကို ခံနိုင်၊ ထိန်းနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

ပိုင်အုတ်မြစ် (Pile foundation)

။ များစွာသောအခြေအနေတွင် အပေါ်မြေလွှာ သည် ပျော့သောကြောင့် အထပ်များစွာပါဝင်သော အဆောက်အဦများ တည်ဆောက်လျှင် ပိုင်အုတ်မြစ် (Pile foundation) ဖြင့် တည်ဆောက်ရသည်။ Pile foundation ၏သဘောသည် အဆောက်အဦရပ်တည်မည့်မြေအပေါ်လွှာမှာ အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သော Forces အင်အား များကို မခံနိုင်သဖြင့် အောက်တွင်ရှိသော အမာခံမြေပေါ်အထိဆင်း၍ အမာခံရယူရခြင်း ဖြစ်သည်။ ပိုင်စနစ် (Pile systems) များတွင်လည်း အမျိုးအစားများစွာရှိပါသည်။ Driven piles အပေါ်မှ အလေးနှင့်ရိုက်သွင်းရသော ပိုင်စနစ်သည် ဈေးသက်သာပြီး အချိန်တိုအတွင်း

ပြီးစီးနိုင်သော်လည်း တုန်ခါမှုကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်အဆောက်အအုံများကို ထိခိုက်နိုင်သည်။ Injection pile သို့မဟုတ် Pushed piles ဟုလည်းခေါ်ကြသော နည်းပညာသည် အချင်း ၁၀ လက်မခန့်ရှိသော သံကူကွန်ကရစ်ချောင်းအငယ်များ သို့မဟုတ် သံမဏိချောင်းများကို အပေါ်မှ အလေးများဖြင့်ဖိသွင်းခြင်းကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင် မထိခိုက်နိုင်ပေ။ ထိုစနစ်၏ အားနည်းချက်သည် ကျဉ်းမြောင်းသောနေရာများတွင် ထိုအလေးဖိသောစက်ကြီးများ ဝင်ရန်ခက်ခဲခြင်းနှင့် ပိုင်ချောင်းများ၏ထမ်းအားကြောင့် အထပ် ၂၀ ခန့်အတွက်သာ အဆင်ပြေနိုင်သည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကမ်းနားလမ်း၊ သစ်တောဖက်စပ် ၁၂ ထပ်အဆောက်အအုံ၊ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်မှ တည်ရှိသော ကုန်သည်လမ်းနှင့် ၄၆ လမ်းထောင့်ရှိ ၁၆ ထပ်အဆောက်အအုံ၊ ပြင်ဦးလွင် ကန်တော်ကြီးပန်းခြံရှိ နန်းမြင့်မျှော်စင် အစရှိသည်တို့သည် Injection pile ဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာပြည်တွင်အသုံးပြုကြသော အခြားသော ပိုင်အမျိုးအစားသည် Bored pile ဖြစ်ပြီး ထိုနည်းပညာ၏သဘောမှာ မြေအောက်သို့ ကျင်းများတူး၍ သံမဏိချောင်းများကိုသွင်းပြီးနောက် ကွန်ကရစ်ကိုလောင်းခြင်းအားဖြင့် အမာခံထမ်းအားကို ရယူခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနည်းပညာသည် ထမ်းအားမျှထောင့် (Bearing capacity) မှလည်းကောင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှု မျှထောင့်မှလည်းကောင်း များစွာ အဆင်ပြေပါသည်။ သို့သော် အထက်တွင်တင်ပြခဲ့သော ပိုင်တည်ဆောက်နည်းများနှင့် နှိုင်းစာသော် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် စရိတ်ပိုမိုမြင့်နိုင်မည့်အပြင် ဆောက်လုပ်ချိန်လည်း ပိုပါမည်။ ပိုင်အုတ်မြစ် (Pile foundation) တည်ဆောက်ခြင်းသည် ဆောက်လုပ်ရန် မြေ၏အောက်လွှာမှ အမာခံရယူခြင်းသာဖြစ်သည်။ ပိုင်များတည်ဆောက်ထားခြင်းဖြင့် ငလျင်လှုပ်လျှင် ပေါ်ပေါက်လာသော Lateral forces ဘေးမှတွန်းအားများကို များစွာခံနိုင်မည်မဟုတ်သောကြောင့် ပိုင်များ တည်ဆောက်သော်လည်း Ground beams ဟုခေါ်သော မြေလွှာအဆင့် ချုပ်တန်းများသည် မြေငလျင်ပေါ်ပေါက်နိုင်သောဒေသများတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပေသည်။ ဤအချက်သည် ယခုပြန်လည်တည်ဆောက်ချိန်ကာလတွင် လွန်စွာအရေးကြီးပြီး လိုက်နာကြရန် လိုအပ်ပါသည်။

အခြားသောအုတ်မြစ်စနစ်များ။ ။ အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သော ပိုင်များတည်ရန် အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် အဆင်မပြေလျှင် အခြားသောအုတ်မြစ်စနစ်များတွင် Raft foundation နှင့် Caisson foundation တို့သည် မြန်မာပြည်တွင် အသုံးပြုကြသည်။ Raft foundation ဆိုသည်မှာ Raft မြန်မာစကားဖြင့် “ဖောင်”ဟု အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်ပြီး အဆောက်အအုံအပေါ်သက်ရောက်သော Forces အင်အားတို့ကို ထူသောသံကူကွန်ကရစ် အပြားကြီးပေါ်တွင် သက်ရောက်စေခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုထူသော သံကူကွန်ကရစ်အပြားကြီးကို တည်ဆောက်ရန် ပထမဦးစွာ သံများဆင်ရပြီး ကွန်ကရစ်လောင်းသည့်အခါ တစ်ကြိမ်တည်း မရပ်မနားလောင်းကြရပါသည်။ အဆောက်အအုံပေါ်ကျရောက်သော အင်အား Forces များပေါ် မူတည်၍ ကွန်ကရစ်အပြားသည် ခုနစ်ထပ်၊ ရှစ်ထပ်တိုက်များအတွက် တစ်ပေခန့်မှ ထိုထက် များစွာထူနိုင်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ၂၇၁၂ ပေအထပ်ပေါင်း ၁၆၃ ထပ်နှင့်အမြင့်ဆုံး ဟု ဆိုကြသော UAE နိုင်ငံမှ Burj Khalifa သည် Raft foundation နှင့် Bored pile နည်းတို့ကို စုပေါင်းအသုံးပြုထားပြီး ကွန်ကရစ်ပြားအထူသည်ပင် ၁၂ ပေရှိသည်ဟု ဖတ်ရပါသည်။

“အချို့
 အဆောက်အဦများ
 ပျက်စီး
 ပြိုလဲခဲ့ကြခြင်းသည်
 မတတ်ကျွမ်းသော၊
 လိုင်စင်မရှိသော
 သူများက
 တွက်ချက်ခြင်းမရှိဘဲ
 မမှန်မကန်
 ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်း
 ကြောင့်သာဖြစ်သည်။”

အချို့သောအခြေအနေတွင် လွန်စွာထူသော သံကူ ကွန်ကရစ်ပြားကြီးကို တစ်ချိန်တည်း မရပ်မနားလောင်း ရန် ခက်ခဲသောကြောင့် Caisson foundation ကို အသုံးပြုကြသည်။ အလွန်ထူသော သံကူကွန်ကရစ် ပြားကြီးအစား အောက်တွင် တစ်ထပ်၊ အပေါ်တွင် တစ်ထပ်နှင့် အတွင်းတွင်ထူသော R.C concrete beams သံကူကွန်ကရစ် ထုပ်တန်းကြီးများကြောင့် များစွာ တောင့်တင်းသွားပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် Caisson foundation ကို အသုံးပြုတည်ဆောက်ခဲ့သော အဆောက်အဦသည် ပြည်လမ်း (၅) မိုင်ရှိ Inya-View Condominium ဖြစ်ပြီး ပြည်လမ်း (၈) မိုင်၊ Mawradi Condominium တွင် Raft foundation နှင့် Bored pile နည်းပညာတို့ကို ပူးတွဲအသုံးပြုထားသည်။ စာရေး သူက အထက်တွင် ဆောက်လုပ်ရေးစနစ်များနှင့် အုတ်မြစ်စနစ်များကို ဖော်ပြခြင်းအကြောင်း ပညာ အရပ်ရပ်သည် နက်နဲခက်ခဲပါသည်။ ဆောက်လုပ်ရေး ပညာရပ်သည် လူတို့၏အသက်၊ လူတို့၏ပစ္စည်းဥစ္စာ များနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်နေပါသည်။ ဆောက်လုပ် သူများ အချို့သည် ထိုအချက်ကို မလေးစား၊ မလိုက်နာ ခဲ့သောကြောင့် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် အသက်ပေါင်း များစွာ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာများစွာ ဆုံးရှုံးခဲ့ပါသည်။ ယခု ပြန်လည်တည်ဆောက်ကြသည့်အချိန်တွင် သင်ခန်းစာ ရကြပြီး မှန်ကန်စွာ သက်ဆိုင်ရာပညာတွင် Specialists အထူးကျွမ်းကျင်သော လိုင်စင်ရှိသူများနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြရန် အဆိုပြုအပ်ပါသည်။

မြန်မာပြည်ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ ။

မြန်မာပြည်ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ စာရေးသူ၏အမြင်များကို အတိုချုံးတင်ပြအပ်ပါသည်။ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍဟုဆိုရာတွင် အိမ်များ၊ လမ်းများ၊ တံတားများ စသည်တို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။ မိမိတို့ လူ့ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အဓိကလိုအပ်သော အဆောက်အဦ များကို မိမိတို့တိုင်းပြည်ရှိ ပညာရှင်များက နိုင်ငံခြား အကူမလိုဘဲ ဆောက်နိုင်၊ ဆောက်တတ်ကြပါသည်။ ဆောက်နိုင်ကြောင်း၊ ဆောက်တတ်ကြောင်းလည်း မိမိတို့က သက်သေပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ယခု လျင်တွင်

အချို့အဆောက်အအုံများ ပျက်စီးပြိုလဲခဲ့ကြခြင်းသည် မတတ်ကျွမ်းသော၊ လိုင်စင်မရှိသော သူများက တွက်ချက်ခြင်းမရှိဘဲ မမှန်မကန်ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် မိမိတို့ဆောက်ကြ၊ အသုံးပြုကြသောပစ္စည်းများသည် မိမိတို့ဦးနှောက်၊ မိမိတို့ အသိဉာဏ်တို့ကဲ့သို့ ပြည်တွင်းဖြစ်များမဟုတ်ဘဲ ပစ္စည်းအများစုသည် နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်း နေကြရပါသည်။ ပန်းရံဆရာကိုင်သောသန်လျက်၊ လျှပ်စစ်ဆရာကိုင်သော ပလာယာ၊ ဝက်အူ လှည့်မှစ၍ မိမိတို့များစွာသုံးနေသော Mild steel ခေါ် သံမဏိအပျော့စားများ၊ အလှဆင် ကျောက်ပြားများ၊ ကြွေပြားများ စသည့် တန်ဖိုးမြင့်သောပစ္စည်းများစွာတို့သည် နိုင်ငံခြားမှ ဖြစ်ကြသည်။ ဘီလပ်မြေသည် ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ထုံးကျောက်မှဖြစ်ပြီး မိမိတို့တိုင်းပြည်တွင် မြောက်မြားစွာရှိသော်လည်း မိမိတို့က ဘီလပ်မြေကို တင်သွင်းနေရပါသည်။ အလှဆင် ကြွေပြားများ၊ သန့်စင်ခန်းသုံးပစ္စည်းများ Ceramics တို့သည် Kaolinite ခေါ်သော မြေဖြူကို အခြေခံ၍ထုတ်လုပ်သည်။ ထိုသည်ကို ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့အနီး တောင်နီတောင်တွင် များစွာရှိသည်ဟု ဖတ်ဖူးပါသည်။ သို့သော် ထိုဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများစွာသည် နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းနေကြရသည်။ မိမိတို့အိမ်ဆောက်ကြလျှင် အုတ်၊ သဲနှင့် ကျောက်တို့သည်သာ အစစ်အမှန် ပြည်တွင်းဖြစ်ပစ္စည်းများဖြစ်သည်။ မိမိတို့တိုင်းပြည်တွင် သန်းပေါင်းများစွာ နှင့် ရင်းနှီးနိုင်သောသူများ ရှိကြသည်။ ထိုသူတို့၏အရင်းအနှီးများကို ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ တွင် အသုံးပြုလျှင် တိုင်းပြည်မှ နှစ်စဉ်သုံးစွဲနေရသော နိုင်ငံခြားငွေများလည်း လျော့ကျမည်၊ လူများစွာလည်း အလုပ်အကိုင်ရရှိပေမည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် မိမိတို့တိုင်းပြည်သည် စိုက်ပျိုး မွေးမြူရေးကို အခြေခံသော တိုင်းပြည်မှ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးသောစက်မှုနိုင်ငံဖြစ်ရန် ခြေတစ်လှမ်း စတင်လှမ်းသင့်ပါသည်။

ဒေါက်တာကျော်လတ်

b0wptufvm tEknm

orm; tkl

“MRTV ရောက်တဲ့အခါမှာ
နှစ်ပေါင်းခြောက်ဆယ်စာ သင်ယူခဲ့ရတဲ့
‘ဘဝတစ်သက်တာအနုပညာ’ တွေရဲ့
ဆရာသမားတွေကို
ပြန်လည်သတိရအောက်မေ့လှပါတယ်။”

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ မြန်မာ့ရုပ်သံ (MRTV) ကို ရောက်တာနဲ့ သောင်းသောင်းဖြဖြ ကြိုဆိုနေကြတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ့လိုက်ရပါတယ်။ တိုင်းရင်းသားဝတ်စုံတွေကိုယ်စီနဲ့ အစီအစဉ်တင်ဆက်သူတွေ၊ MRTV ရဲ့ ပင်တိုင်အဆိုတော်လေးတွေ၊ အဆိုတော်ကြီးတွေ၊ တူညီဝတ်စုံကိုယ်စီနဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ တစုတဝေးတည်း မြင်ရတာ ပီတိဖြစ်လှပါတယ်။

မီဒီယာသမားအိုကြီးအဖြစ်နဲ့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာရတဲ့ အတွေ့အကြုံကလည်း ဘဝရဲ့အချိုးအကွေ့တစ်ခုပါပဲ။ တစ်ချိန်က ကျွန်တော်နဲ့ လက်တွဲအလုပ်လုပ်ခဲ့ကြတဲ့ ဝန်ထမ်းငယ်ကလေးတွေကလည်း ဝန်ထမ်းကြီးတွေဖြစ်ကုန်ပြီ။ အနုသုခုမဆိုင်ရာ အကြံပေးတာဝန်အမျိုးမျိုးမှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြဆဲမို့ “အခုလိုဆိုတွေ့ရတာ ဝမ်းသာမဆုံးနိုင်ပေ” လို့ ဆိုချင်ပါရဲ့။

အိုနေတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ထဲကနေ နုပျိုတဲ့ စိတ်တွေဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ခြောက်ဆယ်ဆီကို ပြန်ရောက်သွားခဲ့တယ်။ အဲဒီတုန်းကလည်း အခုလိုပါပဲ။ MRTV ကို မွေးဖွားရာ BBS က ဝန်ထမ်းတွေက နွေးနွေးထွေးထွေးကြိုဆိုခဲ့ကြတာ မှတ်မိပါသေးတယ်။ ၁၉၆၅ ခုနှစ် လူ့ရည်ချွန်စခန်းချရာက လေ့လာရေးထွက်ရင်း ရောက်ခဲ့ရုံမက “တစ်တိုင်းပြည်လုံးက ဒို့လူ့ရည်ချွန်” သီချင်းကိုပါ စုပေါင်းအသံသွင်းတင်ဆက်ခဲ့ဖူးပါတယ်။

အဲဒီကတည်းက သံယောဇဉ်တွယ်ခဲ့ရတဲ့ အနုပညာနယ်ပယ်ထဲမှာ တတ်စွမ်းရာပညာကလေးနဲ့ ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့တာ အခုအိုမင်းရင့်ရော်တဲ့အထိပါပဲ။ ရေဒီယိုအသံလွှင့်ချက်၊ ဟောပြောချက်၊ ဆွေးနွေးခန်း၊ သီချင်းရေး၊ သီချင်းဆို၊ သီချင်းအသံသွင်း၊ အသံလွှင့် စတဲ့ အလုပ်အမျိုးမျိုးကို ဝါသနာရှင်ဘဝနဲ့ မြန်မာ့အသံဆိုတဲ့ခေတ်ကတည်းက လုပ်ခဲ့ရတယ်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်မှ ရုပ်မြင်သံကြားတွေ စတင်ထုတ်လွှင့်ခဲ့တယ်ဆိုပေမယ့် ၁၉၆၈-၆၉ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်စမ်းသပ်ခဲ့တဲ့ CCTV ရုပ်သံရိုက်ကူးမှုတွေနဲ့လည်း ဆက်စပ်ပတ်သက်ခဲ့ရပါသေးတယ်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်မှာ ရုရှားနိုင်ငံကို ရောက်တော့လည်း သူတို့ရဲ့ဖြူမည်းရုပ်သံလွှင့်တာကို ကြည့်ရင်း အားကျခဲ့ရတယ်။ မြန်မာကတော့ စစ်ချင်းကိုပဲ ရောင်စုံရုပ်သံလွှင့်နိုင်ခဲ့တဲ့အတွက် သူများထက်သာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ NTSC စနစ်ထဲ ဘောင်ဝင်အောင် ကျွန်တော်တို့ ကင်မရာတွေရဲ့ PA System စနစ်ကို တစ်ဆင့်ပြောင်းပေးရတဲ့ အလုပ်ကလည်း လက်ဝင်ပါတယ်။

မြန်မာ့ရုပ်သံလို့ အမည်ပြောင်း၊ နိုင်ငံတော်မီဒီယာကြီးအဖြစ်နဲ့ ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်ခဲ့တာ သက်တမ်းရင့်လာပြီး ၇၉ နှစ်အရွယ်ရောက်လာပေမယ့်လည်း အနုအလှမပျက် ခွဲညားတဲ့ ဥပမိရုပ်မပျက်ရုံမက နေပြည်တော်တပ်ကုန်းမှာ ဒီထက်ခမ်းနားတဲ့အသံလွှင့်ရုံနဲ့ ရုပ်သံစနစ်တွေ ခေတ်မီပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းကို တွေ့ရတော့ “အသက်ကြီးပေမယ့် မပျက်စီးသေးပါလား” လို့ အံ့ဩရပါတယ်။

MRTV တပ်ကုန်းမှာ တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်စ ကာလကိုလည်း ပြန်သတိရမိသေးတယ်။ ဌာနတာဝန်အရ ရုပ်မြင်သံကြား အင်တာဗျူးလုပ်ရန် ပြင်ဆင်ရချိန်မှာ ထုံးစံအတိုင်း မိတ်ကပ်တွေလိမ်းပြီးညှိရတာမို့ အေးလွန်းလို့ ချမ်းတုန်နေတဲ့အထဲမှာ ပြဿနာဖြစ်နေတယ်။ ကျွန်တော် အင်တာဗျူးလုပ်ရမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်က မိတ်ကပ်လိမ်းလို့ မပြီးနိုင်ဘူး။

“သူ့မျက်နှာကိုဖြူအောင် မိတ်ကပ်လိမ်းရတာ မပြီးနိုင်ဘူး မဟုတ်လား။ ဒါဆိုရင်

လည်း ညှိလို့ရအောင် ကျွန်တော့်မျက်နှာပေါ်မှာ ဖိနပ်ဆေးညှိသာ သုတ်လိမ်းလိုက်ပါတော့” လို့ရယ်ပွဲဖွဲ့လိုက်မှပဲ နွေးထွေးသွားခဲ့တာပါ။

အပြောင်းလဲကြီးပြောင်းလဲနေတဲ့ MRTV အသစ်ကြီးထဲမှာ မပြောင်းလဲတာလေးတွေလည်း စုဆောင်းထားတာတွေ့လိုက်ရတယ်။ သမိုင်းစဉ်ဆက်သုံးခဲ့တဲ့ ကင်မရာတွေကအစ ပစ္စည်းကိရိယာတွေ အစုံပါပဲ။ ပြခန်းထဲမှာ ကားကြီးတစ်စီးကိုလည်း တွေ့ရတယ်။ ရှေးယခင်ကတည်းက ကွင်းဆင်းရာမှာ အသုံးပြုခဲ့တဲ့ ကားကြီးပါ။ အဲဒီကားကြီးကို မြင်တော့ ကျွန်တော့်မိခင်ဌာနဖြစ်တဲ့ “ဗဟိုကျန်းမာရေးပညာဌာန” မှာ တစ်ခါက ပစ်ထားခဲ့တဲ့ “ကားပြာကြီး” လို့ ကင်ပွန်းတပ်ထားတဲ့ ကားကြီးကို သတိရမိတယ်။

“အသိပညာပေး
ဇာတ်လမ်းလေးတွေ၊
မှတ်တမ်းလေးတွေနဲ့
တွဲဖက်ပြီး
လူထုအသိပညာကို
မြှင့်တင်
ပေးခဲ့ကြပါတယ်။”

အဲဒီ “ကားပြာကြီး” နဲ့ ကျွန်တော်တို့ဌာနက ဆရာသမားတွေဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ခြောက်ဆယ်ကတည်းက မြန်မာပြည်အနှံ့ သွားလို့ရသမျှခရီးတွေကို သွားခဲ့ပြီး ၁၆ မီလီမီတာ ရုပ်ရှင်ပြစက်ကလေးကိုတင်ကာ လူထုကို ဖျော်ဖြေပညာပေးမှုတွေ လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ “ဦးချာလီ” ကာတွန်းသရုပ်ဆောင်ရဲ့ ဇာတ်လမ်းလေးတွေကို ယခုထိ မှတ်မိနေတဲ့လူကြီးတွေ ရှိသေးတယ်။ အသိပညာပေးဇာတ်လမ်းလေးတွေ၊ မှတ်တမ်းလေးတွေနဲ့ တွဲဖက်ပြီး လူထုအသိပညာကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့ကြပါတယ်။

“DG ကြီးရယ်၊ ကျွန်တော်တို့ အခုနေအခါမှာ အရင်တုန်းကလိုပဲ စစ်ကြောင်းကြီးငါးကြောင်းနဲ့ ဝေးလံခေါင်ပါးတဲ့ဒေသတွေကို ကွင်းဆင်းသွားပြီး လူထုရဲ့ အသိပညာတွေကို မြှင့်တင်ခွင့်ရသေးရင် ကောင်းမှာပဲ နော်” လို့ပြောမိပါတယ်။ တကယ်တော့ ပြောင်းလဲသွားတဲ့ ခေတ်အလိုက် MRTV က Channel အမျိုးမျိုးတွေ၊ Application အမျိုးမျိုးတွေနဲ့ လက်ကိုင်ဖုန်းထဲ အရောက် လွှင့်ပေးနိုင်ပြီမို့ ရှေးကလို ခရီးရှည်ထွက်စရာ မလိုတော့ပါဘူး။ တိုင်းရင်းသားအစီအစဉ်တစ်မျိုးတည်းကိုပဲ (၁၇) မျိုးကွဲပြားထိရောက်စွာ ထုတ်လုပ်နိုင်လာတဲ့အတွက် တိုက်ရိုက် ရုပ်မြင်သံကြားကြည့်နိုင်လာတယ်။ ရေဒီယိုလှိုင်းထဲမှာပါ ရုပ်မြင်သံကြားပါလာ

တယ်။ နားမကြားရရင်လည်း မျက်စိနဲ့ဖတ်လို့ရအောင် လုပ်ထားပေးတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ဗဟိုကျန်းမာရေးပညာဌာနမှာဆို အရင်က ၃၅ မီလီမီတာ ရုပ်ရှင် ကင်မရာကြီးတွေပါရှိတယ်။ ဖလင်ကူးဆေးကအစ ခေတ်အဆက်ဆက်ကသုံးခဲ့တဲ့ မီဒီယာ ပစ္စည်းတွေရှိခဲ့တယ်။ ထိန်းသိမ်းဖို့မတတ်နိုင်လို့ လက်စလက်နရှာမရတော့တဲ့အပြင် ဌာန ပါပျောက်ပျက်သွားတော့တယ်။ MRTV မှာတော့ ခေတ်တွေ ဘယ်လိုပြောင်းပြောင်း အသုံး ဝင် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းကြီးတွေကို ထိန်းသိမ်းပြသထားနိုင်တာ ချီးကျူးစရာပါပဲ။

ပြခန်းထဲက အကော်ဒီယံကြီးတစ်လုံးကို တွေ့မိတော့လည်း ငယ်မူပြန်အမှတ်တရ ရှိလှပါတယ်။ ကွင်းဆင်းဖျော်ဖြေတဲ့နေရာမှာ အကော်ဒီယံဆိုတဲ့ တူရိယာက တစ်လုံးတည်း နဲ့ အလုပ်ဖြစ်တယ်။ လူငယ်ရေးရာက ကိုလှဦးတို့၊ ကိုကျော်ဇောလေးတို့၊ ဒေါ်မြင့်မြင့်ရှိန်တို့၊ ညွန့်ညွန့်စိန်တို့နဲ့ လိုက်ပြီး တေဇလူငယ်၊ ရှေ့ဆောင်လူငယ်၊ လမ်းစဉ်လူငယ်၊ ကျောင်းကောင်စီ စတဲ့ သီချင်းတွေရယ်၊ ခေတ်ပေါ်သီချင်းတွေရယ် ကိုယ်တိုင်ဆိုတီး စည်းရုံးခဲ့ရတာတွေလည်း သတိရမိပါတယ်။ အဲဒီခေတ်တစ်ခေတ်ရဲ့ သမိုင်းကို နိုင်ငံခြားဖြစ်လူငယ်အဖွဲ့အစည်းပုံစံ မျိုးနဲ့ ပြန်လည်အစားထိုးခံရတာကို ကြုံခဲ့ရတဲ့ ဝန်ထမ်းအိုကြီးဘဝမှာလည်း မသေသေးသရွေ့ နေတတ်ရင် ကျေနပ်စရာပဲလို့ စိတ်ကို ခံယူပြုပြင်ရပါတယ်။

ဝန်ထမ်းအိုဘဝမှာ မှတ်ဉာဏ်တွေကတော့ မအိုသေးပါဘူး။ အထူးသဖြင့် MRTV ရောက်တဲ့အခါမှာ နှစ်ပေါင်းခြောက်ဆယ်စာ သင်ယူခဲ့ရတဲ့ “ဘဝတစ်သက်တာအနုပညာ” တွေရဲ့ ဆရာသမားတွေကို ပြန်လည်သတိရအောက်မေ့လှပါတယ်။ အဘ ဦးသန်းမြင့်ကစလို့ ဦးမြကြီး၊ ဦးကြည်သာ၊ ဦးကျော်ဦး၊ ဦးအောင်မြင့်တို့ကအစ မမကြီးတင်တင်မြတို့အဆုံးပါပဲ။ ဒါ့အပြင် ရေဒီယိုအသံလွှင့်ဟောပြောရာမှာ အသံအနိမ့်အမြင့် လေယူလေသိမ်းကအစ မြန်မာဆန်လှတဲ့ ဦးမျိုးသန့် (မောင်ဆုရှင်) ကိုလည်း အတုခိုးခဲ့ရပါသေးတယ်။

သူတို့ဆီကရတဲ့ပညာတွေနဲ့ ကောင်းကောင်းလုပ်စားခဲ့ရာကနေ ခွင်တည့်သွားတာ ကတော့ ရုပ်မြင်သံကြား Talk Show တွေမှာ ဦးဆောင်မော်ဒရေတာအဖြစ် MRTV၊ MRTV-4၊ Sky Net ကအစ ရုပ်သံဆွေးနွေးခန်းတွေကို ယနေ့ထက်တိုင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့တာမို့ ဆရာ သမားတို့ရဲ့ ကျေးဇူးတွေ၊ အဲဒီကျေးဇူးတွေကို စုစည်းထိန်းသိမ်းထားတဲ့ မြန်မာ့ရုပ်သံကို မေ့နိုင်စရာမရှိပါဘူး။ အနုပညာရှင်စုံ၊ အတတ်ပညာရှင်စုံနဲ့ ကျရာကဏ္ဍကနေပြီး ရုပ်သံ ပရိသတ်အတွက် အခက်အခဲတွေကို လွယ်ကူစွာ သိနားလည်ဖို့ ကြိုးစားနိုင်သမျှ ကြိုးစားခဲ့ ရပါတယ်။

MRTV ကို ကျေးဇူးတင်ရင်း ကျွန်တော့်ရင်တွင်းဖြစ်တွေကို ရှင်သန်ခွင့်ရတဲ့ မိခင်ဌာန ရဲ့ကျေးဇူးကိုလည်း သတိရမိပါတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ဌာနရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ ကဏ္ဍလေးတစ်ခုကတော့ သဘင်ပညာရှင်တွေနဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ရတဲ့ Folk Media လုပ်ငန်းတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သဘင်ထဲမှာ ကျန်းမာရေးအသိပညာကို ဖြည့်ဆည်းပေးရတဲ့ အလုပ်ပါပဲ။ အမှတ်တရရှိနေတာကတော့ ထိုစဉ်က ဇာတ်သဘင်လူရွှင်တော်တွေဖြစ်တဲ့ မိုးဒီနဲ့ မော့(စ်)ကို အခြေခံပြီး “မှော်စက်ရောင်” ဆိုတဲ့ ပညာပေးဇာတ်လမ်းကို စင်တင်ကပြ ရုံမက ဗီဒီယိုလေးပါ ရိုက်ပြီး ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ရွာစဉ်လှည့်လည်ပြသ ဟောပြော ခဲ့တာပါပဲ။ ဒါ့အပြင် ဦးရဲဒွေးတို့ရဲ့ ရုပ်သေးဇာတ်လမ်းလေးကလည်း ထိရောက်ပါတယ်။

သဘင်ပညာရှင်တွေကတော့ ကျွန်တော်တို့ကို ထိထိရောက်ရောက် ကူညီခဲ့ကြပါတယ်။ “နယ်အနှံ့လှည့်ပြီး ဖျော်ဖြေနေရတဲ့ ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့ဝင်တွေရဲ့ ကျန်းမာရေးကို ရောက်လေရာမှာ စောင့်ရှောက်ပေးဖို့ စီစဉ်နိုင်ရင် ကောင်းမှာပဲ” လို့ တောင်းဆိုတဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေကိုတော့ ကနေ့ထက်ထိ ကတိမတည်နိုင်သေးတာကိုလည်း စိတ်မကောင်းဖြစ်ရပါတယ်။ ပညာပါရမီဖြည့်ရသူတွေနဲ့ ကိုယ့်အိတ်ကပ်ကိုယ်ဖြည့်ကြသူတွေကြားမှာ ကမ္ဘာခြားနေတဲ့ ပြဿနာကို သူတို့မသိကြရပါဘူး။

နိုင်ငံတော်က ချမှတ်ပေးတဲ့ မူဝါဒအရ ကျန်းမာရေးပညာပေးအစီအစဉ်တွေကို လူကြည့်အများဆုံးအချိန် (Prime Time) မှာ ထုတ်လွှင့်ပြသနိုင်ဖို့ ကြိုးစားရုန်းကန်ကြရတာကိုလည်း လူမသိ သူမသိရှိလှပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကို MRTV က ဝန်ထမ်းတွေ၊ ပညာရှင်တွေက မငြိုမငြင် အားကူပေးကြသလို ရုပ်ရှင်အစည်းအရုံးကလည်း ပြည့်ပြည့်ဝဝ ကူညီခဲ့ကြပါသေးတယ်။

ကျွန်တော်တို့အကူအညီလိုရင် စေတနာ့ဝန်ထမ်းကူညီကြပါတယ်။ ငွေရေးကြေးရေးစကား ပြောစရာမလိုပါဘူး။ အဲဒီလိုပဲ ကျွန်တော်တို့လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းမှာလည်း “ငွေရေးကြေးရေး ခြေသလုံးမွေး” ဆိုသလို ခြေသလုံးမွေးလောက်လေးပေးပြီး အကြီးကြီးတွေ လုပ်ခိုင်းကြတာနဲ့ ကြုံရပေမယ့် အားကောင်းတဲ့ မိတ်ဆွေတွေကြောင့် အလုပ်မပျက်၊ ကတိမပျက် ရှေ့ဆက်ပြီးသွားနေခဲ့တာ အခုအထိပါပဲ။

ဒါပေမဲ့ ဘာဖြစ်လဲ။ ကျွန်တော်တို့အားလုံးက ပေးတဲ့သူတွေပဲလေ။
သက်တမ်းရှည်ကြပါတယ်။ MRTV လိုပေါ့။

ခုနစ်ဆယ်ကျော်တောင် ဂီတနဲ့ဖြင့် ဝေးမယ်မထင်

ကျွန်တော်တို့ဆရာကြီး ဒေါက်တာဦးဘသန်းကိုယ်တိုင်ရေးစပ်ပြီး ကိုယ်တိုင်ဆိုတီးလုပ်တဲ့သီချင်းဟာ အားကျစရာ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

“အလွန်တကယ် မပျော်ပေါင် x ခုနစ်ဆယ်ကျော်တောင်၊

ဂီတနဲ့ဖြင့် ဝေးမယ်မထင်ပေါင် x သားတွေက လှောင်၊ သမီးတွေက လှောင်၊ မြေးတွေက လှောင်” ဆိုတဲ့ သီချင်းကို ပတ္တလားလေးတီးပြီး ဆိုလေ့ရှိပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ကိုလည်း ခွဲစိတ်ကုပါမောက္ခကြီးအနေနဲ့ ဆေးပညာတွေလည်း သင်ပေးခဲ့တဲ့အပြင် အနုပညာကို ဝါသနာပါအောင် ဆရာကောင်းတွေနဲ့ထိတွေ့သင်ကြားစေခဲ့ပါတယ်။ သူ့ကျေးဇူးနဲ့ ဂီတလုလင်မောင်ကိုကို၊ ဗိုလ်ကလေးတင့်အောင်၊ အမေဒေါ်အောင်ကြည်၊ မောင်ရည်နွယ်၊ ဆိုင်းဆရာကြီး ဦးစိန်လှမောင်ကအစ ဦးရွှေငါး၊ ဦးစပယ်ရှယ်တို့အထိ အနုပညာရှင်အမျိုးမျိုးနဲ့ ဆုံတွေ့ပေးခဲ့ရုံမက ဇာတ်စင်ပေါ်တင်ပြီး ဆိုကသရုပ်ဆောင်အခွင့်အရေးတွေ ပေးခဲ့ပါတယ်။

“လမ်းလျှောက်တတ်ရင် ကတတ်ရမယ်”

“စကားပြောတတ်ရင် သီချင်းဆိုတတ်ရမယ်” ဆိုစကားတွေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ကို ကြိုးစားစေခဲ့ပါတယ်။

သူကိုယ်တိုင်လည်း ပါမောက္ခချုပ်တစ်ယောက်ဖြစ်ပေမယ့် ဘွဲ့နှင်းသဘင်ပွဲမှာ ကြိုဆိုသီချင်းကို ကိုယ်တိုင်တီးပေးခဲ့တယ်။

ဆရာချစ်ဦးညိုရဲ့အဆိုအရ သူ့ဖခင် ဦးရွှေဒေါင်းညိုနဲ့အတူ ဆရာကြီးဦးဘသန်းဟာ ကဗျာလွတ်အက ပုံစံသစ်တစ်ခုကို တီထွင်ခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။

ဆရာကြီးဟာ အသက် ခုနစ်ဆယ်ကျော်တဲ့အထိ ဆိုတီးအလုပ်တွေကို ပုံမှန်လုပ်ရင်း၊ အားကစားလုပ်ရင်း ကွယ်လွန်သွားခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ဘဝမှာ အားကျစရာပညာရှင်ကြီးတစ်ယောက်ကနေ ဆင့်ပွားသင်ကြား ခဲ့ရတဲ့ အနုပညာရှင်တွေရဲ့ ကျေးဇူးနဲ့ ကျွန်တော်ရပ်တည်ခဲ့တယ်။ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ အနုပညာရှင်တွေရဲ့ အကူအညီတွေကြောင့် အဆင်ပြေပါတယ်။

အနုပညာဟာ ကျန်းမာရေးအတွက် အရေးကြီးတယ်ဆိုတာကို မမေ့သင့်ဘူးလို့ ထင်တယ်။

သမားအို

အဝမ်းမောင်တင်ယု (၅)

မင်းသိန်း

“အဝမ်းမောင်တင်ယု၊ ဦးချင်းစိန်၊ ဦးလွန်းဖေ၊ ဦးသန်း၊
 ဦးလှဘူး၊ ဦးတင်မောင် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ
 အဝမ်းရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီနှင့်ပတ်သက်ဆက်သွယ်
 လုပ်ကိုင်နေသူများ ဖြစ်ကြသည်။”

၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၈ ရက်နေ့မှ စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင်နှင့် ပြဇာတ်အစည်းအရုံးကြီးကို ထိုစဉ်ကအင်အားကြီးမားခဲ့သော ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီကြီးနှစ်ခုက ဦးစီးဦးဆောင်ပြုခဲ့သည်။ အဝမ်းရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီကြီးနှင့် ဗြိတိသျှဘားမားရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီ ကြီးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုကုမ္ပဏီနှစ်ခုတွင် အဝမ်းကုမ္ပဏီပိုင်ရှင် ဦးဘညွန့်တွင် သား လေး ယောက်နှင့် သမီး ငါးယောက်ရှိသည့်အပြင် ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟကြီးမားသော အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သောကြောင့် သား သုံးယောက်၊ သမီး နှစ်ယောက်မျှသာရှိသော ဗြိတိသျှဘားမားရုပ်ရှင် ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင် ဦးညွန့်ထက်ပို၍ တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အဝမ်း ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင် ဦးဘညွန့်၏သားကြီး ဦးတင်နွယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင်နှင့်ပြဇာတ် အစည်းအရုံးကြီးကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ဦးဆောင်မှုပေးနိုင်ခဲ့လေသည်။

စတင်ထူထောင်သည့် ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၈ ရက်နေ့မှစ၍ ဦးတင်နွယ်သည် (၂) နှစ် တစ်ကြိမ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရကာ ၁၉၅၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၃ ခုနှစ်ကာလကို ဗြိတိသျှဘားမားဦးညွန့်၏သားဖြစ်သူ ဒါရိုက်တာ ဦးချန်ထွန်း ဥက္ကဋ္ဌတာဝန် ယူခဲ့ရသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်မှာ ဦးတင်နွယ် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ပြန်လည်ရွေးကောက်ခံရပြီး ၁၉၆၂ ခုနှစ်အထိ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများအနေဖြင့် လည်း အဝမ်းမောင်တင်ယု၊ ဦးချင်းစိန်၊ ဦးလွန်းဖေ၊ ဦးသန်း၊ ဦးလှဘူး၊ ဦးတင်မောင် အစ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အဝမ်းရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီနှင့်ပတ်သက်ဆက်နွယ် လုပ်ကိုင်နေသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အဓိကနေရာများတွင် အဝမ်းအုပ်စုက ချုပ်ကိုင်ထားလျက်ရှိ လေသည်။ နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်သော အရပ်သားလူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များမှာ မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင်နှင့် ပြဇာတ်အစည်းအရုံးကြီးကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင် ခွင့် မရှိချေ။ ကုန်သည်ပွဲစား စီးပွားရေးသမားများကဲ့သို့ “ငွေ”ရှာသောလုပ်ငန်း လုပ်၍မရ။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင်နှင့် ပြဇာတ်အစည်းအရုံးကြီးသည် မိမိတို့အဖွဲ့အစည်း ခိုင်ခိုင် မာမာ ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် မိမိလောကသားများကို စည်းရုံး၍ အဖွဲ့အစည်း၏အကျိုး စီးပွားဖြစ်နိုင်ရေး ဦးတည်ချက်များဖြင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင်နှင့် ပြဇာတ်အစည်းအရုံးကြီးသည် အသင်းဝင်ကြေးရရှိငွေဖြင့် ရပ်တည်၍မရနိုင်သောကြောင့် မိမိအဖွဲ့အစည်းတွင်ပါဝင်သော ရုပ်ရှင်ထုတ်လုပ်သူများ၊ ကပြအသုံးတော်ခံပညာရှင်များ၊ ဇာတ်ခုံပညာရှင်များ၊ တေးဂီတပညာရှင်များ အစရှိသည့် အဖွဲ့သားများဖြင့် ပဒေသာရန်ပုံငွေ ကပွဲများ ကျင်းပခြင်း၊ ရုပ်ရှင်ထုတ်လုပ်သူများ ရုံတင်ပြသသောအခါ တစ်ပွဲစာပြသငွေများ ကို အလှူခံခြင်းဖြင့် ရပ်တည်နေရလေသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင် နှင့် ပြဇာတ်အစည်းအရုံးကြီး၏ (၈)ကြိမ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာတွင် တွေ့နိုင် လေသည်။

၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် အစည်းအရုံးကြီးသည် ငွေကြေးအခက်အခဲကြောင့် ဗဟန်း၊ ဝင်္ကပါ လမ်း၊ အမှတ် (၁၆) မြေအချို့တစ်ဝက်ခွဲ၍ ရောင်းခဲ့ရသော အထောက်အထားများကိုလည်း တွေ့ရှိရလေသည်။ သို့ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင်အစည်းအရုံးကြီးသည် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ကျော်ကာလ အသံတိတ်ရုပ်ရှင်၊ သံစုံသွင်းရုပ်ရှင်ကားများမှသည် အသံထွက် ရုပ်ရှင်ခေတ်ကို ဖြတ်သန်းစေခဲ့သည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ အသံတိတ်နှင့်

၁၉၅၇ အကယ်ဒမီ

သံစုံသွင်းကားများ ပျောက်ကွယ်ပြီး အသံထွက်ကားများသာ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံး ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင်မျက်နှာသစ်များကို ထုတ်ဖော်ပေးနိုင်မည့် ရုပ်ရှင် မောင်မယ်ရွေးချယ်ပွဲကြီးကို ကျင်းပကာ သိန်းဆွေမြင့်၊ ကြည်စိုး၊ မင်းနောင်၊ သက်နောင်၊ ရွှေစင်မေ၊ ရီရီစံ၊ ခင်သန်းမြင့်၊ မခင်ကြည်၊ ပြုံးပြုံးကြည် အစရှိသော သရုပ်ဆောင်သစ်များကို မွေးထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။

ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားများအနေဖြင့် အသံထွက်ရုပ်ရှင်ကားများကိုသာမက ဆေးရောင်စုံ နှင့် မြင်ကွင်းကျယ်ရုပ်ရှင်ကားများကိုလည်း အများပြည်သူကို ပြသပေးနိုင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံ တကာဆက်သွယ်ရေးတွင်လည်း တရုတ်၊ ရုရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်ရုပ်ရှင်ပွဲတော်များသို့ မြန်မာ ရုပ်ရှင်ပညာရှင်များ တက်ရောက်လေ့လာနိုင်ခဲ့ သည့်နည်းတူ အေဝမ်းနှင့် ဗြိတိသျှဘားမားမှ ရုပ်ရှင်ကားအချို့ ပွဲတော်တွင်ပြသပြီး ရောင်းချ ပေးနိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရလေသည်။

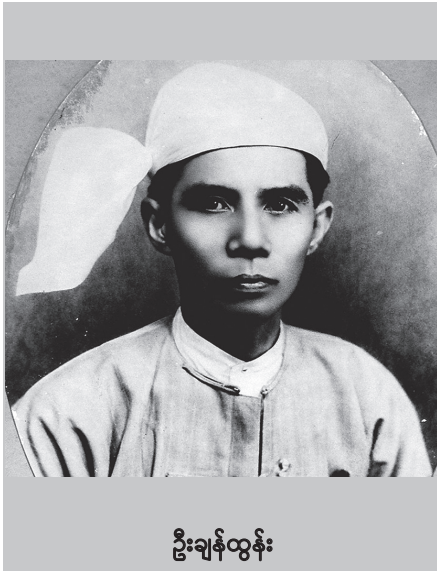
ရုပ်ရှင်နှင့် ပြဇာတ်အစည်းအရုံးပိုင် ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ဝင်္ဂီပိလမ်း၊ အမှတ် (၁၆) ခြံဝင်း အတွင်း ၁၉၅၇ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၅၈ ခုနှစ် ရုပ်ရှင်ထူး ချွန်ဆုပေးပွဲများကိုလည်း လက်ခံကျင်းပပေး နိုင်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ်အတွက် ဒေါက်တာ အောင်ကျော်ဦး ဇာတ်ကား၊ ဒါရိုက်တာ ရွှေခုံး ဘီအောင်၊ ထွန်းဝေ၊ မြင့်မြင့်ခင်နှင့် ဓာတ်ပုံ ထွန်းလှိုင်ကို ထူးချွန်ဆုရရှိခဲ့ပြီး ၁၉၅၈ ခုနှစ် အတွက် စွဲတဲ့မေတ္တာရုပ်ရှင်၊ ဒါရိုက်တာချစ်ခင်၊

ရွှေခုံးဘီအောင်

ဦးတင်နွယ်

ဦးချန်ထွန်း

ဦးကျော်သောင်းနှင့် မြင့်မြင့်ခင်၊ ဓာတ်ပုံ ဦးထွန်းမြင့်တို့ ရရှိကြသည်။ ထိုနှစ်မှစ၍ အမျိုးသားပညာသည်ဆုနှင့် အမျိုးသမီးပညာသည်ဆုရှင်များကို ရွှေရင်ထိုးဆုမပေးဘဲ ရွှေကိုနွဲ့ရိရုပ်တု ပေးအပ်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရုပ်ရှင်နှင့် ပြဇာတ်အစည်းအရုံးကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဦးတင်နွယ်သည် ၁၉၄၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၂ ခုနှစ်အထိ၊ (၁၉၅၁-၅၃ ဦးချန်ထွန်းဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ၂-နှစ်မှ လွဲပြီး) ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ရာတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ လက်အောက်ခံဘဝတွင်လည်းကောင်း၊ ကရင်သောင်းကျန်းသူများ ဆူပူသောင်းကျန်းသည့်ခေတ်တွင်လည်းကောင်း၊ ဦးနု ဖ.ဆ.ပ.လ အစိုးရလက်ထက်တွင်လည်းကောင်း အစိုးရအဆက်ဆက် နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်သည့်အချိန်များကို ဖြတ်သန်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ခွင့်မရှိသော အရပ်သားအဖွဲ့အစည်းကို ခက်ခက်ခဲခဲ ရန်ပုံငွေများရှာပြီး လုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည်ကို တွေ့ရသည်။

၁၉၅၉ ခုနှစ်အိမ်စောင့်အစိုးရခေတ်၊ သန့်ရှင်းအစိုးရခေတ်၊ ဖဆပလအစိုးရခေတ်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရခေတ်များကို ဖြတ်သန်းပြီးနောက် ၁၉၆၂ ခုနှစ် တော်လှန်ရေးကောင်စီ အစိုးရခေတ်သို့ရောက်သောအခါ မြန်မာနိုင်ငံ ပြဇာတ်နှင့်ရုပ်ရှင်အစည်းအရုံးကြီးအမည်မှ “ရုပ်ရှင်ကောင်စီ” အမည်သို့ ပြောင်းလဲသွားပြီး ဥက္ကဋ္ဌမှာလည်း ဒါရိုက်တာရွှေခုံးဘီအောင် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

ဆရာရွှေခုံးဘီအောင်သည် စာရေးဆရာ၊ ရုပ်ရှင်ဒါရိုက်တာဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်း၊ ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းကျင်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ ဆရာရွှေခုံးဘီအောင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူသည့်အချိန်တွင် ရုပ်ရှင်ကောင်စီ၏ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ယခင်မြန်မာနိုင်ငံ

ရုပ်ရှင်နှင့်ပြဇာတ်အစည်းအရုံးဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ကွဲပြားခဲ့သည်။

ယခင် ရုပ်ရှင်နှင့်ပြဇာတ်အစည်းအရုံးကြီး၏ ၁၉၅၄ ခုနှစ် အစည်းအဝေး၏ဖော်ပြချက်အရ အမှုဆောင်အဖွဲ့ကို အောက်ပါအဖွဲ့အစည်းများမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်က ၁၅ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည် -

“ ၁၉၆၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ ရုပ်ရှင်နှင့် ပြဇာတ်ဌာနကို ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်သို့ ပြောင်းလဲထားရှိခဲ့ရာမှ နောင်သောအခါ မော်ကွန်းရုပ်ရှင် ဖြစ်လာသည်။ ”

- (၁) ဇာတ်ကားထုတ်လုပ်သူကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်များအဖွဲ့ဝင်၊
- (၂) ပါဝင်ကပြသူများအဖွဲ့ဝင်၊
- (၃) ဓာတ်ပုံပညာသည်များအဖွဲ့ဝင်၊
- (၄) ဒါရိုက်တာများအဖွဲ့ဝင်၊
- (၅) တူရိယာဂီတအဖွဲ့ဝင်၊
- (၆) ပြဇာတ်နှင့်ရုံအလုပ်သမားများအဖွဲ့ဝင် စုစုပေါင်း အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် (၁၂)ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် “ရုပ်ရှင်ကောင်စီ”ဖွဲ့စည်းသောအခါ ရုပ်ရှင်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဒါရိုက်တာ ရွှေဒုံးဘီအောင်ကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခဲ့ကြပြီး -

- (၁) ထုတ်လုပ်သူများအဖွဲ့ - ဦးချင်းစိန်၊ မောင်မောင်တာ၊ ဦးတင်နွယ်၊ ဒါရိုက်တာစံလွင်၊
- (၂) ကုမ္ပဏီကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ - ဦးတင်နွယ်၊ ဦးနေဝင်း၊ ဦးကျော်မင်း
- (၃) ဒါရိုက်တာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ - ရွှေဒုံးဘီအောင်၊ ဦးချစ်ခင်၊
- (၄) သရုပ်ဆောင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ - ဗိုလ်ဗကို၊ ကျော်ဆွေ၊ ကျော်ဖေ၊ မျိုးချစ်၊ တင်တင်မူ၊
- (၅) စက်မှုကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ - ဦးညီပု၊ ဦးမောင်မောင် တို့ကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။

ထုတ်လုပ်သူနှင့် ကုမ္ပဏီကွာခြားမှုမှာ ကုမ္ပဏီက ရုပ်ရှင်ခြံရံခြင်း၊ ရုပ်ရှင်ကူးဆေးစက်များ၊ ရိုက်ကူးရေးစက်များ၊ စတူဒီယိုများတည်ဆောက်ကာ ပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး ရုပ်ရှင်ထုတ်လုပ်သူမှာ ငွေပင်ငွေရင်းစိုက်၍ ရုပ်ရှင်ထုတ်လုပ်သူများကို ရည်ညွှန်းသည်။

ဒါရိုက်တာရွှေခုံးဘီအောင်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော “ရုပ်ရှင်ကောင်စီ” (၁၉၆၂-၁၉၆၄) သက်တမ်းအတွင်း ထူးခြားသောဖြစ်ရပ်များ၊ အပြောင်းအလဲများအနေဖြင့် ယခင်နှစ်များက ထုတ်လုပ်သူတို့ ရိုက်ကူးခဲ့ကြသော “စုန်း၊ တစ္ဆေ၊ ကဝေ” ရုပ်ရှင်ကားများကို ပိတ်ပင်လိုက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်အတွက်ပေးသော ရုပ်ရှင်ထူးချွန်ဆုတွင်လည်း ယခင်ကပေးခဲ့သော ရုပ်ရှင်ပညာသည် ထူးချွန်ဆုအစား ဇာတ်ဆောင်ဆု၊ ဇာတ်ပို့ဆုဟူ၍ ခွဲခြားကာ ပေးအပ်ခဲ့သည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ ရုပ်ရှင်နှင့်ပြဇာတ်ဌာနကို ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်သို့ ပြောင်းလဲထားရှိခဲ့ရာမှ နောင်သောအခါ မော်ကွန်းရုပ်ရှင်ဖြစ်လာသည်။

နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုအနေဖြင့် ၁၉၆၃ ခုနှစ် တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရက တောတွင်းလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ ရုပ်ရှင်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ရွှေခုံးဘီအောင်၊ အခမ်းအနားမှူးဗိုလ်ဗကိုနှင့် ရုပ်ရှင်ပညာသည်များ ရွှေတိဂုံ

စေတီရာဟုထောင့်တွင် ကြိုဆိုထောက်ခံပွဲ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

ရုပ်ရှင်သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်ရာတွင် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းပိုင်ရှင် ဦးကျော်က ရှုမဝရုပ်ရှင် သင်တန်းကို အောင်မြင်စွာဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့ခြင်းနှင့် ရုပ်ရှင်မြှင့်တင်ရေးဘုတ်အဖွဲ့မှ သင်တန်း လစာကျပ် ၁၀၀ ပေး၍ သင်တန်းသား ၁၂ ဦးကို ဓာတ်ပုံ၊ အသံဖမ်းနှင့်ပြသမှု၊ ဖလင် တည်းဖြတ်နှင့် ဖလင်ကူးဆေးခြင်းဘာသာရပ်များကို တစ်နှစ်တာ သင်ကြားပို့ချပေးခဲ့သည်။

၁၉၆၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဥက္ကဋ္ဌ ရွှေခုံးဘီအောင် နုတ်ထွက်သွား ခဲ့လေသည်။

ကြည်စိုးထွန်း

wefwlt cGta&Esr rDm; \ pGaqmi &nf

p&PÖ

“မြန်မာ့လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏ သမိုင်းဦးအစကတည်းက
မြန်မာအမျိုးသမီးများသည် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊
တရားစီရင်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနယ်ပယ်များတွင်
ထူးချွန်ပြောင်မြောက်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များရှိခဲ့ကြောင်း
သမိုင်းအထောက်အထားများ တွေ့နိုင်ပါသည်။”

လူ့ဘောင်လောကတွင် သက်ရှိလူသားတိုင်းသည် မိမိတို့တစ်ဦးချင်း၏ တာဝန် သာမက မိမိ မိသားစု၏တာဝန်၊ မိမိလုပ်ငန်းဌာနတာဝန်၊ မိမိနေထိုင်ကျင်လည်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်အဖွဲ့အစည်း၏ တာဝန်တို့ကို ဆောင်ရွက်ရာမှတစ်ဆင့် အမိနိုင်ငံနှင့် လူမျိုး၏ အကျိုးကိုပါ သယ်ပိုးဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် ဝတ်ကျေ တန်းကျေ တာဝန်ကျေရုံ ဆောင်ရွက်ခြင်းထက် ဖြစ်သင့်သည်။ လုပ်သင့်သည်များကို ထိုးထွင်း ညဏ်ဖြင့် တီထွင်ကြံဆကာ စေတနာထား၍ ကြိုးစားဆောင်ရွက်မှုမျိုးသည်သာ တိုင်းပြည် အတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမျိုးသားအများစုသည် စီးပွားဥစ္စာရှာဖွေရေးအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ကြပြီး အမျိုးသမီးအများစုသည် အိမ်ထောင်ရှင်မအဖြစ် အိမ်ထောင်သားမွေး ပြုစုပျိုးထောင်၍ မိသားစုထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးတာဝန်ကိုသာ ဦးစားပေးလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြ သည်။ ခေတ်စနစ်ပြောင်းလဲလာမှုနှင့်အတူ အမျိုးသမီးအများစုသည် အိမ်ထောင်သားမွေး အလုပ်သာမက အမျိုးသားများနှင့်တန်းတူ အလုပ်အကိုင်များ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လာကြ သည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် မိသားစုဝန်ကို ပိုမိုထမ်းဆောင် ကြသည့် စွမ်းဆောင်ရည်များအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြရမည် ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ၌ မြန်မာအမျိုးသမီးများစွာတို့သည် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ တရားဥပဒေ၊ စာပေနှင့် အားကစားလောကပါမကျန် နယ်ပယ်အသီးသီး၌ အမျိုးသားများနှင့်တန်းတူ စွမ်းဆောင်ရည် ပြည့်ဝမြင့်မားစွာဖြင့် တိုင်းပြည်အတွက် ကြိုးစားဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြပါ သည်။

အမျိုးသမီးများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်

မြန်မာ့လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏ သမိုင်းဦးအစကတည်းက မြန်မာအမျိုးသမီးများ သည် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနယ်ပယ်များတွင် ထူးချွန် ပြောင်မြောက်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များရှိခဲ့ကြောင်း သမိုင်းအထောက်အထားများ တွေ့နိုင် ပါသည်။

ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက်ကတည်းက အမျိုးသမီးများအား အမျိုးသားများနှင့် အတူ အခွင့်အရေးပေးခဲ့ပါသည်။ ဘိက္ခုနီပြုခွင့်ရရှိပြီး ဘိက္ခုနီရဟန်းမ ၁၃ ပါး၊ မိန်းမ ဒါယိကာမ ၁၀ ဦးတို့သည် ဧတဒဂ်ဘွဲ့တံဆိပ်ရသည်အထိ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ပုဂံပြည် ကျစွာမင်းကြီး၏ ကျမ်းဂန်တတ် သမီးတော် သံပျင်မင်းသမီးသည် အရပ်သူ၊ အရပ်သား များနှင့် ရဟန်းသံဃာများအား စာပေပို့ချမှုကို နေ့စဉ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင် တရားသူကြီး၊ အမတ်ကြီး၊ မင်းညီမင်းသား၊ မိဖုရားခေါင်ကြီးများကဲ့သို့ ကလန်နှင့် သံပျင်အရာ၌ ထမ်းဆောင်သူ အမျိုးသမီးများကလည်း တရားစီရင်ခွင့် ရှိခဲ့ကြပါ သည်။ ဘုန်းတန်ခိုး အရှိန်အဝါကြီးမားခဲ့ကြသော နရပတိစည်သူမင်း ၏ မိဖုရားစောမြကန်သည် နရသိင်္ဃီဥဇ္ဇာနာမင်း၏ မိဖုရားဖွားစော(မင်းဝိုင်း)၊ နရသီဟပတေ့ မင်း၏မိဖုရားဖွားစော၊ ရွှေနန်းရှင်၏ မိဖုရားဖွားစော (သစ်မထီး)တို့သည် တိုင်းနိုင်ငံအုပ်ချုပ် ရေးဘက်တွင် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နိုင်သည့်အပြင် ပုဂံ၏

ဂုဏ်သိက္ခာ အရှိန်အဝါကို အစွမ်းကုန်ကြိုးစား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သူများ ဖြစ်ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တစ်ဦးတည်းသော ဘုရင်မကြီး ရှင်စောပုသည် ရွှေတိဂုံနှင့် ရွှေမော်ခေမာ စေတီတော်မြတ်ကြီးများကို ပြုပြင်ခဲ့သည့်အပြင် အင်းဝနှင့် ဟံသာဝတီ စစ်မက်မဖြစ်ပွား ရေးအတွက် မိမိကိုယ်ကို ချစ်ကြည်ရေးပဏ္ဏာအဖြစ် အဆက်သစ်ခဲ့သည့် အမျိုးသမီးတစ်ဦး လည်း ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက် ကျေးရွာစစ်တမ်းများတွင် မျိုးရိုး အလိုက် အမျိုးသမီးပြည်စိုး မိန်းမသူကြီးများသည် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား၌ တာဝန်ရှိစွာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

အနုပညာဂီတလောကမှ မင်းသမီးလောဘာတီမမြရင်သည်လည်း နောင်လာ နောက်သား အနုပညာသည်များအတွက် ကကြိုးကကွက်များနှင့်အသံပါ ပြိုင်ဘက်ကင်း အောင် ရှေ့ဆောင် လမ်းပြနိုင်ခဲ့သူ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမဆုံး အမျိုးသမီးဝတ္ထုရှည် စာရေးဆရာမ မအေးခင်၏ ချစ်ရိုးအမှန် ကာလပေါ်ဝတ္ထုထွက်ခဲ့ပြီးနောက် ဒဂုန်ခင်ခင်လေး၊ ဂျာနယ်ကျော် မမလေး၊ ငွေတာရီ၊ နယုတ် စသည်တို့၏ စာပေလက်ရာကောင်းများသည် စာပေလောက အတွက် အမျိုးသမီးများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်ဖြစ်ပါသည်။

စာပေလောကတွင်လည်း အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်၊ အမျိုးသားစာပေဆု များရှင် ဆရာမကြီး ဒေါ်စောမုံညင်း၊ ဆရာမကြီး ဒေါ်ကြန့်၊ ဆရာမကြီး ဒေါက်တာ မတင်ဝင်း၊ ဆရာမ မစန္ဒာ (ဒေါ်ချိုချိုတင်) အစရှိသည်တို့၏ စာပေများသည် စာဖတ်သူတို့ကို ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှု၊ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာမြှင့်တင်မှု၊ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ထက်သန်မှုတို့ကို ပေးစွမ်းလျက် ရှိပါသည်။

စာနယ်ဇင်းလောကတွင် ဒေါ်ထားထား၊ ဒေါ်ဖွားရှင်နှင့် ဒေါ်စန်းယုန် အမည်ရှိ အမျိုးသမီးသတင်းစာဆရာမကြီးများသည်လည်း အမျိုးသားများနှင့် ရင်ပေါင်တန်း၍ သတင်းစာအယ်ဒီတာများအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာစာ၊ မြန်မာမှုကို ပြုစုပျိုးထောင် ခေါင်းဆောင်ခဲ့သူများအနက် ပထမဆုံးအမျိုးသမီး မြန်မာစာပါမောက္ခဆရာမကြီး ဒေါ်သန်း ဆွေသည် မြန်မာစာပေကို စနစ်တကျ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ကြံဆောင်ခဲ့သည့်အပြင် မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် “ပျူစာ” ကို ပြန်လည်ရှင်သန်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူဖြစ်ပါသည်။ ပညာရေးဘက်တွင်လည်း ကိုလိုနီခေတ်က ဒေါ်မြစိန်၊ ဒေါ်မေမေခင်၊ ဒေါ်မမခင် စသည်တို့ အပြင် ဆေးပညာဘက်တွင် ဒေါက်တာ ဒေါ်စောဆ၊ ဒေါက်တာဒေါ်ယဉ်ပေ စသော ပညာတတ် အမျိုးသမီးကြီးများမှာအစ ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်အထိ ပညာရေးပိုင်းတွင် တက္ကသိုလ် ဆရာမကြီးများ၊ ဆရာမများ၊ ပညာရေးအရာရှိများမှာ လက်ညှိုးထိုးမလွဲအောင် လူများစုများ အဖြစ် ရပ်တည်လျက် ရှိသည်သာမက ဆေးဆရာဝန်များ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်မှ အရာရှိများ အပြင် အလုပ်ရုံ၊ စက်ရုံများအထိ အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများနှင့် ပံ့ပိုးချင်းယှဉ်ကာ ဆောင်ရွက်နေသူများ ဖြစ်သည်။ မြန်မာအမျိုးသမီးများ၏ ဉာဏ်ရည်၊ အားထုတ်မှု ဆုံးဖြတ် ချက်ချ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုတို့ကို ပညာရေးလောက၌ ပါမောက္ခ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ အမျိုးသမီး ဝန်ထမ်းသာလွန်မှုက ပြဆိုနေပါသည်။ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးတွင်လည်း မြန်မာ

အမျိုးသမီးအင်ဂျင်နီယာများက မြစ်ကူးတံတားကြီးများကို တည်ဆောက်နေသည်မှာ တိုင်းပြည်အတွက် အင်အားတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

လူအိုရုံ (ယခုဘိုးဘွားရိပ်သာ) ကို စတင်ထူထောင်သူမှာလည်း ဒေါ်ဦးဇွန်းဟူသည့် မြန်မာအမျိုးသမီးကြီးပင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၁၅ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ၏ ပထမဦးဆုံး မင်းကွန်းလူအိုရုံကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာပြည်အတွင်း များစွာ သော လူအိုရုံများ တည်ထောင်နိုင်မှုကြောင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ဒေါ်ဦးဇွန်းကို အသိအမှတ် ပြုသည့်အနေဖြင့် တိုင်းကျိုးပြည်ကျိုး အကျိုးဆောင်ဘွဲ့ (T.P.S) ကို ချီးမြှင့်ခဲ့သည်။

ထို့အပြင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် လေလွင့်နေရသည့် လမ်းပေါ်နေ ကလေး သူငယ်များကို စုစည်း၍ မိဘမဲ့ဂေဟာကို စတင်ထူထောင်သူမှာလည်း မြန်မာ့လူမှုရေးမိခင် ဒေါ်တီတီလုစ် ဟု အမည်တွင်သည့် အမျိုးသမီးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်က ချီးမြှင့်သည့် သူရဘွဲ့ ရရှိသူ သူရမချစ်ပိုမှာလည်း သူရသတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသည့် အမျိုးသမီးအဖြစ် ယနေ့တိုင် ကမ္ဘာ့ တွင်ဆဲ ဖြစ်သည်။

ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် မြန်မာအမျိုးသမီးတို့၏ စွမ်းဆောင်မှုများ၊ စွမ်းပကားများ သည် ဂုဏ်ယူဖွယ်၊ စံပြအားထားဖွယ် သမိုင်းမှတ်တမ်းသာဓကများ ရှိခဲ့သည်။ လူမှုဝန်ထမ်း လုပ်ငန်းကို ပထမဦးဆုံးစတင်ခဲ့သူ ဒေါ်ဦးဇွန်း (၁၈၆၈-၁၉၄၄)၊ ပထမဆုံးမြန်မာအမျိုးသမီး မင်းတိုင်ပင်အမတ် ဒေါ်နှင်းမြ (၁၈၈၇-၁၉၇၄)၊ မြန်မာအမျိုးသမီးများတွင် ဆေးပညာ(F.R.C.S) ဘွဲ့ကို ပထမဆုံးဆွတ်ခူးရရှိခဲ့သူ ဒေါက်တာဒေါ်စောဆ (၁၈၈၄-၁၉၆၂)၊ မြန်မာနိုင်ငံသား အမျိုးသမီးများထဲမှ ပထမဦးဆုံးအမ်အေ (သုတေသနအထူးပြု)ဘွဲ့၊ အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် မှ ဘီလစ်ဘွဲ့များ ရရှိခဲ့သော သမိုင်းပညာရှင် ဒေါ်မြစိန် (၁၉၀၄-၁၉၈၈)၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်တွင် တစ်ဦးတည်းသော အမျိုးသမီး သူရဘွဲ့ရရှိသူ သူရမချစ်ပို (၁၉၀၇- ၁၉၄၉)၊ ပထမဆုံး မြန်မာ့ကာတွန်းဆရာမ ဒေါ်သိန်းရှင် (၁၉၀၆-၁၉၆၆)၊ ပထမဆုံးရုပ်ရှင် ထူးချွန်ဆုရအမျိုးသမီး ဒေါ်ကြည်ကြည်ဌေး (၁၉၂၄-၂၀၀၀) အစရှိသည့် ထူးချွန်ထက်မြက် သည့် အမျိုးသမီးများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

မန်လည်ဆရာတော်က “ယခင်ကာလ၊ ရှေးမဆွ၌၊ ကိစ္စတသီး၊ အရေးကြီး၍ မပြီး နိုင်က၊ ကြံမရသော် မိန်းမတို့သာ တိုင်ပင်ရာဟု ပညာရှိများ အစဉ်ကြားလျက် ထင်ရှားမိန့်မှာ ဥဒါန်းလာ၏” ဟူ၍ မြန်မာအမျိုးသမီးတို့၏ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုစွမ်းရည်ကို ချီးကျူးဂုဏ်တင် စာဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။

အမျိုးသမီးစာဆိုတော်များ

မြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင် အမျိုးသမီးများပညာသင်ကြားရေးသည် အမျိုးသား များ နည်းတူရရှိခဲ့၍ စာဆိုတော်များ ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက် အမျိုးသမီး စာဆိုတော်များအကြောင်းကိုလေ့လာကြည့်မည်ဆိုပါကဒေါ်မမကြီး၏အမျိုးသမီးစာဆိုတော် များ အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် ၎င်းတို့၏ ကဗျာများစာအုပ်(၁၉၆၈)တွင် အမျိုးသမီးစာဆိုတော် ၃၇ ဦး အကြောင်းနှင့် စာပေများကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့အတူ ဒေါ်မိမိလေး (ပါမောက္ခ) ၏ ၁၉၆၃ ခုနှစ်က မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းခဲ့သော “အမျိုးသမီးစာဆိုလောကနှင့် ဘဝကြေးမုံ”

ကျမ်းတွင် ကုန်းဘောင်ခေတ်အထိ အမျိုးသမီးစာဆို
၄၆ ဦးအကြောင်း သုတေသနပြုစုထားသည်ကို လေ့လာ
နိုင်ပါသည်။

ပုဂံခေတ် အမျိုးသမီးစာဆိုတော်များမှာ သံပျင်
မင်းသမီး၊ မိဖုရားဖွားစော၊ အင်းဝခေတ်တွင် ရွှေပြည်ရှင်
မယ်၊ နန်းတွင်းမိဖြူနှင့် ရခိုင်သူမိညို၊ တောင်ငူခေတ်တွင်
စောမင်းနှစ်၊ ကိုယ်လုပ်တော်ထွေးလှ၊ ခင်မထွေး၊
သရေစည်သူကတော်၊ ပြည်မိဖုရား၊ ဇင်းမယ်မိဖုရား၊
ပဲခူးမိဖုရား၊ ရာဇဓာတုကလျာနှင့် ရဝေရှင်ထွေး၊
ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် တန်ဆောင်းမိဖုရား၊ ရွှေဆင်းတု
မင်းသမီးနှင့် တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၊ ကုန်းဘောင်
ခေတ်တွင် လက်ဝဲသူနွဲ့ရကတော်၊ မင်းထိပ်ပန်း၊
မယ်ထွား၊ လင်ဇင်းမင်းသမီး၊ မိပန်းရုံ မြင်စိုင်းမင်းသမီး၊
မယ်ခွေ၊ မယ်လုပ်၊ ရှင်မင်း၊ ယမ်းမြဲမင်းမြောက်
သားတော်၊ အနောက်နန်းမတော်မြလေး၊ သီလရှင်
ဆရာကင်း၊ ခင်သဲ၊ ခင်ခင်ကြီး၊ ခင်ဖူး၊ အမည်မသိမိဖုရား
စာဆို၊ အိမ်ရှေ့မိဖုရားလှိုင်ထိပ်ထား၊ စလင်းစုဖုရား၊
ခင်နှစ်၊ မိုင်းနောင်မိဖုရားကြီး၊ မမိ၊ ဦးကြော့သမီး၊
မအိတို့ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက် အမျိုးသမီးစာဆို
တော်များသည် အမျိုးသားစာဆိုတော်များထက် မညံ့
ကြကြောင်း လေ့လာနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးစာဆိုတော်
များတွင် မိဖုရားမှ အစပြု၍ ဘုရင့်သမီးတော်များ၊
မှူးမတ်ကတော်များနှင့် သာမန်အရပ်သူများအထိ ပါဝင်
လျက်ရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာစာပေတွင် အမျိုးသမီးရေးရာ သိမှတ်ဖွယ်
ရာများနှင့်ပတ်သက်၍ မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး
၏ “မဟာသုတကာရီ မဃဒေဝလင်္ကာသစ်နှင့် ဇိနတ္ထ
ဒီပနီ” တွင် ရေးသားထားရှိသည့် လူ့လောက၌ အမျိုးသမီး
များသည် ကမ္ဘာကြီးကို ပြုပြင်ဖန်တီးရာ၌ အဓိကကျ
သော အင်အားကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပုခက်လွှဲ
သောလက်များသည် ကမ္ဘာကို စိုးမိုးနိုင်ကြောင်း ဆိုရိုး
စကားရှိသည်။

“လူ့လောက၌
အမျိုးသမီးများသည်
ကမ္ဘာကြီးကို
ပြုပြင်ဖန်တီးရာ၌
အဓိကကျသော
အင်အားကြီးတစ်ရပ်
ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
ပုခက်လွှဲသော
လက်များသည်
ကမ္ဘာကို
စိုးမိုးနိုင်ကြောင်း
ဆိုရိုးစကား
ရှိသည်။”

အမျိုးသမီးနှင့် အခွင့်အရေး

ကမ္ဘာနိုင်ငံအချို့တွင် ယနေ့ထိတိုင် အမျိုးသမီးတို့သည် အမျိုးသားများနှင့်တန်းတူ အခွင့်အရေးရရန် ကြိုးပမ်းတိုက်ပွဲဝင်နေရဆဲဖြစ်သော်လည်း မြန်မာအမျိုးသမီးတို့မှာမူ ဆိုင်ရာကဏ္ဍအသီးသီးတွင် တန်းတူရည်တူ အခွင့်အရေးများ ရရှိကြပါသည်။

ပုဂံခေတ်မှစ၍ မြန်မာအမျိုးသမီးများသည် တည်ဆဲဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေနှင့် မြန်မာ့ ဓမ္မသတ်များအရ အမျိုးသားများနှင့်တန်းတူရည်တူ လွတ်လပ်မှုနှင့် အခွင့်အရေးများကို ခံစားခွင့် ရရှိနေကြပြီ ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အမျိုးသမီးများသည် ရှေးအစဉ်အဆက်ကပင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေး စသည့်ကဏ္ဍများစွာတို့၌ အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူအခွင့်အရေးမရရှိ ကြသည့်အပြင် အချို့နေရာဒေသများရှိ အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားမှု၊ အကြမ်းဖက်မှုများ ရင်ဆိုင်ခံစားနေကြရသည်။ အမျိုးသမီးများသည် လူသားထဲက လူသား များပင်ဖြစ်ကြပြီး စွမ်းဆောင်နိုင်ကြသူများဖြစ်သော်လည်း တစ်ဖက်သတ်ဖိနှိပ်ခြင်း၊ ခွဲခြား ဆက်ဆံခံရခြင်း၊ တန်းတူအခွင့်အရေးမပေးခြင်း၊ အကြမ်းဖက်ခံရခြင်းနှင့် ကြုံတွေ့နေရ သဖြင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ကျား/မ တန်းတူညီမျှမှု မြှင့်တင်ရေးတို့အတွက် နိုင်ငံအလိုက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲကြရန် စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများသည် ၁၉ ရာစုအတွင်းကပင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားပြီးနောက် လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာ တွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍအရေးပါမှုကို ကမ္ဘာက အသိအမှတ်ပြုလာသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်စာတမ်းနှင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းတို့တွင် အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူညီတူဖြစ်၍ တန်းတူညီမျှမှုရှိရမည်ဟု ချမှတ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုအခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝ မခံစားမရရှိကြသော အမျိုးသမီးများစွာတို့ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍအရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုသည့်အနေဖြင့် ၁၉၆၇ ခုနှစ် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံကြီးက “ကျား/မ ခွဲခြားမှု ပယ်ဖျက်ရေး”ကို တညီတညွတ် တည်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက်များ (Sustainable Development Goal-SDG) အောင်မြင်စေရန် သန္နိဋ္ဌာန်ချမှတ်ထားပါသည်။ SDG အောင်မြင်ရေးတွင် အမျိုးသမီးစီးပွားရေးစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းသည် အရေးကြီးပါသည်။ ကျား/မ တန်းတူညီမျှမှုရှိရေး ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် SDG နံပါတ် (၅) ကို အောင်မြင်ရေးအတွက်သာမက အခြားသောရည်မှန်းချက်များစွာ အောင်မြင်မှုရရှိရေး အတွက်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ အမျိုးသမီးစွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ကျား/မ တန်းတူညီမျှရေးသည် ကလေးသူငယ်များ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးများ အပါအဝင် ပြဿနာပေါင်းများစွာကို ဖြေရှင်းရန် အရေးပါဆုံးနည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် SDG ရည်မှန်းချက်များအားလုံး အောင်မြင်ပြည့်မီရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကျား/မ ရေးရာတန်းတူညီမျှမှု တိုးမြှင့်ရေးသည် မရှိမဖြစ် အရေးပါလာ

မည်ဖြစ်ပြီး ကျား/မတန်းတူညီမျှမှု၏ အရေးပါသောအချက်တစ်ခုမှာ အမျိုးသမီးများ နည်းပညာကျွမ်းကျင်လာစေရေး ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသမီးဖြစ်ခြင်းအပေါ်မူတည်ပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်းမရှိစေရန်နှင့် အမျိုးသမီး နှင့်ပတ်သက်သည့် အခွင့်အလမ်းရပိုင်ခွင့်များရရှိစေရေးကို လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ ထိုအထဲမှ မသန်စွမ်းအမျိုးသမီးများက ပိုမို၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်းများကြောင့် မသန်စွမ်းအမျိုးသမီး အခွင့်အရေးများ တန်းတူရရှိနိုင်အောင်ရည်ရွယ်ပြီး မသန်စွမ်းအမျိုးသမီးများ အခွင့်အရေး များ ဆိုင်ရာကော်မတီကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ထပ်မံဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစာချုပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ၁၉၆၉ ခုနှစ်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်များဥပဒေနှင့်စပ်လျဉ်းသော ဗီယင်နာသဘောတူစာချုပ်စည်းမျဉ်းများကို ကုလ သမဂ္ဂက ပြဋ္ဌာန်းထားရှိသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစာချုပ်များသည် ပဋိညာဉ်တစ်ခု၏ အသွင်လက္ခဏာဆောင်သော သဘောတူညီချက်များဖြစ်ကြ၍ ယင်းစာချုပ်များကို နိုင်ငံ များအကြား သို့မဟုတ် နိုင်ငံများ၏ အဖွဲ့အစည်းများအကြား ချုပ်ဆိုကြခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်း စာချုပ်များက ချုပ်ဆိုသူများအကြား ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်များကို ဖန်တီးပေးလျက် ရှိကြသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သော ဗီယင်နာသဘောတူစာချုပ်ဥပဒေကို လေ့လာသိရှိရန်လိုသည်။ ယင်းဥပဒေသည် ပြည်တွင်း ဥပဒေနယ်ပယ်တွင် အနည်းနှင့်အများ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံက လည်း သဘောတူသည်။

အမျိုးသမီးများဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုဘဝ လွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုအဆင့်ဆင့်သမိုင်းတွင် ကုလသမဂ္ဂဦးဆောင်မှုဖြင့် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတန်းတူညီမျှရေးကို ကြိုးပမ်းအောင်မြင် ခဲ့သည့် ထင်ရှားသော နိုင်ငံတကာစာချုပ်များကို တိုးတက်ချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည် -

- (၁) ၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ လူကုန်ကူးမှုနှင့် ပြည့်တန်ဆာများကို ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းအား ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်းဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း။ (Convention for the Suppression of the Traffic in the persons and of the exploitation of the prostitution of other)
- (၂) ၁၉၅၁ ခုနှစ်၊ တန်းတူလုပ်ခရရှိရေးဆိုင်ရာ အိုင်အယ်လ်အို သဘောတူညီချက်။ (ILO Convention 100 on Equal Remuneration)
- (၃) ၁၉၅၂ ခုနှစ်၊ အမျိုးသမီး၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ ကွန်ဗင်းရှင်း။ (Convention on Political Rights of Women)
- (၄) ၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ ကျွန်ုပ်တို့ဖျက်သိမ်းရေး ဖြည့်စွက်သဘောတူစာချုပ်။ (Supplementary Convention on the Abolition of Slavery)။
- (၅) ၁၉၆၅ ခုနှစ်၊ လူမျိုးရေးဖိနှိပ်မှု နည်းမျိုးစုံအား ဖျက်သိမ်းရေးသဘောတူစာချုပ်။ (Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination-CERD)
- (၆) ၁၉၅၇ ခုနှစ်၊ လက်ထပ်ထိမ်းမြားသော အမျိုးသမီးများ၏ နိုင်ငံသားလူမျိုး

ဖြစ်မှုဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း။ (Convention on the Nationality of Married Women)

- (၇) ၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန် သဘောတူညီမှု၊ လက်ထပ်ထိမ်းမြားနိုင်သော အနိမ့်ဆုံး အသက်အရွယ်နှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှု မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း။ (Convention on the Consent marriage, Minimum Age for Marriage and Registration of Marriages)
- (၈) ၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ အရေးပေါ်အခြေအနေနှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားချိန်တွင် အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးသူငယ်များအား အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်း။ (Declaration on the Protection of Women and Children in Emergency and Armed Conflict)။
- (၉) ၁၉၇၉ ခုနှစ်၊ အမျိုးသမီးများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားမှုပျောက်ရေးဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း။ (Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women- CEDAW)
- (၁၀) ၁၉၈၁ ခုနှစ်၊ CEDAW စာချုပ် စတင်အာဏာသက်ရောက်ခြင်း။ (CEDAW စာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၂၀ ပြည့် မြောက်သည့်နှစ်တွင် စတင်သက်ရောက်သည်။)
- (၁၁) ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ CEDAW စာချုပ်အကောင်အထည်ဖော်မည့်နည်းလမ်းများ။ (Optional Protocol of CEDAW)
- (၁၂) နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စာချုပ် (၁၉၆၆)။ (International Convention on Civil and Political Rights - ICCPR)
- (၁၃) ၁၉၆၆ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးစာချုပ်နောက်ဆက်တွဲ (၁)။
- (၁၄) ၁၉၆၆ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးစာချုပ်နောက်ဆက်တွဲ (၂)။
- (၁၅) ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများနှင့် ထိုသူတို့၏ မိသားစုဝင်များအခွင့်အရေး သဘောတူစာချုပ် (၁၉၉၀)။
- (၁၆) ၁၉၉၉ CEDAW စာချုပ်နောက်ဆက်တွဲ စာချုပ်။
- (၁၇) ၂၀၁၂ ခုနှစ် အာဆီယံလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း။ (ASEAN Human Rights Declaration)

အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကြေညာစာတမ်းများ

- (၁) အရေးပေါ်အခြေအနေများနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများအား ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်း။
 - (၂) အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုပျောက်ရေး ကြေညာစာတမ်း။
- မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသမီးများအခွင့်အရေးကို လူ့အခွင့်အရေးအဖြစ် အသိအမှတ် ပြုခဲ့သော ပေကျင်းကြေညာစာတမ်းနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက် (Beijing Declaration and Platform for Action - BPFA) ကို တရုတ်နိုင်ငံ ပေကျင်းမြို့၌ ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပပြုလုပ်

ခဲ့သည့် စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအမျိုးသမီးညီလာခံ၌ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ ၁၈၈ နိုင်ငံနှင့်အတူ ပါဝင်အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်တစ်ခုဖြစ်သော အမျိုးသမီးများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် (CEDAW) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ပြီး အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိရာတွင် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်ရေး (၁၆) ရက်တာ လှုပ်ရှားမှုများဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ် စွမ်းဆောင်မှုဆိုင်ရာဆုများ ချီးမြှင့်ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်အဆင့် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၂၃-၂၀၃၂) ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပဋိပက္ခအတွင်း အမျိုးသမီးများအား လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုတားဆီးကာကွယ်ရေးနှင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရေး အသိပညာပေးခြင်း၊ ဥပဒေဆိုင်ရာ ကာကွယ်မှုပေးခြင်း၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာပံ့ပိုးမှုပေးခြင်း၊ ပညာရေးမြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးခြင်း စသည့်ဆောင်ရွက်ပေးနေမှုများကို လူ့အခွင့်အရေးရှုထောင့်မှ ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာအမျိုးသမီးများနေ့

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများကို ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် အမေများနေ့ကို ပြာသိုလပြည့်နေ့၌ အထိမ်းအမှတ်အခမ်းအနား ပြုလုပ်ကြပါသည်။ အမေများနေ့ကို မန္တလေးမြို့၌ ဒါရိုက်တာ ဦးသုခ ဦးစီး၍ ၁၃၅၈ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့ ၂၃-၁-၁၉၉၇ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင် ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူအခွင့်အရေးရရှိရန်၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ကင်းဝေးစေရန်၊ အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နိုင်ငံအသီးသီးကြား ဆွေးနွေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးညီလာခံများကို ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ရာ ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံး ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးညီလာခံကို မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ မက္ကဆီကိုမြို့၌လည်းကောင်း၊ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ် ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးညီလာခံကို ဒိန်းမတ်နိုင်ငံကိုပင်ဟေဂင်မြို့၌လည်းကောင်း၊ ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် တတိယအကြိမ် ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးညီလာခံကို ကင်ညာနိုင်ငံ နိုင်ရိုဘီမြို့၌လည်းကောင်း၊ ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် စတုတ္ထအကြိမ် ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးညီလာခံကို တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ပေကျင်းမြို့၌လည်းကောင်း ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ဒုတိယအကြိမ် ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးညီလာခံတွင် UN Decade for Women ကို ချမှတ်ခဲ့ပြီး ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပခဲ့သော စတုတ္ထအကြိမ် ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးညီလာခံ၌ Beijing Platform for Action (BPFA) အား ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ BPFA တွင် အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်ရေးကဏ္ဍ အစရှိသည့် ဦးစားပေးနယ်ပယ် ၁၂ ရပ်ဖြင့် ရေးဆွဲထားသည့်အတွက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများအား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ Beijing Platform for Action (BPFA) အရ အမျိုးသမီးများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်

ရေး၊ အမျိုးသမီးများအပေါ် နည်းမျိုးစုံဖြင့် အကြမ်းဖက်မှုမှ တားဆီးကာကွယ်ရေးတို့အတွက် နိုင်ငံတော်အဆင့် ယန္တရားတစ်ခုဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသမီးရေးရာကော်မတီ ကို ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၃ ရက်နေ့တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

မြန်မာအမျိုးသမီးများ၏ ဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊ ဘဝလုံခြုံမှုရှိစေရန်၊ မြန်မာ အမျိုးသမီးများသည် နိုင်ငံတော်အတွက် အားထားရသည့် လူသားအရင်းအမြစ် အင်အားစု ကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်စေရန်၊ မြန်မာအမျိုးသမီးများကို ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးများနှင့် ရင်ပေါင်တန်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့ချုပ် (Myanmar Women's Affairs Federation- MWFA) ကို ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ပေကျင်းမြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် စတုတ္ထအကြိမ် နိုင်ငံတကာ အမျိုးသမီးညီလာခံတွင် အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆောင်ရွက်ရန် ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ် ချက်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၃ ရက်၌ “မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသမီး ရေးရာကော်မတီ” ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဦးဆောင် လမ်းညွှန်မှုဖြင့် “မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်” ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

မြန်မာအမျိုးသမီးများနေ့ကို မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသမီးရေးရာကော်မတီကို စတင်ဖွဲ့စည်းသည့် ဇူလိုင်လ ၃ ရက်နေ့ကို သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ၁၉၉၈ ခုနှစ်မှစတင်၍ နှစ်စဉ် ဇူလိုင်လ ၃ ရက်နေ့တိုင်း မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့ချုပ်က ကြီးမှူး၍ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အမျိုးသမီးများနေ့

ပထမဆုံးသော အမျိုးသမီးများနေ့ကို အမေရိကန် လူ့အဖွဲ့အစည်းပါတီများက ၁၉၀၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၈ ရက်တွင် နယူးယောက်မြို့၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ် တွင် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ ကိုပင်ဟေဂင်မြို့တွင် ပထမအကြိမ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အမျိုးသမီး ညီလာခံကို ကျင်းပခဲ့သည်။ အစည်းအဝေးတွင် ဂျာမနီအမျိုးသမီး လှုပ်ရှားမှုခေါင်းဆောင် မီးစ်ကလယ် ရာဇယ်ကင်းက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအမျိုးသမီးများနေ့ကို သတ်မှတ်ပေးရန် အတွက် ပဏာမဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့သည်။

၁၉၁၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၁၅ ခုနှစ်အထိ ဥရောပအမျိုးသမီးလှုပ်ရှားမှုခေါင်းဆောင် မီးစ် ကလယ် ရာဇယ်ကင်းက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥရောပအမျိုးသမီးများသည် မတ် ၁၉ ရက်ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအမျိုးသမီးများနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး ဆန္ဒပြမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ ၉ ရက်မှ ၁၅ ရက်အထိ ဒုတိယအကြိမ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်မြူနစ်အမျိုးသမီးများနေ့ ညီလာခံကို မော်စကို၌ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ အစည်းအဝေးတွင် ဘူဂေးလ်ရီးယားကိုယ်စားလှယ်များက ရုရှားအလုပ်သမားတော်လှန်ရေးကို ဂုဏ်ပြုသော အားဖြင့် နိုင်ငံတကာအမျိုးသမီးများနေ့ကို မတ်လ ၈ ရက်နေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန် တင်ပြခဲ့ကြသည်။

၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂက မတ်လ ၈ ရက်နေ့ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအမျိုးသမီး များနေ့အဖြစ် တရားဝင်သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်း၌ နှစ်စဉ် မတ်လ ၈ ရက်နေ့တွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အမျိုးသမီးများနေ့ အထိမ်းအမှတ်အခမ်းအနားများ ကျင်းပခဲ့ရာ ယခုနှစ်

၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် နှစ် ၅၀ တိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အမျိုးသမီး များနေ့၏ ဆောင်ပုဒ်မှာ “For All women and girls: Rights. Equality. Empowerment.” ဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများ၏ အခွင့်အရေး၊ တန်းတူညီမျှရေးနှင့် ပါဝင် ဦးဆောင်မှုတို့ မြှင့်တင်နိုင်ရေးကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သမိုင်းတွင် အမျိုးသမီးများနေ့ကို ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၈ ရက်၌ အမေရိကန် နိုင်ငံ နယူးယောက်မြို့၌ အထည်ချုပ်အမျိုးသမီးအလုပ်သမားများက ၁၉၀၈ ခုနှစ် သပိတ်မှောက်မှု အထိမ်းအမှတ်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံနိုင်ငံတည်ရှိချိန်က ၁၉၆၅ ခုနှစ်မှ စ၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအမျိုးသမီးများနေ့သတ်မှတ်၍ အမျိုးသမီးများကို အားလပ်ချိန် နေ့တစ်ဝက် ပေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာအပျိုပေါက်နေ့ (International Day of the Girl Child)

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက နိုင်ငံတကာအပျိုပေါက်နေ့ကို အောက်တိုဘာ ၁၁ ရက်နေ့အား သတ်မှတ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ဘက်အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများက စုပေါင်း လမ်းလျှောက်ပွဲပြုလုပ်၍ ဂုဏ်ပြုခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်ဆောင်ပုဒ်မှာ “အပျိုပေါက်များ အတွက် အနာဂတ်ရည်မှန်းချက်” (Girls' Vision for the Future) ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့မိခင်များနေ့

ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ကမ္ဘာ့မိခင်များနေ့ကို မေလ ပထမပတ် တနင်္ဂနွေ နေ့ကို သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရပ်ဘက်အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများက အခမ်းအနားများ ပြုလုပ်၍ မိခင်များနေ့ကို ဂုဏ်ပြုခဲ့ကြသည်။

အမျိုးသမီးများအတွက် ဥပဒေအကာအကွယ်များ

မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသမီးများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားမှုပျောက်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် (Convention on Elimination of all forms of Discrimination Against Women- CEDAW) ကို ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ထောင်စုနှစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များ (Millennium Development Goals - MDGs)၊ ပေကျင်း လုပ်ငန်းစီမံချက်များ (Beijing Platform For Action-BPFA)နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူဦးရေနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုညီလာခံ (International Conference on Population and Development-ICDP) အပါအဝင် အမျိုးသမီးများဘဝတိုးတက်ရေးအတွက် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်မူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်လည်း တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

အမျိုးသမီးများအား ခွဲခြားဖိနှိပ်မှု (Discrimination)ဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်ကို အမျိုးသမီး များအား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားထားမှုပျောက်ရေး သဘောတူစာချုပ်(CEDAW)၏ အပိုဒ် (၁) တွင် အမျိုးသမီးများ၏ အိမ်ထောင်ရေးအခြေအနေ မည်သို့ပင်ရှိစေကာမူ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတန်းတူညီမျှမှုအပေါ် အခြေခံ၍ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊

စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ပြည်သူ့ရေးရာ သို့မဟုတ် အခြားနယ်ပယ်တို့တွင် အမျိုးသမီးများ အား အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ အမျိုးသမီးများခံစားခွင့် သို့မဟုတ် ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိခြင်းတို့ကို လိင်အပေါ်အခြေခံ၍ ယိုယွင်းစေရန် သို့မဟုတ် ပျက်သုဉ်းစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့် မည်သည့်ခွဲခြားခြင်း၊ တားဆီးပိတ်ပင်ခြင်း သို့မဟုတ် ကန့်သတ်ခြင်းကိုမဆို ဆိုလိုသည် ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ (၂၀၀၈) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် ပုဒ်မ ၃၅၀ တွင် အမျိုးသမီးများသည် တူညီသောအလုပ်အတွက် အမျိုးသားများခံစားခွင့်ရှိသော အခွင့်အရေးနှင့် လစာတို့ကို ခံစားခွင့်ရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၅၁ တွင် မိခင်များ၊ ကလေးသူငယ်များနှင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများသည် ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသော သက်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများကို အညီအမျှခံစားခွင့်ရှိစေရမည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၃၅၂ တွင် နိုင်ငံတော်သည် အလုပ်အကိုင်ခန့်ထားရာတွင်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်း ရွေးချယ်ရာတွင် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများကို ခွဲခြားမှုမပြုရဟူ၍လည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူဦးရေ သန်း ရှစ်ထောင်ကျော်ရှိသည့်အနက် ကမ္ဘာ့အမျိုးသမီးသည် သန်း လေးထောင်ကျော် (၄၉ ဒသမ ၇၃ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိရာ “ပုခက်လွှဲသော လက်သည် ကမ္ဘာကို အုပ်စိုးစေရမည်” ဆိုသည့်အတိုင်း အမျိုးသမီးများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလုပ်အကိုင်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသစ်များ ပေါ်ထွန်းလာစေရန်အတွက် အဓိကကျသည့် အခွင့်အလမ်းများဖြစ်သည်။

မြန်မာအမျိုးသမီး အမျိုးအနွယ်ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်ပတ်သက်လာလျှင် ဟီရို၊ ဩတ္တပ္ပ ဟူသော အရှက်အကြောက်တရား နှစ်ပါးကို အစဉ်စောင့်ထိန်းပြီး “မွေခံထိုက်စေ” နှင့် “စောင့်လေမျိုးနွယ်” ဟူသောတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်နေခြင်းသည် တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးအတွက်ပင် ဖြစ်သည်။ ခေတ်အဆက်ဆက်၌ မြန်မာအမျိုးသမီးများသည် မိမိအိမ်ထောင်၊ မိမိ၏သားသမီးများကို ပိုင်နိုင်စွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း၊ သင်ကြားပြသနိုင်ခြင်း၊ လိမ္မာယဉ်ကျေးရန်၊ ပညာတတ်ရန် သွန်သင်ဆုံးမနိုင်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ကိုယ်ချင်းစာနာကူညီရိုင်းပင်း လိုစိတ်များရှိရန်၊ ရဲရင့်ထက်မြက်သော စိတ်ဓာတ်များ ရှိရန်၊ မိမိ မိဘ၊ မောင်နှမမိသားစုကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးတွယ်တာမှုမှတစ်ဆင့် အမိနိုင်ငံတော်ကို ချစ်စိတ်၊ အမျိုးကို ချစ်စိတ်၊ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်များ ပေါ်ပေါက်စေရန် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးခြင်းတို့မှာလည်း မိခင်အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် တစ်အိမ်ထောင်ချင်းမှသည် တိုင်းပြည်အတွက် တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ကူညီဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပါကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသမီးများနေ့ကို ဂုဏ်ပြုလျက် ပြုစုရေးသားလိုက်ရပါသည်။

စုဝဏ္ဏ

ကိုးကား

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈)
- နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာများ
- သမိုင်းအစဉ်အလာအရမြန်မာအမျိုးသမီးတို့၏အခွင့်အရေးများ (ထွန်းထွန်း-အဏ္ဏဝါဇီဝ)

“အပေးအယူ လွန်ကြည်ဖြူ ခြင်းမူစာဂ မျှစိတ္တ” ဟူသော ခြင်းခတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အဆိုပါဆောင်ပုဒ်ကို ကြားဖူးကြပေလိမ့်မည်။ ထိုဆောင်ပုဒ်ကို ကြားမိဖတ်မိရုံဖြင့် ခြင်းခတ်သူတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပေးအယူမျှမျှတတ၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ခင်ကြည်ဖြူသော စိတ်ဓာတ်တို့ဖြင့် အတူတကွ ခြင်းလုံးခတ်ကစားဟန်ကို စိတ်တွင် မြင်ယောင်လာစေပါသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ခြင်းခတ်ကစားနည်းသည် မြန်မာ့ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ဖြစ်သကဲ့သို့ မြန်မာ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုသည် မည်မျှအဆင့်မြင့်မားကြောင်း ပြသနေသော ရိုးရာကစားနည်းတစ်မျိုးလည်း ဖြစ်သည်။ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက ယနေ့ခေတ်အထိ ခေတ်အဆက်ဆက်က လက်ဆင့်ကမ်းထိန်းသိမ်းလာခဲ့သော မြန်မာ့ ရိုးရာအမွေအနှစ်စစ်စစ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

ခြင်းလုံး၏ မူလအစ

ခြင်းလုံးကစားနည်းအစနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်း၏ နှစ် ငါးဆယ်မြောက် မဟာသဘင်ကို ၁၉၅၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့က ကျင်းပခဲ့ရာ သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဂျေအက်စ်ဖာနီဗယ်၏ မဟာသဘင်ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားမိန့်ခွန်းတွင် ခြင်းလုံးနှင့် ပတ်သက်ပြီး -

“မြန်မာတို့က သူတို့တစ်ဦးတည်းသာ အပျော်ကစားရန် သုံးစွဲတတ်သည်ဟု ထင်ရ သော ခြင်းလုံးကို မြန်မာတို့ မြန်မာနိုင်ငံသို့ မဝင်လာမီ ကာလအတန်အကြာကပင် ပျူတို့ သုံးစွဲကြဟန်ရှိ၍ ဆူမတ္တရာကျွန်းကြီးလွန်ပြီးနောက် များစွာအလှမ်းကွာဝေးရာ ကျွန်းငယ် များ၌ အလားတူအလုံးများကို သုံး၏။ ဘော်နီယိုအလယ်တောင်တန်းများအပေါ်တွင် နေထိုင်သူတို့လည်း သုံး၏။ ထိုသူတို့၏ဘိုးဘွားများက မြန်မာနိုင်ငံ၌ နေထိုင်သွားခဲ့ဖူး၏။ မြန်မာတို့ထက် စော၍ လာရောက်နေထိုင်ဖူးသူတို့၏ ကစားနည်းဖြစ်စရာ အကြောင်းရှိ သည်” ဟုပြောကြားထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ခြင်းလုံးကို မြန်မာ၊ ဘော်နီယို၊ ထိုင်း၊ လာအို၊ ဗီယမ်နမ်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ကမ္ဘောဒီးယား စသည့်နိုင်ငံများမှာ ကစားကြသော်လည်း မတူညီကြပေ။ တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ၊ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်းဆိုသလို ကစားနည်း မတူခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။ စင်ကာပူနိုင်ငံမှာလည်း ခြင်းလုံးကစားကြသည်။ သို့သော် စင်ကာပူနိုင်ငံမှ ခြင်းလုံးသည် ကြိမ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော် လည်း မြန်မာခြင်းလုံးကဲ့သို့ အပေါက်မပါဘဲ ဘောလုံးကဲ့သို့ ဖြစ်နေကြောင်း သိရသည်။ လုံးပတ် ၁၄ လက်မ ရှိသည်။ ယင်းကိုပင် ခြင်းလုံး၏ မူလအစဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ရိုးရာ ခြင်းလုံးကစားခြင်းခလေ့

အခြားသောနိုင်ငံများတွင် ခြင်းလုံးကစားကြသော်လည်း အများအားဖြင့် ပိုက် ကျော်ခြင်း ကစားကြသည်က များမည် ထင်ပါသည်။ စာရေးသူတို့နိုင်ငံမှာမူ ပိုက်ကျော်ခြင်း အပြင် ဝိုင်းခြင်းကိုလည်း ခတ်ကစားလေ့ရှိပါသည်။ ဝိုင်းခြင်းသည် မြန်မာ့ရိုးရာခလေ့တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခြင်းလုံးနှင့်ပတ်သက်ပြီး တွေ့ရသောအထောက်အထားတချို့ ကို ဖော်ပြချင်ပါသည်။ ၁၉၂၆-၁၉၂၇ ခုနှစ်က ကျောက်စာဝန် မစ္စတာဒူရှိုင်းဇယ်၏ ညွှန်ကြား

ချက်အရ ပြည်ခရိုင် မှော်ဇာမြို့ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းအတွင်း ကုလားကုန်းရွာအနီး ခင်ဗကုန်းကို တူးဖော်ရာ ရွှေငွေစေတီ၊ ဆင်းတုတော်တို့နှင့်အတူ အချင်း ၂ လက်မ မတ်တင်း ရှိသော “ငွေခြင်းလုံး”လေးတစ်လုံး ရရှိခဲ့သည်။ အဆိုပါ ခင်ဗကုန်းမှတွေ့ရှိရသော ငွေခြင်းလုံးလေးသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၅၀၀ လောက်က မှော်ဇာမင်းပရဘော်နှင့် မိဖုရား တို့က ဘုရားအတွင်း ဌာပနာထားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ တချို့ကလည်း နှစ်ပေါင်း ၁၂၀၀ ကျော်ကဟု ဆိုကြသည်။ တချို့သောသုတေသီများကလည်း ထိုးကွင်းမင်ကြောင် ဓလေ့နှင့်အတူ နန်းတွင်းမှာရော၊ ရပ်ထဲရွာထဲမှာပါ ထိုးကွင်းမင်ကြောင်ထိုး၍ ခါးတောင်း မြှောင်အောင်ကျိုက်ကာ ခြင်းလုံးခတ်ကစားခဲ့ကြဟန် တူပါသည်။ ခြင်းလုံးနှင့်ထိုးကွင်း မင်ကြောင်သည် ဒွန်တွဲပါလာသည်ဟုပင် ယူဆရပေမည်။

နောက်ထပ် ခြင်းလုံးနှင့်ပတ်သက်သော မြန်မာ့သမိုင်းအထောက်အထားတစ်ခုမှာ အင်းဝခေတ်က ဖြစ်သည်။ ၁၇၈၂ ခုနှစ်က အီတလီနိုင်ငံမှ အင်းဝသို့ သာသနာပြု ရောက်ရှိ လာသော ဗရင်ဂျီဘုန်းတော်ကြီး စန်ဂါမနိ၏မှတ်တမ်းတွင် “မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကစားသည့် ကစားနည်းများမှာ ခုံညင်းထိုး၊ ဆင်စွယ်ဖဲချပ်ဖြင့် ဖဲကစားခြင်း၊ ကြက်တိုက်ခြင်းတို့အပြင် ကိုယ်လက်လှုပ်ရှား ကစားနည်းများအနက်မှ ဝါးကိုလွှာ၍ ပြုလုပ်သောအလုံးကို ခြေဖြင့် ရိုက်ခတ်ကစားသည့် ကစားနည်းတစ်ခု ပါရှိသည်။ အဆိုပါကစားနည်းကို လူငယ်များ အချိန်အတော်ကြာ အတူတကွ ခတ်ကစားကြသည်ဟု ရေးသားထားကြောင်း သိရသည်။ ထိုကစားနည်းမှာ အလုံးကို ခြေဖြင့်ခတ်ကစားသည်ဟု ဆိုသောကြောင့် ခြင်းလုံးဟုပင် ယူဆနိုင်ပါသည်။ ယခုအခါ ကြိမ်ဖြင့်ရက်လုပ်ထားသော ကြိမ်ခြင်းကိုသာ အသုံးပြုကြသလို ကော်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ကော်ခြင်းလုံးများကိုပင် အသုံးပြုလာကြပြီ ဖြစ်သည်။ တချို့ သော ကျေးလက်ဒေသများတွင်မူ ထန်းခေါက်လျှော်ဖြင့် ရက်လုပ်သော ခြင်းလုံး၊ ဝါးကို ပါး အောင်လွှာ၍ ပြုလုပ်ထားသော ခြင်းလုံးတို့ဖြင့် ခတ်ကစားကြသည်များလည်း ရှိသည်ဟု သိရသည်။

ဘိုးတော်ဗဒုံမင်းလက်ထက် အောင်မြေဘုံကျောင်း၌ မင်းအိုဆရာတော်ကြီး ပျံလွန် တော်မူရာ ဘုန်းကြီးပျံ ကျင်းပရန် မင်းမိန့်၌ “ခြင်းပွဲ”ဟူသော အသုံးအနှုန်း ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်ကလည်း အိမ်တော်ခြင်းဝိုင်း ပထမခေတ်၊ ဒုတိယခေတ်ဟူ၍ ခြင်းခတ်မှု ခေတ်စားခဲ့သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်၌လည်း ခြင်းခတ်ကစားခြင်းဓလေ့ ရှိခဲ့ကြောင်းကို ၁၈၇၄-၇၅ ခုနှစ်က အင်္ဂလန်မှ ခွဲစိတ်ဆရာဝန်ကြီး စီအဂေါ်ဒွန်က ပြည်မြို့၌ ခြင်းခတ် ကစားနေကြပုံကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါမှတ်တမ်းများအရ မြန်မာ့ခြင်းလုံးဓလေ့ သည်သရေခေတ္တရာခေတ်လောက်ကတည်းက ရှိနေပြီဟု ယူဆနိုင်သလို ထို့ထက်ပိုစောသော ကာလကတည်းက ရှိနေနိုင်ပါသည်။ မှတ်တမ်းများအရဆိုလျှင် သရေခေတ္တရာက စသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ ထို့နောက် ခေတ်အဆက်ဆက်မှ အင်းဝ၊ ကုန်းဘောင်မှ ယနေ့ခေတ်အထိ အဆင့်ဆင့်လက်ဆင့်ကမ်း ထိန်းသိမ်းလာခဲ့ကြပါသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ခြင်းပွဲများ၊ ခြင်းဝိုင်းများကို မြန်မာနိုင်ငံနေရာအနှံ့အပြားမှာ တွေ့ရသည်။ စာရေးသူ တွေ့ဖူးသည့် ဝိုင်းခြင်း ဝါသနာရှင်တစ်ယောက်ဆိုလျှင် သူ့အိမ်အတွင်းမှာ ဝိုင်းဖွဲ့ခတ်ကစားရန် ခြင်းကွင်း ပြုလုပ်ထားသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည်ခြင်းလုံးခတ်ကစားခြင်းကို ဤမျှအထိ ဝါသနာကြီးကြသည်။ တောရော၊ မြို့ပါ ခြင်းခတ်ကစားကြသည်ကိုတွေ့နိုင်ပါသည်။မန္တလေးမြို့ ကဲ့သို့အခြားမြို့ကြီးများတွင်လည်း ခြင်းအလှခတ်ပြိုင်ပွဲ များ ပြုလုပ်၍ မြန်မာ့ရိုးရာခြင်းခတ်ကစားခြင်းခလေ့ မပျောက်ပျက်အောင် ဖော်ဆောင်ထိန်းသိမ်းလျက် ရှိပါသည်။ အခြားဒေသများမှာ ထိုနည်းအတိုင်းပင် ခြင်းခတ်ပြိုင်ပွဲများ ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ရှိကြပါသည်။ ခြင်းခတ်ကစားနည်းသည် မြန်မာ့ရိုးရာခလေ့တစ်ခု အဖြစ် အစဉ်အလာကြီးမားစွာ ယနေ့အထိ တည်ရှိနေ သည့် မြန်မာ့ခလေ့၊ မြန်မာ့အမွေအနှစ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

“ခြင်းခတ်
ကစားနည်းသည်
မြန်မာ့ရိုးရာ
ခလေ့တစ်ခုအဖြစ်
အစဉ်အလာကြီးမားစွာ
ယနေ့အထိ
တည်ရှိနေသည့်
မြန်မာ့ခလေ့၊
မြန်မာ့အမွေအနှစ်
တစ်ခု ဖြစ်သည်။”

မြန်မာ့ခြင်းလုံး

ခြင်းလုံးကိုရှေးခေတ်က ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ကြသော် လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ကြိမ်ကိုလွှာ၍ ရက်လုပ်လာကြ သည်။ ယနေ့ခေတ်မှာတော့ ကော်ဖြင့် ပြုလုပ်အသုံးပြု လာကြသည်။ သို့သော်လည်း အလှခတ်ခြင်းပွဲများနှင့် ပြိုင်ပွဲများတွင် ကြိမ်ခြင်းကိုသာ အသုံးများကြသည်။ မြန်မာ့ခြင်းလုံးကို ကြိမ်နန်းကြီးဖြင့် ပြုလုပ်ကြရသည်။ အလျား ၁၀ ပေကျော် ရှိသည့် ကြိမ်နန်းကို တစ်ပတ်ချင်း ရစ်ခွေ၍ ကွင်းများ စပ်ထိုးယူရသည်။ ကြိမ်နန်း ရှစ်ပင် ဆိုလျှင် ၈ ပတ်ခြင်း၊ ၁၀ ပင်ဆိုလျှင် ၁၀ ပတ်ခြင်းဟု ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ၈ ပတ်ခြင်းလုံးတစ်လုံး၏ အဝန်း သည် ၂၄ လက်မခန့် ရှိသည်။ ရှေးယခင်က မြန်မာ့ ခြင်းလုံး၏ လုံးပတ်မှာမူ ၁၇ လက်မ ခန့်ရှိသည်ဟုဆို သည်။ ခြင်းလုံးတွင် အပေါက် ၁၂ ပေါက်နှင့် ထိုအပေါက် က ထောင့်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိပြီး ထောင့် ၅ ထောင့်ရှိသည်။

ခြင်းပေါက်များနှင့် ခြင်းခတ်ကစားနည်းများ

မြန်မာ့ခြင်းလုံးခတ်ကစားရာတွင် ခြင်းအတတ် ပညာ သို့မဟုတ် ခြင်းပေါက်များရှိပါသည်။ ခြင်းခတ် သည့်အတတ်ပညာသည် ခက်ခဲပါသည်။ ဇွဲ၊ လုံ့လ၊ ဝီရိယတို့ဖြင့် လေ့ကျင့်ယူရသော ပညာရပ်မျိုးဖြစ်သည်။ ခြင်းလုံးခတ်ကစားနည်းတွင် “အထိ” ခြောက်မျိုး ရှိပါ သည်-

- (၁) ခြေဖျားဖြင့်ထိခြင်း၊
- (၂) ခြေဖဝါးဖြင့်ထိခြင်း၊
- (၃) ခြေဖနောင့်ဖြင့်ထိခြင်း၊
- (၄) ခြေဖျားအတွင်းဘေးဖြင့်ထိခြင်း၊
- (၅) ခြေဖျားအပြင်ဘေးဖြင့်ထိခြင်း၊
- (၆) ဒူးဖြင့်ထိခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

ခြေဖျားတွင် ခြေဖျားဖြင့်တော့ခြင်း၊ ခြေဖျားဖြင့်ထိန်းခြင်း၊ ခြေဖျားဖြင့်ကော်ခြင်း၊ ခြေဖျားဖြင့်ထောက်ပေးခြင်း၊ ခြေဖျားဖြင့်ပို့ပေးခြင်း စသဖြင့်လည်း ရှိပါသည်။

ထိခြင်းအထိ ခြောက်မျိုးအပြင် ခြင်းခတ်ကစားရသော ခြင်းပေါက်များလည်း ရှိပါသည်။ ခြင်းပေါက်ကို ခြင်းရိုး၊ ခြင်းကလေး၊ ခြင်းလတ်၊ ခြင်းပေါက်ကြီး ဟူ၍လည်း ခွဲခြားထားပါသည်။ ခြင်းရိုးမှာ “ဒူး၊ ခြေဖျား၊ ခြေခွင်၊ ဘေးပေါက်၊ ဘေးဖဝါး၊ ဘေးဖနောင့်၊ ရှေ့ဖဝါးနှင့် ရှေ့ဖနောင့်” ဖြစ်သည်။ ခြင်းကလေးမှာ “ထပ်ဒူး၊ ထပ်ခြေဖျား၊ ထပ်ခြေခွင်၊ ရှုပ်ခြေဖျား၊ ရှုပ်ဒူး၊ တစ်ခြမ်းဝိုက်၊ တွင်းပြင်ဝိုက်၊ ခြေဖျားရစ်၊ ထပ်ဖဝါး၊ ခွဖနောင့်” တို့ဖြစ်သည်။ ခြင်းလတ်မှာ “ဖီလာဖဝါး၊ ဖီလာဖနောင့်၊ ဖီလာစလွယ်၊ စောင်းစလွယ်၊ ပတ်စလွယ်၊ ပန်ဖဝါး၊ ပတ်ဖနောင့်၊ ပန်ဒူး၊ မဟာနွယ်” တို့ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ခြင်းပေါက်ကြီး ၁၀ မျိုးဟူ၍လည်း ရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ “မဟာဒူး၊ ညွန့်ဒူး၊ မဟာကြီး၊ မဟာညွန့်၊ ရင်လိမ်ဖဝါး၊ ရင်လိမ်ဖနောင့်၊ တည့်ဖဝါး၊ တည့်ဖနောင့်၊ စလွယ်ကြီး၊ ဝိုက်ကြီး” စသည်တို့ဖြစ်ပြီး ခြင်းပညာတွင် တတ်ထားသင့်၊ တတ်ထားအပ်သည့် အရာဖြစ်သည်။ ခြင်းဝိုင်းတစ်ဝိုင်းမှာ လူခြောက်ဦး ခတ်ကစားလေ့ရှိကြသည်။ ခြင်းခတ်ရာတွင် လက်ယာပါးတည့်၊ လက်ဝဲပါးတည့် ဟူ၍ရှိသည်။ လက်ယာပါးတည့်ဟူသည် မိမိလက်ယာဘက်ရှိ ခြင်းသမား၏ လက်ယာဘက် နေရာတိုင်အောင် ခတ်ကစားနိုင်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ဝဲပါးတည့်ဟူသည် မိမိ၏ဘက်ရှိ ခြင်းသမား၏ ကစားရာနေရာ ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ခြင်းခတ်ရာတွင် “ဆက်ခြင်း၊ ပြန်ခြင်း”ကို သူ့နေရာနှင့်ကစားကြသည်။ နောက်ပြီး “ပေးခြင်းနှင့် ကောင်းခြင်း”ဟူ၍လည်း ရှိပါသည်။ ပေးခြင်းဆိုသည်မှာ မိမိနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင် တစ်ယောက်ခြားလူကို ခြင်းလုံးကိုကိုင်၍ ပေးသောခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ကောင်းခြင်းဟူသည် လေးကိုင်းပမာ ပို့ခတ်ရသော ခြင်းကောင်းကိုဆိုလိုပါသည်။ ခြင်းခတ်ကစားရာတွင် ဝိုင်းလှည့်၍ ခြင်းပေါက်စုံအောင် ခတ်ကစားကြသည်။ အပေးအယူ အထောက်အဆ၊ ပြန်ခြင်း၊ ဆက်ခြင်း စသည်ဖြင့် အလွန်ကြည့်ရှုလှသည်။

ထို့ပြင် ခြင်းခတ်ကစားရာတွင် “ခြင်းနနှင့် ခြင်းရိုင်”ဟုလည်း ရှိပါသည်။ ခြင်းနကစားခြင်းဆိုသည်မှာ ခြေဖျား၊ ဒူး၊ ပခုံး၊ ကုပ်တို့နှင့် ခြင်းလုံးကိုညှပ်ကာ အဆင့်ဆင့်တင်ပြီး အလှပြကစားသည့် “ခြင်းသေကစားနည်း”၊ ခြေခွင်၊ ခြေဖျား၊ ဒူး စသော အထိ ခြောက်မျိုးဖြင့် စလွယ်၊ ဖဝါး၊ ဂွဗ္ဗာန်၊ ညွန့်ဒူး၊ ဝိုက်၊ တည့်ဖဝါးများ ခတ်ကာ အလှခတ်သော “ခြင်းရှင်ကစားနည်း” ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ “ခြင်းရိုင်” ကစားနည်းမှာမူ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပေးပို့ကူးပြောင်းခြင်းဖြင့် ကစားသောနည်း ဖြစ်သည်။ ယနေ့ အမှတ်ပေးစနစ်ဖြင့် ခတ်ကစားသောနည်းမျိုးဖြစ်သည်။ ခြင်းခတ်ရာတွင် အပေါ်အောက်ဝတ်စုံအပြည့်ဖြင့် ခတ်ကစားကြသည်။ လွတ်လပ်

ပေါ့ပါးသော ဘောင်းဘီခူးကျအတိုနှင့် အင်္ကျီတို့ကို ဝတ်ဆင်ခတ်ကစားလေ့ရှိကြသည်။ ကျေးလက်ဒေသများ၌ အပျော်ခတ်လျှင်မူ ပုဆိုးခါးတောင်းကျိုက်ဖြင့် ခတ်ကစားကြသည်။

ထင်ရှားကျော်ကြား ခြင်းသမား

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထင်ရှားသောခြင်းပညာရှင်များ ရှိပါသည်။ ရှေးယခင်က ပီကင်းပြန် ခြင်းဦးဘသိန်း၊ ပီကင်းပြန် ဝင်းကို(အင်းဝ)တို့ဖြစ်ပြီး မိမိတို့ကျွမ်းကျင်စွာ ခတ်ကစားနိုင် သော ခြင်းပေါက်နှင့်တွဲ၍ လူသိများသော ခြင်းသမားများမှာ ဖနောင့် ဦးကံထူး၊ ရင်လိမ် ဦးကွန်း၊ မဟာကဲ ခေါ် ဦးကဲ၊ ဝိုက် ဦးနီတော၊ မဟာ ဦးသူ၊ ခြင်းအပြောင်အနောက်ခတ်ကစား သူ ဦးဘဂျန်းနှင့် ဦးကျော်သူ၊ အထိုင်ခတ်နှင့်ဘယ်ညာဝိုက်ကောင်းသည့် ဦးစံကလေး စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ယနေ့သည်ဘက်ခေတ်မှာလည်း ထူးချွန်သည့် ခြင်းပညာရှင် လူငယ်များ ရှိပါသည်။ ခေတ္တရာ အောင်အောင်၊ နေပြည်တော် အောင်မြတ်လင်း၊ ဆောက် လုပ်ရေးခြင်းလက်ရွေးစင် ကျော်ဇောခိုင်၊ ပီကင်းပြန် ဌေးအောင် စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင် ရွှေတံဆိပ်ဆုရှင်များလည်း ရှိပါသည်။ ခြင်းပညာရှင်မိဘများမှ ဆင်းသက် လာသော ခြင်းပညာဖြင့် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင်ခဲ့သော မေဖူးဟန်သည် ခြင်းပညာဖြင့် ရွှေတံဆိပ် ဆုရခဲ့သည်။ အသက် ၂၁ နှစ်မှာ ရွှေတံဆိပ်ဆုရခဲ့ကြောင်း ဖေ့ဘွတ်ပေါ်မှာ စာရေးသူ ဖတ်လိုက်ရသည်။ ယခင်က စာရေးသူတို့ရွာမှာ ခြင်းခတ်ကျွမ်းကျင်သည့် လူတစ်ယောက် ရှိသည်။ ခြင်းပေါက်တော်တော်စုံစုံကိုလည်း ခတ်တတ်သည်။ ဝါသနာရှင်များကို သင်ကြား ပေးပါသည်။ ဤကား စာရေးသူကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်ခဲ့ရသူဖြစ်သည်။ ယခုတော့ ကွယ်လွန် သွားပြီဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ မထင်ရှားသော်လည်း ခြင်းခတ်ကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ် များစွာ ရှိပါသည်။

ခြင်းလုံးကစားခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူး

ခြင်းလုံးကစားခြင်းသည် အားကစားနည်းတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ အားကစားနည်းများ သည် ကျန်းမာရေးကို များစွာအထောက်အကူပြုပါသည်။ ခြင်းခတ်ကစားခြင်းဖြင့် စိတ် ရွှင်လန်းမှု၊ ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်မှု၊ စုပေါင်းဆောင်ရွက်တတ်မှု၊ စုပေါင်းတာဝန်ယူတတ်မှု၊ မျှမျှတတဆောင်ရွက်တတ်မှု စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများအပြင် ကစားနည်းမှတစ်ဆင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဂုဏ်ရည်နှင့် မိမိနိုင်ငံ၏ အစဉ်ထိန်းသိမ်းသင့်သော ရိုးရာအမွေအနှစ်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ရရှိစေပါသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာလူမျိုး တို့၏ မူလစိတ်ရင်းဖြစ်သော တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကူညီရိုင်းပင်းလိုစိတ်၊ ကြင်နာချစ်ကြည်ဖော် ရွှေတတ်သည့်စိတ်၊ ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ် စသည့်စိတ်စေတနာများကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေ သလို စည်းလုံးညီညွတ်မှု စသည့်အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ရရှိစေနိုင်ပါသည်။ ဤကား ခြင်းခတ်ကစားခြင်းမှပေးသော အကျိုးကျေးဇူးများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်သို့ စာရင်းတင်သွင်းနိုင်ရန်ကြိုးပမ်း

မြန်မာ့ခြင်းလုံးအဖွဲ့ချုပ်က မြန်မာ့ရိုးရာခြင်းလုံးအားကစားနည်းကို ၂၀၂၆ ခုနှစ်တွင် ယူနက်စကို ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် စာရင်းတင်သွင်းတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း သတင်းဖော်ပြထားသည်ကို စာရေးသူဖတ်ရှုသိရှိလိုက်ရသည်။ အဆိုပါသတင်း၌ ယူနက်စကိုတင်သွင်းနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံခြင်းလုံးအဖွဲ့ချုပ်က ကော်မတီများဖွဲ့စည်းထားပြီး မြန်မာ့ရိုးရာခြင်းလုံးအားကစား နှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကို စုဆောင်းရှာဖွေမှုများကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ ယူနက်စကိုတင်သွင်းမည့် ခြင်းလုံးအကြောင်းများထဲတွင် ခြင်းလုံးခတ်ကစားနည်းနှင့် ခြင်းလုံးပစ္စည်းများ ပါဝင်မည်ဖြစ်ပြီး လာမည့်နှစ်တွင် တင်သွင်းမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်က ထိုကဲ့သို့တင်သွင်းခြင်းဖြင့် မြန်မာ့ရိုးရာခြင်းလုံးကို ကမ္ဘာက သိရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ခြင်းလုံးခတ်ကစားလာခဲ့သည့် ယဉ်ကျေးမှု၊ ခြင်းလုံးကစားခဲ့သည့် အထောက်အထားများကို တင်သွင်းသွားမည်ဖြစ်ပြီး သို့မှသာ မြန်မာ့ခြင်းခတ်ခြင်းခလေးကို ကမ္ဘာက သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာ့ရိုးရာအားကစားဖြစ်သော ခြင်းလုံးကစားနည်းသည် မြန်မာ့ခလေးတစ်ခု၊ မြန်မာ့ရိုးရာအားကစားဖြစ်ကြောင်းနှင့် မြန်မာတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ပြသရာရောက်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် ဝိုင်းဝန်းအားပေးသင့်ပေသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့်ဆိုလျှင် ခြင်းလုံးခတ်ကစားခြင်းသည် အခြားနိုင်ငံများမှာရှိကြသော်လည်း မြန်မာလူမျိုး၊ မြန်မာနိုင်ငံလောက် စနစ်ကျမည်ဟုမထင်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ခြင်းအလှခတ်ပညာရှင်များစွာ ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်။ အမှန်တကယ် ပညာရှင်ဆန်ဆန် ကြည့်မဝအောင် အလှခတ်ပြနိုင်စွမ်း ရှိကြသည်။ စာရေးသူရုပ်မြင်သံကြားမှာ တစ်ခါကြည့်ဖူးသည့် ခြင်းပညာရှင်နှစ်ဦးဆိုလျှင် လက်ချင်းတွဲ၍ မဟာဒူး ခြင်းပေါက်ကို ဘေးကခြင်းပိုသမားမပါဘဲ နှစ်ယောက်တည်း ခတ်ပြသွားသည်။ အလွန်လှ၍ ကြည့်ကောင်းသည်။ ခြင်းပညာသည် ရှေးမြန်မာများလက်ထက်မှ ယနေ့အထိ အဆင့်ဆင့် လက်ဆင့်ကမ်း ထိန်းသိမ်းလာခဲ့သော ပညာရပ်ဖြစ်သည့်အတွက် မြန်မာ့ရိုးရာခလေးတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာ့ရိုးရာခလေးဖြစ်သော မြန်မာ့ခြင်းခတ်ကစားနည်းကို ဆက်လက်၍ အစဉ်ထိန်းသိမ်းသင့်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းလိုက်ရပါသည်။

ကိုကျော်စွာ(ကျိုက်ပိ)

ကိုးကား

- မြန်မာ့ခြင်းလုံးသမိုင်း၊ ခြင်း ဦးဘသိန်း(ပီကင်းပြန်)။
- မြန်မာ့ရိုးရာ ခြင်းလုံးအားကစားအကြောင်းသိကောင်းစရာ၊ ပီကင်းပြန် ဝင်းကို(အင်းဝ)။
- မြန်မာ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ကစားခုန်စားပြိုင်ပွဲများ၊ ဆရာဦးတင်ညို။

၂၀၂၁ ခုနှစ် အချက်အလက်များ

၂၀၂၁ ခုနှစ်

“အနာဂတ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံသည်
 5.5G / 5G-Advanced နှင့် 6G နည်းပညာများသို့
 ဆက်လက်တိုးတက်သွားမည်ဖြစ်ပြီး
 စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာအသုံးချမှုများကို
 နက်ရှိုင်းစွာ ပေါင်းစည်းသွားမည်ဖြစ်သည်။”

5G (Fifth Generation Mobile Network) နည်းပညာသည် ဆက်သွယ်ရေးနယ်ပယ်တွင် တော်လှန်ပြောင်းလဲမှုတစ်ရပ်ဖြစ်စေခဲ့ပြီး Mobile Broadband၊ Ultra-Low Latency နှင့် Massive Machine-Type Communications တို့ကို ဆောင်ကြဉ်းပေးပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ဤနည်းပညာကို နိုင်ငံ၏အရေးအပါဆုံး နည်းပညာများထဲမှတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ကြီးမားသော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် 5G နည်းပညာတွင် ကမ္ဘာ့ဦးဆောင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့ပြီး ကြီးမားသော ကွန်ရက်အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ သုံးစွဲသူအရေအတွက်နှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လက်တွေ့အသုံးချမှုများဖြင့် ထင်ရှားသည်။ ဤဆောင်းပါးတွင် တရုတ်နိုင်ငံ နည်းပညာ၏ လက်ရှိအခြေအနေ၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ ထူးခြားချက်များ၊ အဓိကကျသော အရာများ၊ အသုံးချနယ်ပယ်များ၊ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အနာဂတ်လမ်းကြောင်းများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အစိုးရ၏ပံ့ပိုးမှု၊ ကုမ္ပဏီကြီးများ၏ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများနှင့် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်ရှိ စိန်ခေါ်မှုများက 5G နည်းပညာ၏ အနာဂတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှုများကို အဓိက မြင်သာစေပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် 5G နည်းပညာကို အစောပိုင်းကတည်းက အမျိုးသားအဆင့် ဦးစားပေးမဟာဗျူဟာအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ “Made in China 2025” အစီအစဉ်နှင့် “Internet Plus” မဟာဗျူဟာတွင် 5G ကို အဓိကထားခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစ၍ MIIT (Ministry of Industry and Information Technology)သည် 5G စမ်းသပ်မှုများကို စတင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် စီးပွားဖြစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို စတင်ခဲ့ပါသည်။ စံသတ်မှတ်ရေး (Standardization) လုပ်ငန်းစဉ်တွင် တရုတ်ကုမ္ပဏီများဖြစ်သော Huawei၊ ZTE တို့သည် 3GPP (3rd Generation Partnership Project)တွင် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် 5G ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် ကမ္ဘာ့ဦးဆောင်သည့်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့ကြောင်းကို အောက်ပါအချက်များဖြင့် သက်သေပြနေသည်-

- **5G Base Stations အရေအတွက်** - ၂၀၂၄ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၌ 5G base stations စုစုပေါင်း ၃ ဒသမ ၉ သန်းကျော်ရှိခဲ့ပြီး ကမ္ဘာ့စုစုပေါင်း၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ဖြစ်သည်။
- **5G သုံးစွဲသူအရေအတွက်** - ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် 5G သုံးစွဲသူ ၈၀၀ သန်းကျော် ရှိပြီး ကမ္ဘာ့စုစုပေါင်း 5G သုံးစွဲသူ၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ဖြစ်သည်။
- **ကွန်ရက်လွှမ်းခြုံနိုင်မှု** - မြို့ပြဒေသများတွင် ပြည့်စုံသော ဖုံးလွှမ်းမှုရှိပြီး ကျေးလက်ဒေသများသို့လည်း ချဲ့ထွင်ဆဲဖြစ်သည်။
- **လှိုင်းနှုန်း (Spectrum)** - Sub-6 GHz band (3.5 GHz, 2.6 GHz)ကို အဓိက အသုံးပြုပြီး mm Wave (millimeter wave)ကို အနည်းငယ်သာ စမ်းသပ် အသုံးပြုဆဲဖြစ်သည်။

အစိုးရ၏အခန်းကဏ္ဍအနေဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံအစိုးရသည် 5G ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာမြောက် ပံ့ပိုးမှုများပေးခဲ့သည်။ လှိုင်းနှုန်းဆိုင်ရာသတ်မှတ်လိုင်စင်

ထုတ်ပေးခြင်း (Spectrum Allocation)၊ သုတေသနနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေများ (R&D Funding)၊ စံသတ်မှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင်ပါဝင်ရန် အားပေးခြင်း၊ ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုရန် အားပေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ “Digital China” မဟာဗျူဟာတွင် 5G ကို အဓိကနည်းပညာအဖြစ် ထည့်သွင်းထားသည်။

တရုတ်နိုင်ငံ၏ 5G အောင်မြင်မှုတွင် အောက်ပါကုမ္ပဏီများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် China's 5G Ecosystem ၏ Key Players အနေဖြင့် အလွန်အရေးပါသည်-

Huawei

- 5G နည်းပညာတွင် ကမ္ဘာဦးဆောင်ထောက်ပံ့သူဖြစ်ပြီး end-to-end ဖြေရှင်းနည်းများ (RAN, Core, Transmission) ကို ပေးစွမ်းနိုင်သည်။
- Massive MIMO, Beamforming, အစွမ်းထက်သော Antenna နည်းပညာများတွင် ဦးဆောင်သည်။
- အမေရိကန်ပိတ်ဆို့မှုများကြောင့် နိုင်ငံတကာဈေးကွက် ဆုံးရှုံးမှုများရှိခဲ့သော်လည်း ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် ခိုင်မာစွာ ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။
- HarmonyOS operating system (Android ကဲ့သို့သောဖုန်းလည်ပတ်မှုစနစ်) ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခဲ့သည်။

ZTE

- Huawei ၏ ပြိုင်ဘက်ဖြစ်ပြီး 5G ကွန်ရက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရောင်းချသည်။
- အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ပိတ်ဆို့မှုများမှ ပြန်လည်ထူထောင်ပြီး ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်များတွင် ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည်။

China Mobile, China Telecom, China Unicom (Big Three Telecom Operators)

- ဤဝန်ဆောင်မှုပေးသူများသည် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး 5G ကွန်ရက်များကို တည်ဆောက်ထားပြီး 5G SA (Standalone) Network သို့ ကူးပြောင်းရန် ဦးတည်လုပ်ဆောင်နေသည်။
- ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် China Mobile တစ်ခုတည်းမှာပင် 5G သုံးစွဲသူ ၄၀၀ သန်းကျော် ရှိခဲ့သည်။

ပြည်တွင်းဈေးကွက်စနစ် (Domestic Ecosystem)

- **Chipset ထုတ်လုပ်သူများ** - HiSilicon (Huawei), UNISOC, Spreadtrum တို့သည် 5G Modem နှင့် Processor များ ဖွံ့ဖြိုးအောင် ကြိုးပမ်းနေကြသည်။
- **ဖုန်းထုတ်လုပ်သူများ** - Xiaomi, OPPO, Vivo, Honor တို့သည် ဈေးကွက်ရှိ 5G စမတ်ဖုန်းများကို ထုတ်လုပ်ရောင်းချနေသည်။
- **အသုံးချနယ်ပယ်များ**- Industrial IoT, Smart City, Smart Factory စသည့် နယ်ပယ်များအတွက် ဖြေရှင်းနည်းများ ဖွံ့ဖြိုးအောင် ဆောင်ရွက်နေကြသည်။

တရုတ်ကုမ္ပဏီများသည် နည်းပညာဆိုင်ရာ ထူးခြားချက်များနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှု များကို ဆောင်ရွက်နေကြပြီး 5G နည်းပညာဆိုင်ရာ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများတွင် အောက်ပါ နည်းပညာများကို ဦးဆောင်နေသည်-

- **Massive MIMO (mMIMO)** - Base Station များတွင် Antenna အလုံးရေများစွာ (64T64R, 128T128R) တပ်ဆင်ထားပြီး Beamforming နည်းပညာဖြင့် Signal ဦးတည်ပို့ခြင်းဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည် (Capacity)နှင့် လွှမ်းခြုံမှု (Coverage) ကို အဓိကထားမြှင့်တင်ပေးသည်။
- **Network Slicing** - တစ်ခုတည်းသော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကွန်ရက်ကို လိုအပ်ချက် အလိုက် ယာယီအပိုင်းများ (slices)အဖြစ် ပိုင်းခြားအသုံးပြုလာနိုင်သည်။ (ဥပမာ- ကားမောင်းခြင်းအတွက် လိုအပ်သော အလွန်နိမ့်နှုန်း၊ Latency Slice၊ Video Streaming အတွက် လိုအပ်သော မြင့်မားသော Bandwidth Slice စသဖြင့်)
- **Multi-access Edge Computing (MEC)** - ဒေတာများကို သုံးစွဲသူနှင့် နီးစပ်သော နေရာတွင် ကွန်ရက်၏အစွန်း (edge)တွင် စီမံဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် Latency ကို လျှော့ချပေးသည်။ စက်ရုပ်ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ AR/VR ကဲ့သို့သော စနစ်များ အတွက် လွန်စွာအရေးပါသည်။
- **Cloud-Native 5G Core** - Core Network ကို Cloud-Native Architecture (Microservices, Containerization, Kubernetes) ဖြင့် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားပြီး ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိခြင်း (Flexibility)၊ ချဲ့ထွင်နိုင်ခြင်း (Scalability)နှင့် အလိုအလျောက်စီမံခန့်ခွဲမှု (Automation) တို့ကို မြှင့်တင်ပေးသည်။
- **AI-Driven Network Optimization** - Artificial Intelligence (AI) နှင့် Machine Learning (ML) ကို အသုံးပြု၍ ကွန်ရက်စွမ်းဆောင်ရည် (Network Performance)၊ ပြဿနာရှာဖွေဖြေရှင်းခြင်း (Troubleshooting)၊ ရင်းမြစ်ခွဲဝေခြင်း (Resource Allocation)နှင့် စွမ်းအင်ချွေတာခြင်း (Energy Saving)တို့ကို အလိုအလျောက် ပြုလုပ်ပေးသည်။
- **Integrated Sensing and Communication (ISAC)** - ဆက်သွယ်ရေး (Signal) များကို ဆက်သွယ်ရေးအတွက်သာမက ပတ်ဝန်းကျင်အား အာရုံခံခြင်း (Sensing) အတွက်ပါ တစ်ပြိုင်နက်အသုံးပြုနိုင်သော နည်းပညာများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် အောင် ဆောင်ရွက်နေသည်။

5G base stations များသည် 4G ထက် စွမ်းအင်ပိုသုံးသောကြောင့် တရုတ်ကုမ္ပဏီ များက စွမ်းအင်ချွေတာနိုင်စေရန် စွမ်းအင်ချွေတာနိုင်သော နည်းပညာများ (Energy-Saving Technologies) ကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်းဆောင်ရွက်နေကြသည် -

- **AI-Based Dynamic Power Saving** - သုံးစွဲမှုအနိမ့်အမြင့်ပေါ်မူတည်၍ Base Station ၏ စွမ်းအင်သုံးစွဲမှုကို အလိုအလျောက်ညှိပေးခြင်း။
- **Advanced Cooling Systems** - အပူချိန်လျှော့ချသည့် နည်းစနစ်များသုံးစွဲခြင်း။

တရုတ်နိုင်ငံတွင် 5G နည်းပညာကို တစ်ကိုယ်ရေစားသုံးသူဆိုင်ရာ အသုံးချမှုများ (Consumer Applications) နှင့် လုပ်ငန်းသုံးစက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အသုံးချမှုများ (Industrial Applications) ဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။

စားသုံးသူဝန်ဆောင်မှုများ (Consumer Applications)

- **Enhanced Mobile Broadband (eMBB)** – 4K/8K Video Streaming, Cloud Gaming, AR/VR Experiences ကဲ့သို့သော Bandwidth-Intensive အသုံးချမှုများအတွက် မြန်နှုန်းမြင့် အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုများ။
- **Fixed Wireless Access (FWA)** – Fixed Broadband မရနိုင်သော ကျေးလက်နှင့် ဆင်ခြေဖုံးဒေသများတွင် အိမ်သုံးအင်တာနက်အဖြစ် 5G ကို အသုံးပြုခြင်း။
- **Smart Homes** – 5G-enabled IoT Devices များဖြင့် လူနေအိမ်များကို နည်းပညာဖြင့် အဆင့်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အသုံးချမှုများ (Industrial Applications – Industrial Internet of Things, IIoT)

အဆင့်မြင့်စက်ရုံများ (Smart Factories)

- 5G နည်းပညာသုံး၍ အလိုအလျောက် ထိန်းချုပ်မောင်းနှင်သည့် ယာဉ်များ 5G-Enabled AGVs (Automated Guided Vehicles) နှင့် စက်ရုပ်များကို ကြိုမဲ့ ထိန်းချုပ်ခြင်း။
- HD ကင်မရာများ၊ Sensors များဖြင့် စက်ရုံ၏ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းအဆင့်များကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ စောင့်ကြည့်ခြင်း။
- AR နည်းပညာအကူအညီဖြင့်ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ပညာရှင်များက အဝေးမှ Remote စနစ်ဖြင့် အထောက်အပံ့ပေးခြင်း။

အဆင့်မြင့် ဆိပ်ကမ်းများ (Smart Ports)

- Remote-controlled ဖြင့်ထိန်းချုပ်သော ကရိန်းများနှင့် ကွန်တိန်နာများအား အလိုအလျောက်စီမံခန့်ခွဲခြင်း။
- ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ပို့ဆောင်ရေးတွင် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ခြေရာခံသောစနစ်များအသုံးပြု၍ ပိုမိုကောင်းမွန်စေခြင်း။

အဆင့်မြင့် သယံဇာတတူးဖော်ရေး (Smart Mining)

- အန္တရာယ်များသော မြေအောက်ပတ်ဝန်းကျင်များတွင် စက်ယန္တရားများကို အဝေးထိန်းစနစ်အသုံးပြု၍ ထိန်းချုပ်မောင်းနှင်ခြင်း။
- အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီရရှိသော အချက်အလက်များကို အသုံးပြု၍ ဘေးအန္တရာယ်

ကင်းရှင်းရေး စောင့်ကြည့်မှုအခြေအနေကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း။

အဆင့်မြင့် ဓာတ်အားလှိုင်းစနစ်များ (Smart Grids)

- ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးရေးကွန်ရက်များကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ စောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်ခြင်း။
- ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင်ရင်းမြစ်များကိုထိရောက်စွာပေါင်းစည်းအသုံးပြုခြင်း။

အဆင့်မြင့် စိုက်ပျိုးရေး (Smart Agriculture)

- IoT Sensors များ အသုံးပြု၍ မြေဆီလွှာ၊ သီးနှံအခြေအနေများကို စောင့်ကြည့်ကာ တိကျသေချာသော စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်များကို အသုံးပြုခြင်း။
- စိုက်ခင်းများ ပိုးသတ်ဆေးဖျန်းခြင်းနှင့် လယ်ကွင်းဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းအတွက် ဒရုန်းများကိုအသုံးပြုခြင်း။

အဆင့်မြင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု (Smart Healthcare)

- လူနာအား အဝေးမှ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီကြည့်ရှု၍ အဝေးထိန်းစနစ်ဖြင့် ခွဲစိတ်ကုသခြင်း။
- အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ လူနာအခြေအနေစောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အဝေးမှ ဆေးကုသခြင်း။ (Telemedicine)

အဆင့်မြင့် မြို့ကြီးများ (Smart Cities)

- ယာဉ်ကြောပိတ်ဆို့မှုများလျော့ချရန် အဆင့်မြင့် ဉာဏ်ရည်တုနည်းပညာသုံး ယာဉ်ကြောစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကို အသုံးပြုလာခြင်း။
- လျှပ်စစ်မီးများ၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုစနစ်များတွင် အဆင့်မြင့်ဉာဏ်ရည်တုနည်းပညာသုံး အလိုအလျောက်စနစ်များကို အသုံးပြုလာခြင်း။

တရုတ်နိုင်ငံတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အသုံးချမှုများကို “Industrial Internet” သို့မဟုတ် “Internet of Things +” အစီအစဉ်များဖြင့် အစိုးရမှအားပေးလျက်ရှိပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် 5G နည်းပညာတွင် ကမ္ဘာ့ဦးဆောင်နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ပြီး ကြီးမားသော ကွန်ရက်အရွယ်အစား၊ သုံးစွဲသူအရေအတွက်နှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လက်တွေ့အသုံးချမှုများဖြင့် ထင်ရှားနေပါသည်။ တရုတ်အစိုးရ၏ ပြည့်ဝအားပြင်းသော ပံ့ပိုးမှုနှင့် Huawei, ZTE ကဲ့သို့သော မျိုးချစ်ကုမ္ပဏီများ၏ ကြိုးစားဆန်းသစ်တီထွင်မှုများ က ဤအောင်မြင်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် စွမ်းအင်သုံးစွဲမှုဆိုင်ရာများ၊ ကျေးလက်အထိ လွှမ်းခြုံနိုင်စေရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဖိအားများ (အထူးသဖြင့် အမေရိကန်

“5G - Advanced သည် လက်ရှိ 5G ထက် ၁၀ ဆမြန်သော အမြန်နှုန်း၊ Integrated Sensing and Communication (ISAC), AI/ML ပိုမို ပေါင်းစပ်နိုင်မှုများက လက်ရှိစီမံခန့်ခွဲမှု တစ်ခုဖြစ်သည့် စွမ်းအင်ချွေတာမှုကို ဆောင်ကြဉ်းပေးလာ နိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။”

နိုင်ငံ၏ပိတ်ဆို့မှုများ) တို့ကဲ့သို့သောစိန်ခေါ်မှုများလည်း ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်သည်။ 5G Base Stations များ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် လည်ပတ်ခြင်းတို့အတွက် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားခြင်း၊ ကျေးလက်ဒေသ များတွင် စီးပွားဖြစ် အကျိုးအမြတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အရင်းကြေမှု (ROI) ပြန်လည်ရရှိရန် ခက်ခဲခြင်း၊ ကျေးလက်နှင့် လူနေကျပါးသောဒေသများတွင် 5G ဖုံးလွှမ်းရေး ချဲ့ထွင်ရန် စီးပွားရေးအရအဆင်မပြေမှုများ ရှိနေခြင်း၊ 5G base stations များသည် 4G ထက် စွမ်းအင်ပိုမိုသုံးစွဲသဖြင့် စွမ်းအင်ချွေတာနိုင်သော နည်း ပညာများ လိုအပ်ခြင်း၊ Huawei, ZTE နှင့် အခြား တရုတ်နည်းပညာကုမ္ပဏီများအပေါ် အမေရိကန်နိုင်ငံ ၏ ပိတ်ဆို့မှုများကြောင့် Advanced Semiconductors နှင့် Software (Google Mobile Services) များ ရရှိရန် ခက်ခဲစေခဲ့သည်။ အချို့နိုင်ငံများကလည်း တရုတ် ကုမ္ပဏီများ၏ ပစ္စည်းများတွင် လုံခြုံရေးအန္တရာယ် ယိုပေါက် (Security Backdoors) ရှိသည်ဟု စွပ်စွဲပြီး ၎င်းတို့၏ 5G ကွန်ရက်များတွင် သုံးစွဲခြင်းကို တားမြစ် နေကြသည်။

နောက်ပိုင်း 5G-Advanced သည် လက်ရှိ 5G ထက် ၁၀ ဆမြန်သော အမြန်နှုန်း၊ Integrated Sensing and Communication (ISAC), AI/ML ပိုမိုပေါင်းစပ် နိုင်မှုများက လက်ရှိစီမံခန့်ခွဲမှုတစ်ခုဖြစ်သည့် စွမ်းအင် ချွေတာမှုကို ဆောင်ကြဉ်းပေးလာနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါ သည်။ Huawei နှင့် အခြားသောတရုတ်ကုမ္ပဏီများ သည် 5.5G စမ်းသပ်မှုများကိုပင် စတင်နေပြီဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် 6G သုတေသနတွင်လည်း ရှေ့တန်းမှ ဦးဆောင်ပါဝင်နေပြီး Terahertz (THz) Frequencies, AI-Native Networks နှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဖုံးလွှမ်းမှု (Global Coverage) စသည့် နည်းပညာများကို စူးစမ်းလေ့လာလျက်ရှိသည်။ 6G စံသတ်မှတ်ရေးတွင် ဦးဆောင်ရန် ရည်မှန်းထားသည်။ 5G သည် AI, Big Data, Cloud Computing (ABC) နှင့် ပေါင်းစပ်ကာ တရုတ်၏ဒစ်ဂျစ်တယ်စီးပွားရေး (Digital Economy) ကို ပိုမိုမောင်းနှင်ပေးလိမ့်မည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံ၏

ပိတ်ဆို့မှုများကို ကျော်လွှားရန် Semi-conductor ထုတ်လုပ်မှု၊ Operating Systems, Software Ecosystems တို့တွင် ကိုယ်ပိုင် အားထားနိုင်ရေး ဆက်လက်ကြိုးပမ်းသွားမည်။

အနာဂတ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံသည် 5.5G / 5G-Advanced နှင့် 6G နည်းပညာများသို့ ဆက်လက်တိုးတက်သွားမည်ဖြစ်ပြီး စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အသုံးချမှုများကို နက်ရှိုင်းစွာ ပေါင်းစည်းသွားမည် ဖြစ်သည်။ ပြည်ပနည်းပညာများကို မမှီခိုတော့ဘဲ ပြည်တွင်းကိုယ်ပိုင် နည်းပညာများဖြင့်သာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိရေး (Technological Self-reliance) အတွက် ကြိုးပမ်းမှုများလည်း ဆက်လက်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ တရုတ်၏ 5G အောင်မြင်မှု သည် နိုင်ငံ၏နည်းပညာဆိုင်ရာစွမ်းရည်ကို ပြသရုံသာမက ကမ္ဘာ့ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ လမ်းကြောင်းကိုပါ သိသိသာသာ လွှမ်းမိုးလျက်ရှိပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ လက်ရှိ 5G နည်းပညာအောင်မြင်မှုသည် အမျိုးသားအဆင့် စနစ်တကျအစီအစဉ်ရှိမှု၊ အစိုးရ၏ပြည့်ပြည့်ဝဝ ပံ့ပိုးချီးမြှောက်ခြင်းရရှိမှုနှင့် ပြည်တွင်းဆန်းသစ်တီထွင်မှုတို့ကြောင့်သာ ဖြစ်ပါသည်။ နောင်တွင် စိန်ခေါ်မှုများစွာရှိသော်လည်း တရုတ်နိုင်ငံသည် 5G မှ သည် 5.5G / 6G သို့ပင် ကူးပြောင်းရန်ပြင်ဆင်မှုများဖြင့် ကမ္ဘာ့အဓိကတပ်အသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် ဦးဆောင်လျက် ရှိနေပြီး လက်ရှိနည်းပညာနှင့်ပတ်သက်သော ကမ္ဘာ့ရေးရာများအခြေအနေတွင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် 5G နည်းပညာသည် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ အကြောင်းအရာတစ်ခုအဖြစ် ရှိနေပါ တော့သည်။

ဌေးလင်း(နည်းပညာ)

အလှူဒါနအားဖြင့် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းနှင့်

နှလုံးသွေးကြောဆိုင်ရာ ရောဂါများကြောင့်

“လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့်
အဓိကအားဖြင့် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းနှင့်
နှလုံးသွေးကြောဆိုင်ရာ ရောဂါများကြောင့်
နှစ်စဉ် လူ ခုနစ်သန်းခန့် သေဆုံးနေကြရသည်။”

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးတွင် လေထုညစ်ညမ်းမှု (Air Pollution) ကို လည်း အထူးဂရုပြုဆောင်ရွက်ရန် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများအပြားက အလေးထားလာကြသည်။ လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှုတို့သည် ဆက်စပ်နေသည်။ စင်စစ် လေထုညစ်ညမ်းမှုသည် ဂေဟစနစ်ကို ပျက်ပြားစေသကဲ့သို့ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို လျော့နည်းစေသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းသည် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို လျော့ချရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော အလေ့အကျင့်များကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသည်။ ထို့ပြင် လေထုညစ်ညမ်းမှုသည် လူသားတို့၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေရုံမျှမက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုလည်း ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ လေထုအတွင်းရှိ လေထုညစ်ညမ်းမှုများသည် ထိခိုက်လွယ်သောအပင်များနှင့် သစ်ပင်များအတွက် အဆိပ်ဖြစ်စေနိုင်ပြီး မိုးရွာသွန်းမှုတွင် လေထုညစ်ညမ်းမှုများသည် အက်ဆစ် သို့မဟုတ် ပိုလျှံသော အာဟာရများကို စုဆောင်းခြင်းဖြင့် အိုးအိမ်များကို ပျက်စီးစေသည်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုဆိုသည်မှာ

ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (WHO) ၏ ဖော်ပြချက်အရ လေထုညစ်ညမ်းမှုဆိုသည်မှာ လေထု၏ သဘာဝလက္ခဏာများကို ပြုပြင်ပေးသော ဓာတု၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ဇီဝဗေဒဆိုင်ရာ ဓာတုပစ္စည်းများဖြင့် အိမ်တွင်း သို့မဟုတ် ပြင်ပပတ်ဝန်းကျင်ကို ညစ်ညမ်းစေခြင်း ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ၏ ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးသည် WHO လမ်းညွှန်ချက်၊ ကန့်သတ်ချက်ထက်ကျော်လွန်၍ လေထုကို ရှူရှိုက်နေရပြီး ယင်းလေထုတွင် လေထုညစ်ညမ်းမှု မြင့်မားစွာ ပါဝင်နေသည်။ WHO မှ ထုတ်ပြန်သောအချက်အလက်များအရ ဝင်ငွေနည်းသော နိုင်ငံများနှင့် အလယ်အလတ်ဝင်ငွေရှိသော နိုင်ငံများတွင် လေထုညစ်ညမ်းမှု၊ ထိတွေ့မှုဒဏ်ကို အများဆုံး ခံစားနေကြရသည်။

မော်တော်ယာဉ်များ၊ တောမီးများ၊ အိမ်သုံးပစ္စည်းများ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းသုံးအဆောက်အအုံများသည် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို အဖြစ်များစေသော အရင်းအမြစ်များဖြစ်သည်။ အများပြည်သူ ကျန်းမာရေးအတွက် အဓိကစိုးရိမ်ရသော လေထုညစ်ညမ်းမှုများတွင် အမှုန်အမွှားများ၊ ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုက်၊ အိုဇုန်း၊ နိုက်ထရိုဂျင်ဒိုင်အောက်ဆိုက်နှင့် ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုက်တို့ ပါဝင်သည်။ ပြင်ပနှင့်အိမ်တွင်း လေထုညစ်ညမ်းမှုသည် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းနှင့် အခြားရောဂါများကို ဖြစ်စေပြီး ယင်းတို့သည် ရောဂါဖြစ်ပွားမှုနှင့် သေဆုံးမှု၏ အရေးကြီးသော အရင်းအမြစ်များ ဖြစ်သည်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုပြဿနာကို လေ့လာရာတွင် လေထုအရည်အသွေးသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ရာသီဥတု၊ ဂေဟစနစ်များနှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်နေပါသည်။ ရုပ်ကြွင်းလောင်စာများ လောင်ကျွမ်းခြင်းသည် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ယင်းသည် ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု၏ အရင်းအမြစ်များဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏ ဖော်ပြချက်အရ လေထုညစ်ညမ်းမှုကို လျော့ချရန်မူဝါဒများသည် ရာသီဥတုနှင့် ကျန်းမာရေး နှစ်ခုလုံးအတွက် အကျိုးဝင်သော မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ကို ပံ့ပိုးပေးရန် လိုအပ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောရောဂါများ၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများကို လျော့ချပေး

သည့်အပြင် ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုကို ရေတိုနှင့်ရေရှည် လျော့ပါးသက်သာစေရန် ကူညီပံ့ပိုးပေးသည်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့်ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၅ ရက်မှ ၂၇ ရက်နေ့အထိ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏ ဒုတိယအကြိမ် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာညီလာခံကို ကိုလံဘီယာနိုင်ငံ Cartagena မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ဤညီလာခံအပြီးတွင် နိုင်ငံပေါင်း ၅၀ ကျော်၊ မြို့ကြီးများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်နှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ကာကွယ်ရေးပြုလုပ်ရန် အဓိကကျသော ကတိကဝတ်များကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

ကိုလံဘီယာအစိုးရနှင့်ပူးပေါင်း၍ အစိုးရကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကုလသမဂ္ဂအေဂျင်စီများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ သိပ္ပံပညာရှင်များနှင့် ကျန်းမာရေးအဖွဲ့အစည်းများ အပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၀၀ ကျော်မှ ပါဝင်တက်ရောက်သူ ၇၀၀ ကျော်က လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာဆောင်ရွက်မှု အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ၂၀၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများကို ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း လျှော့ချရန် မျှဝေထားသောရည်မှန်းချက်ဖြင့် နှစ်စဉ် သန်းနှင့်ချီသောအသက်များကို ကယ်တင်ရန် သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် ရန်ပုံငွေကတိကဝတ်များနှင့် မူဝါဒအသစ်များကို ကတိကဝတ်များဖြင့် အဆိုပြုခဲ့ကြသည်။

အဆင့်မြင့်အစည်းအဝေးတွင် WHO ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus က ခေါင်းဆောင်များအား ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတောင်းဆိုချက်ကို တုံ့ပြန်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

“ကတိကဝတ်များမှ ရဲရင့်တဲ့လုပ်ဆောင်မှုများဆီသို့ ရွေ့လျားဖို့ အချိန်တန်ပါပြီ။ သန့်ရှင်းတဲ့လေကို ရရှိဖို့ ကျွန်တော်တို့ဟာ မျက်နှာစာအားလုံးမှာ အရေးတကြီး လုပ်ဆောင်ဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ သန့်ရှင်းတဲ့စွမ်းအင်နဲ့ ရေရှည်တည်တံ့တဲ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလို ရေရှည်တည်တံ့တဲ့ ဖြေရှင်းနည်းတွေမှာ ငွေကြေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ရဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လေထုအရည်အသွေးလမ်းညွှန်မှုများမှာ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးမြှင့်တင်မှုနဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အညစ်ညမ်းဆုံးဒေသတွေမှာ အထိခိုက်အလွယ်ဆုံးသူတွေကို အကာအကွယ်ပေးဖို့ လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်တို့ ဖြစ်ပါတယ်” ဟု ဆိုသည်။

ကိုလံဘီယာသမ္မတ Gustavo Petro သည် အဆင့်မြင့်အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခဲ့ရာတွင် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို တိုက်ဖျက်ရာ၌ ကိုလံဘီယာ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အလေးပေး ပြောကြားခဲ့သည်။

“လေထုညစ်ညမ်းမှုဟာ အကြမ်းဖက်မှုထက် ဒုက္ခသည်တွေကို ပိုများစေပါတယ်။ ဒီညီလာခံက ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ကျွန်တော်တို့ ပြည်သူတွေရဲ့ ကျန်းမာရေးနှစ်ခုစလုံး

အတွက် မူဝါဒတွေကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သန္နိဋ္ဌာန်ကို အားပြည့် ပေးပါတယ်”

ညီလာခံအတွင်း ပြုလုပ်ခဲ့သော ကတိကဝတ်များအနက် နိုင်ငံများ၊ ကုလသမဂ္ဂ အေဂျင်စီများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက မှန်ကန်သောလမ်းကြောင်းကို ဦးတည် ကြောင်း ကတိပြုခဲ့ကြသည်။

ကိုလံဘီယာနိုင်ငံ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ကြီး Lene Yanina Estrada Anokazi က လေထုညစ်ညမ်းမှုကို စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များမှတစ်ဆင့် ကဏ္ဍအလိုက် အားကောင်း လာစေရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန် ကတိပြုခဲ့သည်။ ၎င်းနိုင်ငံအနေဖြင့် လေထုအရည် အသွေးကို မြှင့်တင်ရန် စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် သန့်ရှင်းသော နည်း ပညာများ မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့် သန့်ရှင်းသောစွမ်းအင် အသွင်ကူးပြောင်းမှုကို မြှင့်တင်ရေး၊ တောမီးကြိုတင်ကာကွယ်ရေးနှင့် လျော့ပါးရေးအတွက် ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များကို ဖော် ဆောင်ပေးမည် ဖြစ်သည်။

စပိန်နိုင်ငံသည် ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချရေးကဏ္ဍပေါင်းစုံ ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်မှုနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့် ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် Carbon neutral ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ် ရရှိရန် ကတိပြုခဲ့သည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံသည် လေထုညစ်ညမ်းမှု ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖိုရမ် (FICAP) တွင် သဘာဝတီပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် လေထုညစ်ညမ်းမှု ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းအတွက် ယင်း၏ကတိကဝတ်ကို ထပ်မံအတည် ပြုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ကျန်းမာရေးအခြေခံ PM 2.5 (Fine particle matter 2.5) သတ်မှတ်ခြင်း ကိုလည်း အတည်ပြုခဲ့သည်။ ရှိပြီးသားသတ်မှတ်ချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုအပေါ် အများပြည်သူ သတိထားလာမှု မည်သို့မြှင့်တင်ရမည်ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန် လေထုအရည်အသွေးမဟာဗျူဟာကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံအနေဖြင့် အာဖရိကသန့်ရှင်းသောလေအစီအစဉ်ကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ထပ်မံကတိပြုခဲ့သည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကျန်းမာရေးနှင့် မိသားစုဖူလုံရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ၂၀၄၀ ပြည့်နှစ် မတိုင်ခင် လေထုညစ်ညမ်းမှု၏ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများကို လျှော့ချရန် အမျိုးသား သန့်ရှင်းသောလေထုအစီအစဉ်နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍကို ပံ့ပိုး ကူညီရန် ကတိပြုထားပြီးဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် မကူးစက်နိုင်သော ရောဂါများ စောင့်ကြည့်ခြင်းတို့ကို အားကောင်းစေမည်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ထိခိုက် လွယ်သောလူများအတွက် သန့်ရှင်းသောချက်ပြုတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းအင်ကို မြှင့်တင်ကာ လူနာများအား အကာအကွယ်ပေးရာတွင် ဆေးခန်းများကို ပံ့ပိုးပေးမည်ဖြစ်သည်။

ဘရာဇီးနိုင်ငံသည် အဓိကကျသောပဏာမခြေလှမ်းများကို တိုးတက်စေသော နိုင်ငံ အလိုက် ဝန်ကြီးအဆင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကို အားကောင်းစေရေး၊ အမျိုးသားလေထု အရည်အသွေးမူဝါဒကို ဖော်ဆောင်ရေး၊ WHO လမ်းညွှန်ချက်များကို ဥပဒေမူဘောင်အဖြစ် အခြေခံ၍ လေထုအရည်အသွေးစံနှုန်းများ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် သေဆုံးမှုလျှော့ချရေး အစပျိုးဆောင်ရွက်ချက်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ စောင့်ကြည့်

ခြင်းတို့ကို ကတိပြုထားသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် ပိုမိုအားကောင်းသော လေထုအရည်အသွေးစံနှုန်းများ၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ကျန်းမာရေးကာကွယ်မှုစနစ်များနှင့် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို မြှင့်တင်ရန် ကတိပြုထားသည်။ တရုတ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ၂၀၃၀၊ ၂၀၅၀ နှင့် ၂၀၆၀ ပြည့်နှစ်တို့အတွက် အမျိုးသားသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းသွားမည် ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးမြို့ကြီး ၁၀၀ နီးပါးကို ကိုယ်စားပြုသည့် C40 မြို့များ၏ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌများကိုယ်စား လန်ဒန် ဒုတိယမြို့တော်ဝန် Meta Coban က လေထုညစ်ညမ်းမှုလျှော့ချရေးနှင့် WHO ၏ ၂၀၄၀ ရည်မှန်းချက်နှင့် လမ်းပြမြေပုံကို ပံ့ပိုးပေးရေး၊ အခြားနိုင်ငံအစိုးရများကို သန့်ရှင်းသော လေထုဆိုင်ရာဖြေရှင်းခြင်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ချဲ့ထွင်ရေး၊ လေထုအရည်အသွေးစောင့်ကြည့်ရေးစနစ်များ အားကောင်းစေရေးနှင့် သန့်ရှင်းသောလေထုမဟာဗျူဟာများ တိုးတက်စေခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် အဓိကမိတ်ဖက်များအဖြစ် မြို့ကြီးများကို အသိအမှတ်ပြုရန် ကတိပြုထားသည်။

သန့်ရှင်းသောလေရန်ပုံငွေ (CAF) သည် WHO ၏ အသက်ကယ်လေသန့်လုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို သရုပ်ပြရာတွင် ဆက်လက်ပံ့ပိုးကူညီရန် ကတိပြုထားသည်။ ရာသီဥတုနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများအတွက် လာမည့်နှစ်နှစ်အတွင်း နောက်ထပ်အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၉၀ ခွဲဝေပေးရန်လည်း ကတိပြုထားသည်။

ကျန်းမာရေးအသင်းအဖွဲ့များနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ကတိပြုချက်များတွင် ဤကမ္ဘာမြေ၏ လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် ကျန်းမာရေးတို့ကို ဆေးပညာဆိုင်ရာ ပညာရေးအဖြစ်သို့ ပေါင်းစည်းမှုအတွက် အထောက်အကူပြုခြင်းပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် အသိပညာများ၊ ကိရိယာများနှင့်အတူ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပညာရှင်များ ထားရှိပေးရေးတို့ ပါဝင်သည်။

“ဒီညီလာခံမှာ လုပ်ခဲ့တဲ့ ကတိကဝတ်တွေဟာ လေထုညစ်ညမ်းမှုကို အရေးကြီးတဲ့ ပြဿနာအဖြစ် ဖြေရှင်းဖို့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအရှိန်အဟုန်ကို ပြသနေပါတယ်” ဟု ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့မှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ကျန်းမာရေးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူး Dr. Maria Neira က ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် “WHO ဟာ အဲဒီကတိကဝတ်တွေကို အသက်အန္တရာယ်ကာကွယ်ဖို့နဲ့ ကျန်းမာရေးကို မြှင့်တင်ပေးတဲ့ ခိုင်မာတဲ့လုပ်ဆောင်ချက်များအဖြစ် ပြောင်းလဲရာမှာ နိုင်ငံတွေကို ပံ့ပိုးကူညီဖို့ စူးစိုက်နစ်မြုပ်ထားပြီးဖြစ်ပါတယ်” ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ကတိကဝတ်များနှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း၏ ခိုင်မာသော အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြင့် လာမည့်နှစ်များအတွင်း အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော ပြောင်းလဲမှုများကို တွန်းအားပေးရန်အတွက် ယခုအခါ ကမ္ဘာ့အသိုက်အဝန်းသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အနေအထားသို့ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်သည်။

မကြုံစဖူး စည်းလုံးညီညွတ်မှုကိုပြသသည့်အနေဖြင့် ကျန်းမာရေးပညာရှင်များ၊ လူနာများ၊ ထောက်ခံအားပေးသူများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ လူပေါင်း ၄၇ သန်းကျော်သည် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို လျှော့ချရန်နှင့် လူတို့၏

ကျန်းမာရေးကို ဆိုးရွားစွာထိခိုက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန်၊ အရေးပေါ်လုပ်ဆောင်ရန် လေးနက်သော တောင်းဆိုမှု တစ်ရပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုသည် လူသားတို့၏ ကျန်းမာရေးကို ကြီးမားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို အဓိကပံ့ပိုးပေးသော အရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် အဓိကအားဖြင့် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းနှင့် နှလုံးသွေးကြောဆိုင်ရာ ရောဂါများကြောင့် နှစ်စဉ် လူ ခုနစ်သန်းခန့် သေဆုံးနေကြရသည်။

မြို့ကြီးများနှင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် လေထုညစ်ညမ်းမှုသည် လေဖြတ်ခြင်း၊ နှလုံးရောဂါ၊ အဆုတ်ကင်ဆာ၊ နာတာရှည်အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ရောဂါများအပြင် အဆုတ်အအေးမိခြင်းကဲ့သို့ ပြင်းထန်သော အခြေအနေများကို ဖြစ်စေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူပေါင်း ၂ ဒသမ ၁ ဘီလီယံခန့်သည် ချက်ပြုတ်ခြင်းအတွက် အသုံးပြုသော မီးဖိုများကြောင့် အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှု အန္တရာယ်နှင့် ကြုံတွေ့နေရသည်။

မကူးစက်နိုင်သောရောဂါများသည် သေဆုံးမှု၏ အဓိကအကြောင်းရင်းများထဲတွင် ပါဝင်ပြီး အများစုမှာ လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မကူးစက်နိုင်သော ကပ်ရောဂါသည် နှစ်စဉ် လူပေါင်း ၄၁ သန်းခန့်ကို အသက်ဆုံးရှုံးစေသည်။ လေထုညစ်ညမ်းမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းသည် မကူးစက်နိုင်သောရောဂါများ၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို လျှော့ချရန်နှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးကို မြှင့်တင်ရာတွင် အဓိကကျသော မဟာဗျူဟာဖြစ်သည်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုရင်းမြစ်များသည် အမျိုးမျိုး ရှိပြီး အကြောင်းအရာအလိုက် ကွဲပြားခြားနားသည်။ လေထုညစ်ညမ်းမှုအရင်းအမြစ်များတွင် နေအိမ်များ၊ စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ စက်မှုလုပ်ငန်းထုတ်လုပ်ခြင်းများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအပြင် သဲကန္တာရနှင့် ဖုန်မုန်တိုင်းများ သို့မဟုတ် တောမီးကဲ့သို့သော သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ပါဝင်

“လေထု
ညစ်ညမ်းမှုကို
ကိုင်တွယ်
ဖြေရှင်းခြင်းသည်
မကူးစက်နိုင်သော
ရောဂါများ၏
ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို
လျှော့ချရန်နှင့်
ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ
ကျန်းမာရေးကို
မြှင့်တင်ရာတွင်
အဓိကကျသော
မဟာဗျူဟာ
ဖြစ်သည်။”

သည်။ လူသိများပြီး ရရှိနိုင်သော ဖြေရှင်းနည်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် လေထုအရည်အသွေးမြှင့်တင်ကာ အရွယ်မတိုင်မီ သေဆုံးမှုကို ကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ကျန်းမာရေးကို မြှင့်တင်ပေးပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို တွန်းအားပေးကာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို လျော့ပါးစေမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံများအနေဖြင့် WHO ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လေထုအရည်အသွေးလမ်းညွှန်မှုများနှင့်အညီ ပိုမိုအားကောင်းသော လေထုအရည်အသွေး စံချိန်စံညွှန်းများ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် လိုက်နာခြင်းအပါအဝင် ခိုင်မာသော အစီအမံများကို ကတိပြုကြရန် မျှော်လင့်ထားကြသည်။ WHO သည် Swiss Tropical and Public Health Institute (SWISS TPH) နှင့် ပူးပေါင်း၍ နိုင်ငံပေါင်း ၁၄၀ မှ အချက်အလက်ဒေတာများ ပါဝင်သော ၂၀၂၅ လေထုအရည်အသွေး စံချိန်စံညွှန်းများ (2025 Air Quality Standards) ကို ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကိုကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်သော ၎င်းတို့၏လေထုညစ်ညမ်းမှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ပြသထားသည်။

ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဒါရိုက်တာ Maria Neira က “မြို့ကြီးတွေနဲ့ နိုင်ငံအတော်များများဟာ တင်းကျပ်တဲ့ လေထုညစ်ညမ်းမှု ကန့်သတ်ချက်တွေကို လိုက်နာခြင်းအားဖြင့် လေထုအရည်အသွေးကို သိသိသာသာ မြှင့်တင်ထားပါတယ်။ သန့်ရှင်းတဲ့လေထုဟာ အထူးအခွင့်အရေးတစ်ခု မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါဟာ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံမှ အသိအမှတ်ပြုထားတဲ့ လူ့အခွင့်အရေးဖြစ်ပါတယ်။ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်မှ ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြွှေးမြွှမ်းအင်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းမှု၊ အများပြည်သူပို့ဆောင်ရေးနဲ့ ရေရှည်တည်တံ့တဲ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတိုးချဲ့မှု၊ မြို့များမှာ ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုနည်းတူဇုန်များ ထူထောင်ရေးနဲ့ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများမှာ နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်ကို မြှင့်တင်ဖို့ အတူတကွပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်” ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုလျော့ချရေး နိုင်ငံတကာစာချုပ်များ

ကမ္ဘာပေါ်တွင် လေထုညစ်ညမ်းမှုလျော့ချရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာစာချုပ်များအတွက် သမိုင်းကြောင်းကို လေ့လာကြည့်ပါက ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်တွင် လန်ဒန်မြို့၌ “Pea Soup Fog” ဟုခေါ်သော ကျောက်မီးသွေးလောင်ကျွမ်းမှုမှ ထွက်ပေါ်လာသော အငွေ့နှင့် မြူမှုန်တို့ပေါင်းစပ်ထားသော အငွေ့အစိုင်အခဲများက လန်ဒန်တစ်မြို့လုံးကို ရက်သတ္တပတ်ပေါင်းများစွာကြာအောင် အုပ်ဆိုင်းထားခဲ့သော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုရှိခဲ့သည်။ ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်အထိ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ခန့် ယင်းအငွေ့အစိုင်အခဲများ ရှိနေသည့်အတွက် လူပေါင်း ၂၅၀၀ ကျော် သေဆုံးခဲ့ရသည်။ ထို့ပြင် ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင်လည်း ငါးရက်လောက် ကြာမြင့်စွာရှိနေသော အဝါရောင်မြူမှုန်အစိုင်အခဲများကြောင့် လန်ဒန်မြို့မှ လူပေါင်း ၄၀၀၀ သေဆုံးခဲ့ရသည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်ကြောင့် အင်္ဂလန်ပါလီမန်ထဲတွင် လေထုသန့်ရှင်းရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေတစ်ရပ်ကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထမဆုံး လေထုညစ်ညမ်းမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ဖြစ်သည်။

၁၉၆၃ ခုနှစ်၌ နယူးယောက်မြို့တွင် လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် လူပေါင်း ၃၀၀ ခန့် သေဆုံးခဲ့သည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်ကြောင့် အမေရိကန်နိုင်ငံသည် လေထုသန့်ရှင်းရေး အက်ဥပဒေ ကို ၁၉၆၃ ခုနှစ်၊ ကွန်ဂရက်လွှတ်တော်တွင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့များထဲတွင် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်၊ မီသိန်း၊ နိုက်ထရပ်စ်အောက် ဆိုက်နှင့် ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုက်တို့ ပါဝင်သည်။ ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့များသည် စက်ရုံများ၊ ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေးယာဉ်များမှ အများဆုံးလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ကမ္ဘာ့အပူချိန် ပြောင်းလဲမှုက ဖန်လုံအိမ်ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ထုတ်လွှတ်မှုကို ထိန်းညှိလျှော့ချပေးနိုင် သော သစ်တောပြုန်းတီးလာခြင်းတို့နှင့်လည်း သက်ဆိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံ များနှင့် တချို့ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် စက်ရုံများမှ ပြင်ပလေထုထဲသို့ ထုတ်လွှတ်လိုက်သော ဓာတ်ငွေ့များထဲတွင် ဖန်လုံအိမ်အာနိသင်ဖြစ်စေသော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်နှင့် လေထု ညစ်ညမ်းစေသော ဓာတ်ငွေ့များအတွက် စာချုပ်စာတမ်းများ ရေးဆွဲပြီး အခွန်ဆောင်စေ ခြင်းဖြင့် ကာကွယ်ကြသည်။ နှစ်စဉ် ဖန်လုံအိမ်အာနိသင်ရှိသော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ထုတ်လွှတ်မှုပမာဏသည် တန်ပေါင်း ၂၇ ဘီလီယံရှိသည်။ ဖန်လုံအိမ်အာနိသင်ရှိသော ဓာတ်ငွေ့များ လျှော့ချနိုင်ရေးအတွက် ကျိုတို နိုင်ငံတကာသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရာသီဥတုနှင့် ပတ်သက်သောစာချုပ် (Kyoto Protocol) ကို ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်နိုင်ငံ ကျိုတိုမြို့၌ စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ယင်းစာချုပ်ပါ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူထားသော နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၁ နိုင်ငံ ရှိသည်။ သတ်မှတ်ထားသော ပမာဏကို လျှော့ချရန် သဘောတူလက်မှတ်ထိုးထား သော နိုင်ငံပေါင်း ၈၃ နိုင်ငံရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် သဘောတူထောက်ခံသော ၁၉၁ နိုင်ငံထဲတွင် ပါဝင်သည်။

လူသားတို့၏အသက်ရှင်ကျန်းမာရေးအတွက် သန့်ရှင်းသောလေနှင့် သန့်ရှင်းသော ရေ အပြည့်အဝရရှိရန် လိုအပ်ပေသည်။ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအတွက် လေထုအရည်အသွေး အဆင့်သတ်မှတ်ချက်တွင် အန္တရာယ်ရှိသော အဆင့်သတ်မှတ်ချက် PM 2.5 သို့ ရောက်ရှိ လျှင် အထူးသတိထား နေထိုင်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ PM 2.5 ဟူသည်မှာ သေးငယ်သော အန္တရာယ်ရှိသည့် အမှုန်အမွှား အရွယ်အစားအဆင့်ကို ဆိုလိုသည်။ တစ်နည်း အားဖြင့် အချင်း ၂ ဒဿမ ၅ မိုက်ခရိုမီတာ အရွယ်အစားခန့်ရှိသည့် အန္တရာယ်ရှိသော လေထု ထဲမှ အမှုန်အမွှားများဖြစ်သည်။ ယင်းကို နေ့အခါ နေရောင်ခြည်ကျနေသည့်အခါတွင်လည်း ကောင်း၊ ညအခါတွင် အလင်းရောင်ကျသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း လေထုအတွင်း၌ အမှုန် အမွှားများ လှုပ်ရှားသွားလာနေသည်ကို မြင်တွေ့နိုင်သည်။ ယင်းအမှုန်အမွှားများသည် မျက်စိနှင့်အရေပြားတို့တွင် လောင်ကျွမ်းခြင်း၊ ယားယံခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အဆုတ် အတွင်းရောက်ရှိလျှင် ရင်ဘတ်တင်းကျပ်နာကျင်ခြင်း၊ ချောင်းဆိုးခြင်း စသည့် သာမန် ဝေဒနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ကမ္ဘာ့လေထုစောင့်ကြည့်ရေးကွန်ရက်၏ အဆိုအရ ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှ မြို့ အချို့သည် လေထုညစ်ညမ်းမှု အမြင့်မားဆုံးအဆင့်ရှိသည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင်လည်း စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် များပြားလာသော မော်တော်ယာဉ်များမှ ထွက်ပေါ်

လာသော အခိုးအငွေများသည် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။ လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အဆုတ်ရောဂါ ၂၁ ရာခိုင်နှုန်း၊ အပူရုပ်ခြင်း ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ နှလုံးနှင့်ဆိုင်သော ရောဂါ ၃၄ ရာခိုင်နှုန်း၊ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာရောဂါ ၁၉ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပွားနေသည်ဟု WHO က ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ပညာရှင်များ၏ပြောကြားချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း လောင်စာဆီလျှော့ချပြီး လျှပ်စစ်ကားများ အစားထိုးအသုံးပြုရေး၊ စက်ရုံအလုပ်ရုံများ၏ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေး၊ အိမ်များတွင် ထင်းသုံးစွဲမှုလျှော့ချရေး၊ တောင်ယာများတွင် မီးရှို့ခြင်းများကို မလိုအပ်လျှင် မပြုလုပ်ရေးတို့ကို လေထုညစ်ညမ်းမှုလျှော့ချရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရေးသားလိုက်ပါသည်။

မောင်မောင်မြင့်သိန်း(စက်မှုတက္ကသိုလ်)

ကိုးကား

- wikipedia
- <https://www.moi.gov.mm>
- www.who.int

ကျောင်းတော်တော်တော်
(1824 - 1962)

ကျောင်းတော်တော်တော်

“၁၈၂၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၂ ခုနှစ်အထိ
မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေရေးရာများကို
တရားဥပဒေသမိုင်း၏ နေ့စွဲမှတ်စုများအဖြစ်
စုစည်းဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။”

ဤ “မြန်မာနိုင်ငံတရားဥပဒေသမိုင်း၏ နေ့စွဲမှတ်စုများ” (Myanmar Legal History in Chronology) သည် ခေတ်သစ် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတစ်လျှောက် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး ဖြစ်စဉ်တို့နှင့် ဆက်နွှယ်၍ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာခဲ့သော တရားရေးရာနှင့် ဥပဒေရေးရာ မှတ်သားဖွယ်ဖြစ်ရပ်များကို အကျဉ်းချုပ်၍ မှတ်စုတိုများအဖြစ် ရက်စွဲအလိုက် ထုတ်နုတ် ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရက်စွဲအတိအကျ မရရှိနိုင်သည့် အကြောင်းအရာများတွင် လ သို့မဟုတ် နှစ်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ခေတ်အလိုက်ပိုင်းခြားကာ တရားရုံးနှင့် ဥပဒေရုံးများ၏ ဖြစ်စဉ်များ၊ အရေးပါသော နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေး အပြောင်းအလဲများ၊ အရေးကြီးသော ဥပဒေအချို့၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ဥပဒေနှင့် အမိန့်များ၊ ထူးခြားသော စီရင်ထုံးနှင့် စီရင်ချက်များချမှတ်မှုများ၊ ဥပဒေပညာသင်ကြားရေးကိစ္စများ၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်ကိစ္စများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စာချုပ်အချို့သို့ ဝင်ရောက်မှုများနှင့် အခြားဗဟုသုတ ဖြစ်ဖွယ်ရာများကို လက်လှမ်းမီသရွေ့ စုဆောင်းဖော်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတရား ဥပဒေသမိုင်းကို အကျယ်တဝင့်လေ့လာရှာဖွေလိုသူများအတွက် ဤမှတ်စုသည် အတိုင်း အတာတစ်ရပ်အထိ အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ မိမိ၏ဆန္ဒနှင့် လိုအပ်ချက်အလျောက် လိုသည့်အချက်များကို ဖြည့်စွက်ခြင်း၊ မလိုဟုထင်သည့်အချက်များ ကို ချန်လှပ်ခြင်း၊ နောင်ကာလများအတွက် ဆက်လက်ပြုစုခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ကြပါသည်။

ပဒေသရာဇ်ခေတ်နှောင်းနှင့် ကိုလိုနီခေတ် (၁၈၂၄-၁၉၄၇)

၅-၃-၁၈၂၄ မှ ၂၄-၂-၁၈၂၆

- အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲ။
- ရန္တပိုစာချုပ်အရ ရခိုင်နယ်နှင့်တနင်္သာရီနယ်များ သိမ်းပိုက်ခံရသည်။ စစ်လျော်ကြေးအဖြစ် ကျပ် တစ်ကုဋေကိုလည်း မြန်မာအစိုးရက ဗြိတိသျှ East India Company သို့ ပေးလျော်ရသည်။

၁၈၄၇ - မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၄ ခုနှစ် အမတ်ကြီးရာဇသေကြံနံ ရေးသားသော မနုကျယ်ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို Dr. Richardson က အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။

၅-၄-၁၈၅၂ မှ ၂၉-၁၂-၁၈၅၂

- အင်္ဂလိပ်-မြန်မာဒုတိယစစ်ပွဲ၊ ဟံသာဝတီပဲခူးနယ် (အောင်လံဒေသအထိ) သိမ်းပိုက်ခံရသည်။

၁၈၅၈ - East India Company က အုပ်ချုပ်လျက်ရှိသော အိန္ဒိယနှင့် သိမ်းပိုက်ခံမြန်မာ ဒေသများကို ဗြိတိန်အစိုးရက လွှဲပြောင်းရယူပြီး တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်သည်။
- East India Company ကို ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။

၁-၅-၁၈၆၁ - လက်ရှိ The Penal Code (ရာဇသတ်ကြီး)ကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။

၁၈၆၃ - The Burma Recorders' Courts Act ကို ပြဋ္ဌာန်းပြီး Recorder's Court များကို ရန်ကုန်မြို့၊ စစ်တွေမြို့နှင့် မော်လမြိုင်မြို့တို့တွင် တည်ထောင်သည်။

၁၈၇၂ - Judicial Commissioner စတင်ခန့်အပ်သည်။ တိုင်းမင်းကြီး၊ ခရိုင်ဝန်၊ နယ်ပိုင်၊ မြို့ပိုင်၊ သူကြီး ဟူ၍ အုပ်ချုပ်ရေးဝန်ထမ်းများ ပေါ်လာသည်။

၁-၉-၁၈၇၂ - လက်ရှိ The Evidence Act (သက်သေခံဥပဒေ)ကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။

၂၈-၁၁-၁၈၈၅ - အင်္ဂလိပ် မြန်မာတတိယစစ်ပွဲ။ သီပေါမင်း ပါတော်မူသည်။ မြန်မာ တစ်ပြည်လုံး ဗြိတိသျှလက်အောက် ကျရောက်သည်။

၁-၁-၁၈၈၆ - မြန်မာပြည်ကို ဗြိတိသျှအင်ပါယာ အိန္ဒိယပြည်နယ်အတွင်း သွတ်သွင်း လိုက်သည်။

- The Court of the Judicial Commissioner of Upper Burma ကို တည်ထောင်သည်။

၁-၇-၁၈၈၇ - The Small Cause Court Act အရ စမော်ကော် ခေါ် အသေးစားမှုခင်းများ ရုံးများကို တည်ထောင်သည်။

၁၈၉၃/၉၄ - ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်းသည် ၃၆ စောင်တွဲ အမွေမှုခန်း ဓမ္မသတ်ကျမ်း ကို ပြုစုသည်။

၁၈၉၅/၉၆ - ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်းသည် ၃၄ စောင်တွဲ အိမ်မှုခန်း ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ပြုစုသည်။

၁၈၉၆/၉၇ - ရန်ကုန်ကောလိပ်ကို စတင်ဖွင့်လှစ်ရာတွင် ဥပဒေကျောင်းတစ်ကျောင်း ပူးတွဲဖွင့်လှစ်သည်။ ၁၈၉၉ ခုနှစ်တွင် ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။

၁-၅-၁၈၉၇ - မြန်မာပြည်ကို ပြည်နယ်အဆင့်သို့ တိုးမြှင့်ကာ ဒုတိယဘုရင်ခံ (Lieutenant Governor) သီးသန့်ခန့်အပ်သည်။ ပြည်နယ်ဥပဒေပြုကောင်စီကို အဖွဲ့ဝင် ကိုးဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရာ မြန်မာနှစ်ဦး ပါရှိသည်။ ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ဝင် ၃၀ သို့ တိုးချဲ့ခဲ့သည်။

၁၈၉၇ - ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်းပြုစုသော ၃၆ စောင်တွဲ အမွေမှုခန်း ဓမ္မသတ် ကျမ်းနှင့် ၃၄ စောင်တွဲ အိမ်မှုခန်း ဓမ္မသတ်ကျမ်းတို့ကို တရားဌာနမင်းကြီး G Douglas Bergess က အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။

၂၆-၂-၁၈၉၈ - ပထမဆုံး Burma Act ဖြစ်သော The Burma General Clauses Act, 1898 ကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။

၁-၇-၁၈၉၈ - The Code of Criminal Procedure (ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေ)ကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။

၄-၁၁-၁၈၉၈ - The Burma Laws Act (India Act XIII, 1898) ကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။

၁၉၀၀ - The Lower Burma Courts Act ကို ပြဋ္ဌာန်းပြီး The Chief Court of Lower Burma တည်ထောင်သည်။ တရားသူကြီးချုပ်တစ်ဦးနှင့် တရား ရုံးချုပ်တရားသူကြီး သုံးဦးအထိ ပါဝင်သည်။ The Chief Court သည် ယခင် မြန်မာတရားရုံးများကဲ့သို့ Calcutta High Court ၏ လက်အောက်ခံ မဟုတ်တော့ဘဲ သီးခြားရပ်တည်သည်။

၁၆-၄-၁၉၀၀ - The Legal Practitioner Act, 1879 သည် အောက်မြန်မာပြည်တွင် စတင် အာဏာသက်ရောက်သည်။

၁-၄-၁၉၀၂ - ရန်ကုန်ကောလိပ်ဥပဒေကျောင်းကိုပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပြီးဥပဒေဝိဇ္ဇာသင်တန်း၊ ပထမတန်း၊ အထက်တန်းရှေ့နေသင်တန်း၊ ဒုတိယတန်း၊ အထက်တန်း ရှေ့နေသင်တန်းများ စတင်ပို့ချသည်။

၁၉၀၅ - တရားရေးဌာနကို အုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှ ခွဲထုတ်၍ သီးခြားဖွဲ့စည်းသည်။

၁-၁-၁၉၀၉ - The Code of Civil Procedure (တရားမကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေ)ကို ပြဋ္ဌာန်း သည်။

၁၉၁၁ - ၁၉၀၅ ခုနှစ်က စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့သော ရန်ကုန်မြို့ High Court တရား ရုံးချုပ်အဆောက်အဦကြီး ပြီးစီးသည်။ ကျပ် ၂၄ သိန်းခွဲ ကုန်ကျသည်။

၂၈-၇-၁၉၁၄ မှ ၁၁-၁၁-၁၉၁၈

- ပထမကမ္ဘာစစ်။

၂၅-၁၂-၁၉၁၆ - သီပေါမင်း (သက်တော် ၅၈ နှစ်)သည် အိန္ဒိယပြည်အနောက်ပိုင်း၊ ရတနာ ဂီရိမြို့တွင် နတ်ရွာစံတော်မူသည်။

၁-၁၂-၁၉၂၀ - The University of Rangoon Act အရ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကို ဖွင့်လှစ်ရာ ဥပဒေပညာဌာန စတင်ပေါ်ပေါက် လာသည်။ ဥပဒေဝိဇ္ဇာ B.L. ဘွဲ့ သင်တန်း များကို အချိန်ပိုင်း (၃ နှစ်)နှင့် အချိန်ပြည့် (၂ နှစ်) နှစ်မျိုး သင်ကြားသည်။ ပထမဆုံးဥပဒေပါမောက္ခမှာ ဦးမေအောင် ဖြစ်သည်။

၅-၁၂-၁၉၂၀ - The University of Rangoon Act ကို ဆန့်ကျင်ရာမှ ပထမအကြိမ် ကျောင်းသားသပိတ်ကြီး စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်။ နောင်တွင် ထိုနေ့ကို အမျိုးသားနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

၂၅-၁၀-၁၉၂၂ - Rangoon City Civil Court ကို ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းတည်ထောင်သည်။

၁၉၂၂ - The Burma Courts Act အရ တရားရေးဌာနကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းသည်။

၁၈-၁၂-၁၉၂၂ - The High Court of Judicature at Rangoon ကို Letters Patent ဖြင့် တည်ထောင်သည်။

- The Court of the Judicial Commissioner of Upper Burma & The Chief Court of Lower Burma of ဖျက်သိမ်းသည်။ High Court တွင် တရားသူကြီးချုပ်တစ်ဦးနှင့် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ၁၀ ဦး ပါဝင် သည်။ Government Advocate အစိုးရရှေ့နေတစ်ဦးကို စတင်ခန့်ထား သည်။

၂-၁-၁၉၂၃ - ဒိုင်အာစီအုပ်ချုပ်ရေး Diarchy စတင်သည်။ ဘုရင်ခံ (Governor) ဖြင့် အုပ်ချုပ်သော အိန္ဒိယပြည်၏ ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ ဥပဒေပြု ကောင်စီတစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းရာ အဖွဲ့ဝင်ပေါင်း ၁၀၃ ဦးအနက် ရွေးကောက်ခံ ရသူ ၇၉ ဦး ပါရှိသည်။

- ၁-၁-၁၉၅၅ - တရားရုံးချုပ်အမိန့်ကြော်ငြာစာ ၂၅ (၂၂-၁၂-၁၉၂၄)အရ ပထမတန်း အထက်တန်းရှေ့နေများကို တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ (Advocate) များအဖြစ် ပြောင်းလဲစာရင်းသွင်းခဲ့သည်။
- ၁၉၅၆ - ဒေါ်မေမေခင်သည် မြန်မာအမျိုးသမီးများထဲမှ ပထမဆုံး ဥပဒေဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို အောင်မြင်သည်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် High Court ၌ ဝန်ထောက်အဖြစ် အမျိုးသမီးများထဲမှ ပထမဆုံးခန့်အပ်ခံရသည်။
- ၁၉၅၇ - အောက်တန်းရှေ့နေ (Lower Grade Pleader) စာမေးပွဲကို နောက်ဆုံး အကြိမ် ကျင်းပခဲ့သည်။
- ၂၆-၁-၁၉၅၇ - မြန်မာ့ပထမဆုံး အမျိုးသမီးဝတ်လုံတော်ရရှေ့နေ Barrister at Law ဒေါ်ဖွားမှီကို High Court တွင် ဂုဏ်ပြုပွဲ ကျင်းပသည်။
- ၁၉၅၈ - Mr. H. F. Dunkley ပြုစုသော Dunkley's Digest; Volume I ကို စတင် ထုတ်ဝေသည်။ မြန်မာပြည်စီရင်ထုံးများ၏ ပထမဆုံးဒိုင်ဂျက်စာအုပ် ဖြစ်သည်။ (Vol. I = 1872 to 1922; Vol. II = 1923 to 1937)
- ၁-၁-၁၉၅၉ - The Bar Council Act, 1926 သည် High Court of Rangoon တွင် စတင် အာဏာသက်ရောက်လာသည်။
- ၁၂-၈-၁၉၃၀ - ဆာဂျေအေမောင်ကြီးသည် ဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် မြန်မာအမျိုးသားထဲမှ ပထမဆုံး ခန့်အပ်ခံရသည်။
- ၂၈-၈-၁၉၃၁ - တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံခေါင်းဆောင် ဆရာစံကို ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မ ၁၂၁ နိုင်ငံတော်သစ္စာဖောက်ဖျက်ပုန်ကန်မှုအရ သေဒဏ်ချမှတ်သည်။
- ၂၈-၁၁-၁၉၃၁ - နေ့တွင် ကြိုးပေးကွပ်မျက်သည်။
- ၁၉-၇-၁၉၃၃ - ရာဇပတ်ဌာန အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၁၂ အရ အမှုလိုက်ရဲ၏ အနိမ့်ဆုံး ရာထူးကို ရဲတပ်ကြပ်ကြီးဟု သတ်မှတ်သည်။
- ၁၉၃၃ - ၁၉၃၂ ခုနှစ်အထိ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများကို Burma Code Volume I to II အဖြစ် နှစ်အလိုက်ခွဲခြားကာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ (Vol. I = 1876 to 1898; Vol. II = 1898 to 1923; Vol. III = 1924 to 1932)
- ၂-၈-၁၉၃၅ - The Government of Burma Act, 1935 ကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ၁-၄-၁၉၃၇ ရက်နေ့တွင် စတင် အာဏာတည်သည်။
- ၂၅-၉-၁၉၃၆ - တရားရေးဌာန ဂျီဆာကျူလာအမှတ် ၂၃ အရ ခရိုင်အစိုးရအမှုလိုက်ရှေ့နေများအတွက် နည်းဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ၄-၆-၁၉၄၁ ရက်နေ့တွင် ပြင်ဆင်ချက်ပြုလုပ်သည်။
- ၁-၄-၁၉၃၇ - မြန်မာပြည်သည် အိန္ဒိယပြည်မှ ခွဲထွက်ကာ ဘုရင်ခံဖြင့် အုပ်ချုပ်သော ကိုလိုနီနိုင်ငံဖြစ်လာသည်။
- The Government of Burma Act, 1935 အရ ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြင့် House of Representatives (အောက်လွှတ်တော်) နှင့် Senate (အထက်လွှတ်တော်) တို့ ပေါ်ပေါက်လာသည်။

- ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ အရ Advocate General (ရှေ့နေချုပ်) စတင်ခန့်ထားသည်။ ပထမဆုံး ရှေ့နေချုပ်မှာ Sir Arthur Eggar ဖြစ်သည်။
- ၂၇-၁-၁၉၃၈ - ဦးသိမ်းမောင်သည် ရှေ့နေချုပ်အဖြစ် မြန်မာအမျိုးသားထဲမှ ပထမဆုံးခန့်အပ်ခံရသည်။
- ၈-၁၂-၁၉၄၁ - ဂျပန်နိုင်ငံသည် ပုလဲဆိပ်ကမ်းကို ဗုံးကြဲပြီးနောက် ဗြိတိသျှတို့ကို စစ်ကြေညာသည်။
- ၈-၃-၁၉၄၂ - ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် (BIA)နှင့် ဂျပန်စစ်တပ်များ ရန်ကုန်မြို့ကို သိမ်းပိုက်သည်။
- ၁-၈-၁၉၄၂ - ဒေါက်တာဗမော် ဦးဆောင်သောအစိုးရကို ဖွဲ့စည်းသည်။
- ၁၀-၁၂-၁၉၄၃ - အိန္ဒိယပြည်၊ ဆင်းမလားမြို့ရှိ အဝေးရောက်မြန်မာပြည်အစိုးရ(ဗြိတိသျှ)က မြန်မာပြည်ကို အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာသည်။
- ၁-၈-၁၉၄၃ - ဂျပန်က မြန်မာပြည်ကို လွတ်လပ်ရေးကြေညာပေးသည်။ ဗမာနိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးစည်းမျဉ်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းပြီး ဒေါက်တာဗမော် အဓိပတိအဖြစ် ဦးဆောင်သော အဖွဲ့ဝင် ၂၂ ဦး ပါဝင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းသည်။ တရားဌာနဝန်ကြီးမှာ ဦးသိမ်းမောင်ဖြစ်သည်။ ယင်းကာလအတွင်း ဥပဒေသုံးခုကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။
- ၈-၉-၁၉၄၃ - အဝေးရောက် ဗြိတိသျှအစိုးရက ၃၁-၁၂-၁၉၄၂ ရက်နေ့အထိ တည်ဆဲဥပဒေများကို Burma Code Volume I to VII အဖြစ် ကဏ္ဍအလိုက်ခွဲခြားကာ ဆင်းမလားမြို့တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။
- ၁၉၄၄ - အဝေးရောက် ဗြိတိသျှအစိုးရက British Military Administration, Burma; Proclamation No. 1 ကို ထုတ်ပြန်သည်။
- ၂၇-၃-၁၉၄၅ - ဂျပန်တော်လှန်ရေး စတင်သည်။
- ၁-၅-၁၉၄၅ - ဗမာ့တော်လှန်ရေးတပ်က ရန်ကုန်မြို့ကို သိမ်းပိုက်သည်။
- ၁၇-၅-၁၉၄၅ - ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် ဗြိတိသျှ၏ သဘောထားဖြစ်သော ဆင်းမလားစီမံကိန်း ခေါ် စက္ကူဖြူစီမံကိန်းကို ထုတ်ပြန်သည်။
- ၂-၉-၁၉၄၅ - ဂျပန်လက်နက်ချ၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ပြီးဆုံးသည်။
- ၃-၁၀-၁၉၄၅ - The Burma Indemnity and Validating Act ကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။ စစ်အတွင်းကာလဟု သတ်မှတ်သော ၈-၁၂-၁၉၄၁ ရက်မှ ၁-၂-၁၉၄၇ ရက်နေ့အတွင်း သဘောရိုးဖြင့်ဆောင်ရွက်သော စစ်ဘက်နှင့်အရပ်ဘက်ဝန်ထမ်းများအပေါ် ရာဇဝတ်ကြောင်း၊ တရားမကြောင်း စွဲဆိုမှုများမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်မတိုင်မီက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေများနှင့် ဆင်းမလား ရုံးစိုက် အဝေးရောက်ဗြိတိသျှအစိုးရက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေများကို ပြန်လည် အသက်ဝင်စေသည်။

- ၁၃-၁၀-၁၉၄၅ - The Crown Office Rules, Home Department, Notification 151 ဖြင့် The Crown Office ကို ဖွဲ့စည်းသည်။ အချိန်ပြည့် Law Officer များကို စတင်ခန့်ထားသည်။ Director (ညွှန်ကြားရေးဝန်) ဦးဆောင်သည်။
- ၁၇-၁၀-၁၉၄၅ - စစ်အတွင်းက ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုပြစ်ဒဏ်များကို လျှော့ပေါ့ပြောင်းလဲပေးသည့် အမိန့် (Order) တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်သည်။
- ၃-၁၁-၁၉၄၅ - ဘုရင်ခံက ကိုးဦးပါဝင်သော အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ (Executive Council) ကို ဖွဲ့စည်းသည်။
 - ၁-၁-၁၉၄၆ - စစ်အုပ်ချုပ်ရေးရပ်စဲကြောင်း ကြေညာသည်။
 - ၅-၁-၁၉၄၆ - ၃၂ ဦးပါဝင်သော ဥပဒေပြုရေးကောင်စီ (Legislative Council) ကို ဖွဲ့စည်းသည်။
 - ၁-၄-၁၉၄၆ - အရေးပေါ်အခြေအနေ ရုပ်သိမ်းကြောင်း ကြေညာသည်။
- ၁၃-၈-၁၉၄၆ - The Subordinate Civil Judicial Service Rules; Home & Judicial Department, Notification No. 395 ကို ထုတ်ပြန်သည်။ ၁-၁၀-၁၉၅၆ နေ့တွင် ရုပ်သိမ်းသည်။
- ၅-၁၂-၁၉၄၆ - Dacoity and Robbery Amnesty, Home Department, Notification 978 ကို ထုတ်ပြန်သည်။ မြေမှုနှင့် လုယက်မှုကျူးလွန်ခဲ့သူများ တစ်လအတွင်း လက်နက်ချလျှင် လွတ်ငြိမ်းခွင့် သို့မဟုတ် သက်ညှာစွာ ပြစ်ဒဏ်သတ်မှတ်သည် အမိန့်ဖြစ်သည်။
- ၁၇-၁၂-၁၉၄၆ - U Seinda Amnesty, Home Department, Notification 991 ကို ထုတ်ပြန်သည်။ ရခိုင်တော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင် ဦးစိန္တာနှင့် နောက်လိုက်များ တစ်လအတွင်း လက်နက်ချလျှင် လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးသည့် အမိန့်ဖြစ်သည်။
- ၁၈-၁၂-၁၉၄၆ - The War-time Crimes (Exemption) Act ကို ထုတ်ပြန်သည်။ စစ်ကာလအပိုင်းအခြားအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော တနင်္သာရီတိုင်းမှအပ ကျန်ဒေသများအတွက် ၈-၁၂-၁၉၄၁ ရက်မှ ၅-၅-၁၉၄၅ ရက်နေ့အတွင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်းအတွက် ၈-၁၂-၁၉၄၁ မှ ၁-၁-၁၉၄၆ နေ့အတွင်း သဘောရိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်သော စစ်ဘက်နှင့် အရပ်ဘက်ဝန်ထမ်းများအပေါ် ရာဇဝတ်ကြောင်း၊ တရားမကြောင်း စွဲဆိုမှုများမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုသည်။
- ၁၅-၁-၁၉၄၇ - Amnesty (for persons convicted of offences committed in 1945 in Tenassarim Division except Toungoo District); Judicial Department, Notification 9 ကို ထုတ်ပြန်သည်။ တောင်ငူခရိုင်မှအပ ကျန် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသတွင် ၁၉၄၅ ခုနှစ်အတွင်း ကျူးလွန်ခဲ့သော ပြစ်မှုများအတွက် ပြစ်ဒဏ်ကျခံနေရသူများအား ကျခံပြီးသမျှ ပြစ်ဒဏ်များအထိ ထောင်ဒဏ်ကာလ လျှော့ချသတ်မှတ်သည့် အမိန့်ဖြစ်သည်။

- ၂၃-၁-၁၉၄၇ - ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီအား မတရားအသင်းအဖြစ် ကြေညာသည်။
- ၂၇-၁-၁၉၄၇ - အောင်ဆန်း-အက်တလီစာချုပ်ကို လန်ဒန်တွင် ချုပ်ဆိုသည်။
- ၁၂-၂-၁၉၄၇ - ပင်လုံစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုသည်။
- ၁၉၄၇ - တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရာ ဖဆပလက ၉၅ ဒသမ ၃ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် အနိုင်ရရှိသည်။
- ၆-၅-၁၉၄၇ - Amnesty (to persons in possession of copper-wire suspected to be stolen property); Commerce & Supply Department, Notification 36 ကို ဘုရင်ခံချုပ်က ထုတ်ပြန်သည်။ အစိုးရပိုင်ကြေးနန်းကြီးများကို လက်ဝယ်ထားရှိသူများ ၃၁-၅-၁၉၄၇ ရက်နေ့မတိုင်မီ ပြန်လည်အပ်နှံလျှင် လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးသည့်အမိန့် ဖြစ်သည်။
- ၁၆-၆-၁၉၄၇ - တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ပထမညီလာခံ၏ နောက်ဆုံးနေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးအတွက် အခြေခံအချက် (၇) ချက် တင်သွင်း၍ အတည်ပြု ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။
- ၁၈-၆-၁၉၄၇ - ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းသည်။
- ၁၄-၇-၁၉၄၇ - တရားရေးဌာန၏ စာအမှတ် ၁၀၇-ဂျေစီ-၄၇ ဖြင့် The Crown Office ကို အစိုးရရှေ့နေချုပ်ရုံးသို့ သွတ်သွင်းကာ ဥပဒေရုံးများကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းသည်။
- ၁၉-၇-၁၉၄၇ - ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပါအဝင် ခေါင်းဆောင်ကြီးများ စုစုပေါင်း ကိုးဦးအတွင်းဝန်များရုံးတွင် သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်လုပ်ကြံခံရသည်။
- ၂၄-၉-၁၉၄၇ - တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် တတိယညီလာခံတွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းကို အတည်ပြုကြသည်။
- ၁၇-၁၀-၁၉၄၇ - န - အက်တလီစာချုပ်ကို လန်ဒန်တွင် ချုပ်ဆိုသည်။
- ၂၆-၁၁-၁၉၄၇ - The Looting of Rice and Paddy Enquiry (Amnesty) Act, 1947 ကို ထုတ်ပြန်သည်။ ဆန်စပါးလုယက်မှုစုံစမ်းရေးအဖွဲ့ထံ သက်သေခံချက်ပေးသူများအပေါ် အရေးယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးသည်။
- ၃၀-၁၂-၁၉၄၇ - ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်ကြီးများအား လုပ်ကြံမှု (The King vs. U Saw and 9) အမှုကို အထူးရာဇဝတ်ရုံးက စီရင်ချက်ချမှတ်သည်။ ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၀၂/၃၄/၁၀၉ အရ ဦးစောပါ ကိုးဦးကို သေဒဏ်ချမှတ်သည်။

ပါလီမန်ခေတ် (၁၉၄၈-၁၉၆၂)

၄-၁-၁၉၄၈ - မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ စတင်အာဏာသက်ဝင်လာသည်။

ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်ဟူ၍ လွှတ်တော်နှစ်ရပ် စနစ် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးအစိုးရအဖွဲ့တွင် သမ္မတ စဝ်ရွှေသိုက်၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၊ တရားရေးဌာနဝန်ကြီး ဦးဘဂျမ်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။

- တရားလွှတ်တော်ချုပ်(Supreme Court)၊ တရားလွှတ်တော်(High Court) တို့ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ တရားဝန်ကြီးချုပ် ဆာဘဦး၊ တရားလွှတ်တော်၊ တရားဝန်ကြီးချုပ် ဦးသိမ်းမောင်နှင့် လွှတ်တော် တရားဝန်ကြီး ခြောက်ဦးတို့ကို ခန့်ထားသည်။

- အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၂၆(၁)အရ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဝန်ကြီးချုပ်က အမည်တင်သွင်းသည့် တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေတစ်ဦးကို နိုင်ငံတော် ရှေ့နေချုပ်(Attorney General) အဖြစ် ခန့်အပ်သည်။ ပထမဆုံးနိုင်ငံတော် ရှေ့နေချုပ်မှာ ဦးချန်ထွန်းဖြစ်သည်။

၄-၁-၁၉၄၈ - လွတ်လပ်ရေးအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ပြစ်ဒဏ်လွတ်ငြိမ်းခွင့်နှင့် လျှော့ပေါ့ ခြင်းအမိန့် (Amnesty Order, Judicial I Branch, Notification 14) ကို သမ္မတက ထုတ်ပြန်သည်။

၂၁-၁-၁၉၄၈ - နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်အက်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းပြီး နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်ဌာနကို တည်ထောင်သည်။ ၄-၁-၁၉၄၈ ရက်နေ့မှ စတင်အာဏာတည်သည်။

၂၃-၁-၁၉၄၈ - ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေးအက်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ၄-၁-၁၉၄၈ ရက်နေ့မှ စတင်အာဏာတည်သည်။

၂၇-၁-၁၉၄၈ - ဥပဒေစိစစ်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းသည်။ လွှတ်တော်တရားဝန်ကြီး တစ်ဦးက ဦးဆောင်သည်။

၁၉-၄-၁၉၄၈ - မြန်မာနိုင်ငံသည် (၅၈)ခုမြောက် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာသည်။

၈-၅-၁၉၄၈ - ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်ကြီးများအားလုပ်ကြံမှုမှ တရားခံ ဦးစောပါ ခြောက်ဦးကို ကြိုးပေးကွပ်မျက်သည်။ အခြားတရားခံ သုံးဦးကို တစ်သက်တစ်ကျွန်းဒဏ်သို့ ပြောင်းလဲချမှတ်သည်။

၁၈-၅-၁၉၄၈ - မြန်မာနိုင်ငံသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားရေးရာအဖွဲ့၊ Inter-national Labour Organization (ILO)၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာသည်။

၇-၆-၁၉၄၈ - တရားရေးဝန်ကြီးဌာနက မြန်မာဘာသာပြန်ဥပဒေဝေါဟာရအကြံပေး ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းသည်။

၂၉-၆-၁၉၄၈ - မြန်မာနိုင်ငံသည် General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) စာချုပ်ကို အတည်ပြုလက်မှတ် ရေးထိုးသည်။

၃၀-၆-၁၉၄၈ - Amnesty for persons involved in the insurrection (Home Department, Police II Branch Notification 729)ကို သမ္မတက ထုတ်ပြန်သည်။ နှစ်လအတွင်း လက်နက်ချသော သောင်းကျန်းသူများအား လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးသောအမိန့် ဖြစ်သည်။

- ၄-၁-၁၉၄၉ - လွတ်လပ်ရေး နှစ်ပတ်လည်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ထောင်ကျအကျဉ်းသား အားလုံးအား ထောင်ဒဏ် ခုနစ်ရက်စီ လျှော့ပေါ့ပေးသည့် “လွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာခွင့်အမိန့်”ကို သမ္မတက ထုတ်ပြန်သည်။
- ၁-၂-၁၉၄၉ - ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက KNDO(နောင်KNU)အား မတရားအသင်း ကြေညာသည်။
- ၁၄-၃-၁၉၄၉ - Surrender of Arms and Amnesty (for Karen and Mon insurgents); Home Department Notification 127 ကို ထုတ်ပြန်သည်။ Chief Secretary to the Government of Union of Burma က လက်မှတ် ထိုးသည်။ အင်းစိန်ဒေသအတွက် ၁၇-၃-၁၉၄၉ နေ့နှင့် ကျန်ဒေသအတွက် ၃၁-၃-၁၉၄၉ နေ့မတိုင်မီ လက်နက်ချသော ကရင်နှင့် မွန်သောင်းကျန်း သူများအား လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးသည်။
- ၅-၄-၁၉၄၉ - ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်အက်ဥပဒေအရ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်ကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းရာ ဥပဒေမဟာဌာန စတင်ပေါ်ပေါက်လာ သည်။
- ၂၃-၆-၁၉၄၉ - သက်တမ်းကုန်ဆုံးမည် တရားဥပဒေများဆက်လက်၍ အာဏာတည်စေမှု အက်ဥပဒေ(ဥပဒေအမှတ် ၃၂/၁၉၄၉) ကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် စီရင်အုပ်ချုပ်မှုအက်ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေ များကို မရုပ်သိမ်း မပြင်ဆင်သေးသမျှ ဆက်လက်အာဏာတည်စေသည်။
- ၁၀-၃-၁၉၅၀ - ကင်းလွတ်ချမ်းသာခွင့်နှင့် တည်မြဲရေးအက်ဥပဒေ(ဥပဒေအမှတ် ၂၃/၅၀) ကို ထုတ်ပြန်သည်။
- ၁၀-၅-၁၉၅၀ - Revised Amnesty Order, Home Department Notification 370 ကို ထုတ်ပြန်သည်။ Secretary to the Government of Union of Burma က ထုတ်ပြန်သည်။ ၄-၁-၁၉၅၁ နေ့တွင် အာဏာတည်ခြင်း ရပ်စဲသည်။
- ၁-၄-၁၉၅၁ - ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်၊ တရားရုံးများအက်ဥပဒေအရ တရားရုံးအဆင့်ဆင့်ကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းသည်။
- ၂၀-၆-၁၉၅၁ - Special Amnesty Order, Home Department Notification 309 ကို ထုတ်ပြန်သည်။ Secretary to the Government of Union of Burma က ထုတ်ပြန်သည်။
- ၁၉၅၂ - မြန်မာဘာသာဖြင့် ပထမဆုံးရေးသားသောစီရင်ထုံး ထွက်ရှိသည်။ [ဂျဂါး ခေါ် ဂျန်ဘဟာဒူး နှင့် ပဲခူးခရိုင် သီးစားချထားရေးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ အရေးပိုင် မင်းနှင့်တစ်ဦး၊ ၁၉၅၁၊မတစ၊တရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ စာ ၁၀၀]
- ၁-၁-၁၉၅၃ - ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းသည်။ တရားရေးဌာနဝန်ကြီးက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ပါဝင်သည်။
- ၁၃-၂-၁၉၅၃ - တရားရေးဌာန အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၅၆ အရ ရာထူးအလျောက် အစိုးရအမှုလိုက်ရှေ့နေများကို ခန့်အပ်သည်။

- ၂၆-၃-၁၉၅၃ - မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ တရုတ်ဖြူ ကူမင်တန်တပ်သား ၁၂၀၀၀ ကျော် ကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံက ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံသို့ တရားဝင်တိုင်တန်းသည်။
- ၂၂-၄-၁၉၅၃ - (၇) ကြိမ်မြောက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံတွင် မြန်မာနယ်မြေကို ကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေသော နိုင်ငံခြားတပ်အားလုံး အမြန်ဆုံးထွက်ခွာ သွားကြရန်မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့က တင်သွင်းသောအဆိုကို ထောက်ခံ မဲ ၅၉ မဲ၊ ကြားနေမဲ ၁ မဲ၊ ကန့်ကွက်မဲ မရှိဖြင့် ထောက်ခံဆုံးဖြတ်သည်။
- ၁-၁-၁၉၅၄ - မြန်မာနိုင်ငံသည် The International Criminal Police Organization (ICPO)-Interpol အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာသည်။
- ၁-၈-၁၉၅၄ - ကင်းလွတ်ချမ်းသာခွင့်နှင့် တည်မြဲရေးအက်ဥပဒေ(ဥပဒေအမှတ် ၅၄/၅၄) ကို ထုတ်ပြန်သည်။
- ၁-၂-၁၉၅၅ - ရှေ့နေအဖြစ် ဝင်ခွင့်နည်းဥပဒေများကို နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်က ထုတ်ပြန်သည်။ လက်အောက်ခံတရားရုံးများတွင် အထက်တန်းရှေ့နေနှင့် ရှေ့နေ (ယခင် တတိယတန်းရှေ့နေနှင့် အောက်တန်းရှေ့နေ)ဟူ၍ နှစ်မျိုး သတ်မှတ်သည်။
- ၁၆-၈-၁၉၅၅ - ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီက ၃၁-၁၂-၁၉၅၄ ရက်နေ့အထိ တည်ဆဲ ဥပဒေများကို Burma Code Volume I to XII အဖြစ် ကဏ္ဍအလိုက်ခွဲခြားကာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။
- ၁-၁၀-၁၉၅၅ - ပြင်ဆင်ထားသည် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အမိန့်၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနအမိန့်အမှတ် ၈၁၀ ကို ထုတ်ပြန်သည်။ အတွင်းဝန်ချုပ် လက်မှတ် ထိုးသည်။ ၃၁-၃-၁၉၅၆ ရက်နေ့တွင် ဤအမိန့်ကို အာဏာတည်ခြင်းမှ ရပ်စဲကြောင်း ကြေညာသည်။
- ၂၇-၅-၁၉၅၆ - ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်ပွဲအထိမ်းအမှတ် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ထုတ်ပြန်သည်။
- ၂၀-၇-၁၉၅၆ - ကင်းလွတ်ချမ်းသာခွင့်နှင့် တည်မြဲရေးအက်ဥပဒေ(ဥပဒေအမှတ် ၁၈/၅၆) ကို ထုတ်ပြန်သည်။ သောင်းကျန်းမှုကာလ အပိုင်းအခြားအဖြစ် သတ်မှတ် သော ၂၁-၂-၁၉၅၅ ရက်မှ ၃၀-၃-၁၉၅၆ ရက်နေ့အတွင်း သဘောရိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်သော စစ်ဘက်နှင့် အရပ်ဘက်ဝန်ထမ်းများအပေါ် ရာဇဝတ် ကြောင်း၊ တရားမကြောင်းစွဲဆိုမှုများမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုသည်။
- ၁-၁-၁၉၅၈ - ဥပဒေဘာသာပြန်နှင့် ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီဌာနခွဲကို ပြင်ဆင် ဖွဲ့စည်းသည်။
- ၁၉၅၈ - ဥပဒေပြန်လည်သုံးသပ်ရေးအရာရှိ (Legal Remembrancer) (လစာ ၁၈၀၀၊ ပုံသေ)ကို ရှေ့နေချုပ်ရုံးတွင် စတင် တီထွင်ခန့်အပ်သည်။ နောင် တွင် ဒုတိယရှေ့နေချုပ်ရာထူးအဖြစ် ပြောင်းလဲသည်။
- ၃၀-၇-၁၉၅၈ - သင်ပုန်းချေလွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အမိန့်ကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက ထုတ်ပြန် သည်။ လက်နက်ချသောင်းကျန်းသူများ၊ သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းသော

တပ်သားနှင့် ဝန်ထမ်းများအပေါ် မည်သည်ရာဇဝတ်မှုအတွက်မဆို ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးသည်။ ၃၁-၁၀-၁၉၅၈ နေ့တွင် ဤအမိန့်ကို အာဏာ တည်ခြင်းမှ ရပ်စဲကြောင်းကြေညာသည်။

၂၅-၁၀-၁၉၅၈ - တရားရေးဝန်ကြီးဌာန အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၃၉၄ အရ “ဥပဒေအရာရှိ များဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများ”ကို ထုတ်ပြန်သည်။ ၄-၁-၁၉၄၈ ရက်နေ့တွင် စတင်အာဏာသက်ရောက်သည်။ ဤနည်းဥပဒေဖြင့် The Crown Office Rules ကို ရုပ်သိမ်းသည်။

၂၉-၁၀-၁၉၅၈ - ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ဦးဆောင် သော အိမ်စောင့်အစိုးရကို ပါလီမန်က အာဏာလွှဲအပ်သည်။ အိမ်စောင့် အစိုးရ၏ တရားရေးဌာနဝန်ကြီးမှာ ဦးချန်ထွန်းအောင် ဖြစ်သည်။

၂၄-၄-၁၉၅၉ - ရှမ်းပြည်နယ်ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေး ပန္နက်ချပွဲ ခေါ် ရှမ်းစော်ဘွားများ အာဏာစွန့်လွှတ်သည့်ပွဲကိုတောင်ကြီးမြို့တွင် ကျင်းပသည်။ ရှမ်းစော်ဘွား ၃၃ ဦးအနက် ၃၁ ဦး လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

၆-၂-၁၉၆၀ - ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပသည်။

၂၉-၂-၁၉၆၀ - လူမျိုးစုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပသည်။

၁-၄-၁၉၆၀ - ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိသော ပြည်ထောင်စုပါတီ (သန့်ရှင်းဖဆပလ) သို့ အိမ်စောင့်အစိုးရက အာဏာလွှဲအပ်သည်။

၁၀-၁၀-၁၉၆၀ - အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကော်မတီကို တရားရေးဌာနဝန်ကြီး ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင် ၂၉ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းသည်။

၆-၄-၁၉၆၁ - ၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားရေးဌာနဝန်ထမ်းအဖွဲ့နည်းဥပဒေများကို ထုတ်ပြန်သည်။ ၁-၁၀-၁၉၅၆ ရက်နေ့မှစ၍ အာဏာတည်စေသည်။ The Subordinate Civil Judicial Service Rules, Notification No. 395 ကို ရုပ်သိမ်းသည်။

၂၆-၈-၁၉၆၁ - ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ်ပြဋ္ဌာန်းသည့် အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေကို ပါလီမန်က ထောက်ခံမဲ ၃၂၄ မဲ၊ ကန့်ကွက်မဲ ၂၈ မဲဖြင့် အတည်ပြုသည်။

၂၇-၈-၁၉၆၁ - ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းသည့် အထိမ်းအမှတ် အဖြစ် နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး၏ သဘောတူညီချက်အရ အကျဉ်းသားများ ၏ ပြစ်ဒဏ်များကို လျှော့ပေါ့လိုက်ကြောင်း တရားရေးဌာနဝန်ကြီးက ကြေညာသည်ဟု ရန်ကုန်သတင်းစာနှင့် ကြေးမုံသတင်းစာ တို့တွင် ဖော်ပြ ပါရှိသည်။ **(ပြန်တမ်းတွင် မတွေ့ရှိ)*

၂၄-၂-၁၉၆၂ - ပြည်နယ်များညီညွတ်ရေးအဖွဲ့က တင်ပြသော ဖက်ဒရယ်မူနှင့်ပတ်သက် ၍ လူမျိုးပေါင်းစုံနီးနှောဖလှယ်ပွဲကို မြန်မာ့အသံခန်းမတွင် စတင်ကျင်းပ သည်။

၁၈၂၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၂ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေရေးရာများကို တရား ဥပဒေသမိုင်း၏ နေ့စွဲမှတ်စုများအဖြစ် စုစည်းဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဦးသန်းမောင်(စစ်တွေ) တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ

ကိုးကား

- ၁။ ပြည်သူ့ဥပဒေအကျိုးဆောင်အဖွဲ့နှင့်ဥပဒေရုံးအဆင့်ဆင့်တို့၏ နောက်ခံသမိုင်း အကျဉ်းချုပ်နှင့်ဥပဒေရေးဆွဲခြင်း၊ ဘာသာပြန်ခြင်းလုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ် တိုးတက်လာပုံကို လေ့လာတင်ပြချက်စာတမ်း၊ ပြည်သူ့ဥပဒေအကျိုးဆောင်အဖွဲ့၊ ၁၉၁၆
- ၂။ ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ဥပဒေပညာသင်ကြားရေး စာတမ်း၊ ပါမောက္ခ ဦးတင်အုံး။
- ၃။ ပြည်သူ့ဥပဒေအကျိုးဆောင်အဖွဲ့၊ ဗဟိုဥပဒေရုံး၊ ဥပဒေရုံးအဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းပုံ၊ (၃၁၊ ၁၂၊ ၈၆)။
- ၄။ ရှေ့နေချုပ်ဌာန၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်ဌာန၊ ၁၉၇၂။ နိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပို့ချချက်များ၊ တက္ကသိုလ်စာပေးစာယူသင်တန်းဌာန။ တို့ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ၊ ဒေါက်တာမောင်မောင်၊ ၁၉၈၉ (ဒုအကြိမ်)။
- ၅။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအကြောင်းသိကောင်းစရာ၊ မောင်သစ္စာ၊ ၁၉၇၇။
- ၆။ ၁၉၅၈-၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး၊ ပထမတွဲ/ဒုတိယတွဲ/တတိယတွဲ/စတုတ္ထတွဲ၊ မြန်မာ့သမိုင်းဖြစ်ရပ်မှန်များရေးသားပြုစုရေးအဖွဲ့၊ ၁၉၉၁။
- ၇။ ၁၂၉၂ ခုနှစ်၊ တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံ၊ ပြန်ကြားရေးဌာန၊ ၁၉၆၅။
- ၈။ အမျိုးသားနေ့နှင့်အမျိုးသားပညာရေးလှုပ်ရှားမှုသမိုင်းအကျဉ်း၊ အမျိုးသားနေ့ ရွှေရတုသဘင်အထူးထုတ်၊ ၁၉၇၀။
- ၉။ နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှု၊ ဒေါက်တာမောင်မောင်၊ ၁၉၆၈။
- ၁၀။ လွတ်လပ်ရေးအရေးတော်ပုံမှတ်တမ်း၊ ဗိုလ်သံတိုင်၊ ၁၉၆၇။
- ၁၁။ လွတ်လပ်ရေးခရီးတထောက်၊ ဗိုလ်ဗလ၊ ရဲဘော်သုံးကျိပ်၊ ၁၉၇၄။
- ၁၂။ ဥပဒေပြုရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့်ထူးခြားသည့်စီရင် ထုံး၊ ဦးဆယ်မောင်၊ ၁၉၈၅။
- ၁၃။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းများ နှင့် မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း CD Rom။
- ၁၄။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်အတွင်း ဖြတ်သန်းလာသော မြန်မာ့သမိုင်းအကျဉ်းနှင့် တပ်မတော်ကဏ္ဍ၊ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်။
- ၁၅။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုနှင့် ထိန်းသိမ်းမှုသမိုင်းအကျဉ်းချုပ်၊ ၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ နှစ် ၅၀ ပြည့် ရွှေရတုလွတ်လပ်ရေးနေ့ ကျင်းပရေးပြခန်းဆပ်ကော်မတီ။

- ၁၈။ တပ်မတော်သမိုင်း၊ ဆဋ္ဌမတွဲ၊ စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်မှူးရုံး၊
၁၉၉၄။
- ၁၉။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်အမျိုးမျိုး၊ (၁၉၇၁ခုနှစ်၊ ၂၀၇၁ခုနှစ်)၊ နှင်းကေသရာ၊
၁၉၉၇။
- ၂၀။ တရားရုံးများလက်စွဲ။
- ၂၁။ တရားရေးဂျာနယ်များ။
- ၂၂။ ရဲလက်စွဲ။
- ၂၃။ ဥပဒေရုံးလက်စွဲများ၊ ဗဟိုဥပဒေရုံး/ရှေ့နေချုပ်ရုံး။
- ၂၄။ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အမိန့်များ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်
အမှာစာများ (၁၉၈၈ မှ ၁၉၉၇) တရားရုံးချုပ်၊ ၁၉၉၈။
- ၂၅။ စိန်ရတုဥပဒေပညာ၊ ဥပဒေပညာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ခုနှစ်ဆယ့်ငါးနှစ်ပြည့်
စိန်ရတုသဘင်၊ ၁၉၉၅။
- ၂၆။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများဖြစ်ပေါ်လာမှုသမိုင်းအကျဉ်း(စာမူ)၊ ဦးကျော်စိန်၊ ဒု-
ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ရှေ့နေချုပ်ရုံး၊ ၁၉၉၄။
- ၂၇။ မြန်မာအမျိုးသမီး၊ စောမုံညင်း၊ ၁၉၉၉၊ ဒု အကြိမ်။
- ၂၈။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာအထူးဥပဒေများ အသုံးချလက်စွဲ (ပထမတွဲ)၊ ဦးကျော်စိန်(တရားရုံးချုပ်
ရှေ့နေ)၊ ၁၉၉၉။
- ၂၉။ ဦးမောင်သာဇံ၊ စက်ရှင်တရားသူကြီး (အငြိမ်းစား၊ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေကြီး၊ စစ်တွေမြို့၊
၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေမှတ်စုများ)။
- ၃၀။ နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာများ၊ အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်၊ တရားရုံးချုပ်စာကြည့်တိုက်
နှင့် ရှေ့နေချုပ်ရုံးစာကြည့်တိုက်။
- ၃၁။ Burma Challenge; Aung San, 1946.
- ၃၂။ The Governance of Modern Burma; J.S. Furnivall, 1960.
- ၃၃။ The Minami Organ; Izumiya Tatsoro, 1967; Translated by U Tun Aung
Gyaw.
- ၃၄။ The Burma and General Ne Win; Dr. Maung Maung, 1969.
- ၃၅။ The Myanmar (Burma) Codes.

rEÅv;i vsi lU DlycwbESh
jyefvnxaxmi jci f

jrefma&&mavkrma&t z

“မန္တလေးငလျင်ကြီးဖြစ်ပွားခဲ့မှုနှင့်ပတ်သက်၍
၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၃၀ ရက်နေ့မှ
မေလ ၃၁ ရက်နေ့အတွင်း
ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး
ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်များကို
ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။”

၂၈-၃-၂၀၂၅ ရက်နေ့၊ နေ့လယ် ၁၂ နာရီ ၅၁ မိနစ် ၀၂ စက္ကန့်အချိန်တွင် မန္တလေး မြေငလျင်စခန်းမှ အရှေ့မြောက်ဘက် ၂၁ ကီလိုမီတာခန့်ကွာဝေးသော မန္တလေးမြို့၏ အရှေ့ မြောက်ဘက် ၂၀ ကီလိုမီတာခန့်အကွာ မြောက်လတ္တီတွဒ် ၂၂ ဒီဂရီ ၀၉ ဒီဂရီ၊ အရှေ့ လောင်ဂျီတွဒ် ၉၆ ဒီဂရီ ၂၃ ဒီဂရီ၊ အနက် ၁၀ ကီလိုမီတာကို ဗဟိုပြု၍ အင်အား ရစ်(ခံ) စတာစကေး ၇ ဒီဂရီ ၇ အဆင့်ရှိ အင်အားအလွန်ပြင်းထန်သောငလျင်တစ်ခု လှုပ်ခတ် ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင်း နေပြည်တော်အပါအဝင်ဒေသ ၆ ခုထက်မနည်း ထိခိုက်ပျက်စီး မှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ဒေသများ၌ ကူညီ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အားတိုက်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်။

၃၀-၄-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်းထံ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနရှိ ငလျင်ဘေးသင့်ဝန်ထမ်းများအတွက် အလိုတော်ပြည့် ဆရာတော်ကြီး၏ လက်ထောက်ဆရာတော် အရှင်ကုမာရဦးဆောင်သော အလိုတော်ပြည့် ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့က လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီများ လာရောက်လှူဒါန်းခဲ့သည်။

မန္တလေးမဟာမုနိဘုရားအတွင်းရှိ ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် နံရံ ဆေးရေးပန်းချီများအား မူလပုံစံအတိုင်းရရှိစေရေး ပြန်လည်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။ အင်းလေးဖောင်တော်ဦးမြတ်စွာဘုရား၌ ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် သာသနိက အဆောက်အဦများအား ပြန်လည်ပြုပြင်ရာတွင် မြန်မာမူလကဏ္ဍများဖြင့် ထည့်သွင်းဆောင် ရွက်သွားမည် ဖြစ်သည်။ ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် အင်းလေးဒေသရှိ အခြေခံပညာကျောင်းများတွင် ဇွန်လကျောင်းဖွင့်ရာသီအမီ ယာယီကျောင်းဆောင်များ တည်ဆောက်ပေးခဲ့သည်။

အင်အားပြင်းငလျင်လှုပ်ခတ်မှုကြောင့် ပြိုကျပျက်စီးမှုဖြစ်ပွားခဲ့သော မန္တလေးမြို့ရှိ Sky Villa အဆောက်အဦ (C) အဆောင်နှင့် (D) အဆောင်များအား မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ် ရှာဖွေကယ်ဆယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များမှ ဖယ်ရှားရှင်းလင်းရေးနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် အိမ်ထောင်စုလူဦးရေစာရင်းနှင့် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေး ကတ်ပြားများ ပျက်စီး၊ ပျောက်ဆုံးခဲ့သူများအတွက် ပြန်လည်ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိရာ အိမ်ထောင်စု ၁၅၇၆ စုအတွက် အိမ်ထောင်စုလူဦးရေစာရင်းများနှင့် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေး ကတ်ပြားများ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ် ဦးမျိုးအောင်သည် မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်ပြိုကျပျက်စီးခဲ့သည့် စစ်ကိုင်း-မန္တလေး လမ်းဟောင်းပေါ်ရှိ စစ်ကိုင်းတံတား(အင်းဝ) ရထားလမ်းကူးတံတား သံပေါင်အချို့အား စနစ်တကျဖယ်ရှားခြင်းလုပ်ငန်း အစီအစဉ်များ စတင်မှုအား ကြည့်ရှုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပြန်လည်ကျင်းပစစ်ဆေး သည့် တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲ၌ ဝင်ရောက်ဖြေဆိုကြမည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား သင်ခန်းစာများ အနီးကပ်သင်ကြားပို့ချပေးနေမှုနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရရှိသူများအား ပြင်ဦးလွင်

မြို့၊ ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးတွင် ဆေးဝါးကုသပေးနေမှုများကို သွားရောက် ကြည့်ရှုအားပေး ခဲ့သည်။

အင်အားပြင်းလျင်လှုပ်ခတ်ခဲ့မှုကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ် ညောင်ရွှေမြို့အတွင်း အဆောက်အဦများပြိုကျပျက်စီး၍ မြေငလျင်ဘေးသင့်သည့် ဧရိယာကြီးကျေးရွာ၊ ဧရိယာကြီး ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ အင်းခြံကောလာကျေးရွာရှိ လူနေအိမ်များနှင့် နန်းပန်မြို့၊ နမ့်ဟူးကျေးရွာ၊ ဖောင်တော်ဦးဘုရားတို့ရှိ အပျက်အစီးများအား ညောင်ရွှေမြို့နယ်မီးသတ်စခန်းမှ ရှာဖွေ ကယ်ဆယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ရှင်းလင်းရေး လုပ်ငန်းများ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

၁-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ် ညောင်ရွှေမြို့နယ် အင်းလေးဒေသတွင် ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ကွယ်လွန်သွားသူများအတွက် အမျိုးသားသဘာဝဘေးအန္တရာယ် ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီမှ ပေးအပ်သည့်ငွေများအား ကျန်ရစ်သူမိသားစုများထံ ပြန်လည် ပေးအပ်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်။

ငလျင်ဘေးသင့်ဒေသများအတွက် လိုအပ်နေသော ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသုံး ပစ္စည်းများအား သက်သာသောဈေးနှုန်းဖြင့် ဈေးရောင်းပွဲတော် ဖွင့်လှစ်ရောင်းချပေးနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ကြက်ခြေနီအသင်းမှ ငလျင်ဘေးသင့်ဒေသများအတွက် လှူဒါန်းပစ္စည်း များအား စနစ်တကျ ဖြန့်ဝေပေးလျက်ရှိသည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဦးသန်းထွန်းဦးသည် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲ ပြန်လည်ဖြေဆိုမည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား တွေ့ဆုံအားပေးစကားပြောကြား၍ ငလျင်ဘေးကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့သည့်လမ်းများ ပြန်လည်ပြုပြင်နေမှုများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေး ခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးဒဏ်ကို ပြင်းထန်စွာခံစားခဲ့ရသည့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် ၆ ခုတွင် မေလ ၁ ရက်နေ့အထိ သေဆုံးသူ ၃၈၃၅ ဦး၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိသူ ၅၁၀၅ ဦး၊ ပျောက်ဆုံးသူ ၁၀၅ ဦး ရှိပြီဖြစ်သည်။

၂-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင် မောင်အုန်းသည် မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် နေပြည်တော်ကောင်စီ နယ်မြေအတွင်းရှိ ဝန်ထမ်းအဆောင်များတွင် အပြာရောင်အဆင့် သတ်မှတ်ထားသည့် အပျိုဆောင်များ၌ ဝန်ထမ်းများ ပြန်လည်နေထိုင်မှုအခြေအနေများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေး အားပေးခဲ့သည်။

အင်အားပြင်းလျင်လှုပ်ခတ်ခဲ့မှုကြောင့် မန္တလေးမြို့ Sky Villa အဆောက်အဦ (B) အဆောင်၊ (C) အဆောင်နှင့် (D) အဆောင်များအား မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများ နှင့်အတူ ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူနိုင်ရေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ၁၀:၄၀ နာရီအချိန်တွင် (C) အဆောင်၊ အခန်းအမှတ် (P4) မှ သေဆုံးသူအမျိုးသမီး တစ်ဦး၏ ရုပ်အလောင်းအား ထုတ်ယူနိုင်ခဲ့သည်။

ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့်ကုသရေး

ဦးစီးဌာနမှကြီးမှူး၍ ငလျင်ဘေးသင့်ပြည်သူများအား စိတ်ပိုင်း၊ လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ စောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်း မွမ်းမံသင်တန်းကို မေလ ၂ ရက်မှ ၃ ရက်နေ့အထိ ရန်ကုန် အနောက်ပိုင်းဆေးရုံ၌ ဖွင့်လှစ်သင်ကြားခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီး လှုပ်ခတ်ခဲ့မှုကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေ၊ ဇမ္ဗူသီရိမြို့နယ်အတွင်းရှိ ခရေအိမ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ အရေးကြီးပစ္စည်းများ၊ ရွှေ့ပြောင်းရေးလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၃-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်ပြိုကျပျက်စီးခဲ့သည့် စစ်ကိုင်းတံတား(အင်းဝ) ရထားလမ်းကူးတံတား သံပေါင်တချို့ကို စနစ်တကျဖယ်ရှားခြင်း လုပ်ငန်းများ စတင်ခဲ့သည်။

အင်အားပြင်းငလျင်လှုပ်ခတ်ခဲ့မှုကြောင့် မန္တလေးမြို့ရှိ Sky Villa အဆောက်အဦ ပြိုကျမှုအား မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့ ရှာဖွေကယ်ဆယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များမှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူနိုင်ရေး ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (C) အဆောင်မှ အမျိုးသား တစ်ဦး၏ ရုပ်အလောင်းအား ထုတ်ယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးလှုပ်ခတ်ခဲ့မှုကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေ၊ ဇမ္ဗူသီရိမြို့နယ်အတွင်းရှိ အဆောက်အဦ ပြိုကျခဲ့သည့် အိမ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ အဖွဲ့ ၅ ဖွဲ့ ဖြင့်အရေးကြီးပစ္စည်းများ၊ ရွှေ့ပြောင်းရေးလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မန္တလေးမြို့ရှိ မြို့နယ် ၆ မြို့နယ်တွင် မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပြိုကျအဆောက်အဦများအား ရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၄-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင်နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးစိုးဝင်းသည် ဝန်ကြီးဌာနများမှ ယာယီရုံးခန်းများကို Modular House များဖြင့် တည်ဆောက်ထားရှိမှု၊ ယာယီဝန်ထမ်းအိမ်ရာများ ဆောက်လုပ်ပြီးစီးမှု အခြေအနေများ၊ ဆောက်လုပ်ပြီးစီးသည့် ယာယီဝန်ထမ်းအိမ်ရာများတွင် ဝန်ထမ်းများနှင့် ဝန်ထမ်းမိသားစုများ နေထိုင်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေများအား လိုက်လံကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ရုပ်အလောင်းကျန်ရှိနေသော မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မန္တလေးမြို့၊ Sky Villa အဆောက်အဦ (B) အဆောင်၊ (C) အဆောင်နှင့် (D) အဆောင်များအား ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ရန်ကုန်မြို့ အမျိုးသားပြန်လည်သန်စွမ်းရေးဆေးရုံ ခြေတုလက်တုနှင့်အားပြုကိရိယာအလုပ်ရုံမှ မန္တလေးငလျင်ကြောင့် ခြေလက်ဆုံးရှုံးသူလူနာများကို ၎င်းတို့၏ ဘဝနေထိုင်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေရေးအတွက် ခြေတုလက်တုများ တပ်ဆင်ပေးရန် စီစဉ်ပေးခဲ့သည်။

၅-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး

ဦးမောင်မောင်အုန်း မန္တလေးလျှင်ကြီး ဘေးဒဏ်သင့်ဒေသများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ရုပ်ရှင်၊ သဘင်၊ ဂီတ ရန်ပုံငွေပဒေသာကပွဲ အောင်မြင်စွာကျင်းပနိုင်ရေး လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

မန္တလေးလျှင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေ၊ ဇေယျသီရိမြို့နယ်အတွင်းရှိ အဆောက်အဦပြိုကျခဲ့သည့် အိမ်ရာ၌ မေလ ၅ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ အဖွဲ့ ၂ ဖွဲ့ဖြင့် အရေးကြီးပစ္စည်းများ၊ ရွှေ့ပြောင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ရုပ်အလောင်းကျန်ရှိနေသော မန္တလေးမြို့၊ Sky Villa အဆောက်အဦ(B)အဆောင်၊ (C) အဆောင်နှင့် (D)အဆောင်များအား ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူနိုင်ရေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (C)အဆောင် အခန်းအမှတ် (N 6) မှ ရှာဖွေတွေ့ရှိသော Passport စာအုပ် ၁ အုပ်၊ အရေးကြီးစာရွက်စာတမ်း များနှင့် ငွေသားများအား ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူ၏ ကိုယ်စားလှယ်ထံသို့ ပစ္စည်းလက်ခံ လွှဲပြောင်းရေး အဖွဲ့နှင့်အတူ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့သည်။

၆-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ဘရာဇီးနိုင်ငံမှ လှူဒါန်းသော ကျန်းမာရေးအထောက် အကူပြုပစ္စည်းများ၊ အာဟာရပြည့်အစားအစာခြောက်များ၊ ရေသန့်စက်များ လွှဲပြောင်း လက်ခံခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ရုံးမှ ယာယီပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးအတွက်ထုတ်ပြန်ချက် (မေလ ၆ ရက်မှ ၃၁ ရက် အထိကာလကို ယာယီပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကာလအဖြစ် ထပ်မံတိုးမြှင့်) ထုတ်ပြန် ခဲ့သည်။

၇-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ငလျင်ကော်မတီအနေဖြင့် မန္တလေးလျှင်ကြီးလှုပ်ခတ်အပြီး အဆောက်အဦများ အသုံးပြုနိုင်မှုအခြေအနေများကို စဉ်ဆက်မပြတ်စောင့်ကြည့်ပြီး လိုအပ်ချက်များအား တစ်နေရာတည်းတွင် စုစည်း၍ အထောက်အပံ့ပေးနိုင်ရန်ဆောင်ရွက် ခဲ့သည်။

မန္တလေးလျှင်ကြီးကြောင့် ဘေးဒဏ်သင့်ပြည်သူများ၏ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ရုပ်ရှင်၊ ဂီတ၊ သဘင်မှ အနုပညာရှင်များ စုပေါင်းပြီး ရန်ပုံငွေပဒေသာဖျော်ဖြေပွဲကြီး ကျင်းပနိုင်ရေးအတွက် “ချစ်ဆုံးအပေါင်ဆိုင်” ဟာသ တစ်ခန်းရပ်ဇာတ်လမ်း အကြိုဇာတ်တိုက် လေ့ကျင့်နေမှုများဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မန္တလေးလျှင်ကြီးဒဏ်ကို ပြင်းထန်စွာခံစားခဲ့ရသည့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ၆ ခုတို့တွင် မေလ ၇ ရက်နေ့အထိ သေဆုံးသူ ၃၇၉၁ ဦး၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိသူ ၅၁၀၆ ဦးနှင့် ပျောက်ဆုံးသူ ၈၈ ဦးရှိပြီ ဖြစ်သည်။

၈-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးလျှင်ကြီးကြောင့် နေပြည်တော်ကောင်စီနယ် မြေအတွင်းရှိ အဆောက်အဦပြိုကျမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်နေရာများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ရှာဖွေရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မန္တလေးလျှင်ကြီးကြောင့် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ နေပြည်တော်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း

ဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်(တောင်ပိုင်း)တို့တွင် လျှပ်စစ်မီးတိုင်းများနှင့် ဓာတ်အားလိုင်းများ ပျက်စီးမှုရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် ကွန်ကရစ်တိုင်ပေါင်း ၂၂၈၉ လုံး ပျက်စီးခဲ့ရာ မေလ ၆ ရက်နေ့အထိ ကွန်ကရစ်တိုင် ၁၇၈၄ လုံး ပြန်လည်ပြုပြင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး လျှပ်စစ် ဓာတ်အားများလည်း ရာနှုန်းပြည့်နီးပါး ဖြန့်ဖြူးပေးလျက်ရှိသည်။

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဒေါက်တာစိုးဝင်းသည် မန္တလေးငလျင်ကြီး ဘေးသင့်ဝန်ထမ်းများအတွက် Yoma Group မှ လှူဒါန်းသည့် အလှူငွေများလက်ခံရယူပြီး ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းလွှာ ပြန်လည်ပေးအပ် ခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီး လှုပ်ခတ်ခဲ့မှုကြောင့် နေပြည်တော်ကောင်စီ နယ်မြေအတွင်းရှိ အဆောက်အဦပြိုကျမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်နေရာများ၌ မြန်မာနိုင်ငံ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ အဖွဲ့ ၄ ဖွဲ့ဖြင့် ရှာဖွေရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

၉-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲ ဖြေဆိုမည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ ၆၃၀၀၀ ကျော်ကို တက္ကသိုလ်၊ ဒီဂရီ ကောလိပ်များမှ ပါမောက္ခ၊ ကထိကနှင့် တွဲဖက်ပါမောက္ခ ဆရာ၊ ဆရာမ စုစုပေါင်း ၁၀၀၀ ကျော်က မန္တလေးငလျင်ကြီးဖြစ်ပွားခဲ့သည့် နေရာများရှိ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား အနီးကပ်ပြန်လည် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးလျက်ရှိသည်။ အင်အားပြင်းမန္တလေးငလျင်ကြီးနှင့် နောက်ဆက်တွဲငလျင်ငယ်များ လှုပ်ခတ်မှုကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် ငလျင်ဘေးသင့်ပြည်သူများ လိုအပ်လျက်ရှိသည့် ရေပေးဝေရေးနှင့် ကျန်းမာရေး၊ အိမ်ရာတည်ဆောက်ရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ပြန်လည် ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သွားခဲ့ကြသည်။

၁၀-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်းသည် ကိုရီးယားနိုင်ငံမှ လာရောက်စီစဉ်ကျင်းပသည့် ငလျင်ဘေးသင့် ဒေသများအတွက် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ရန်ပုံငွေဈေးရောင်းပွဲတော်နှင့် ဖျော်ဖြေပွဲဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့်ဒေသများ ပြန်လည်ထူထောင် ရေးအတွက် ရုပ်ရှင်၊ ဂီတ၊ သဘင်မှ အနုပညာရှင် အတတ်ပညာရှင်များ စုပေါင်းပြီး ရန်ပုံငွေ ပဒေသာကပွဲကြီးကို မေလ ၁၀ ရက်မှ ၁၂ ရက်နေ့အထိ ရန်ကုန်မြို့ အမျိုးသားကဇာတ် ရုံတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဦးသန်းထွန်းဦးသည် ငလျင်ဘေးကြောင့် ထိခိုက် ပျက်စီးခဲ့သော အဆောက်အဦများ ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်ရေး၊ သောက်သုံးရေများ ဖူလုံစွာ ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေမှုများအား ကွင်းဆင်းကြည့်ရှုပြီး ပျဉ်းမနား မြို့ အမှတ် (၁) အခြေခံပညာအထက်တန်းကျောင်းနှင့် ဓမ္မုဿီရိမြို့နယ်၊ အမှတ် (၂) အခြေခံ ပညာအထက်တန်းကျောင်းများတွင် စုပေါင်းသန့်ရှင်းရေးဆောင်ရွက်နေမှုအား ကြည့်ရှုခဲ့ သည်။ ထို့အပြင် တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းစာမေးပွဲ ပြန်လည်ဖြေဆိုမည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ များအား တွေ့ဆုံအားပေးစကား ပြောကြားခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်းဥက္ကဋ္ဌနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကြက်ခြေနီနှင့် လခြမ်းနီ

အသင်းများ ဖက်ဒရေးရှင်းမှ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးတို့သည် စစ်ကိုင်းမြို့နှင့်မန္တလေးမြို့ တို့၌ ငလျင်ဘေးသင့်ပြည်သူများအား အကူအညီပေးနေမှုအား ကြည့်ရှုအားပေးခဲ့သည်။

၁၁-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေအတွင်း ငလျင်ဘေးသင့် ပြည်သူများအား သောက်သုံးရေဂါလန် ၄၇ သိန်းကျော်ဖြန့်ဝေပေးထားကြောင်း နေပြည်တော် မီးသတ်ဦးစီးဌာန ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးအောင်ဇော်ဌေး၏ ပြောကြားချက်အရ သိရ သည်။

၁၂-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်းသည် နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေအတွင်းရှိ Container House များ နေရာချထားမည့်မြေနေရာ၊ Prefabricated Office များ တပ်ဆင်နေမှုနှင့် တည်ဆောက် ထားသည့် ယာယီအဆောင်များ၌ ဝန်ထမ်းများနေထိုင်နေမှုအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သည်များ မှာကြားခဲ့သည်။

ငလျင်ဘေးသင့်ပြည်သူများအတွက် သံ၊ သံမဏိ၊ ဘိလပ်မြေနှင့် ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများ ရောင်းချပေးခြင်း အစီအစဉ်ကို မေလ ၁၂ ရက်မှ ၁၈ ရက်နေ့အထိ နေပြည်တော် ဥပျာတသန္တစေတီတော် တပေါင်းကွင်း၌ ကျင်းပသည်။

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဒေါက်တာစိုးဝင်းက ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ နေပြည်တော်ရှိ ငလျင်ဘေးခံစားခဲ့ရသည့် မသန်စွမ်းကိုယ်စားလှယ်များကို ထောက်ပံ့ကြေးများ ပေးအပ်ခဲ့သည်။

ငလျင်တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် Bangladesh Pharmaceutical Society in Myanmar မှ ဆေးဝါးများလှူဒါန်းပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်။

၁၃-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ငလျင်လှုပ်ခတ်မှုကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် မန္တလေး တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ဓာတ်အားခွဲရုံများနှင့် ဓာတ်အားလိုင်းများ ပျက်စီးခဲ့သဖြင့် ပြန်လည် ပြင်ဆင်ခဲ့ရာ ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ပြီးစီးပြီဖြစ်သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဝင် ဗိုလ်မှူးကြီးရဲမိုးသည် ပျဉ်းမနားမြို့နယ်၊ လယ်ဝေးမြို့ နယ်နှင့် တပ်ကုန်းမြို့နယ်တို့တွင် ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် နေအိမ်ပျက်စီးသွားသည့် အိမ်ထောင်စု များအတွက် ထောက်ပံ့ပေးအပ်ပွဲ အခမ်းအနားသို့တက်ရောက်ပြီး ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း များသို့ လှူဖွယ်ပစ္စည်းများ သွားရောက်လှူဒါန်းခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် နေပြည်တော်-တပ်ကုန်းသို့ ဆက်သွယ်ထားသည့် ၂၁ မိုင် ရှည်လျားသည့် သတ္တဌာနလမ်း ပျက်စီးမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး မေ ၇ ရက်နေ့မှ စတင်ကာ နေပြည်တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီအနေဖြင့် စက်ယန္တရားများဖြင့် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း ဆောင်ရွက်ပြီးစီးနေပြီဖြစ်သည်။

၁၄-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ထွန်းထွန်းနောင်နှင့် လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာစိုးဝင်းတို့သည် ဝန်ကြီးဌာနများ၌ Pre-fabricated Office များ တပ်ဆင်ပြီးစီးမှုအခြေအနေများနှင့် တပ်ဆင်လျက်ရှိသည့် အခြေ အနေများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှ (၁၄) ကြိမ်မြောက်လှူဒါန်းသည် Operation Room ၉၅ လုံးနှင့် Madular (Prefabricated) House ၁၈၀၄ လုံးအား တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ သံရုံး စီးပွားရေးသံမှူး Mr.Ouyang Daobing ထံမှ လွှဲပြောင်းလက်ခံခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ခြေလက်အင်္ဂါ ထိခိုက်ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရသူများအား ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ခြေတုလက်တုများ တပ်ဆင်ပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။

၁၅-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လှုပ်ခတ်ခဲ့သည့် အင်အားပြင်းငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ မော်စကိုမြို့နှင့် ရုရှားနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ရှေးရိုးခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းဘုန်းတော်ကြီး ကီးလ်ရီယိုက နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်း သဝဏ်လွှာ ပေးပို့ခဲ့သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဦးသန်းထွန်းဦးသည် ငလျင်ဘေးသင့် ဝန်ထမ်းများအား စားသောက်ဖွယ်ရာများ ပေးအပ်ခဲ့ပြီး ယာယီရုံးများ ဆောက်လုပ်ထားရှိမှုနှင့် ငလျင်ဘေးကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့သည့် အဆောက်အဦများ ပြုပြင်ဆောင်ရွက်နေမှုများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

၁၇-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေအတွင်းရှိ မသန်စွမ်းသူဦးရေ ၁၀၇၀ ဦးအတွက် တစ်ဦးလျှင် ငွေကျပ်သုံးသောင်းနှုန်းဖြင့် စုစုပေါင်းငွေကျပ် ၃၂၁ သိန်း ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပြီး ကျန်ရှိနေသည့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတို့မှ မသန်စွမ်းသူများအား ဆက်လက်ထောက်ပံ့ပေးသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ခေတ္တရပ်ဆိုင်းထားရသော ၂၀၂၅ ခုနှစ် အစိုးရဓမ္မာစရိယ စာမေးပွဲကို ဇွန်လ ၂ ရက်မှ ၆ ရက်နေ့အထိလည်းကောင်း၊ ပါဠိပထမမြန်စာမေးပွဲကို ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့မှ ၈ ရက်နေ့အထိလည်းကောင်း ပြန်လည်ကျင်းပသွားမည်ဖြစ်သည်။

၁၈-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပို့ဆောင်ရေးနှင့်ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦးသည် နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေအတွင်း ဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ဌာနပိုင် မြေနေရာများ၌ ငလျင်ဘေးသင့် ဝန်ထမ်းမိသားစုများနေထိုင်မည့် Modular Houseများ တည်ဆောက်နေမှုအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

မြန်မာ-တရုတ်ချစ်ကြည်ရေးအသင်း(ဗဟို)မှ မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ကျောက်ဆည်ခရိုင် စဉ့်ကိုင်မြို့နယ် ပလိပ်ကျေးရွာအုပ်စု စိတ္တရကျေးရွာသို့ သွားရောက်၍ လှူဒါန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

၁၉-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ရုပ်အလောင်း ကျန်ရှိနေသော မန္တလေးမြို့၊ Sky Villa အဆောက်အဦအား ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (C) အဆောင်၊ အခန်းအမှတ် (M2)မှ အမျိုးသမီး တစ်ဦး၏ ရုပ်အလောင်းအား ထုတ်ယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။

စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးရှိ တောကြွယ်လူးကျောင်းတိုက်မှ ငလျင်ဘေးသင့်ဆရာတော်

သံဃာတော်များ၊ သီလရှင်ဆရာကြီးများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များကို ငလျင်ဖြစ်ပွားပြီးနောက်ပိုင်း မှစတင်ပြီး ယနေ့အချိန်အထိ (၆) ကြိမ်မြောက် အလှူအဖြစ် ငွေကျပ် သိန်းနှစ်သောင်းကျော် လှူဒါန်းပြီးဖြစ်သည်ဟု တောကြွယ်လူးကျောင်းတိုက်မှ ဆရာတော် ဦးနန္ဒသီရိ၏ မိန့်ကြားချက်အရ သိရသည်။

ရှေးဟောင်းသုတေသနနှင့် အမျိုးသားပြတိုက်ဦးစီးဌာန (မန္တလေးဌာနခွဲ)မှ ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် မန္တလေးမြို့ရှိ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံ ၁၁၈ ခု ပျက်စီးခဲ့သဖြင့် ပြန်လည်ပြုပြင်နိုင်ရန် ကွင်းဆင်းစာရင်းကောက်ယူခဲ့သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဝင်များဖြစ်ကြသော ဗိုလ်မှူးကြီးရဲမိုးနှင့် ဦးမြင့်စိုးတို့သည် ပျဉ်းမနားမြို့နယ်အတွင်း ငလျင်ဘေးသင့်ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခဲ့သည်။

မန္တလေးမြို့ရှိ ငလျင်ဒဏ်သင့်ပြည်သူများအတွက် ယာယီကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ၄ ခန်းတွဲအိမ်ခန်းများ ဆောက်လုပ်ပေးလျက်ရှိသည်။

သာသနာရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးတင်ဦးလွင်သည် မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် သာသနိကအဆောက်အအုံများနှင့် ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်အဆောက်အအုံများအား ပြန်လည်ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးအတွက် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာနယ်ပယ်အသီးသီးရှိ ပညာရှင်များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသော နည်းပညာဆိုင်ရာ ပညာရှင်အဖွဲ့နှင့် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

၂၁-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် မီးနှင့်မြေငလျင်ဘေးဒဏ်အာမခံလျော်ကြေး တင်ပြတောင်းခံမှု အစောင်ရေ ၅၀၀ ကျော်ရှိပြီး စိစစ်တွက်ချက်ပြီးသည့် အစောင်ရေ ၅၀ ကျော်အတွက် တန်ဖိုးငွေကျပ် ၄ ဒသမ ၆၈၀ ဘီလီယံ လျော်ကြေးပေးချေပြီး အာမခံလျော်ကြေးတောင်းခံမှုများအား အမြန်ရရှိရေး စိစစ်ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။

ငလျင်ကြောင့် ပျက်စီးခဲ့ရသည့် ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများအနက် ၁၇၀၀ ကျော်ကို ပထမဦးစားပေးအဖြစ် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေး ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သည်။ ငလျင်လှုပ်ခတ်ပြီးနောက်ပိုင်း မန္တလေးဆေးရုံကြီးတွင် နှလုံးနှင့်သွေးကြောရောဂါအထူးကုဌာနမှ လူနာများကို ပြန်လည်လက်ခံ ကုသပေးလျက်ရှိသည်။

ငလျင်ဒဏ်ခံစားခဲ့ရသည့် နေအိမ်တိုက်တာ အဆောက်အအုံများကို သိပ္ပံနည်းကျကျ လေ့လာဆန်းစစ်ပြီး ငလျင်ဒဏ်ခံအဆောက်အအုံများဖြစ်စေရေး တည်ဆောက်သွားနိုင်ရန် အင်ဂျင်နီယာပညာရှင်များ စုပေါင်းပြီး သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသည်ဟု ရန်ကုန်နည်းပညာတက္ကသိုလ် မြို့ပြအင်ဂျင်နီယာဌာနမှ ပါမောက္ခ ဒေါက်တာဉာဏ်မြင့်ကျော်၏ ပြောကြားချက်အရ သိရသည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဦးသန်းထွန်းဦးသည် ငလျင်ဘေးကြောင့် ပြိုကျခဲ့သည့် နေအိမ်များအတွက် ထောက်ပံ့ငွေပေးအပ်ခဲ့သည့်အပြင် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲ ပြန်လည်ဖြေဆိုမည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား တွေ့ဆုံအားပေးခဲ့သည်။

စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးဗိုလ်ဗိုလ်

ကျော်သည် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း မန္တလေးလျှင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့သည့် ရေသိုး ရေလှောင်တစ်ခုနှင့် ငမြေရေလှောင်တစ်ခုများ ပြုပြင်မွမ်းမံနေမှု အခြေအနေအား ကြည့်ရှု စစ်ဆေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်သည် ငလျင်ဒဏ် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသည့် ဝန်ထမ်းနှင့် ဝန်ထမ်းမိသားစုများအား ယာယီဘာရှာ အဆောက်အဦများသို့ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားမှု အခြေအနေများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

သမဝါယမနှင့်ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးလှမိုးသည် ငလျင်ဒဏ်သင့်ခဲ့သည့် ဝန်ထမ်းများ ယာယီဘာရှာ လိုင်းခန်းများတွင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင် နေမှု အခြေအနေများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဒေါက်တာစိုးဝင်းသည် မန္တလေးလျှင်ဒဏ်သင့် ပြည်သူများအတွက် အလှူငွေများ ပေးအပ်လှူဒါန်းပွဲသို့ တက်ရောက်၍ ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းလွှာ ပြန်လည်ပေးအပ်ခဲ့သည်။

ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးကျော်စိုးဝင်း သည် မန္တလေးလျှင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသော ဝန်ထမ်းနှင့်မိသားစုဝင်များ ယာယီ နေထိုင်နေရန်အတွက် Container House များ တပ်ဆင်တည်ဆောက်နိုင်ရေး ပြင်ဆင် ဆောင်ရွက်နေမှု အခြေအနေများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာမှ ကူညီထောက်ပံ့သည့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူ အညီပစ္စည်းများနှင့် ဆေးဝါးများအား ငလျင်ဒဏ်သင့်ပြည်သူများထံ အချိန်နှင့်တစ်ပြေး ညီ ဖြန့်ဝေပေးခဲ့သည်။

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ကျောက်ဆည်ခရိုင်အတွင်းရှိ ငလျင်ဒဏ်သင့်၍ ပြိုကျပျက်စီး ခဲ့သော အဆောက်အဦများ ပြန်လည်ပြုပြင်တည်ဆောက်ရေးအတွက် ဘီလပ်မြေ၊ သံချောင်း နှင့် အထပ်သားပြားများ ဆက်လက်ရောင်းချပေးခဲ့သည်။

၂၂-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် သမဝါယမနှင့်ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် လမ်း၊ တံတားများနှင့် ဝန်ထမ်းများအတွက် ယာယီဝန်ထမ်းအိမ်ရာများ တည်ဆောက်ပေးခဲ့သည်။

မန္တလေးမြို့၌ ငလျင်ဒဏ်သင့်၍ နေထိုင်ရန်ခက်ခဲနေသော မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင် ဝန်ထမ်းများအတွက် ယာယီနေထိုင်နိုင်ရန် Container House အလုံး ၁၅၀ တပ်ဆင် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

မန္တလေးလျှင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်မှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် စစ်ကိုင်းမြို့ရှိ ရတနာစေတီ ဆင်များရှင်ဘုရားကြီးကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ ပျဉ်းမနားမြို့ရှိ အမှတ် (၁) မြို့မဈေးကြီး တွင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် အောင်မင်္ဂလာကားကွင်းဟောင်းဝင်းအတွင်းတွင် ယာယီဈေးရုံ ပြုလုပ်ပြီး ဖွင့်လှစ်ရောင်းချနိုင်ရန် စီစဉ်ထားရှိသည်။

မန္တလေးလျှင်ဒဏ်ကြောင့် ဧရာဝတီတံတား (ရတနာပုံ)ကြံ့ခိုင်မှုစစ်ဆေးရေးစဉ် ကာလအတွင်း ကုန်စည်စီးဆင်းမှု ရပ်တန့်မှုမရှိစေဘဲ မြန်ဆန်စေရန်အတွက် ဇက်များဖြင့်

ကားများကို နေ့စဉ်ပို့ဆောင်ပေးလျက်ရှိသည်။

၂၂-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ရုပ်အလောင်းကျန်ရှိနေသော မန္တလေးမြို့၊ Sky Villa အဆောက်အဦ (B)အဆောင်နှင့် (C) အဆောင်များအား ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်လျက် ရှိရာ (B)အဆောင်မှ အမျိုးသား တစ်ဦး၏ ရုပ်အလောင်း၊ (B)အဆောင် အခန်းအမှတ် (I 9) မှ အမျိုးသမီး တစ်ဦး၏ ရုပ်အလောင်းအား ထုတ်ယူရရှိခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ရုပ်အလောင်းကျန်ရှိနေသော မန္တလေးမြို့၊ Sky Villa အဆောက်အဦ (B)အဆောင်နှင့် (C)အဆောင်များအား ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူနိုင်ရေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (B)အဆောင်၊ အခန်းအမှတ် (I 9)မှတွေ့ရှိသော မြန်မာငွေ ၁၇၅,၆၅၀,၀၀ ကျပ်၊ နိုင်ငံခြားငွေစက္ကူ ၆၅ ရွက်၊ ယာဉ်မောင်းလိုင်စင် ၁ ခု၊ အိုင်ဖုန်း ၁ လုံး၊ နာရီ ၂ လုံး၊ AGD ဘဏ်ငွေစုစာအုပ် ၁ အုပ်၊ ကမ္ဘောဇဘဏ်စာအုပ် ၂ အုပ်၊ ပလက်တီနမ်ဆွဲကြိုး ၂ ကိုး၊ ပလက်တီနမ်ဟန်ချိန်း ၁ ခုတို့အား ပစ္စည်းလက်ခံလွှဲပြောင်းရေးအဖွဲ့သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် အဆောင် (B)မှတွေ့ရှိသော (အခန်းအမှတ်မသိ) မီးခံသေတ္တာ ၁ လုံး၊ မြန်မာငွေ ၇၀ သိန်းကျပ်၊ ရွှေဟန်းချိန်း ၂ ခု၊ ရွှေဆွဲကြိုး ၃ ကိုး၊ ရွှေနားဆွဲ ၆ ရန်၊ ရွှေဆွဲသီး ၅ ခု၊ ရွှေလက်ကောက် ၁ ခု၊ ရွှေဖီချူး ၁ ခု၊ ရွှေလက်စွပ် ၈ ကွင်း၊ ကျောက်ပါနားကပ် ၁ ရန်၊ ကားအုံနာဘုတ် ၁ အုပ်၊ စာရွက်စာတမ်းများအား ပစ္စည်းလက်ခံလွှဲပြောင်းရေးအဖွဲ့သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

၂၂-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ရုပ်အလောင်းကျန်ရှိနေသော မန္တလေးမြို့၊ Sky Villa အဆောက်အဦ(B)အဆောင်နှင့် (C) အဆောင်များအား ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (B) အဆောင်၊ (G8) အခန်းမှတွေ့ရှိသော မြန်မာငွေ ၂၆,၃၂၈,၀၀၀ ကျပ်၊ ရွှေလက်ကောက် ၂၀ ကွင်း၊ ရွှေလက်စွပ် ၂၄ ကွင်း၊ ရွှေဆွဲကြိုး ၉ ကိုး၊ ရွှေနားကပ် ၁၆ ရန်၊ ရွှေဆွဲသီး ၁၄ လုံး၊ ရွှေကလစ် ၂ ခု၊ ရွှေဟန်းချိန်း ၃ ကိုး၊ ရွှေဘယက် ၁ ကိုး၊ ရွှေဆံညှပ် ၁ ခု၊ ၂ ကျပ်သားရွှေတုံး ၁ တုံး၊ မိုးကုတ်ကျောက်သေး ၁၈ ထုပ်၊ မျှောကျောက် ၅ တုံး(အရိုင်း)၊ မျှောကျောက် ၇ တုံး(အချော)၊ passport စာအုပ် ၂ အုပ်၊ ကားအုံနာဘုတ် ၃ အုပ်နှင့် အရေးကြီးစာရွက်စာတမ်းများအား ပစ္စည်းလက်ခံလွှဲပြောင်းရေးအဖွဲ့မှတစ်ဆင့် ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူထံသို့ လွှဲပြောင်းအပ်နှံခဲ့ပါသည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဝင် ဗိုလ်မှူးကြီးရဲမိုးသည် ဇေယျသီရိမြို့နယ်အတွင်း ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် နေအိမ်ပြိုကျပျက်စီးသွားသည့် အိမ်ထောင်စုများအတွက် ထောက်ပံ့ပေးအပ်ပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည့်အပြင် လယ်ဝေးမြို့နယ်အတွင်း ငလျင်ဘေးဒဏ်ကြောင့် ပြိုကျပျက်စီးသွားသည့် နေအိမ်များအား အိမ်ဆောက်ပစ္စည်းဖိုးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းပုံးများ ပေးအပ်ပွဲသို့လည်း တက်ရောက်ခဲ့သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဦးသန်းထွန်းဦးသည် ငလျင်ဘေး ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေမှုအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ် ဦးမျိုးအောင်သည် ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးသွားသောအဆောက်အဦများ ပြုပြင်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ငလျင်ဒဏ်ခံအဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ်ခြင်းနည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ဒေသများ၌ ကူညီကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အားတိုက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မန္တလေးငလျင်ဒဏ်ခံခဲ့ရသော စစ်ကိုင်းမြို့မှ ပြည်သူများအတွက် CHINA AID မှ Container House အလုံး ၄၀၀ လှူဒါန်းခဲ့သည်။

၂၃-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ငလျင်ဘေးဒဏ်သင့် ဝန်ထမ်းများနှင့် မိသားစုဝင်များ ယာယီနေထိုင်နိုင်ရန် အိပ်ခန်းတစ်ခန်းပါ Container House များ တပ်ဆင်တည်ဆောက်နိုင်ရေး ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနရှိ ငလျင်ဒဏ် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသည့် ဝန်ထမ်းများအား တည်ဆောက်ပြီးစီးခဲ့ပြီဖြစ်သော ယာယီဘာရှာအဆောက်အဦများသို့ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားမှုများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့သည့် ရေသိုးရေလှောင်တံခံနှင့် ငမြေရေလှောင်တံခံတို့အား မိုးမကျမီ မူလရေပေးဝေရေး အစီအမံများအတိုင်း ဆက်လက် ရေပေးဝေနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဝင် ဦးဇေယျာလင်းသည် ဥတ္တရသီရိမြို့နယ်အတွင်း ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် နေအိမ်ပြိုကျပျက်စီးသွားသည့် အိမ်ထောင်စုများအတွက် ထောက်ပံ့ပေးအပ်ပွဲ တက်ရောက်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းစာမေးပွဲပြန်လည်ဖြေဆိုမည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား အားပေးစကားပြောကြားခဲ့သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဝင် ဦးမင်းဦးသည် နေပြည်တော် ပုဗ္ဗသီရိမြို့နယ်အတွင်း ငလျင်ဘေးကြောင့် ပြိုကျခဲ့သည့် နေအိမ်များအတွက် ထောက်ပံ့ငွေပေးအပ်ပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ နေပြည်တော်ကောင်စီဝင် ဦးဟန်သူသည် နေပြည်တော် ဇေယျာသီရိမြို့နယ်အတွင်း ငလျင်ဘေးကြောင့် ပြိုကျခဲ့သည့်နေအိမ်များအတွက် ထောက်ပံ့ငွေပေးအပ်ပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့အနေဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၆ ခုရှိ အကျုံးဝင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် ငလျင်ဒဏ်သင့် အာမခံအလုပ်သမား ၂၇၈၅၁၅ ဦးအား လုပ်ခလစာပေါ်မူတည်၍ အကျိုးခံစားခွင့် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း ထောက်ပံ့ပေးသည်။

၂၃-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင်မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ရုပ်အလောင်းကျန်ရှိနေသော မန္တလေးမြို့၊ Sky Villa အဆောက်အဦ(B)အဆောင်အား ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့်ရုပ်အလောင်း ထုတ်ယူနိုင်ရေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (B)ဆောင် အခန်းအမှတ် (13)မှ အမျိုးသား တစ်ဦး ရုပ်အလောင်းအား ထုတ်ယူရရှိခဲ့သည်။

အားကစားနှင့် လူငယ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးထိန်လင်းသည် ငလျင်ဘေးသင့်ဝန်ထမ်းများ၊ ဝန်ထမ်းမိသားစုဝင်များနှင့် အားကစားအဖွဲ့များအတွက် လှူဒါန်း

ထားသည့် ထောက်ပံ့ပစ္စည်းများအား ပြန်လည်ခွဲဝေပေးခြင်းအခမ်းအနားသို့ တက်ရောက် ခဲ့သည်။

၂၄-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင်လျှင်အထက်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ဒေသများ၌ ကူညီကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အား တိုက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံး(ကြည်း)မှ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မျိုးသန့်နိုင်သည် ဖြစ်သားမြို့နယ်ရှိ အထက(ကုမဲ)တွင် ယာယီကျောင်းဆောင် အဆောက်အဦ (၃) လုံး ဆောက်လုပ်နေမှုကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

ရန်ကုန်မြို့ ပြည်လမ်းရှိမြန်မာ့အသံနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားတွင် မြန်မာ့ပုံရိပ်ဖော်ညွှန်းရေး အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဦးကိုကို၊ မြန်မာ့ပုံရိပ်ဖော်ညွှန်းရေးအဖွဲ့ ဒါရိုက်တာ ဒေါက်တာဇော်ဦး၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းချုပ်(UMFCCI) အထွေထွေအတွင်းရေး မှူးချုပ် ဒေါ်ခိုင်ခိုင်နွယ်တို့သည် မေလ ၃၀ ရက်နှင့် ၃၁ ရက်နေ့တို့တွင် နေပြည်တော်၌ ကျင်းပမည့် “လျှင်ဘေးအလွန်မြန်မာ့စီးပွားရေးပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင် ခြင်း” သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ အကြိုစကားပိုင်းကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

မန္တလေးလျှင်အထက်ခံစားခဲ့ရသည့် စစ်ကိုင်းမြို့မှ ပြည်သူများအတွက် CHINA AID မှ Container House အလုံး ၄၀၀ လှူဒါန်းပေးခဲ့သည်။

ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးဝင်းဖေသည် ဧရာဝတီတံတား (ရတနာပုံ) ကြံ့ခိုင်မှုနှင့် အင်အားပြင်းလျှင်အထက်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးသွားသည့် စစ်ကိုင်း မြို့နယ် ဝန်ထမ်းအိမ်ရာအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးဗိုလ်ဗိုလ် ကျော်သည် မန္တလေးလျှင်ကြီးလှုပ်ခတ်မှုကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့သည့် ဖြူးချောင်းရေလှောင်တံမံ နှင့် ရဲနွယ်ရေလှောင်တံမံများ ကြံ့ခိုင်လုံခြုံမှုအတွက် ပြုပြင်ဆောင်ရွက်နေမှုအခြေအနေ များအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

အဆောက်အဦများ ပြန်လည်ပြုပြင်အသုံးပြုရေးနှင့် အသစ်တည်ဆောက်ရေး ကြီးကြပ်မှုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမောင်မောင်အေးသည် လျှင် အထက်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနနှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန တို့၏ ရုံးများ ပြန်လည်ပြုပြင်နေမှုနှင့် ယာယီရုံးများ ဆောင်ရွက်နေမှုအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေး ခဲ့သည်။

ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးကျော်စိုးဝင်းသည် လျှင်အထက်ခံစားခဲ့ရသည့် ဝန်ထမ်းများနှင့် မိသားစုဝင်များအား ယာယီနေထိုင်နိုင်ရန် နေရာ ချထားမှု အခြေအနေများအား လှည့်လည်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

လျှင်ဘေးသင့်ကလေးငယ်များအား စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာပျော်ရွှင်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် စစ်ကိုင်းမြို့ မီးရထားဒီဇယ်စက်ခေါင်းစက်ရုံ (ရွာထောင်) ဝင်းအတွင်းရှိ ပန်းခြံတွင် ကလေး ပျော်နေရာ ဖွင့်လှစ်ထားရှိခဲ့သည်။

မန္တလေးလျှင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ရသည့် သီလရှင်ကျောင်းတိုက်များထဲ

မှ ကျောင်းတိုက်ငယ်အချို့ကို လှူဒါန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

၂၅-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ငလျင်ဘေးဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု များဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် လွှတ်တော်အဆောက်အဦများ ပြန်လည်ပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေမှု အခြေအနေများအား သွားရောက်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သည်များကို လမ်းညွှန် မှာကြားခဲ့သည်။

တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှ (၁၅)ကြိမ်မြောက် လှူဒါန်းသည့် အောက်တိုန်း(၉၂) ၂၉၄၀ ဒသမ ၀၅၅ တန်၊ ဒီဇယ် ၁၁၉၃၀ ဒသမ ၅၀၅ တန်နှင့် (၁၆)ကြိမ်မြောက် လှူဒါန်းသည့် Modular (Prefabricated) House အလုံး ၁၁၂၀၊ Offices အလုံး ၁၆၀ အား တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသံရုံး၊ စီးပွားရေးသံမှူး Mr.Ouyang Daobing ထံမှ လွှဲပြောင်းလက်ခံခဲ့သည်။

ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ဒေသများ၌ ကူညီကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အားတိုက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံး(ကြည်း)မှ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မျိုးမိုးအောင်သည် မန္တလေးမြို့၊ ချမ်းမြသာစည်မြို့နယ်ရှိ မဟာမုနိဘုရားကြီးသို့သွားရောက်၍ မဟာမုနိဘုရားကြီး ပြန်လည်ပြုပြင်ရန် ဩဝါဒါစရိယဆရာတော်ကြီးများနှင့်အတူ ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

၂၆-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားသဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်းသည် ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများနှင့် အဆောင်များ ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေမှုအခြေအနေများကို လိုက်လံကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနမှ ငလျင်ဘေးသင့်ဝန်ထမ်းများနှင့် ဝန်ထမ်းမိသားစု ယာယီပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန်အတွက် Container Houses များ တည်ဆောက်ပေးလျက် ရှိသည်။

ငလျင်ဘေးသင့်ကလေးများအတွက် စစ်ကိုင်းမြို့ နှစ် ၇၀၀ အားကစားကွင်းအတွင်း ယာယီစခန်းတွင်လည်း ကလေးပျော်နေရာကို တစ်ပတ်လျှင် ၅ရက် ဖွင့်လှစ်ပေးထားသည်။ မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်မှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများ ပုံမှန်အတိုင်း ပြန်လည်လည်ပတ်လျက်ရှိသည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများပြားခဲ့သော စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးမှ ရှေးဟောင်းသမိုင်းဝင် ပတ္တမြားစေတီတော် အပျက်အစီးများအား ရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကိစ္စများအတွက် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ လှူဒါန်းသည့် ဘိလပ်မြေတန်ချိန် ၂၂၅ တန် (၅၀ ကီလိုဂရမ် ၄၅၀၀ အိတ်) လွှဲပြောင်းလက်ခံခဲ့သည်။

ငလျင်ဒဏ်ကြောင့်ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် ဧရာဝတီတံတား (ရတနာပုံ)ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်လျက်ရှိရာ တံတားပေါ်သို့ ခွင့်ပြုတန်ချိန်ယာဉ်များသာ ဖြတ်သန်းသွားလာနိုင်ရေး

ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

၂၇-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ဝန်ကြီးရုံးအဆောက်အဦများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေး၍ လိုအပ်သည်များ လမ်းညွှန်မှာကြားခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ရုပ်အလောင်းကျန်ရှိနေသော မန္တလေးမြို့၊ Sky Villa အဆောက်အဦ (B)အဆောင်အား ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ် အလောင်းထုတ်ယူနိုင်ရေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (B)ဆောင် အခန်းအမှတ် (J 4)မှ အမျိုးသမီး ၃ ဦး၏ ရုပ်အလောင်းများအား ထုတ်ယူရရှိခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့မှ ယန္တရားများနှင့်အတူ ရုပ်အလောင်းကျန်ရှိနေသော မန္တလေးမြို့၊ Sky Villa အဆောက်အဦတွင် ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခြင်းနှင့် ရုပ်အလောင်းထုတ်ယူ နိုင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (B)အဆောင် အခန်းအမှတ် (H 7) မှ တွေ့ရှိခဲ့သော မြန်မာငွေ ၉၅,၁၈၅,၀၀၀ ကျပ်၊ ရွှေ ၁၀ ကျပ်သား ၉ တုံး၊ ၅ ကျပ်သား ၄ တုံး၊ ၆ ကျပ်သား ၁ တုံး၊ ၃ ကျပ်သား ၃ တုံး၊ ၂ ကျပ်သား ၃ တုံး၊ ၁ ကျပ်သား ၅ တုံး၊ ၅ မူးသား ၂ တုံး၊ ရွှေဆွဲကြိုး ၅ ကုံး၊ ပလက်တီနမ်ဆွဲကြိုး ၂ ကုံး၊ ဟန်းချိန်း ၁ ခု၊ နားကပ် ၁ ရန်၊ ရွှေဆွဲသီး ၄ ခု၊ ရွှေဆံညှပ် ၁ ခု၊ ရွှေဟန်းချိန်း ၃ ကွင်း၊ ရွှေလက်ကောက် ၁ ကွင်း၊ ရွှေလက်စွပ် ၄ ကွင်း၊ ပယင်းလက်စွပ် ၁ ကွင်း၊ ရွှေနားဆွဲ ၁ ရန်၊ ရွှေဖြူမှုန့် ၂ ထုပ်၊ ကားအုံနာဘတ် ၁ ခု၊ အိမ်ထောင်စုဇယား ၁ ခု၊ အရောင်းအဝယ်စာချုပ် ၃ ခုတို့အား ပစ္စည်းလက်ခံလွှဲပြောင်းရေးအဖွဲ့မှတစ်ဆင့် ပိုင်ရှင် ဖြစ်သူထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဝင် ဦးဇေယျာလင်းသည် တပ်ကုန်းမြို့နယ်အတွင်းရှိ ငလျင် ဘေးသင့်ပြည်သူများအား ထောက်ပံ့ပေးအပ်ပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးချစ်ဆွေသည် မန္တလေးမြေငလျင် လှုပ်ခတ်မှုဖြစ်စဉ်ကြောင့် ငလျင်ဘေးသင့်ခဲ့သည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် ၆ ခုရှိ အာမခံ ထားသူများအား သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုဆိုင်ရာ မိသားစုထောက်ပံ့မှု အကျိုး ခံစားခွင့် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အာမခံအလုပ်သမားများ၏ သားသမီးများအတွက် ပညာသင် စရိတ်ခွင့်ပြုထုတ်ပေးခြင်းတို့အား Online Payment စနစ်များဖြင့် ပေးချေနိုင်ရေး လုပ်ငန်း ညှိနှိုင်း အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဦးသန်းထွန်းဦးသည် ငလျင်ဘေးဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက် ပျက်စီးခဲ့သည့်လမ်းများ ပြန်လည်ပြုပြင်နေမှုအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ဒေသများ၌ ကူညီကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အားတိုက် ဆက် လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ် ဦးမြတ်ကျော်နှင့် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး သက်ပုံတို့သည် စစ်ကိုင်းမြို့ ပတ္တမြားရပ်ကွက်ရှိ ဖုန်းအားသွင်းကြိုးစက်ရုံသို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေအတွင်း မန္တလေးငလျင်ကြီးဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်

ပျက်စီးသွားသည့် အခြေခံပညာကျောင်းများတွင် ယာယီစာသင်ကျောင်းဆောင်များ ကျောင်း ဖွင့်ရာသီအမီ ဆောက်လုပ်လျက်ရှိသည်။

၂၈-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် နေပြည်တော် ကောင်စီနယ်မြေအတွင်းရှိ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများနှင့် အဆောင်များအား ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သည့် ပုသိမ်ကြီးမြို့နယ်ရှိ အောင်မြေမန္တလာ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းအိမ်ရာနှင့် မန္တလေးတက္ကသိုလ်တို့အား ပြန်လည်ပြုပြင်တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သော နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေအတွင်း ရှိ ချောင်းမကြီးရေလျှောင့်တမံအား ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိ သည်။

e-pension စနစ်ဖြင့် ပင်စင်လစာထုတ်ယူနေသည့် ပင်စင်အငြိမ်းစားများအနေဖြင့် ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် e-pension ကတ်များ ပျောက်ဆုံးပျက်စီးမှုများဖြစ်ပေါ်ပါက ပြန်လည် လျှောက်ထားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမြေငလျင်ကော်မတီအနေဖြင့် လုပ်အားပေးအင်ဂျင်နီယာများ ပါဝင်သည့် Earthquake Clinic ကိုဖွဲ့စည်းပြီး ငလျင်ဒဏ်ခံစားခဲ့ရသည့် အဆောက်အဦများကို စစ်ဆေး အကဲဖြတ်ခြင်းများအပြင် လက်ရှိနေအိမ်တိုက်တာ အဆောက်အဦများပြင်ဆင်ခြင်း၊ အသစ် တည်ဆောက်ခြင်းများကို နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကူညီလုပ်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် စစ်ကိုင်းမြို့မှ စာသင်ကျောင်းဆောင် ၁၁၄ ဆောင် ပျက်စီးခဲ့သောကြောင့် အသင့်တပ်ဆင်အသုံးပြုနိုင်သည့် ယာယီကျောင်းဆောင် ၅ ဆောင် ကို The AHA Center မှ လာရောက်လှူဒါန်းခဲ့သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာကံဇော်သည် Huawei Technologies Co., Ltd မှ ဘေးသင့်ဝန်ထမ်းများအတွက် လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဆေးဝါးများ လာရောက်လှူဒါန်းမှုအား လက်ခံခဲ့သည်။

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဒေါက်တာစိုးဝင်းသည် မန္တလေးငလျင်ဘေးသင့်ဒေသများအတွက် AHA Centre မှတစ်ဆင့် အလှူရှင်နိုင်ငံများမှ လှူဒါန်းထားသည့် အသင့်တပ်ဆင်အသုံးပြုနိုင်သည့် ယာယီ စာသင်ကျောင်းဆောင် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်းအခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ဒေသများ၌ ကူညီကယ်ဆယ် ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အားတိုက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိရာ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံး(ကြည်း)မှ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မျိုးမိုးအောင်သည် မန္တလေးမြို့ မန္တလေးတောင်တော် ဆုတောင်းပြည့်ဘုရားရင်ပြင်တော်ရှိ အမိုးခုံးတိုင်များ ပြုပြင်နေမှုကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

၂၉-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ဘေးဒဏ်သင့်ခဲ့ရသည့် ပြည်သူများအား

ကူညီထောက်ပံ့နိုင်ရန်နှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဒုတိယအကြိမ်မြောက် အလှူငွေပေးအပ်လှူဒါန်းပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးခက်ထိန်နန်သည် ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့က ငလျင်ဘေးဒဏ်သင့်ဒေသများသို့ ကူညီထောက်ပံ့နိုင်ရေး ငွေကျပ်သိန်း ၁၅၀၀ လှူဒါန်းပွဲ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ် ဦးမြတ်ကျော်သည် စစ်ကိုင်းမြို့ ငလျင်ဘေးဒဏ် သင့် ပြည်သူများအတွက် ဒုတိယအကြိမ် အလှူငွေပေးအပ်ပွဲ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက် ရှိ စစ်ကိုင်းမြို့အတွင်း ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေမှုကို လိုက်လံ ကြည့်ရှုခဲ့သည်။

နေပြည်တော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဦးသန်းထွန်းဦးသည် ငလျင်ဘေးဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက် ပျက်စီးခဲ့သည့် ရန်အောင်မြင်ဆည်နှင့် မြန်မာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းဗဟိုဌာန (၁) ပြန်လည်ပြုပြင်နေမှုများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ဒေသများ၌ ကူညီကယ်ဆယ် ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အားတိုက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်။

၃၀-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့၌ “ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစား ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း” သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားတွင် နိုင်ငံတော်စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က အမှာစကားပြောကြားခဲ့သည်။

ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်းနှင့် စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးထွန်းအုံတို့သည် “ငလျင်ဘေး အလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေးပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း” သုံးသပ်ဆွေး နွေးပွဲ ပထမနေ့သို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

၃၀-၅-၂၀၂၅ ရက်နှင့် ၃၁-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တို့တွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ကြီးမှူး၍ မြန်မာ့ပုံရိပ်ဖော်ညွှန်းရေး အဖွဲ့ (Myanmar Narrative Think Tank)က “ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း” သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲကို နေပြည်တော်ရှိ မင်္ဂလာသီရိဟိုတယ်၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ အဆိုပါ အခမ်းအနားကျင်းပပုံများကို မေ ၃၀ ရက်၊ နံနက် ၈ နာရီ မိနစ် ၂၀ မှ စတင်၍ မြန်မာ့အသံနှင့်ရုပ်မြင်သံကြား၏ ရုပ်သံလိုင်းများဖြစ်သော MRTV-HD၊ MRTV News၊ MRTV Parliament၊ MRTV NRC၊ MRTV Sports၊ MRTV Farmers၊ MITV၊ မြန်မာ့အသံရေဒီယိုနှင့် MRTV Website၊ MRTV App နှင့် Social Media Platform တို့မှ တိုက်ရိုက် (LIVE) ထုတ်လွှင့်ပြသမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနား ပြီးနောက် ခေါင်းစဉ်များအလိုက် သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပမှုကို MOI Website၊ Myanmar Narrative Facebook Page၊ MRTV Parliament Channel မှ တိုက်ရိုက် (Live) ပြသမှုနှင့်အတူ MRTV App၊ MRTV Telegram၊ Myanma TV Youtube Channel နှင့်

MRTV Facebook တို့မှလည်း Live Streaming ဆက်လက်ထုတ်လွှင့်ခဲ့သည်။

သာသနာရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးတင်ဦးလွင်သည် ငလျင်ဒဏ်သင့် ဝန်ထမ်းများနှင့် မိသားစုဝင်များ ယာယီနေထိုင်နိုင်ရန်အတွက် Container House များ တပ်ဆင်တည်ဆောက်မှုနှင့် ၅ ခန်းတွဲ ဝန်ထမ်းအိမ်ရာ တည်ဆောက်နေမှု အခြေအနေများအား ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ကလောမြို့နယ်အတွင်း ဒဏ်ရာရရှိသူများနှင့် လုံးဝ ပျက်စီး၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပျက်စီးမှုများအတွက် အိမ်ဆောက်ပစ္စည်း၊ ရိက္ခာပစ္စည်း ထောက်ပံ့ငွေများ ပေးအပ်ခဲ့သည်။

လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမြင့် ကြိုင်သည် ငလျင်ဒဏ်ခံရသည့် နေပြည်တော်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများအား ယာယီနေရာ ချထားမှုနှင့် Container House များ တပ်ဆင်ဆောင်ရွက်နေမှုကို လှည့်လည်ကြည့်ရှု၍ ထောက်ပံ့ပစ္စည်းများပေးအပ်ကာ မိုးရာသီကာလအတွင်း နေထိုင်စားသောက်မှု ဂရုပြု ဆောင်ရွက်ကြရန် မှာကြားခဲ့သည်။

ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ဒေသများ၌ ကူညီကယ်ဆယ် ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အားတိုက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိရာ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံး(ကြည်း)မှ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးစိုးတင့်နိုင်သည် အမရပူရ မြို့နယ် တြိရတနာ မဟာအောင်မြေမြတ်စွာဘုရားပရိဝဏ်အတွင်း ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပြို ကျပျက်စီးနေသော အပျက်အစီးများအား ဖယ်ရှားရှင်းလင်းနေမှုကို ကြည့်ရှုအားပေးခဲ့သည်။

၃၁-၅-၂၀၂၅ ရက်နေ့တွင် လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ စစ်ကိုင်းမြို့ ငလျင်ဘေးသင့်ပြည်သူများအတွက် ငွေကျပ် သိန်းပေါင်း ၇၀၀၀ ကျော် ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။

ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဦးမောင်မောင်အုန်းသည် “ငလျင်ဘေး အလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း” သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့သို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ရုံးမှ ယာယီပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးအတွက် ထုတ်ပြန်ချက် (၂၀၂၅ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက် မှ ၃၀ ရက်နေ့အထိကာလကို ယာယီပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကာလအဖြစ် ထပ်မံတိုးမြှင့်) ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးကိုကိုလွင်သည် မန္တလေးငလျင်ကြီး ဒဏ်သင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန ဝန်ထမ်းမိသားစုများ၏ အိမ်ရာများနှင့် ယာယီကယ်ဆယ်ရေး စခန်းအား လှည့်လည်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့်ဒေသများ၌ ကူညီကယ်ဆယ် ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အားတိုက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိရာ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံး(ကြည်း)မှ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးသက်ပုံသည် စစ်ကိုင်း မြို့အတွင်း ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပြိုကျပျက်စီးခဲ့သော အပျက်အစီးများကို စက်ယန္တရားများ

ဖြင့် ဖယ်ရှားရှင်းလင်းနေမှုကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခဲ့သည်။

စစ်ကိုင်းမြို့ နန်းဦးမြို့သစ်ရှိ ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပြိုကျပျက်စီးခဲ့သော မဟာစေတီလှ စေတီတော်မြတ်ကြီးအသစ်တည်ထားခြင်း ပန္နက်တင်မင်္ဂလာနှင့် အုတ်မြစ်ချမင်္ဂလာ အခမ်းအနား ကျင်းပခဲ့သည်။

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့

ကိုးကား

- နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာများ
- MRTV Telegram Channel

jrefma&&m & u p 0 f s v r f r s m ;

o u f m ; o & e l f

“၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့မှ
 ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၅ ရက်နေ့အတွင်း
 မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထင်ကရရှိခဲ့သော
 အဖြစ်အပျက်နှင့် အကြောင်းအရာများကို
 နေ့အလိုက် ရက်စဉ်မှတ်တမ်းအဖြစ် ဖော်ပြထားသည်များ...”

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ

မတ် ၁၆

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး သတိုးမဟာသရေစည်သူ သတိုးသီရိသုဓမ္မ မင်းအောင်လှိုင် ၂၀၂၅ ခုနှစ် ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့များ ချီးမြှင့်အပ်နှင်းခြင်း အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက် ချီးမြှင့်။

မတ် ၁၈

- ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်းအား International Buddhist Confederation (IBC)မှ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး Ven.Shartse Khensur Rinpoche Jangchup Choeden နှင့်အဖွဲ့ လာရောက်တွေ့ဆုံ။
- သာသနာရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးတင်ဦးလွင်၊ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာသက်ခိုင်ဝင်း၊ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ် ဒေါက်တာခင်နိုင်ဦး တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ နီပေါနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး H.E. Mr. Harishchandra Ghimire အား သီးခြားစီလက်ခံတွေ့ဆုံ။
- နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးကိုကိုကျော် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး H.E. Mr. Eduardo Jose A.De Vega ဦးဆောင် သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မတ် ၁၉

- (၅၁)နှစ်မြောက် မွန်ပြည်နယ်နေ့အခမ်းအနားတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး သတိုးမဟာသရေ စည်သူ သတိုးသီရိသုဓမ္မ မင်းအောင်လှိုင်ထံမှ သဝဏ်လွှာပေးပို့။
- မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ နီကာရာဂွါသံအမတ်ကြီးအဖြစ် စစ္စတာ မာရီယို ဟိုဆေး အာမန်ဂိုလ် ကမ်းပို့စ်အား ခန့်အပ်။
- ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာသက်ခိုင်ဝင်း ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဂျီနီဗာမြို့အခြေစိုက် GAVI အဖွဲ့မှ Senior Country Manager Mr. Dirk Gehl နှင့်အဖွဲ့အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မတ် ၂၀

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး H.E. Mr. Iskander Azizov က လာရောက် ဂါရဝပြုတွေ့ဆုံ။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌရုံး ဝန်ကြီးဌာန (၂) ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဦးကိုကိုလှိုင် ICRC ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဌာနကိုယ်စားလှယ် Mr. Arnaud de Baecque အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

- ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်း နိပေါ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း Mr. Madhav Kumar Nepal နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးဟောင်း Mr. Sihasak PHUANGKETKEOW တို့အား သီးခြားစီ လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်း “၂၀၂၅ အလွန် ဗဟုဝင်ရိုးကမ္ဘာတွင် မြန်မာနိုင်ငံကြုံတွေ့လာရမည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ” သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသည့် နိုင်ငံ တကာမှ ပထဝီစီးပွားရေးနှင့် ပထဝီနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၊ လေ့လာသုံးသပ်သူများအား ညစာဖြင့် တည်ခင်းဧည့်ခံ။

မတ် ၂၁

- ၂၀၂၅ အလွန် ဗဟုဝင်ရိုးကမ္ဘာတွင် မြန်မာနိုင်ငံကြုံတွေ့လာရမည့် စိန်ခေါ်မှု များနှင့် အခွင့်အလမ်းများ သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားကျင်းပရာ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် တက်ရောက်အမှာစကားပြောကြား။

မတ် ၂၂

- အမျိုးသားအဆင့် ရေအရင်းအမြစ်ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ကမ္ဘာ့ရေနေ့ ၂၀၂၅ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်အမှာစကားပြောကြား။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အိန္ဒိယသံအမတ်ကြီး မစ္စတာ အတ်ဟေးတာ ကူးရ်အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မတ် ၂၅

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် သံအမတ်ကြီး ဦးကျော်တင်ရှိန် အီဂျစ်အာရပ်သမ္မတနိုင်ငံ သမ္မတထံ ၎င်း၏ခန့်အပ်လွှာပေးအပ်။

မတ် ၂၆

- မြန်မာ့ပုံရိပ်ဖော်ညွှန်းရေးအဖွဲ့ (Myanmar Narrative Think Tank) ၏ Website လွှင့်တင်ထားရှိ။

မတ် ၂၇

- နှစ် (၈၀) ပြည့် တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနား၌ နိုင်ငံတော်စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး သတိုးမဟာသရေစည်သူ သတိုးသီရိသုဓမ္မ မင်းအောင်လှိုင် မိန့်ခွန်းပြောကြား။
- နှစ် (၈၀) ပြည့် တပ်မတော်နေ့ စစ်ရေးပြအခမ်းအနား ကျင်းပပြုလုပ်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ထိုင်းနိုင်ငံသား ၄ ဦးနှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံသား ၃ ဦးတို့အား ပြစ်ဒဏ် လွတ်ငြိမ်းခွင့်အမိန့် ထုတ်ပြန်။

မတ် ၂၈

- ပြင်းထန်စွာလျင်လျင်ခတ်ခဲ့မှုနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ပြောကြားချက်ထုတ်ပြန်။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ ဒုတိယကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး Colonel General Alexander Vasilyevich Fomin အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဘယ်လာရုစ်သမ္မတနိုင်ငံ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး Lt. Gen. Viktar Gennadyevich Khrenin အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မောင်မောင်အေး ဘယ်လာရုစ်သမ္မတနိုင်ငံ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး Viktor Gennedievich Krenin ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မတ် ၂၉

- မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြင်းထန်စွာလျင်လျင်ခတ်ခဲ့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အိန္ဒိယနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာ နာရန်ဒရာမိုဒီနှင့် ဖုန်းဖြင့် ဆက်သွယ်ပြောကြား။

မတ် ၃၀

- ငလျင်ဘေးဒဏ်သင့်ဒေသများ၌ ကူညီကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ အမြန်ဆုံး ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရေး အထူးအစည်းအဝေး တစ်ရပ် ကျင်းပပြုလုပ်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြင်းထန်စွာလျင်လျင်ခတ်ခဲ့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အာဆီယံအလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌ မလေးရှားနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် Dato' Seri Haji Anwar bin Ibrahim နှင့် ဖုန်းဖြင့် ဆက်သွယ်ပြောကြား။
- အာဆီယံနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အထူးအရေးပေါ်အစည်းအဝေးသို့ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ တက်ရောက်။

မတ် ၃၁

- ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့ မြန်မာစံတော်ချိန် ၁၂ နာရီ ၅၁ မိနစ် ၀၂ စက္ကန့်တွင် ပြင်းအား ၇ ဒသမ ၇ ရစ်(ခ)တာစကေးရှိ အလွန်ပြင်းထန်သည့် မြေငလျင်လှုပ်ခတ်ခဲ့မှုကြောင့် အသက်ဆုံးရှုံးမှုများနှင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့မှု

များအတွက် စာနာနားလည်မှုများနှင့်အတူ ထပ်တူခံစားလျက် နိုင်ငံတော် အဆင့် ဝမ်းနည်းခြင်းအထိမ်းအမှတ် နေ့ရက်အဖြစ် ၃၁-၃-၂၀၂၅ ရက်မှ ၆-၄-၂၀၂၅ ရက်နေ့အထိ (၇) ရက်အား သတ်မှတ်ကြေညာ။

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြင်းထန်စွာလျင်လျင်ခတ်ခဲ့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် H.E. Mr. Mian Muhammad Shahbaz Sharif နှင့် ဖုန်းဖြင့်ဆက်သွယ်ပြောကြား။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ၂၀၂၅-၂၀၂၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်၊ အမျိုးသားစီမံကိန်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်း။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု၏ အခွန်အကောက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း။

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ
ဧပြီ ၁

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အင်အားပြင်းမြေငလျင်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံး ရမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာမှ နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်များ၊ အကြီးအကဲ များနှင့် ဘာသာရေးအသင်းအဖွဲ့ အကြီးအကဲများက နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်းသဝဏ်လွှာများ ပေးပို့။

ဧပြီ ၂

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးဆိုင်ရာ ဂျပန်အစိုးရ၏ အထူးကိုယ်စားလှယ်နှင့် နိပွန် ဖောင်ဒေးရှင်းဥက္ကဋ္ဌ H.E. Mr. Yohei SASAKAWA လာရောက်တွေ့ဆုံ။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ သီရိလင်္ကာ ဒီမိုကရက်တစ်ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေး၊ ပြည်ပအလုပ်အကိုင် နှင့် ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး မစ္စတာ အာရွန် ဟီမချန်ဒရာ အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်ရုံးက ယာယီပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးအတွက် ထုတ်ပြန်ချက် ထုတ်ပြန်။
- အင်အားပြင်းငလျင်ဘေးဒဏ်ကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ရမှုများအား ကူညီ ကယ်ဆယ်ရေးဆောင်ရွက်လိုသည့် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းပင်ဖြစ်စေ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းနှင့်အညီ အကြောင်းကြားသတင်းပို့လာပါက နိုင်ငံတော်အစိုးရ အနေဖြင့် ကြိုဆိုလက်ခံသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း သတင်းထုတ်ပြန်။

ဧပြီ ၃

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် နီပေါနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် Rt. Hon. Mr. K P Sharma Oli နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဘင်းမိစတက်အလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌ ထိုင်းနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် H.E. Ms. Paetongtarm Shinawatra က တည်ခင်းဧည့်ခံသည့် ကြိုဆိုဂုဏ်ပြု ညစာစားပွဲသို့ တက်ရောက်။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ အကြိမ် (၂၀) မြောက် ဘင်းမိစတက် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်ရုံးက ထုတ်ပြန်သည့် “ယာယီပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးအတွက် ထုတ်ပြန်ချက်”ကို ကြိုဆိုထောက်ခံပါကြောင်း နိုင်ငံရေးပါတီ (၂၉) ပါတီ၏ ပူးတွဲသဘောထား ထုတ်ပြန်ကြေညာ။

ဧပြီ ၄

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဆဋ္ဌမအကြိမ်မြောက် ဘင်းမိစတက်ထိပ်သီးအစည်းအဝေး သို့ တက်ရောက်ဆွေးနွေး။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဘင်းမိစတက်အလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌ ထိုင်းနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် H.E. Ms. Paetongtarm Shinawatra နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အိန္ဒိယနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် H.E. Mr. Shri Narendra Modi နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဘူတန်နိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် H.E. Mr. Tshering Tobgay နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် H.E. Dr. Harini Amarasuriya နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဘင်းမိစတက်အတွင်းရေးမှူးချုပ် H.E. Mr. Indra Mani Pandey နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

ဧပြီ ၅

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သူ မလေးရှားနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး H.E. Dato' Seri Utama Haji Mohamad Haji Hasan နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး H.E. Mr. Maris Sangiampongsa တို့အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- ထိုင်းနိုင်ငံအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အထောက်အကူပြုပစ္စည်း စုစုပေါင်း ၄၉၉၀ ကီလိုဂရမ်ပါဝင်သော C-130 လေယာဉ်ဖြင့် ၃၆ နာရီအတွင်း ဆဋ္ဌမ မြောက် ဆိုက်ရောက် ကူညီပေးခဲ့သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံအနေ ဖြင့် အထူးမှတ်တမ်းတင်ဂုဏ်ပြု။

ဧပြီ ၆

- လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာစိုးဝင်းနှင့် Under Secretary General Mr. Tom Fletcher တို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

ဧပြီ ၇

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတင်အောင်စန်း မြန်မာနိုင်ငံ ဆိုင်ရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံသံအမတ်ကြီး H.E. Mr. Abhay Thakur အား လက်ခံ တွေ့ဆုံ။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သံအမတ်ကြီး ဒေါက်တာ မိုဟာမက်မွန်(န)ဝါ ဟူစိန်အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ INGO အဖွဲ့ဖြစ်သည့် Humedica နှင့် International Medical Corps တို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များအား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ ကုလသမဂ္ဂ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာမဟာမင်းကြီးရုံး (UNHCR) ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဌာနကိုယ်စားလှယ် Ms. Noriko Takagi အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- အမျိုးသားလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌရုံး ဝန်ကြီးဌာန(၁)ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမိုးအောင်၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဒေါက်တာကံဇော်၊ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာ ချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာစိုးဝင်း၊ နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးလွင်ဦးတို့ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ

သံအမတ်ကြီး H.E. Mr. Abhay Thakur ဦးဆောင်သည့် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ အား သီးခြားစီ လက်ခံတွေ့ဆုံ။

ဧပြီ ၈

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ကပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ဦးသန်းစိုးအား ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ပေးအပ်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် က နိုင်ငံရေးပါတီတည်ထောင်ခွင့် လျှောက်ထားလိုသူများသည် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မေလ ၉ ရက် နောက်ဆုံးထား၍ လျှောက်ထားကြရန် သတင်းထုတ်ပြန်။
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အင်အားပြင်း မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ တာတာစတန် ပြည်နယ်အကြီးအကဲ Mr. Rustan Minnikhanov က နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်း သဝဏ်လွှာပေးပို့။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရွှေ့ပြောင်းသွားလာရေးအဖွဲ့၏ မြန်မာနိုင်ငံ ဆိုင်ရာ အကြီးအကဲ Mr. Daihei Mochizuki အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာမျိုးသိန်းကျော် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ တရုတ်သံရုံးမှ Minister Counselor ဖြစ်သူ Dr. Zheng Zhihong အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

ဧပြီ ၉

- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူး ကိုယ်စားလှယ် Ms. Julie Bishop ကို လက်ခံတွေ့ဆုံ။

ဧပြီ ၁၀

- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ နီပေါသံအမတ်ကြီး မစ္စတာ ဟာရိရှ်ချန်ဒရာ ဂိမိ၊ ကုလသမဂ္ဂ ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအစီအစဉ်၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဌာနကိုယ်စားလှယ် Mr. Michael Dunford တို့အား သီးခြားစီ လက်ခံတွေ့ဆုံ။

ဧပြီ ၁၁

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကြက်ခြေနီကော်မတီ (ICRC) ၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားရေးမှူး Ms. Yasmine Praz Dessimoz နှင့် အာရှပစိဖိတ်ဒေသဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားရေးမှူး Mr. Regis Savioz ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

ဧပြီ ၁၆

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အင်အားပြင်း မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ဘော့စ်နီးယားနှင့် ဟာဇီးဂိုးဗီးနားနိုင်ငံ တို့က နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်းသတင်းပေးပို့။

ဧပြီ ၁၇

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး သတိုးမဟာသရေ စည်သူ သတိုးသီရိသုဓမ္မ မင်းအောင်လှိုင် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၈၇ ခုနှစ် နှစ်သစ်ကူးနှုတ်ခွန်းဆက်မင်္ဂလာစကား ပြောကြား။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အာဆီယံအလှည့်ကျဥက္ကဋ္ဌ မလေးရှားနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် H.E. Mr. Anwar Ibrahim နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အင်အားပြင်း မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ အီသီယိုးပီးယားဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံ သမ္မတ မစ္စတာ တေအီအက်စ်ကီ စီလက်ဆေက နိုင်ငံတော်စီမံ အုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်း သတင်းပေးပို့။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က သာသနာတော်ဆိုင်ရာ ဘွဲ့တံဆိပ်များ ချီးမြှင့်အပ်နှင်း။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့များ ချီးမြှင့်အပ်နှင်း။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ပြစ်ဒဏ်လွတ်ငြိမ်းခွင့်အမိန့်များ ထုတ်ပြန်။
- မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က ပြစ်ဒဏ်လွတ်ငြိမ်းခွင့် ရရှိသူများ၏ မိသားစုဝင်များနည်းတူ ဝမ်းမြောက်ပီတိဖြစ်ရပါကြောင်းနှင့် ပြစ်ဒဏ်လွတ်ငြိမ်းသက်သာခွင့်နှင့် လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပြုခြင်းများကို ကြိုဆိုပါ ကြောင်း သတင်းထုတ်ပြန်။

ဧပြီ ၁၈

- ကာဇက်စတန်သမ္မတနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတော် သံအမတ်ကြီး ဦးသစ်လင်းအုန်း ကာဇက်စတန်သမ္မတနိုင်ငံသမ္မတ မစ္စတာ ကတ်ခ်ဆန် ဂျိုးမဒွတ် တိုးကာရာ့ဖ်ထံ ၎င်း၏ခန့်အပ်လွှာပေးအပ်။
- မန္တလေးငလျင်ကြီးနှင့် နောက်ဆက်တွဲငလျင်များကြောင့် ထိခိုက်သေဆုံး၊ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့မှုများ၊ အရေးပေါ်ကူညီကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ထောက်ပံ့ရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးနေမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းထုတ်ပြန်။

ဧပြီ ၂၂

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဗာတီကန်မြို့ပြနိုင်ငံ (Holy See) ၏ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ဖရန်စစ် ကွယ်လွန်ခဲ့ခြင်းအတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်းသဝဏ်လွှာ ပေးပို့။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်ရုံးက ယာယီပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးအတွက် ထုတ်ပြန်ချက် တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်။

ဧပြီ ၂၃

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကိုယ်စား နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌရုံးဝန်ကြီးဌာန (၂) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးကိုကိုလှိုင် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ဖရန်စစ် ကွယ်လွန်သွားခဲ့ခြင်းအတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်း မှတ်တမ်းစာအုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုး။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကိုယ်စား နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌရုံးဝန်ကြီးဌာန(၂) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးကိုကိုလှိုင် မလေးရှား နိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း H.E. Tun Abdullah Bin Haji Ahmad Badawi ကွယ်လွန်သွားခဲ့ခြင်းအတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်းမှတ်တမ်းစာအုပ်တွင် လက်မှတ် ရေးထိုး။

ဧပြီ ၂၄

- မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အင်အားပြင်း မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ ရှေ့နေချုပ် H.E. Mr. Igor Krasnov က နိုင်ငံတော်စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံသို့ ဝမ်းနည်း ကြောင်းသဝဏ်လွှာ ပေးပို့။

ဧပြီ ၂၅

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ဦးမျိုးမြင့်အား ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးအဖြစ် အမိန့် ထုတ်ပြန် ခန့်အပ်။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ဦးမင်းအောင်အား ချင်းပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးအဖြစ် အမိန့်ထုတ်ပြန် ခန့်အပ်။

ဧပြီ ၂၆

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ သံအမတ်ကြီး ဦးစိန်ဦးအား ဘရူနိုင်းဒါရူဆလမ်နိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်။

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် (၇၅) နှစ်မြောက် စိန်ရတုကာကွယ်ရေးပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှုတပ်ဖွဲ့ နေ့ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ချီးမြှင့်၍ ဂုဏ်ပြုအမှာ စကား ပြောကြား။

ဧပြီ ၂၇

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ကဦးကျော်ကျော်အား ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်တရားသူကြီး အဖြစ် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခန့်အပ်။

ဧပြီ ၂၈

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က မန္တလေးငလျင်ကြီးလှုပ်ခတ်မှုကြောင့် ပျံလွန်၊ ကွယ်လွန်ခဲ့ကြရသည့် ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ ပြည်သူများအားရည်စူး၍ တစ်လပြည့် နေ့ဆွမ်းဆက်ကပ် လှူဒါန်းပွဲကျင်းပ။

ဧပြီ ၂၉

- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ အိန္ဒိယနိုင်ငံသံအမတ်ကြီး မစ္စတာ အဘ်ဟေး တာကူးရ် နှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသံအမတ်ကြီး မစ္စ မာကျားတို့အား သီးခြားစီ လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဥပဒေဘာသာပြန်ကော်မရှင်က အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသော The Myanmar Stamp Act ကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆို၍ အတည်ပြုပြီး ဥပဒေသည် မူလစာမူနှင့်အလားတူ အာဏာတည်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း အမိန့်ထုတ်ပြန်။

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မေလ

မေ ၁

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး သတိုးမဟာသရေစည်သူ သတိုးသီရိသုဓမ္မ မင်းအောင်လှိုင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားနေ့ အခမ်းအနားသို့ သဝဏ်လွှာပေးပို့။
- ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးရဲတင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မီဒီယာနှင့် ဖျော်ဖြေရေး ညီလာခံ(WAVES-2025) ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနား တက်ရောက်။

မေ ၅

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က မြန်မာနိုင်ငံ သင်္ဘောများမှတ်ပုံတင်ခြင်းအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ(၂၀၂၅) ပြဋ္ဌာန်း။

မေ ၆

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်ရုံးက ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မေ ၆ ရက်မှ ၃၁ ရက်နေ့အထိကာလကို ယာယီ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကာလအဖြစ် ထပ်မံ တိုးမြှင့်ထုတ်ပြန်။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂယာယီဌာနညွှန်ကြားရေးမှူးနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ယာယီညွှန်ကြားရေးမှူး Mr. Marcoluigi Corsi နှင့် ရန်ကုန်မြို့ရှိ ကုလသမဂ္ဂလူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားရေးရုံး ၏ အကြီးအကဲ Mr. Sajjad Mohammad Sajid တို့ကို လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မေ ၇

- (၁၇)ကြိမ်မြောက် အာဆီယံပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးနှင့် ဆက်စပ်အစည်းအဝေးများသို့ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်း တက်ရောက်။

မေ ၈

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ကာဇက်စတန်နိုင်ငံသမ္မတ H.E. Mr. Kassym-Jomart Tokayev နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ RT TV Channel နှင့် Krasnaya Zvezda သတင်းစာတို့၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအား လက်ခံဖြေကြား။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံသမ္မတ မစ္စတာပလာဒီမာပူတင် တည်ခင်းဧည့်ခံသည့် ညစာစားပွဲသို့ အခြားနိုင်ငံအကြီးအကဲများနှင့်အတူ ပါဝင်တက်ရောက်။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဝင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မောင်မောင်အေး မော်စကိုမြို့ရှိ အညတရစစ်သည် ဂူဗီမာန်၌ လွမ်းသူ့ပန်းခွေချအလေးပြုခြင်းနှင့် ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ ဒုတိယကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး Colonel General Alexander Fomin နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်၏ ဇနီး ဒေါ်ကြူကြူလှ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ ဖက်ဒရယ် ကောင်စီ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ Mrs. Valentina Matvienko ၊ BRICS အမျိုးသမီး စီးပွားရေး မဟာမိတ်အဖွဲ့ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံဆိုင်ရာဥက္ကဋ္ဌ Ms. Anna Nesterova တို့နှင့် သီးခြားစီ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။

- ဘရူနိုင်ငံဘုရင် စုလတန်ဟာဂျီ ဟာစင်နယ်ဘိုခီးယားနှင့် တွေ့ဆုံပွဲသို့ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးမောင်မောင်အုန်း တက်ရောက်။

မေ ၉

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဦးဆောင်သည့် မြန်မာအဆင့်မြင့်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ မဟာ မျိုးချစ်စစ်ပွဲကြီးအောင်ပွဲ နှစ်(၈၀)ပြည့် အထိမ်းအမှတ် စစ်ရေးပြအခမ်းအနား သို့ ပါဝင်တက်ရောက်။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသမ္မတ မစ္စတာ ရှီကျင့်ဖျင်နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံမှ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးသစ်အဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရသည့် ဗာတီကန်မြို့ပြနိုင်ငံ၏ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး လီယို-၁၄ ထံသို့ ဝမ်းမြောက်ကြောင်း သဝဏ်လွှာပေးပို့။
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အင်အားပြင်း မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ဂါနာသမ္မတနိုင်ငံမှ သမ္မတ ဝျန် ဒရာမာနီ မာဟာမာက နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်း သဝဏ်လွှာပေးပို့။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ၏ (၁၉၄၁-၁၉၄၅) မဟာ မျိုးချစ်စစ်ပွဲကြီးအောင်ပွဲ နှစ်(၈၀)ပြည့် အထိမ်းအမှတ် ညစာစားပွဲအခမ်းအနား သို့ တက်ရောက်ချီးမြှင့်။

မေ ၁၀

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ဦးဆောင်သည့် မြန်မာအဆင့်မြင့်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ရုရှား ဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ နိုဗာစီဗစ်မြို့သို့ ရောက်ရှိ။
- ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော (၁၉၄၁-၁၉၄၅) မဟာ မျိုးချစ်စစ်ပွဲကြီးအောင်ပွဲ နှစ် (၈၀) ပြည့်အထိမ်းအမှတ် စစ်ရေးပြအခမ်းအနား သို့ တက်ရောက်ခဲ့သည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အထူးလေယာဉ်ပေါ်၌ မီဒီယာ များ၏ မေးမြန်းမှုများကို ပြန်လည်ဖြေကြား။

မေ ၁၃

- ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာညွန့်ဖေ UNESCO Myanmar ဌာန ကိုယ်စားလှယ် Mr.Ichiro Miyazawa အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မေ ၁၅

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အင်အားပြင်း မန္တလေးငလျင်ကြီးကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးရမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ မော်စကိုမြို့နှင့် ရုရှားနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ရှေးရိုးခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းဘုန်းတော်ကြီးကီးလ်ရီယိုက နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်း သတိပေးပေးပို့။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဦးသန်းဆွေ ကုလသမဂ္ဂ စီမံကိန်းဝန်ဆောင်မှုရုံး (UNOPS)၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားရေးမှူးနှင့် ကိုယ်စားလှယ် Ms. Sara Austin Netzer အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌက အစွဲရေးနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံရုံး ယာယီတာဝန်ခံ/သံအမတ်ကြီးဦးကျော်ကျော်မင်းအား အာရပ်စော်ဘွားများ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ (ယူအေအီး) ဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့ခန့်အပ်။

မေ ၁၆

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက ကျေးလက်လမ်းဖွံ့ဖြိုးရေးဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်း။

မေ ၂၅

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ NDAA (မိုင်းလား) မှ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မေ ၂၇

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းဥပဒေကို တတိယအကြိမ်ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဦးသန်းဆွေ ကုလသမဂ္ဂ လူ့ဦးရေရန်ပုံငွေအဖွဲ့၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဌာနကိုယ်စားလှယ် Mr. Jaime Nadal Roig အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- အမျိုးသားသဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ထွန်းထွန်းနောင်နှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာစိုးဝင်းတို့က မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာကုလသမဂ္ဂယာယီဌာန ညှိနှိုင်းရေးမှူးဖြစ်သူ Mr. Marcoluigi Corsi အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မေ ၂၉

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌက ဆားဗီးယား သမ္မတနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံရုံး ယာယီတာဝန်ခံ/ သံအမတ်ကြီး ဦးအောင်မင်းဦးအား အီသီယိုးပီးယား ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့ခန့်အပ်။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကုလသမဂ္ဂ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းရေးရုံး၏ အကြီးအကဲဖြစ်သူ Mr. Sajjad Mohammad Sajid အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မေ ၃၀

- ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေးပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားကျင်းပရာ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် တက်ရောက်အမှာစကားပြောကြား။
- ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးသန်းဆွေ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ထိုင်းသံအမတ်ကြီး မစ္စတာ မုံခွန်းဝိစစ်စတန် အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- အမျိုးသားသဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၁) ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ထွန်းထွန်းနောင်နှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာစိုးဝင်း တို့က မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ထိုင်းသံအမတ်ကြီး မစ္စတာ မုံခွန်းဝိစစ်စတန် အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

မေ ၃၁

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်ရုံးက ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇွန် ၁ ရက်မှ ၃၀ ရက်နေ့အထိကာလကို ယာယီ ပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကာလအဖြစ် ထပ်မံတိုးမြှင့်ကြောင်း ထုတ်ပြန်။

၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ

ဇွန် ၃

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ က ဒေါက်တာသန်းစိုးအား လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးအဖြစ် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခန့်အပ်။

ဇွန် ၄

- အီသီယိုးပီးယားဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာ သံအမတ်ကြီး ဦးအောင်မင်းဦး အီသီယိုးပီးယားဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံ သမ္မတ မစ္စတာ တိုင်ယီ အက်စ်ကီ စီလက်ဆီထံ ၎င်း၏ ခန့်အပ် လွှာပေးအပ်။

ဇွန် ၆

- ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က ဘင်းမိ စတက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်တည်ထောင်မှု (၂၈) နှစ်မြောက် အထိမ်းအမှတ်နေ့အတွက် သဝဏ်လွှာပေးပို့။
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်၊ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ကာကွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မောင်မောင်အေးအား မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး မစ္စ မာကျား လာရောက်တွေ့ဆုံ။
- (၁၀) ကြိမ်မြောက် မြန်မာ-ထိုင်း နှစ်နိုင်ငံလေတပ်ချင်းတွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲ (10th MAF-RTAF Air Working Group Meeting) ကျင်းပ။

ဇွန် ၈

- မြန်မာ-တရုတ် နှစ်နိုင်ငံ သံတမန်ဆက်ဆံရေးထူထောင်မှု (၇၅) နှစ်မြောက် အထိမ်းအမှတ်အခါသမယတွင် နှစ်နိုင်ငံ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲများအကြား သဝဏ်လွှာများ အပြန်အလှန်ပေးပို့။
- မြန်မာ-တရုတ် နှစ်နိုင်ငံ သံတမန်ဆက်ဆံရေးထူထောင်မှု (၇၅) နှစ်မြောက် စိန်ရတုအထိမ်းအမှတ် အခမ်းအနားကျင်းပ။

ဇွန် ၉

- စက်မှုဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာချာလီသန်း ရုရှား ဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ Tyazhpromexport Co., Ltd. (TPE) မှ Chief Engineer Mr. Akeksandr Senin အား လက်ခံတွေ့ဆုံ။
- နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးလွင်ဦး မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ နီပေါ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး မစ္စတာ ဟာရီရှ် ချန်ဒရာဂီမိရေးအား လက်ခံတွေ့ဆုံ။

ဇွန် ၁၁

- ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားနေ့အထိမ်းအမှတ် ဧည့်ခံပွဲအခမ်း အနားသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး ဗိုလ်ချုပ်ကြီး အောင်လင်းဒွေး တက်ရောက်။

ဇွန် ၁၂

- အိန္ဒိယလေကြောင်း AI-171 ပျက်ကျခဲ့မှုကြောင့် လူပေါင်းများစွာ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရမှုများအတွက် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်က အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ သမ္မတရှုဂိုမတီ ဒရောပါဒီ မာမူထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်းသတင်းလွှာ ပေးပို့။
- အိန္ဒိယလေကြောင်း AI-171 ပျက်ကျခဲ့မှုကြောင့် လူပေါင်းများစွာ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရမှုများအတွက် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်က အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ်ရှုဂို နာရန်ဒရာ မိုဒီထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်းသတင်းလွှာ ပေးပို့။

ဇွန် ၁၅

- သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဒေါက်တာအောင်ဇေယျ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ ဆိုချိုမြို့၌ ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ဇီဝလုံခြုံမှုညီလာခံပိတ်ပွဲ တက်ရောက်။

သက်ထားသူရိန် စုစည်းတင်ပြသည်။

စာမူများ ဖိတ်ခေါ်ခြင်း

မြန်မာရေးရာစာစောင်အတွက် ပြင်ပပညာရှင်များ၊ စာရေးဆရာများ နှင့် သုတေသီများ၏ စာမူများကို လေးစားစွာ ဖိတ်ခေါ်ပါသည်။ စာစောင်၏ မူဝါဒနှင့်ကိုက်ညီပါက ရွေးချယ်၍ ထည့်သွင်းဖော်ပြပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာရေးရာစာစောင်အတွက် စာမူများရေးသားပေးပို့လိုပါက စိတ်ပါဝင်စားသူ မည်သူမဆို A4 စာမျက်နှာ ၅ မျက်နှာထက်မနည်း၊ ၁၀ မျက်နှာထက်မပိုသောစာမူများကို မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့၊ အမှတ်-၂၂/၂၄(ပထမထပ်)၊ ပန်းဆိုးတန်းလမ်း၊ ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ဖုန်းနံပါတ် (၀၁ - ၈၃၈၇၅၆၈) သို့ လူကိုယ်တိုင်လာရောက်၍ ဖြစ်စေ၊ Email: myanmaaffairs@gmail.com သို့ဖြစ်စေ ရေးသား ပေးပို့နိုင်ပါရန် ဖိတ်ခေါ်အပ်ပါသည်။

အယ်ဒီတာအမြင်

- သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြုံကြံခံနိုင်စွမ်းသည့် မြန်မာ့လူမှုအသိုက်အဝန်း တည်ထောင်ခြင်း

မျက်နှာပိုးဆောင်းပါး

- ၁။ သဘာဝဘေးဒဏ် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းမှုမှသည် အနာဂတ်မြင်ကွင်းသစ် ပုံဖော်ရေးဆီသို့
- ၂။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဒဏ်ကြုံကြံခံနိုင်သည့် အမြင်သစ်မြန်မာနိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ခြင်း

အထူးဆောင်းပါး

- ၃။ ဇာမဏီ၎င်းတို့ ပျံတက်ချိန်
- ၄။ နိုင်ငံတော်ကို ပြန်လည်ထူထောင်ကြပါစို့
- ၅။ ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ဘယ်လိုကုစားကြမလဲ
- ၆။ ငလျင်ဘေးအလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံများ

နိုင်ငံရေး

- ၇။ သံအမတ်ကြီးဦးဖေခင်လက်သို့ရောက်ရှိလာသော နိုင်ငံအတွက်အရေးကြီးသည့် သမိုင်းဝင်စာနုစာစောင်
- ၈။ မဟာအားပြိုင်မှု ဂိမ်းအသစ် (The New Great Game)
- ၉။ မြန်မာ့အနာဂတ်နိုင်ငံရေးကို ရှုမျှော်ကြည့်ခြင်း
- ၁၀။ အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးဖော်ဆောင်ခြင်း

စာကောင်းပေမ္မန်

- ၁၁။ စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလ၏ ငါ့ပရင်း
- ၁၂။ ရွာစလေ့ စပါးအခေါ်အဝေါ်များ
- ၁၃။ လယ်ကွက်များမှ သင်္ကန်းသို့

စီးပွားရေး

- ၁၄။ မြန်မာ့စီးပွားရေးအတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန်ကိုသုံးသပ်၍ အနာဂတ်ကို မျှော်မှန်းခြင်း
- ၁၅။ ရန်ကုန်မြို့သမိုင်းနှင့် ရန်ကုန်မြို့မြေဈေး၊ အိမ်ဈေးတက်ခြင်းကို ဟန်တားရန်နည်းလမ်းများ

လူမှုရေးနှင့်အထွေထွေ

- ၁၆။ မြေငလျင်အပြီး ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးနှင့် မြန်မာပြည် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ
- ၁၇။ ဘဝတစ်သက်တာ အနုပညာ
- ၁၈။ မြန်မာ့နိုင်ငံ ရုပ်ရှင်အစည်းအရုံးသမိုင်း (၅)
- ၁၉။ တန်းတူအခွင့်အရေးနှင့် အမျိုးသမီးများ၏စွမ်းဆောင်ရည်

ယဉ်ကျေးမှု

၂၀။ ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ်စာရင်းတင်သွင်းရန် ကြိုးပမ်းနေသည့် မြန်မာ့ရိုးရာခြင်းလုံး

နည်းပညာ

၂၁။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပြောင်းလဲတိုးတက်နေသည့် IT နည်းပညာ

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး

၂၂။ လေထုညစ်ညမ်းမှုလျှော့ချရေး ကြိုးပမ်းမှုများ

ဥပဒေ

၂၃။ မြန်မာနိုင်ငံတရားဥပဒေသမိုင်း၏ နေ့စွဲမှတ်စုများ (၁၈၂၄ - ၁၉၆၂)

အထူးကဏ္ဍ

- ၂၄။ မန္တလေးငလျင်ကြီးလှုပ်ခတ်ခဲ့မှုနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း
- ၂၅။ မြန်မာရေးရာ ရက်စဉ်မှတ်တမ်းများ